

Ugdymo plėtotės centras

**Įgytų kompetencijų įvertinimo ir
pripažinimo sąlygos bei galimybės
pasirenkamojo vaikų ugdymo
organizacijose**

Tyrimo ataskaita

Albinas Kalvaitis

TURINYS

I. Tyrimo problema	3
II. Tyrimo tikslas	8
III. Tyrimo objektas	8
IV. Tyrimo uždaviniai	8
V. Bendroji tyrimo metodologija	
V.1. Tyrimo metodai	9
V.2. Tyrimo teorinis modelis	9
V.3. Tyrimo respondentų atranka	10
V.4. Organizacijų vadovų tyrimo imties apibūdinimas	13
V.5. Tyrimo laiko grafikas	24
V.6. Tyrimo ištekliai	24
VI. Pirmo tyrimo uždavinio sprendimas	25
Apibendrinimas	37
VII. Antro tyrimo uždavinio sprendimas	39
Apibendrinimas	49
VIII. Trečio tyrimo uždavinio sprendimas	51
Apibendrinimas	61
IX. Ketvirto tyrimo uždavinio sprendimas	63
Apibendrinimas	68
X. Penkto tyrimo uždavinio sprendimas	69
Apibendrinimas	75
XI. Šešto tyrimo uždavinio sprendimas	76
Apibendrinimas	86
XII. Pagrindinės išvados ir rekomendacijos	88

<u>1 priedas.</u> Organizacijos vadovo anketa.....	93
<u>2 priedas.</u> Organizacijų vadovų apklausos suminiai rezultatai	102
<u>3 priedas.</u> Savivaldybių administracijų specialistų apklausos suminiai rezultatai	122

I. Tyrimo problema. Prieš kelis dešimtmečius Europos švietime prasidėję procesai ir politiniai pokyčiai išryškino vis stiprėjančią visuomeninės kultūros dominavimą ir vis didėjančią asmeninių poreikių ir galimybių identifikavimo svarbą. Tai buvo viena iš prielaidų, lėmusių siekius koku nors būdu formalizuoti neformalųjį ir savaiminį mokymąsi. Švietimo sociologijos aspektu formalusis mokymas ir mokymasis yra neformaliojo ir savaiminio mokymosi antagonistas, bet dėl vis spartėjančio žmonių gyvenimo būdo ir vis greitesnio įgytos informacijos senėjimo formalusis mokymasis vis labiau nebepajėgia atlikti visuomenės jam keliamų uždavinių.

Tarptautiniuose švietimo politikos dokumentuose dažnai teigiama, kad Europos šalių mokslo (ypač aukštojo) sistemos patiria mokslo plėtros ir diversifikacijos, absolventų įsidarbinimo, kvalifikuotų darbuotojų trūkumo daugelyje svarbiausių veikos sričių, taip pat privataus ir tarptautinio švietimo plėtros nulemtus iššūkius. Tai, pavyzdžiui, aiškiai įvardijama Bolonijos deklaracijoje (1999). Dėl šios priežasties kelis dešimtmečius svarstoma galimybė sukurti bendrą aukštojo mokslo erdvę, skatinti Europos gyventojų įsidarbinimo galimybes, tęstinio mokymosi politiką, diegiant kokybiškas ankstesnio mokymosi, įskaitant neformalųjį ir savaiminį, vertinimo ir pripažinimo sistemas. Tai – esminiai Mokymosi visą gyvenimą memorandumo¹ teiginiai. Lisabonos strategijoje² aiškiai įvardijamas neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo sistemų, kaip vienos iš žinių visuomenės įtvirtinimo sąlygų, kūrimas ir plėtra.

Lietuvos programiniuose dokumentuose irgi plėtojamos tos pačios idėjos. Pavyzdžiui, „Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatos“ buvo kelti ir šie uždaviniai:

- sukurti lanksčią ir atvirą švietimo struktūrą, sujungiančią bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą, studijas, formalus, neformalus mokymosi ir savišvietos formas į bendrą švietimo erdvę;
- išplėsti bendrojo lavinimo, profesinių ir ypač aukštųjų mokyklų tęstinio mokymosi paslaugas jaunimui ir suaugusiesiems. Sukurti tiek formalus, tiek neformalus švietimo programų ir modulių akreditavimo tvarką;
- jungti formalųjį, neformalųjį švietimą ir savišvietą;
- sukurti įvairiais mokymosi būdais įgytų kompetencijų formalus pripažinimo sistemą.

Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos projekte pripažįstama, kad iki šiol nepavyksta ugdymo proceso pakreipti, socialinių partnerių ir bendruomenių suburti esminėms kompetencijoms ugdyti. Vis dažniau susiduriama su motyvacijos mokytis stoka. Galbūt dėl to šio strategijos projekto du iš keturių deklaruojamų tikslų yra:

1. Maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo aprėptį suteikti mokiniams, studentams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti savo individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi poreikius.
2. Sukurti paskatų ir sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą, grįstą veiksnia pagalba atpažįstant save ir renkantis kelią veiklos pasaulyje.

Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos projekte konstatuojama, kad vien formaliuoju ugdymo turiniu nesuteikiama pakankamai galimybių saviraiškai realizuoti, charakteriui ir tapatybei sukurti, tautinei savimonei rasti, kultūros kūrėjo vaidmeniui įsisąmoninti, kūrybos laisvei ir kūrybiškumui skleisti. Kultūrinės saviraiškos poreikis šiuo metu sukuria didžiulį spaudimą formaliajam švietimui, kuris dažnai nepajėgus atliepti visų poreikių ir lūkesčių nesukurdamas

¹ <http://www.euroguidance.lt/svietimas-ir-orientavimas/teisiniai-dokumentai>

² http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/lisbon/article_7207_lt.htm

formalaus turinio perkrovos pavojaus. Taip pat pripažįstama, kad mokymosi visą gyvenimą institucinė sąranga labiau orientuota į formaliojo švietimo teikimą, fragmentiškas neformaliojo švietimo finansavimas, tarpinstitucinio koordinavimo stoka, lanksčių, vartotojų poreikius atitinkančių neformaliojo švietimo programų trūkumas įvairių lygmenų švietimo įstaigose, įvairiais būdais įgytų kompetencijų formalizavimo galimybių ir suaugusiųjų mokymosi motyvacijos stoka stabdo šalies pažangą ir gebėjimus reaguoti į sumanios visuomenės kūrimo iššūkius³.

Lietuvos Nacionalinės kvalifikacijų sistemos koncepcijoje nurodoma, kad įvairių lygmenų kvalifikacijos gali būti įgyjamos ne tik formaliojo mokymosi sistemoje, bet ir mokantis neformaliai ar savarankiškai, taip pat iš profesinės veiklos patirties⁴.

2004 m. gegužės 28 d. Europos Sąjungos Taryba pateikė išvadas dėl bendrųjų Europos principų, taikomų vertinant ir pripažįstant neformalųjį ir savaiminį mokymąsi⁵ ir taip padėjo teisinius pagrindus neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų pripažinimui.

Kalbant apie neformaliu būdu gautų kompetencijų pripažinimą paprastai turimi galvoje su neformaliuoju suaugusių švietimu susiję procesai. Šia linkme Lietuvoje jau žengti svarbūs žingsniai:

- 2010 m. gruodžio 15 d. priimtas LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. V-2319 „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo aukštosiose mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“. Remiantis šiomis rekomendacijomis šalies aukštosios mokyklos pradėjo rengti neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo tvarkas ir jas praktiškai taikyti.
- 2012 m. gruodžio 11 d. priimtas LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. V-1710 „Dėl asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Šiuo aprašu reglamentuojamas asmens kompetencijų, įgytų siekiant kvalifikacijos ar jos dalies (modulio), mokantis pagal formaliojo, neformaliojo profesinio mokymo programas, darbo veiklos ar savišvietos būdu, vertinimo organizavimas ir vykdymas.

2012 m. rugsėjo 9 d. Europos Komisija priėmė pasiūlymą – Tarybos rekomendaciją dėl formaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo⁶. Šioje rekomendacijoje pažymima, kad neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimas ES valstybėse narėse iš esmės prisideda prie ES užmojo siekti pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo, kaip nustatyta strategijoje „Europa 2020“. Jis gali daryti reikšmingą poveikį darbo rinkos veikimui: patvirtinimo mechanizmai užtikrintų didesnę darbo jėgos turimų gebėjimų skaidrumą ir padėtų geriau derinti gebėjimus ir darbo rinkos reikalavimus, gerintų gebėjimų perkeliamumą tarp bendrovių ir sektorių ir skatintų mobilumą Europos darbo rinkoje. Ši rekomendacija metodologine prasme apibrėžia sąvokas:

- *formalusis mokymasis* vyksta organizuotoje ir struktūriškai apibrėžtoje aplinkoje, skirtoje specialiai mokymuisi, ir paprastai baigiasi kvalifikacijos suteikimu, dažniausiai išduodant sertifikatą ar diplomą. Toks mokymasis vyksta bendrojo švietimo, pirminio profesinio mokymo ir aukštojo mokslo įstaigose.

³ http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=438859

⁴ Lietuvos nacionalinės kvalifikacijų sistemos koncepcija. Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, 2007.

⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/informal/validation2004_en.pdf

⁶ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/informal/proposal2012_lt.pdf

- *neformalusis mokymasis* yra susijęs su mokymusi kaip suplanuota veikla (nustatomi mokymosi tikslai ir mokymosi laikas), naudojantis tam tikra mokymosi pagalba (pvz., besimokančiojo asmens ir mokytojo ryšys).
- *savišvietos* būdu mokomasi iš kasdienės veiklos darbe, šeimoje ar laisvalaikio. Toks mokymas nėra organizuotas ir sistemingas – nenustatyti tikslai, laikas ar mokymosi pagalba. Žvelgiant iš besimokančiojo asmens perspektyvos, savišvieta vyksta nesąmoningai. Savišvietos, kaip mokymosi būdo, rezultatai – gyvenant ir dirbant įgyti gebėjimai.
- *kvalifikacija* – oficialaus vertinimo ar patvirtinimo proceso rezultatas, gaunamas tuo atveju, kai kompetentinga įstaiga nustato, kad asmens mokymosi rezultatai atitinka nustatytus standartus.

Galima manyti, kad neformaliojo švietimo ir savišvietos pagalba įgyjamos kompetencijos, kurios per oficialų vertinimą gali būti patvirtinamos ir tuo pagrindu virsti kvalifikacijomis. *Kompetencija* suprantamos kaip gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma⁷. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme patikslintas *kvalifikacijos* apibrėžimas: Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų tam tikrai veiklai, visuma⁸.

Neformaliajame švietime ir savišvietoje Lietuvoje dalyvauja ne tik suaugę asmenys, bet ir mokyklinio amžiaus (iki 18 m.) vaikai ir jaunimas. Bet, nagrinėjant neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimą, paprastai Lietuvoje nėra įvardijama, kad toks įgytų kompetencijų pripažinimas kaip nors sietinas su vaikų ir jaunimo neformaliuoju ugdymu. Kita vertus, akivaizdu, kad būtina susitarti dėl mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo galimybių bei ribų dalyvauti pripažįstant neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas. Tai verta daryti bent jau dėl to, kad bendrojo ugdymo mokyklų absolventai savaime patenka į suaugusiųjų gyvenimą ir tampa suaugusiųjų švietimo (taip pat neformaliojo) potencialiais švietimo paslaugų vartotojais. Todėl mokyklinio amžiaus vaikus ir jaunimą būtina rengti tokiam atėjimui į suaugusiųjų švietimo aplinką, suformuoti mokymosi visą gyvenimą pagrindus. Mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo dalyvavimas neformaliojo švietimo veiklose gali daryti labai įvairią įtaką ir jų mokymuisi bendrojo ugdymo mokyklose. Kol kas vienintelis mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo įstaigų lankymo formaliai apibrėžtas juridinis poveikis jų mokymuisi bendrojo ugdymo mokyklose yra 2011–2013 metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų nuostata, kad mokinys mokyklos vadovo įsakymu gali būti atleidžiamas nuo menų (dailės, muzikos) ir kūno kultūros pamokų lankymo, jeigu mokosi dailės, choreografijos, muzikos, meno mokyklose ar yra jas baigęs arba mokosi sporto srities neformaliojo švietimo įstaigoje⁹. Juridiškai nėra nustatyta kokių nors kitų glaudesnių sąsajų tarp mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunuolių lankomos neformaliojo švietimo įstaigos ar organizacijos ir jų bendrojo ugdymo mokyklos. Nereikėtų pamiršti, kad nuostata dėl muzikos, dailės ar kūno kultūros pamokų bendrojo ugdymo mokykloje įskaitymo dėl neformaliojo ugdymo įstaigos lankymo atsirado bendrojo ugdymo specialistų iniciatyva, taip siekiant mažinti vis didėjantį mokinių krūvį bendrojo ugdymo mokyklose.

Dar viena dažniausiai su mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo neformaliuoju švietimu ir savišvieta susijusi aplinkybė – mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo dalyvavimas įvairių nevyriausybiinių

⁷ http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=395105&p_query=&p_tr2=

⁸ http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=395105&p_query=&p_tr2=

⁹ <http://www.smm.lt/docs/Bendrieji%20ugdymo%20planai.%20Patvirtintas%20variantas%2006-07.pdf>

organizacijų (NVO) veikloje paprastai nėra laikomas viena iš savišvietos formų. Galima manyti, kad, ko gero, vienintelė žinoma Lietuvoje įgyvendinama išimtis yra Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros administruojama ES programa „Veiklus jaunimas“. Dalyvaujantiesiems šioje programoje numatyta galimybė išduoti „Youthpass“ („Jaunimo pasą“), kuriame būtina aptarti ir įvertinti dalyvavimo metu įgytas ar patobulintas ugdytinio kompetencijas. Pažymėtina, kad „Youthpass“ vertinami bendrieji mokymosi visą gyvenimą gebėjimai, nustatyti Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų:¹⁰

- bendravimo gimtąja kalba;
- bendravimo užsienio kalba;
- matematinis, gamtos mokslų ir technologijų;
- skaitmeninio raštingumo;
- mokėjimo mokytis;
- socialinis ir pilietinis;
- iniciatyvumo ir verslumo;
- kultūrinio sąmoningumo ir raiškos.

Taigi Europos Sąjungoje atsiranda tradicija vykdant neformalųjį švietimą ugdyti ne specialiuosius, su konkrečia veikla ar profesija susijusius, bet bendruosius žmogaus gebėjimus.

Lietuvos bendrajame ugdyme (formaliajame švietime) orientuojamasi į bendrąsias kompetencijas, kurios reglamentuotos Lietuvoje galiojančiuose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose:¹¹

- mokėjimo mokytis;
- komunikavimo;
- pažinimo;
- socialinę;
- iniciatyvumo ir kūrybingumo;
- asmeninę.

Dar viena aplinkybė, dėl kurios ypač svarbu aiškintis kompetencijų įgijimo ir įgytų kompetencijų nustatymo procesus mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo bei savišvietos metu – nacionalinės kvalifikacijų sandaros (NKS) kūrimas Lietuvoje. Jos tikslas – sukurti gerai ūkio reikmes tenkinančią ir palankias mokymosi visą gyvenimą sąlygas užtikrinančią kvalifikacijų sistemą. Nacionalinė kvalifikacijų sandara turėtų sujungti visus švietimo sektorius (bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą, studijas). Vienas NKS kūrėjų tikslų – paskatinti mokymąsi visą gyvenimą. Kuriant NKS, nustatyti kvalifikacijos patvirtinimo būdai ir tam reikalingų standartų vieta visame procese.

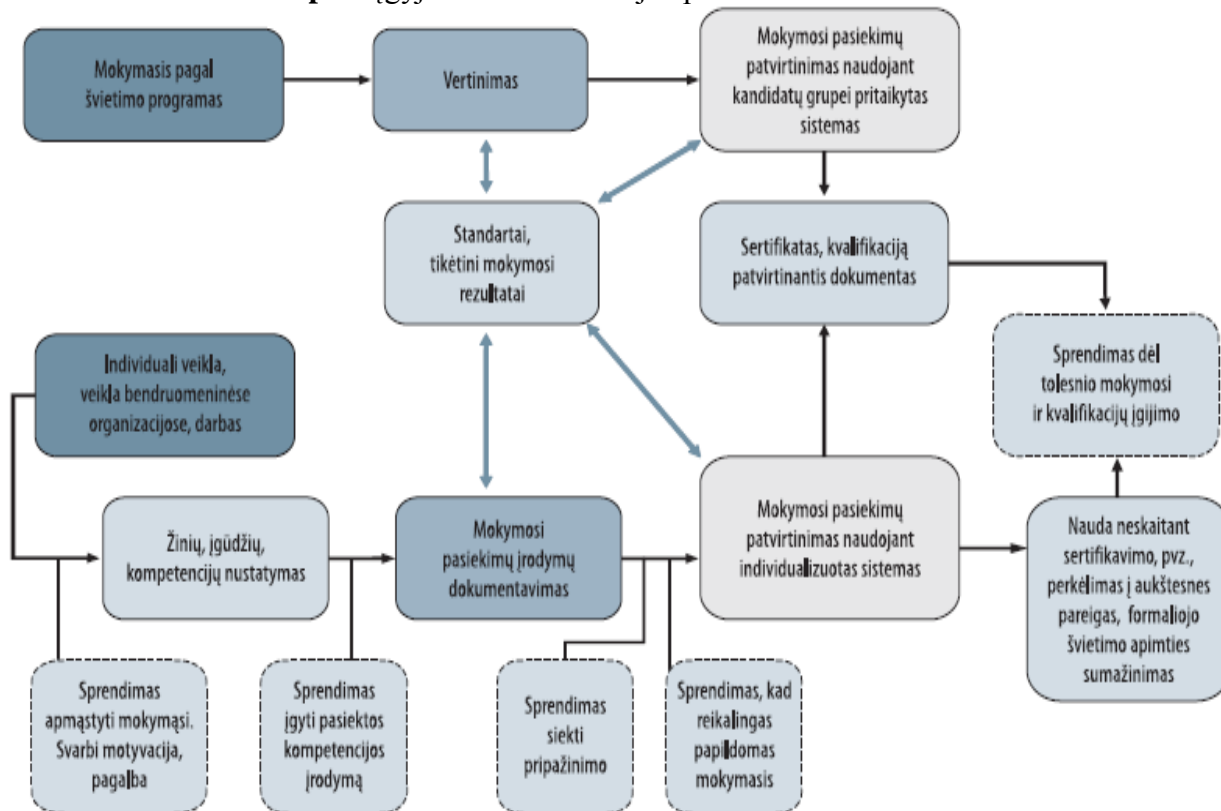
1 pav. aiškiai matyti du galimi kvalifikacijų įgijimo ir pasitvirtinimo keliai – per visų lygių formalųjį švietimą (viršutinė 1 pav. dalis) ir per neformalųjį švietimą bei savišvietą (apatinė 1 pav. dalis). Todėl labai svarbu aiškiai įvardyti ir pradžioje bent fragmentiškai aptarti mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunuolių neformaliojo švietimo ir savišvietos teikiamas galimybes, nusistatyti, kaip mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo neformalusis švietimas bei savišvietą gali padėti asmeniui

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:lt:PDF>

¹¹ http://www.smm.lt/ugdymas/bendrasis/ugd_programos.htm

pasitvirtinus įvairiais būdais įgytas kompetencijas įsitvirtinti darbo rinkoje ir panaudoti įgytą kvalifikaciją.

1 pav. Įgyjamos kvalifikacijos patvirtinimo būdai¹²

Todėl kyla poreikis išsiaiškinti, kaip Lietuvos neformaliajame mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo švietime bei savišvietoje yra suprantamos galimybės pripažinti ar bent įvertinti neformaliuoju ir savaiminiu būdu įgytas kompetencijas.

Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje (2012 m. redakcija) teigiama: „Lietuvos Respublikos teisės aktuose, reguliuojančiuose švietimo sritį, vaikų laisvai pasirenkamai veiklai po pamokų apibūdinti vartojamos skirtingos sąvokos: neformalusis vaikų švietimas, neformalusis ugdymas, saviraiška, vaikų užimtumas, popamokinė veikla, jaunimo neformalusis ugdymas ir kitos. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme vartojama sąvoka „neformalusis švietimas“ apima ikimokyklinį ugdymą, priešmokyklinį ugdymą, kitą neformalųjį vaikų ir suaugusiųjų švietimą, tačiau jų organizavimo, programų rengimo ir veiklos finansavimo principai skiriasi. Nuo 2011 m. liepos 1 d. įsigaliojus naujai Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo redakcijai, yra įteisinta nauja neformaliojo vaikų švietimo dalis – formalųjį švietimą papildantis ugdymas.“¹³ Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje nustatyta pasirenkamojo vaikų ugdymo sąvoka. Pasirenkamojo vaikų ugdymo paskirtis – tenkinti pagal bendrojo ugdymo programas besimokančių vaikų ir jaunimo iki 19 metų (specialiųjų poreikių – iki 21 metų) pažinimo, ugdymosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais.

¹² http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/analizes/2012-12_Nr.22_Nacionaline%20kvalifikaciju%20sandara.pdf

¹³ [www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2012-04-06-V-554\(2\).doc](http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2012-04-06-V-554(2).doc)

Toliau tyrimo ataskaitoje, pateikiant tyrimo medžiagą, bus remiamasi neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje vartojamomis sąvokų prasmėmis. Tyrimo objektu bus laikomas pasirenkamasis vaikų ugdymas. Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija pasirenkamąjį vaikų ugdymą dalija į:

- formalųjį švietimą papildantį ugdymą, kurio paskirtis – pagal ilgalaikes programas sistemiskai plėsti tam tikros srities žinias, stiprinti gebėjimus ir įgūdžius bei suteikti asmeniui papildomų dalykinių ir bendrųjų kompetencijų. Formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas gali vykdyti muzikos, dailės, menų, sporto ir kitos mokyklos;
- neformalųjį vaikų ugdymą, kurio paskirtis – ugdyti vaiko gyvenimo įgūdžius, asmenines, socialines ir kitas bendrąsias kompetencijas. Neformaliojo vaikų ugdymo programas gali vykdyti neformaliojo vaikų švietimo mokyklos ir kitos švietimo įstaigos, laisvieji mokytojai, kiti švietimo teikėjai.

Tyrimo ataskaitoje bus nuolat tarpusavyje lyginami formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų ir neformaliojo vaikų ugdymo įstaigų vadovų atsakymai. Jaunimo organizacijos Europos Sąjungoje pripažįstamos reikšmingomis neformaliojo švietimo teikėjomis¹⁴. Todėl tyrimo ataskaitoje vaikų ir jaunimo veikla įvairiose nevyriausybinėse organizacijose priskirta neformaliajam vaikų ugdymui.

Tyrimas atliekamas Ugdymo plėtotės centro Neformaliojo ugdymo skyriaus užsakymu. Tyrėją konsultavo šio skyriaus darbuotojai: A. Morkūnienė, G. Tumosaitė, D. Šablinienė ir P. Mieželis.

II. Tyrimo tikslas – įvertinti, kaip Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos gali dalyvauti neformaliojo būdu įgytų kompetencijų pripažinimo procese.

III. Tyrimo objektas – pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų pasirengimas ugdytinių įgytų ar patobulintų kompetencijų pripažinimui.

IV. Tyrimo uždaviniai. Tyrimui buvo kelti šie uždaviniai:

1. Išsiaiškinti, kaip pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų vadovai užtikrina savo ugdytinių interesus rengiantis neformaliojo švietimo ir savišvietos metu įgytų kompetencijų pripažinimui.
2. Nustatyti, kokius būdus ir priemones naudoja pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijų atstovai, padedant įskaityti pasirenkamojo vaikų ugdymo veiklą ugdytinių lankomose bendrojo ugdymo mokyklose.
3. Atskleisti, kaip individualizuojamas pasirenkamojo vaikų ugdymo metu vykdomas ugdymas, kreipiant dėmesį į individualių kompetencijų tobulinimą.
4. Nustatyti, kokiu būdu šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijos motyvuoja savo ugdytinius.
5. Nustatyti, kaip plačiai Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijos taiko kokias nors neformaliojo ugdymo kokybės užtikrinimo priemones.
6. Išsiaiškinti, kaip pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijose dirbantys asmenys suvokia galimą pasirenkamojo vaikų ugdymo metu įgytų kompetencijų pripažinimo mechanizmą Lietuvoje.

¹⁴ http://youth-partnership-eu.coe.int/export/sites/default/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/Youth_Work/Policy/Pathways_II_towards_recognition_of_non-formal_learning_Jan_2011.pdf/

V. Bendroji tyrimo metodologija.

V.1. Tyrimo metodai.

Renkant empirinius duomenis panaudoti šie kiekybiniai ir kokybiniai metodai:

1. Anketinė apklausa. Siekiant atsakyti į tyrimo klausimus, būtina surinkti duomenis naudojant specialiai parengtas anketas. Iš viso rengtos dvi anketos:
 - Savivaldybių darbuotojų anketa;
 - Organizacijos vadovo anketa (pagrindinis tyrimo įrankis).
2. Ekspertų apklausa. Ekspertų apklausa daryta pirminiame tyrimo etape, kai buvo būtina detalizuoti tyrimo tikslą, objektą ir dalyką, taip pat siekiant galutinai suformuluoti tyrimo uždavinius.
3. Dokumentų analizė. Rengiant tyrimo programos apmatius, buvo susipažinta su visais įmanomais informacijos šaltiniais. Juos būtų galima dalyti į kelias dalis:
 - Visai Europos Sąjungai bendri dokumentai (pvz., 2012 m. rugsėjo 9 d. Europos Komisijos pasiūlymas – Tarybos rekomendacija dėl formaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo; su ES programa „Veiklus jaunimas“ susijusi medžiaga ir pan.);
 - Lietuvoje priimti norminiai aktai (Švietimo įstatymas; 2011–2013 metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai; 2010 m. gruodžio 15 d. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. V-2319 „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo aukštosiose mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, 2012 m. redakcijos Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija ir pan.);
 - Lietuvos aukštųjų mokyklų patvirtintos tvarkos dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo;
 - Lietuvos mokslininkų (R. Laužackas, L. Kaminskienė, E. Stasiūnaitienė, O. Gurskienė, T. Jovaiša, O. Petronienė, G. Kvieskienė ir kt.) moksliniai straipsniai.

V.2. Tyrimo teorinis modelis. Teorinis tyrimo modelis grindžiamas pirmame tyrimo etape atliktos ekspertų apklausos rezultatais. Šio tyrimo pradžioje tyrėjui susidarė įspūdis, kad ekspertai, išgirdę sąvoką „pasirenkamojo vaikų ugdymo metu įgytų kompetencijų pripažinimas“, girdėjo pirmiausia sąvoką „kompetencijų“, o sąvoką „pripažinimas“ dažniau supranta kaip savotišką patvirtinimą, kad ir neformaliajame švietime galima įgyti gyvenimui svarbių gebėjimų. Apibendrinant galima teigti, kad sąvoka „kompetencijų pripažinimas“ pasirenkamojo vaikų ugdymo atstovų dažniausiai suprantama kaip „kompetencijų aptarimas“, „atsižvelgimas į ugdomas kompetencijas“ ar „net ir neformaliajame švietime ugdomos kompetencijos“. Iš ekspertų atsakymų kokybinės analizės matyti, kad jie, kalbėdami apie pasirenkamojo vaikų ugdymo metu įgytų kompetencijų pripažinimą, sąmoningai ar nesąmoningai turėjo galvoje mažiausiai penkis labai svarbius pasirenkamajam vaikų ugdymui ir pakankamai savarankiškus procesus:

1. Pasirenkamojo vaikų ugdymo metu įgytų kompetencijų pripažinimą tikrąja šio žodžio prasme;
2. Tam tikros vaikų veiklos įskaitymą mokymo įstaigose (dažniausiai bendrojo ugdymo mokyklose);

3. Pagalba vaikui / jaunuoliui, per pasirenkamąjį vaikų ugdymą atskleidžiant jo polinkius ir esminius poreikius;
4. Vidaus tvarką ir / ar ritualus konkrečios įstaigos viduje, motyvuojančius vaikus ir jaunuolius bei suteikiančius daugiau patrauklumo veiklai;
5. Ugdytinių ir ugdytojų darbo įvertinimus ir įsivertinimus ugdymo proceso metu, iš esmės leidžiančius atlikti organizacijos vidaus įsivertinimo funkcijas ir teikiančius informaciją jos vadovams ir steigėjams bei organizacijos / įstaigos veikloje dalyvaujantiems vaikams ir jų tėvams.

Toks ekspertų neformaliajame švietime ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo proceso supratimas leido suformuluoti pagrindinius tyrimo uždavinius ir juos detalizuoti:

1. *Pasirenkamojo vaikų ugdymo metu įgytų kompetencijų pripažinimas tikrąja to žodžio prasme.* Reikėtų aiškintis, ar pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų vadovai žino apie galimybes aukštesiose mokyklose ir/ ar darbdavius atstovaujančiose institucijose (pvz., pramonės ir prekybos rūmuose) gauti neformaliojo švietimo metu įgytų kompetencijų pripažinimą bei ar moka padėti savo ugdomiems vaikams pasirengti tokiam įgytų kompetencijų patikrinimui.
2. *Tam tikros vaikų veiklos įskaitymas mokymo įstaigose (dažniausiai bendrojo ugdymo mokyklose).* Reikėtų aiškintis, ką iš pasirenkamojo vaikų ugdymo metu įgyjamų kompetencijų būtų galima įskaityti bendrojo ugdymo mokykloje ir domėtis, ar pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijos apskritai mėgina remdamosi veikla savo organizacijose mažinti ugdytinių krūvį bendrojo ugdymo mokyklose. Taip pat reikėtų prašyti respondentų įvertinti santykius su bendrojo ugdymo mokyklų pedagogais dėl tokios veiklos įskaitymo, ar dabar apskritai sudarytos tokio bendradarbiavimo sąlygos.
3. *Pagalba vaikui / jaunuoliui, per pasirenkamąjį vaikų ugdymą atskleidžiant jo polinkius ir esminius poreikius.* Reikėtų aiškintis, kaip respondento įstaigoje vyksta ugdytojo ir ugdytinio pokalbiai apie įgyjamas kompetencijas, ar renkamas portfolio, ar ugdytojai turi su šia veikla siejamų gebėjimų, kokios pagalbos reikėtų respondentams.
4. *Vidaus tvarka ir / ar ritualai konkrečios įstaigos / organizacijos viduje, motyvuojantys vaikus / jaunuolius ir suteikiantys daugiau patrauklumo veiklai.* Reikėtų aiškintis, ar pasirenkamojo vaikų ugdymo organizaciją lankantys vaikai gali matyti savo karjeros toje organizacijoje perspektyvą, ar vyksta kokie nors vidiniai įgytų kompetencijų patikrinimai, ką jie lemia, taip pat, kokios pagalbos reikia respondentui tobulinant šią veiklą savo įstaigoje.
5. *Ugdytinių ir ugdytojų darbo įvertinimas ir įsivertinimas ugdymo proceso metu, iš esmės leidžiantis atlikti vidaus audito funkcijas ir teikiantis patikimos informacijos įstaigos vadovams ir steigėjams, vaikams bei jų tėvams.* Reikėtų aiškintis, kokia vidaus įsivertinimo tvarka naudojama respondento įstaigoje, ar ši tvarka susijusi su vaikų įgytų kompetencijų nustatymu, taip pat, kokios pagalbos reikia respondentui tobulinant šią veiklą savo įstaigoje.

V.3. Tyrimo respondentų atranka. Iš viso atliekant tyrimą apklausta:

- vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo ekspertų apklausoje dalyvavo 13 ekspertų iš įvairių šalies savivaldybių;

- savivaldybių administracijų specialistų apklausoje dalyvavo 56 (iš 93 proc. Lietuvos savivaldybių) jaunimo reikalų koordinatoriai ir 58 (iš 97 proc. Lietuvos savivaldybių) administracijų švietimo padaliniuose dirbantys specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą;
- pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų apklausoje dalyvavo 331 respondentas.

Atliekant pagrindinį tyrimą apklausti pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijų vadovai. Tyrėjo vertinimu, kaip tik įstaigų ir organizacijų vadovai yra kompetentingi padėti išspręsti tyrimui keliamus uždavinius. Jei organizacija yra nacionalinė (veikia visoje šalyje ar bent didesneje šalies dalyje), atliekant tyrimą buvo apklausti regioninių skyrių ar toje savivaldybėje veikiančių skyrių vadovai, t. y., būtent tie asmenys, kurie nuolat ir tiesiogiai bendradarbiauja su ugdytiniais.

Tyrimui atrinkti du vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo ir savišvietos įstaigų tipai:

- 1) formalųjį švietimą papildančios ugdymo mokyklos;
- 2) neformaliojo vaikų ugdymo organizacijos.

Atliekant formalųjį švietimą papildančių ugdymo įstaigų tyrimą dalyvauti pakviesti ir anketos nusiųstos visų šalyje veikiančių šio tipo mokyklų vadovams.

Atliekant neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų tyrimą dėl didesnio tokių organizacijų skaičiaus pasirinktas lizdinis imties atrankos būdas – pagal tyrėjo taikomą metodiką atrinktos Lietuvą reprezentuojančios savivaldybės, o jose buvo bandoma apklausti visų ten veikiančių neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovus.

Atrenkant savivaldybes, kuriose buvo siekiama apklausti kaip galima daugiau ten dirbančių neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų, remtasi tyrėjo jau daug metų naudojama šalies savivaldybių tipologizacija¹⁵. Šalies oficialioje statistikoje naudojamas tik visų savivaldybių grupavimas į miestų ir rajonų savivaldybes. Šie rajonai skiriasi tiek savo dydžiu, tiek mieste gyvenančių gyventojų dalimi. Miestuose, kur gyventojų tankis didesnis negu kaime, iš esmės skiriasi sąlygos organizuoti neformalųjį vaikų ir jaunimo švietimą ar NVO veiklą: pagal visai kitus principus teritoriškai išsidėstęs įstaigų tinklas, yra visiškai skirtingos vaikų ir jaunuolių patekimo į tokias mokyklas ir organizacijas sąlygos (atstumas tarp namų ir norimos lankyti įstaigos, viešojo transporto išvystymas ir pan.), galimybės pakviesti dirbti įstaigos pedagogais norinčius ir galinčius dirbti asmenis.

Pagal tyrėjo naudojamą šalies savivaldybių tipologizaciją, norint atspindėti Lietuvos specifiką, būtina išskirti keturis Lietuvos savivaldybių tipus¹⁶:

1. Miestų savivaldybės (nėra kaimo gyventojų arba jų skaičius statistiškai nereikšmingas: Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Neringos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių, Visagino ir Vilniaus miestų savivaldybės).
2. Labai urbanizuotų rajonų savivaldybės (miestuose gyvena daugiau negu 50 proc. visų rajono gyventojų: Akmenės, Birštono, Druskininkų, Elektrėnų, Jonavos, Kazlų Rūdos, Kėdainių,

¹⁵ Daugiau apie tai, pvz., A. Kalvaitis, „Tiriamųjų grupių pasirinkimo būdai atliekant Lietuvos švietimo sistemos tyrimus“, *Sociologija: praeitis ir dabartis: mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga*, 2000 m. gegužės 23, 24 d., Kauno technologijos universitetas, Kaunas, 2000, p. 152–156.

¹⁶ Rajonai dalyti į grupes remiantis kasmet Statistikos departamento prie LR Vyriausybės leidžiamu leidiniu „Gyventojų skaičiumi apskrityse, miestuose ir rajonuose kalendorinių metų pradžiai“.

Kretingos, Marijampolės, Mažeikių, Plungės, Rokiškio, Švenčionių, Tauragės, Telšių, Trakų, Ukmergės, Utenos savivaldybės).

3. Mažai urbanizuotų rajonų savivaldybės (miestuose gyvena nuo 32 iki 46 proc. visų rajono gyventojų: Anykščių, Biržų, Ignalinos, Joniškio, Jurbarko, Kaišiadorių, Kalvarijos, Kelmės, Klaipėdos rajono, Kupiškio, Prienų, Radviliškio, Raseinių, Rietavo, Skuodo, Šilutės, Širvintų, Varėnos, Vilkaviškio, Zarasų savivaldybės).
4. Kaimiškų rajonų savivaldybės (miestuose gyvena mažiau negu 29 proc. visų rajono gyventojų: Alytaus rajono, Kauno rajono, Lazdijų, Molėtų, Pagėgių, Pakruojo, Panevėžio rajono, Pasvalio, Šakių, Šalčininkų, Šiaulių rajono, Šilalės, Vilniaus rajono savivaldybės).

Iš AIKOS (Atvira informavimo konsultavimo orientavimo sistema¹⁷) duomenų matyti, kad Lietuvoje veikia 186 formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos, įsteigtos įvairių steigėjų. Informacija apie kai kurias neformaliojo vaikų ugdymo organizacijas irgi skelbiama AIKOS, bet šios informacijos išsamumas priklauso nuo atskirų savivaldybių administracijose dirbančių specialistų kruopštumo. Apskritai galima teigti, jog išsamus neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų nacionalinis sąrašas niekur nėra skelbiamas. Nacionalinio įvairiose savivaldybėse veikiančių NVO ar jų skyrių savivaldybėse sąrašo taip pat nėra. Kai kurios savivaldybės savo interneto svetainėje skelbia savo teritorijoje veikiančių jaunimo organizacijų sąrašą, bet praktika parodė, kad jis nėra tikslus, iš jo sunku nuspręsti, kurios iš šių organizacijų į savo veiklą įtraukia mokyklinio amžiaus vaikus ir jaunimą. Dėl to tyrėjas 2012 m. gegužės–rugpjūčio mėn. apklausė savivaldybių administracijose dirbančių ir už neformalųjį švietimą bei jaunimo politikos įgyvendinimą atsakingus pareigūnus. Jų apklausos metu prašyta nurodyti savivaldybės teritorijoje veikiančias neformaliojo vaikų ugdymo organizacijas (kurių veikloje dalyvauja vaikai ir jaunimas iki 19 m).

Apibendrinant tyrėjui savivaldybių administracijų darbuotojų pateiktą informaciją galima teigti, kad ji nebuvo labai tolygi, ne visada buvo galima stebėti tiesiogines sąsajas tarp, pavyzdžiui, savivaldybių administracijų darbuotojų nurodytų organizacijų skaičiaus ir savivaldybės dydžio ar savivaldybės tipo. Tokie informacijos pateikimo netolygumai būdingi tiek savivaldybių administracijų specialistų pateiktam organizacijų skaičiui, tiek pateiktų organizacijų kokybiniais apibūdinimams. Tyrėjo pozicija buvo tikėti savivaldybių administracijų pateikta informacija ir, formuojant tyrimo imtį, remtis informacija iš savivaldybių.

Iš viso (iš AIKOS ir iš savivaldybių) buvo gauta informacija apie Lietuvoje veikiančias 1119 įvairių tipų ir veiklos rūšių įstaigų ir organizacijų, užsiimančių mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo neformaliuoju ugdymu.

Analizuojant iš savivaldybių surinktus duomenis nustatyta, kad miestuose veikia 25 proc., labai urbanizuotuose rajonuose – 30 proc., mažai urbanizuotuose rajonuose – 23 proc., o kaimiškuose rajonuose – 22 proc. visų sudarytame sąraše esančių įstaigų ir organizacijų. Šis procentinis pasiskirstymas bei siekis tyrimui atrinkti savivaldybes iš įvairių Lietuvos vietų ir lėmė tyrimo imties atrankos formavimą. Iš viso neformaliojo vaikų švietimo įstaigų ir NVO, kurių veikloje dalyvauja vaikai ir jaunimas iki 18 m., vadovų tyrimas vykdytas 20-yje Lietuvos savivaldybių. Į organizacijos vadovo anketos klausimus buvo prašyta atsakyti šiose šalies savivaldybėse veikiančių pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijų vadovus:

- 1) Akmenės rajono savivaldybėje;

¹⁷ <http://www.aikos.smm.lt/aikos/index.htm>

- 2) Alytaus miesto savivaldybėje;
- 3) Alytaus rajono savivaldybėje;
- 4) Anykščių rajono savivaldybėje;
- 5) Kelmės rajono savivaldybėje;
- 6) Kretingos rajono savivaldybėje;
- 7) Marijampolės savivaldybėje;
- 8) Pagėgių savivaldybėje;
- 9) Pakruojo rajono savivaldybėje;
- 10) Radviliškio rajono savivaldybėje;
- 11) Raseinių rajono savivaldybėje;
- 12) Rokiškio rajono savivaldybėje;
- 13) Šiaulių miesto savivaldybėje;
- 14) Šiaulių rajono savivaldybėje;
- 15) Šilalės rajono savivaldybėje;
- 16) Šilutės rajono savivaldybėje;
- 17) Telšių rajono savivaldybėje;
- 18) Utenos rajono savivaldybėje;
- 19) Vilkaviškio rajono savivaldybėje;
- 20) Vilniaus miesto savivaldybėje.

Atliekant tyrimą iš viso surinkta **331** respondento atsakyta anketa.

Statistiškai pakankamas asmenų kiekis buvo apskaičiuojamas pagal vienpakopės atsitiktinės atrankos formulę¹⁸:

$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{N}}$$

(kur n – imties dydis, Δ – imties paklaidos dydis (0,05), N – generalinės visumos dydis).

Tyrimo imties atrankos paklaida, kai generalinė visuma – visoje Lietuvoje veikiančios pasirenkamojo vaikų švietimo organizacijos, siekia **4,6** proc.

V.4. Organizacijų vadovų tyrimo imties apibūdinimas

Atliekant organizacijų vadovų tyrimą apklaustus respondentus galima apibūdinti pagal įvairius požymius. Planuojant tyrimą nuspręsta, kad bus dvi pagrindinės tokių respondentus apibūdinančių požymių grupės:

- su respondento atstovaujama organizacija susiję požymiai;
- su respondento asmeniu ir profesine karjera susiję požymiai.

Su respondento atstovaujama organizacija susijusių požymių apibūdinimą galima pradėti nuo organizacijos tipo analizės. Rengiant tyrimą, imtis buvo formuojama iš dviejų didelių dalių: formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų ir neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų. Atliekant tyrimą atsakytos anketos gautos iš 138 (42 % tyrimo imties)

¹⁸ В. И. Паниотто „Качество социологической информации: (методы оценки и процедуры обеспечения)“, Киев, Наукова Думка, 1986.

formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų ir iš 193 (58 % tyrimo imties) neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų.

Tyrimo rezultatai svarbūs planuojant tolesnius pasirenkamojo vaikų ugdymo veiksmus nacionaliniu mastu. Todėl būtina, kad tyrimo rezultatai būtų reprezentatyvūs. Įrodant, kad tyrimo imtis atitinka administracinio padalinimo specifiką, turėtų pasitarnauti tyrėjo naudojama šalies savivaldybių tipologizacija, pagal kurią buvo atrinktos į tyrimą įtrauktos 20 Lietuvos savivaldybių. Todėl svarbu palyginti, ar tyrimo imtyje išlaikytos panašios įvairių tipų Lietuvos savivaldybių atstovavimo proporcijos.

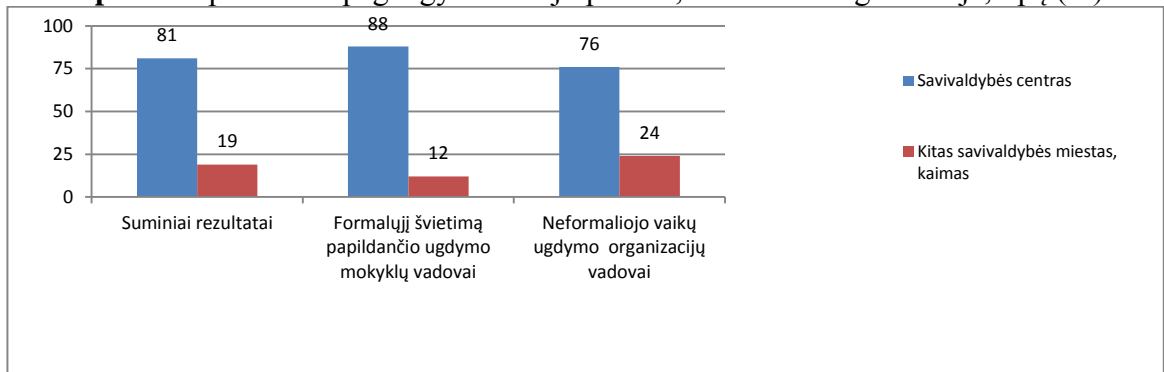
1 lentelė. Apklaustų respondentų dalis pagal savivaldybių tipologiją (%)

	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovai		Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovai	
	iš viso Lietuvoje	apklausta	iš viso Lietuvoje	apklausta
Miestų savivaldybės	34	30	25	22
Labai urbanizuotų rajonų savivaldybės	27	25	30	29
Mažai urbanizuotų rajonų savivaldybės	24	27	23	23
Kaimiškos savivaldybės	15	18	22	26

Iš 1 lentelės matyti, kad atliekant tyrimą sugebėta apklausti respondentus taip, kad bendri rezultatai pakankamai reprezentatyviai atspindi visų tipų savivaldybėse įsikūrusių mokyklų ir kitų organizacijų vadovų nuomonę.

Įvairios mokyklos ir organizacijos veikia įvairių tipų gyvenamuosiuose punktuose: tiek savivaldybės centruose, tiek kituose savivaldybėje veikiančiuose miestuose, miesteliuose ir kaime. Dėl pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijos darbo specifikos galima manyti, kad didesnė tikimybė, jog tokia organizacija dažniau veiks savivaldybės centre, taip jai lengviau surinkti pakankamą skaičių mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunuolių, kuriems mokyklos ar organizacijos veiklos kryptis yra patraukli ir įdomi. Kita vertus, ne savivaldybės centre veikiančių organizacijų vadovai dėl organizacijų savitumo ir veiklos specifikos gali matyti kitokius tyrimo metu analizuotų problemų sprendimus. Todėl buvo svarbu, kad bendroje tyrimo imtyje ne savivaldybės centre veikiančių organizacijų vadovai būtų pakankamai gausiai atstovaujami, kad būtų galima patikimai nustatyti jų nuomonę. Šios nuostatos nebuvo specialiai siekta, nebuvo imtasi kokių nors specialių organizacinių priemonių, norint padidinti respondentų, vadovaujančių ne savivaldybės centre įsikūrusioms organizacijoms, dalį. Pabaigus tyrimą, pagal prieš pradedant organizacijų vadovų apklausą parengtą tyrimui atrinktų organizacijų sąrašą buvo analizuotos pasirinktos atsakyta anketas atsiuntusių respondentų socialinės-demografinės charakteristikos. Dėl tyrimo tikslumo, Naujoje Akmenėje ir Kuršėnuose veikiančios organizacijos priskirtos prie savivaldybių centre veikiančių organizacijų.

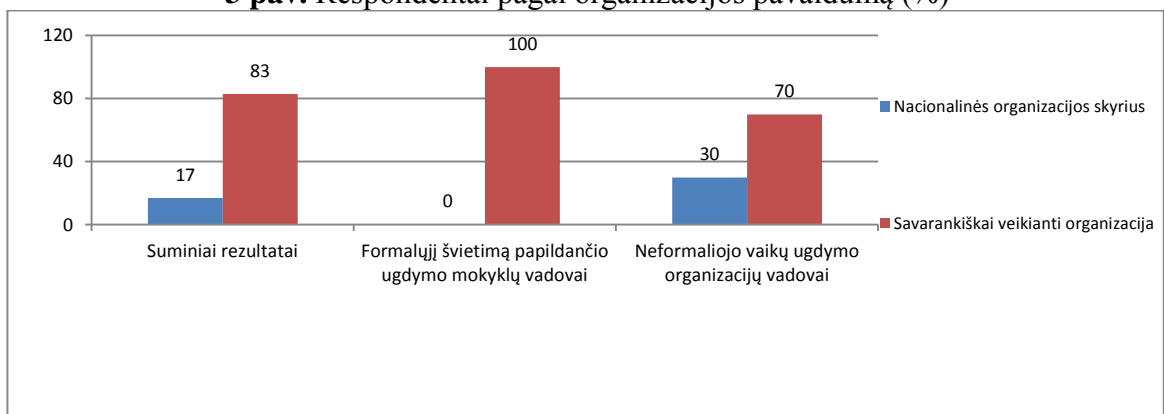
2 pav. Respondentai pagal gyvenamojo punkto, kur veikia organizacija, tipą (%)

Iš 2 pav. matyti, kad atliekant tyrimą sugebėta apklausti pakankamai didelę organizacijų, veikiančių ne savivaldybės centre, skaičių ir dalį. Ypač didelė tokių respondentų dalis vadovauja neformaliojo vaikų ugdymo organizacijoms. Respondentų atsakymų analizė leis aiškiau parodyti, ko gero, mažiausiai tyrinėtų neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų vertinimus ir situaciją.

Rengiant tyrimui atrinktų organizacijų sąrašą paaiškėjo, kad visas atrinktas organizacijas galima dalyti į dvi dalis – vienos jų dirbo kaip savarankiškai savivaldybėje veikiančios, skyrių ar filialų neturinčios mokyklos ar kitos organizacijos (meno ar sporto mokyklos, sporto, jaunimo klubai, studijos, kaimo neformalios vaikų ir jaunimo grupės ir pan.), kitos buvo paprastai nacionaliniu mastu veikiančių organizacijų skyriai (skautai, maironiečiai, ateitininkai, jaunieji šauliai, Raudonojo Kryžiaus organizacijos skyriai, politinių partijų jaunimo organizacijų skyriai ir pan.). Paprastai savarankiškai veikiančias organizacijas lanko aiškiai didesnis ugdytinių skaičius negu nacionalinių organizacijų skyrius. Dažniausiai didesniu ugdytinių skaičiumi pasižymi formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos.

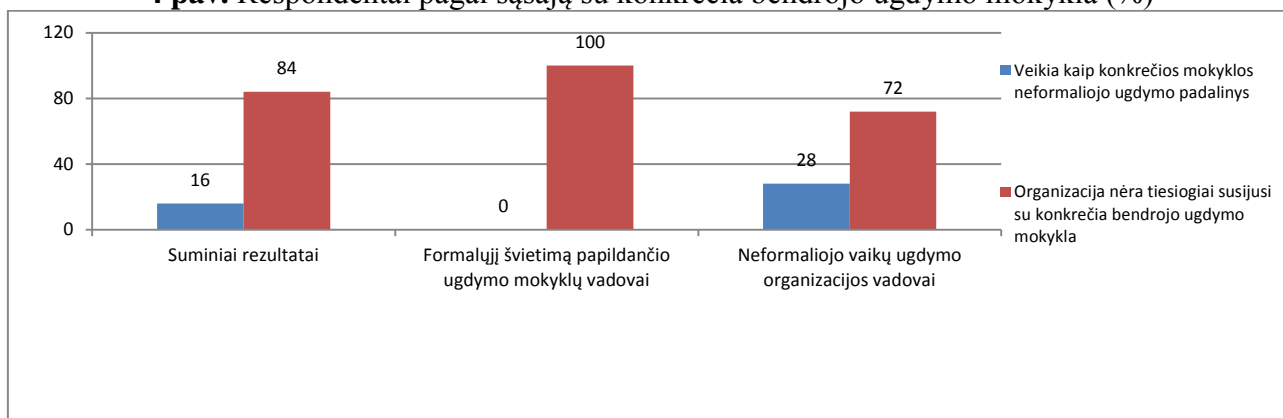
3 pav. Respondentai pagal organizacijos pavaldumą (%)

Iš 3 pav. matyti, kad 30 proc. respondentų, vadovujančių neformaliojo vaikų ugdymo organizacijai, iš tiesų vadovavo kurios nors nacionalinės organizacijos skyriui.

Vienos tirtos organizacijos jungė įvairių savivaldybėje veikiančių bendrojo ugdymo mokyklų mokinius, kitos buvo pirmiausia orientuotos į vienos kurios nors bendrojo ugdymo mokyklos mokinius.

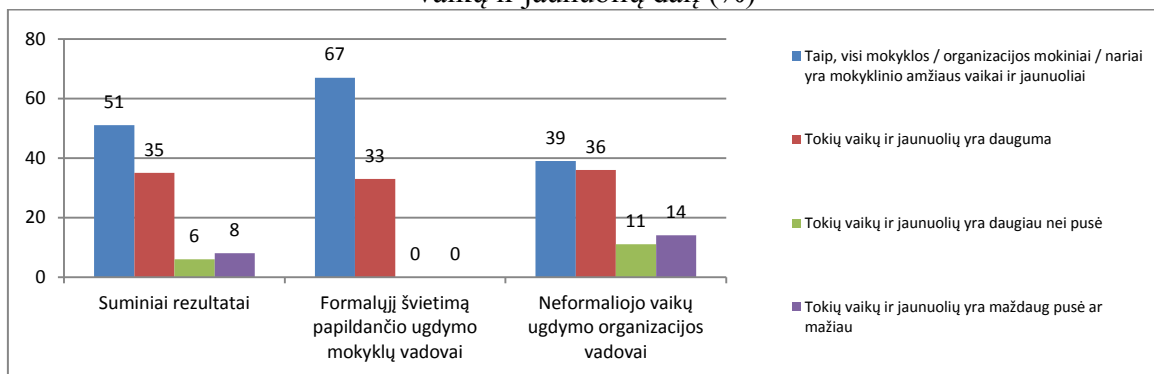
4 pav. Respondentai pagal sąsają su konkrečia bendrojo ugdymo mokykla (%)

Orientacija į vienos mokyklos mokinius dažniausiai buvo būdinga skautų, maironiečių, jaunųjų policijos draugų ar jaunųjų šaulių skyriams ir grupėms. Savivaldybių administracijų specialistų pateiktuose mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo paslaugas teikiančių organizacijų sąrašuose kartais buvo nurodyti ir konkrečių mokyklų teatro studijos ar diskusijų klubai (tokios organizacijos buvo nurodytos ir savivaldybės interneto svetainėje skelbiamuose jaunimo organizacijų ir neformalių grupių sąrašuose). Sprendžiant tyrimo uždavinius, respondentų atskyrimas pagal jų sąsajas su konkrečia bendrojo ugdymo mokykla yra labai svarbus. Pavyzdžiui, galima manyti, jog, jei organizacija jungia tik vienoje bendrojo ugdymo mokykloje besimokančius mokinius, lengviau spręsti neformaliosios veiklos įskaitymo bendrojo ugdymo mokykloje problemas. Koduojant surinktas anketas paaiškėjo, kad su viena bendrojo ugdymo mokykla susijusių neformaliojo ugdymo organizacijų vadovams uždavus klausimus apie jų veiklos įvertinimus ir įsivertinimus, atliekančius vidaus audito funkcijas, kartais respondentai neatskirdavo bendrojo ugdymo mokykloje vykstančio vidaus ir išorės vertinimo nuo jų vadovaujamos organizacijos vidaus ar išorės audito. Tipiškas tokių respondentų (šiuo atveju nacionalinės organizacijos skyriaus vadovo) atsakymas (citata): „Taip, mes nuolat įsivertiname savo organizacijos veiklos kokybę, nes (bendrojo ugdymo – A. K.) mokykloje atliekamas vidaus auditas, o praėjusiais metais mūsų (bendrojo ugdymo – A. K.) mokykloje vykdytas ir išorės vertinimas“. Taigi kartais respondentai savo vadovaujamą organizaciją (paprastai nacionalinio lygio organizacijos skyrių) supranta kaip mokyklos būrelį. Todėl, vertinant surinktus duomenis, respondentų, organizacijų, kuriose ugdomi tik vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokiniai, ir organizacijų, kurias lanko bent kelių mokyklų mokiniai, vadovų nuomonės atskyrimas gali būti labai naudingas. Toks kintamasis buvo sukurtas koduojant gautas anketas ir įvertinant kitą apie konkrečią organizaciją surinktą informaciją.

Dar viena organizaciją ir jos vadovą apibūdinanti charakteristika yra organizacijos veikloje dalyvaujančių narių sudėtis pagal amžių.

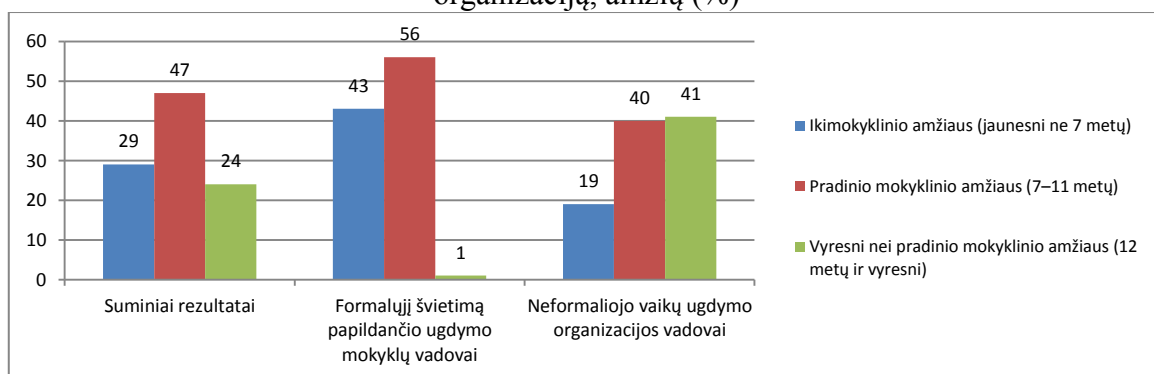
5 pav. Respondentai pagal organizacijoje dalyvaujančių mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunuolių dalį (%)

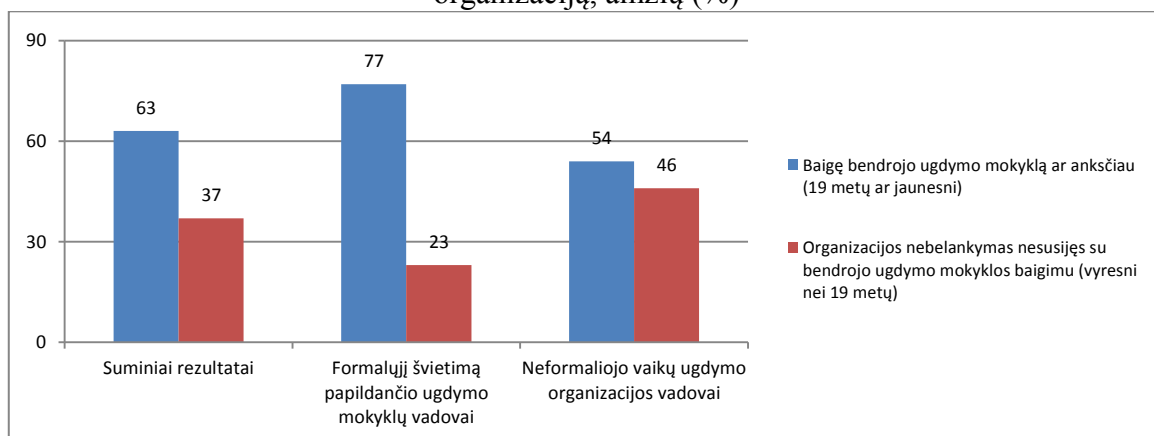
Atliekant tyrimą dažniausiai pavyko apklausti organizacijų, kuriose mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunimas sudaro daugumą, vadovus. Kita vertus, net ketvirtadalis apklaustų neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų vadovauja organizacijoms, kuriose mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai nesudaro daugumos.

Dar viena labai svarbi apklaustų vadovų organizacijų charakteristika yra ugdytinių amžius, kada jie pradeda lankyti organizaciją, ir amžius, kada jie baigia lankyti organizaciją. Tokie klausimai irgi buvo užduoti respondentams.

6 pav. Respondentai pagal ugdytinių, pradedančių lankyti jų vadovaujamą organizaciją, amžių (%)

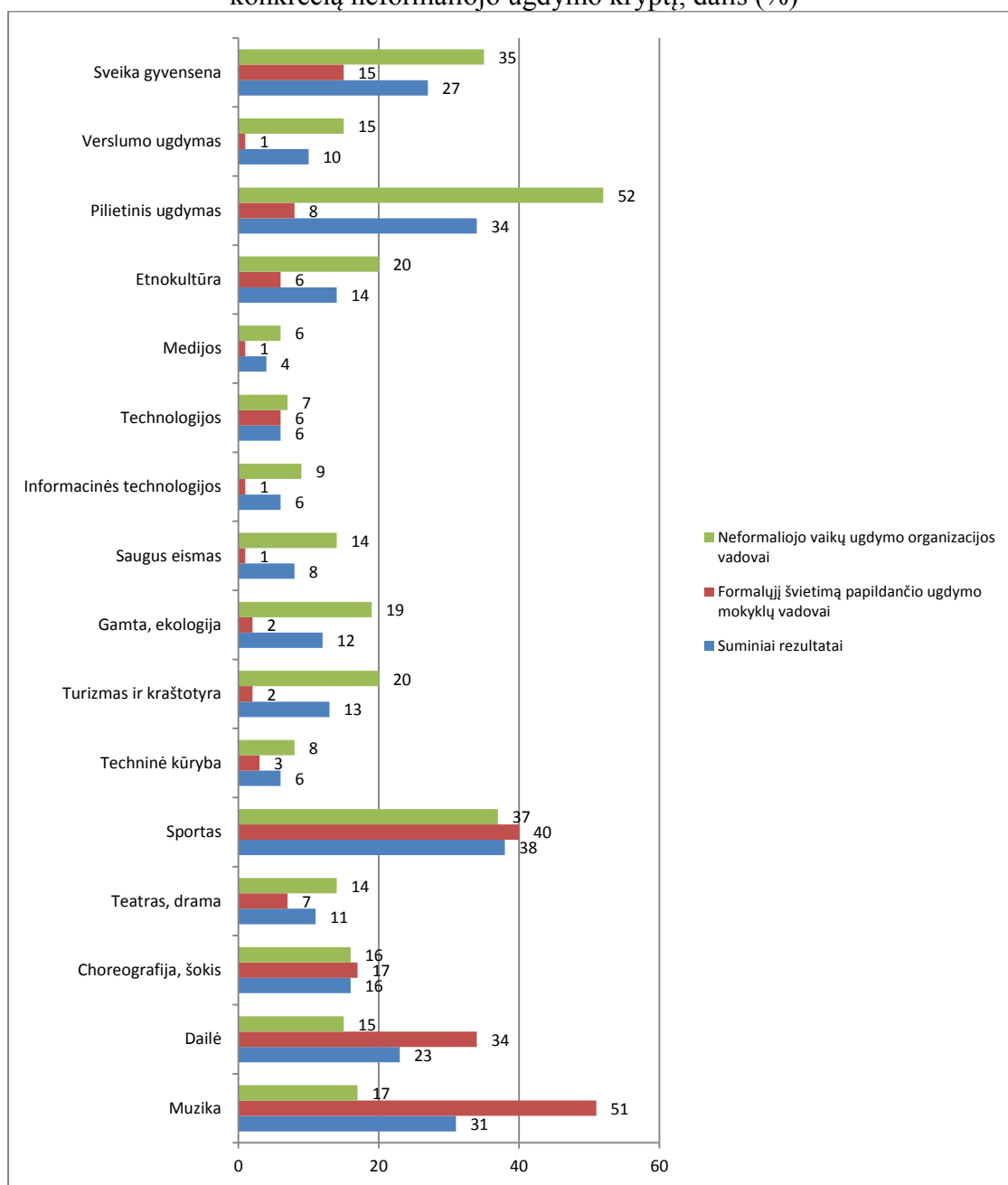
7 pav. Respondentai pagal ugdytinių, baigiančių lankyti jų vadovaujamą organizaciją, amžių (%)

Iš 6 ir 7 pav. matyti, kad pagal ugdytinių amžių, kada pradedama ir baigiama lankyti respondento vadovaujama organizacija, respondentai pasidalija į kelias gana gausias grupes, o jų dydis leidžia daryti pakankamai patikimą statistinę analizę. Didžioji respondentų dalis vadovauja organizacijoms, kurias mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunimas pradeda lankyti pradėję mokslus bendrojo ugdymo mokykloje, o labai dažnai respondentų vadovaujamos organizacijos lankymas baigiasi tada, kai ugdytiniai bendrojo ugdymo mokykloje užbaigia pagrindinį ar vidurinį bendrojo ugdymo koncentrą.

Apklausoje dalyvavo labai įvairių tipų ir krypčių organizacijų vadovai, todėl kilo problema rasti bendrą pagrindą organizacijos veiklos kryptį ir pobūdžiui nustatyti.

8 pav. Respondentų, nurodžiusių, jog jų vadovaujamos organizacijos veikla tikrai atitinka konkrečią neformaliojo ugdymo kryptį, dalis (%)

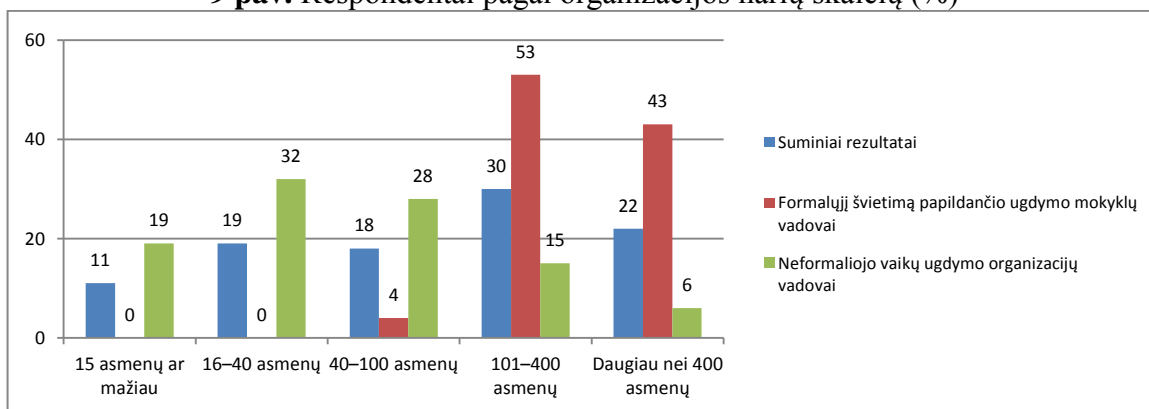
Siekiant rasti apibendrinančią įvairių tipų organizacijų švietimo (ugdymo) kryptių tipologizaciją, buvo nuspręsta pasinaudoti Lietuvos informacinių technologijų centro parengta statistikos duomenų forma „Neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančios ugdymo mokyklos duomenys, 2012/2013 mokslo metai“ 4-mokykla, patvirtinta LR švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. V-1233 „Dėl žinybinės statistikos“. Šioje statistikos duomenų formoje pateikiamas pasirenkamojo vaikų ugdymo kryptių sąrašas po savivaldybių administracijų specialistų apklausos buvo papildytas ir pritaikytas tyrimo poreikiams. Rengiantis tyrimui buvo nuspręsta, kad respondentai, atsakydami į klausimų apie organizacijos ugdymo kryptį, galės išsirinkti ne tik vieną kurią nors švietimo kryptį, geriausiai nusakančią jų veiklos pobūdį, bet ir nurodyti kelias kryptis. Apibūdindami kiekvieną kryptį respondentai galėjo rinktis vieną iš šių galimų atsakymų: „Šią kryptį tikrai atitinka“, „Šią kryptį iš dalies atitinka“, „Šios krypties tikrai neatitinka“. Koduojant surinktas anketas paaiškėjo, kad tos pačios nacionalinės organizacijos skirtingų skyrių vadovai apibūdindami ugdymo kryptį, dažnai rinkosi gana skirtingą ugdymo kryptių derinį. Ko gero, šis derinys priklauso nuo veiklos, vykdomos kiekvieno respondento vadovaujame nacionalinės organizacijos skyriuje.

Vertinant formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų nurodytas jų mokyklos ugdymo kryptis aiškėja, kad dalis respondentų pagrindine ugdymo kryptimi nurodė kelias kryptis, nors, atrodytų, šio tipo mokyklos yra labiausiai specializuotos. Taip atsitiko todėl, kad kai kuriose savivaldybėse veikia ne atskiros dailės ar muzikos, bet jungtinės meno mokyklos, taip pat yra jaunimo kūrybos ir sporto centrų ar kultūros ir sporto centrų.

Šalia išvardytų ugdymo kryptių anketoje buvo atviras klausimas, kur buvo galima nurodyti kitas ugdymo kryptis, jei organizacijos veiklai apibūdinti nepakako išvardytų. 16 respondentų (iš jų – 1 formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos vadovas) nurodė, jog jų vadovaujamos organizacijos veikloje svarbus religinis ugdymas, o 4 respondentai – jog kalbų mokymas.

Vienu iš sudarant anketą numatytų klausimų filtrų buvo klausimas apie organizacijos dydį. Organizacijos dydis, kaip buvo manyta, dažnai lemia jos veiklos specifiką ir kompetencijų ugdymo galimybes.

9 pav. Respondentai pagal organizacijos narių skaičių (%)

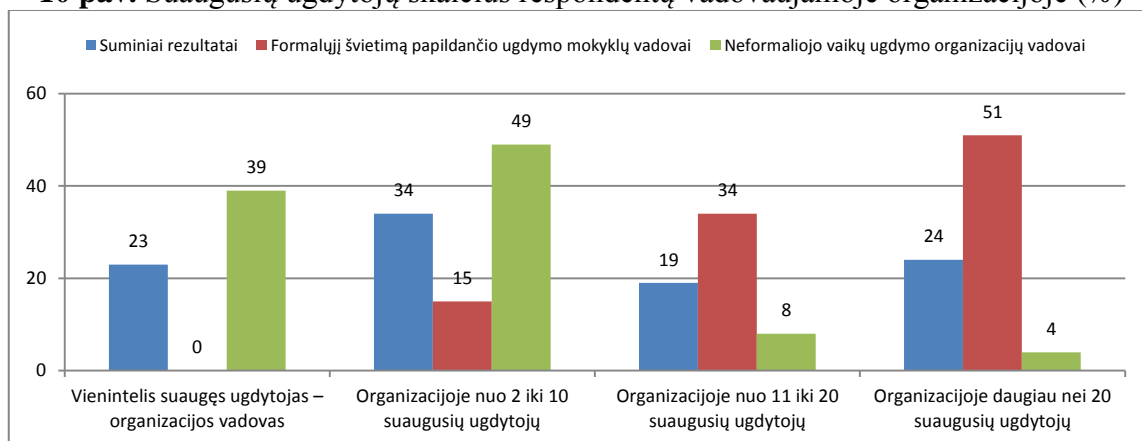

Iš 9 pav. matyti, kad pagal narių skaičių aiškiai skiriasi formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklas ir neformaliojo vaikų ugdymo organizacijas atstovaujantys respondentai: maždaug pusės respondentų, vadovujančių formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykloms, organizacijoje yra daugiau negu 400 asmenų, o pusės respondentų, atstovujančių neformaliajam vaikų ugdymui, organizacijoje yra mažiau negu 40 narių. Koduojant respondentų, vadovujančių nacionalinės

organizacijos skyriui, atsakymus laikytasi nuostatos, kad svarbiausia yra ne visos nacionalinės organizacijos narių skaičius, o asmenų, kuriems tiesiogiai vadovauja respondentas, skaičius.

Su klausimu apie respondento vadovaujamos organizacijos dydį (narių organizacijoje skaičių) netiesiogiai susiję klausimai apie tai, ar organizacijoje yra suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais negu 18 metų ugdytiniais. Jei organizacijoje daugiau narių ir tokių suaugusių ugdytojų nėra, ko gero, sunku manyti, jog toje organizacijoje specialiai bus skiriama daugiau dėmesio kiekvieno ugdytinio kompetencijoms ugdyti.

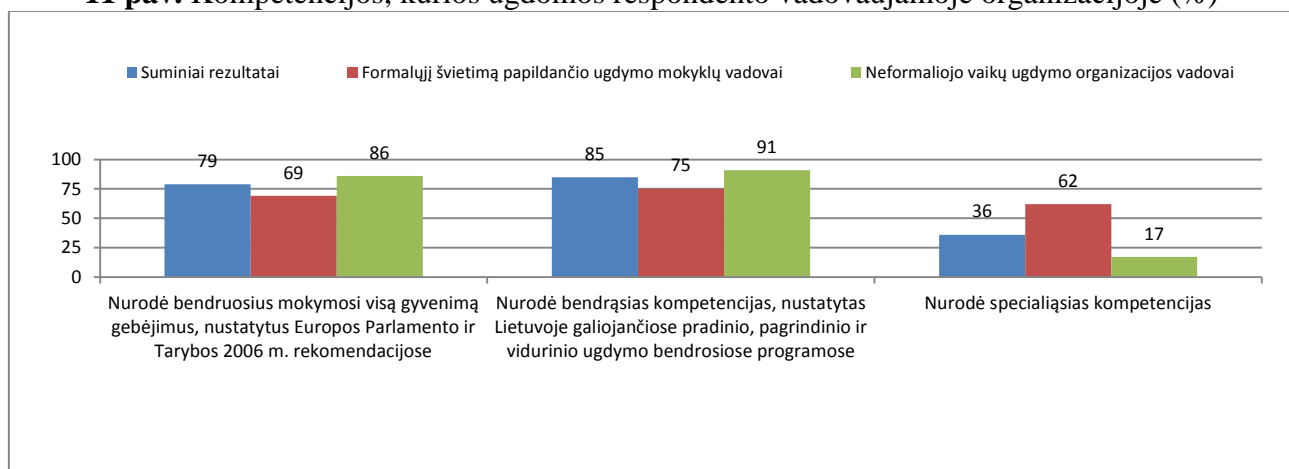
10 pav. Suaugusių ugdytojų skaičius respondentų vadovaujamoje organizacijoje (%)

Pagal suaugusių ugdytojų skaičių aiškiai skiriasi respondentų atstovaujamos formalųji švietimą papildančio ugdymo mokyklos ir kitos organizacijos: pusėje formalųji švietimą papildančių organizacijų dirba daugiau negu 20 suaugusių ugdytojų, nuolat dirbančių su mokyklinio amžiaus vaikais ir jaunimu, o dviejuose penktadaliuose neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vienintelis suaugęs ugdytojas yra tik pats organizacijos vadovas.

Kadangi pagrindinis tyrimo tikslas buvo analizuoti, koks dėmesys Lietuvos pasirenkamajame vaikų ugdyme skiriamas individualių kompetencijų ugdymui, anketoje buvo specialus atviras klausimas apie tai, kokios kompetencijos, respondento nuomone, ugdomos jo vadovaujamoje organizacijoje.

11 pav. Kompetencijos, kurios ugdomos respondento vadovaujamoje organizacijoje (%)

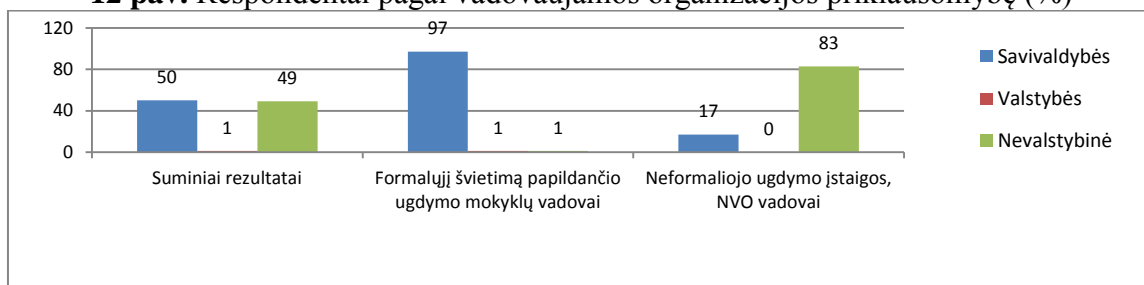
Siekiant apibendrinti gautus atsakymus, nutarta, kad koduojant bus vertinama, ar respondentų pateiktus atsakymus galima priskirti kuriam nors bendrajam mokymosi visą gyvenimą gebėjimui,

nustatytam Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, arba kuriai nors bendrajai kompetencijai, reglamentuotai Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose, arba kokiai nors su konkrečiu mokomuoju dalyku susijusiai specifinei kompetencijai.

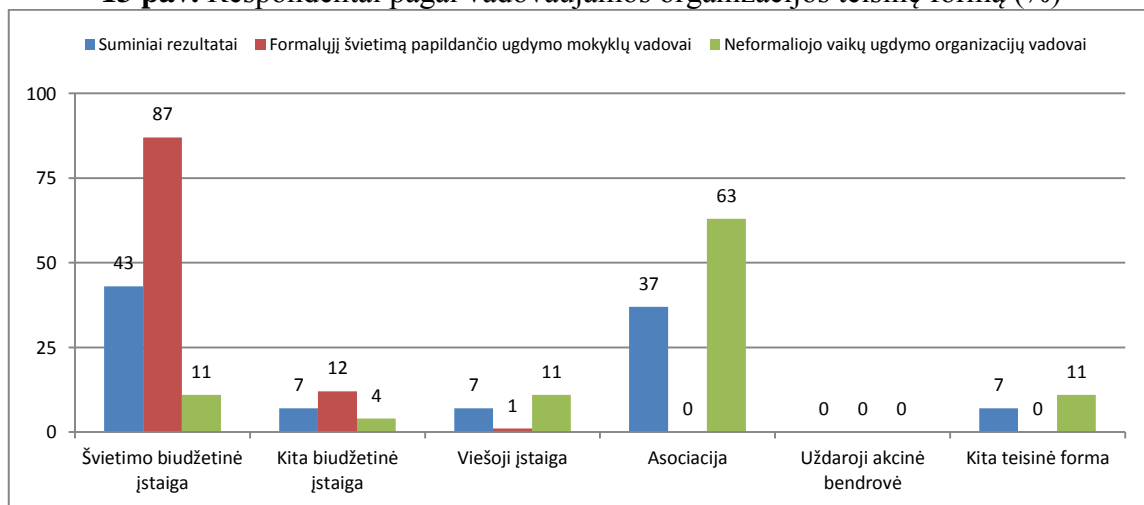
Atsakydami į šį klausimą, organizacijų vadovai nurodė daug ir įvairių kompetencijų. Lyginant tos pačios nacionalinės organizacijos skyrių vadovų atsakymus stebėta, kad šie atsakymai gana dažnai nesutapdavo. Taigi galima manyti, jog nacionalinėse organizacijose, ko gero, nebuvo platesnių diskusijų apie tai, kokios kompetencijos ir kaip ugdomos jų organizacijoje. Iš 11 pav. matyti, kad formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose labiau yra orientuojamasi į specialiųjų kompetencijų, susijusių su konkrečiu mokomuoju dalyku ar profesija, ugdymu. Kita vertus, nors neformaliojo vaikų ugdymo organizacijos, sprendžiant iš jų vadovų atsakymų, aiškiai labiau (sąmoningai ar nesąmoningai) orientuojasi į bendrųjų kompetencijų ugdymą, bendrosios kompetencijos, pasak respondentų, dažniausiai ugdomos ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose. Apibendrinant galima teigti, kad, toliau analizuojant surinktus duomenis, geru klausimu filtru gali būti respondentų atsakymų atskyrimas pagal tai, ar jų vadovaujamoje organizacijoje ugdomos kokios nors specialiosios kompetencijos. Respondentų atsakymų atskyrimas pagal tai, ar jų vadovaujamoje organizacijoje ugdomos bendrosios kompetencijos, ko gero, mažiau naudingas.

Labai svarbūs respondentų atstovaujamas organizacijas apibūdinantys požymiai yra organizacijos teisinė forma ir priklausomybė.

12 pav. Respondentai pagal vadovaujamos organizacijos priklausomybę (%)

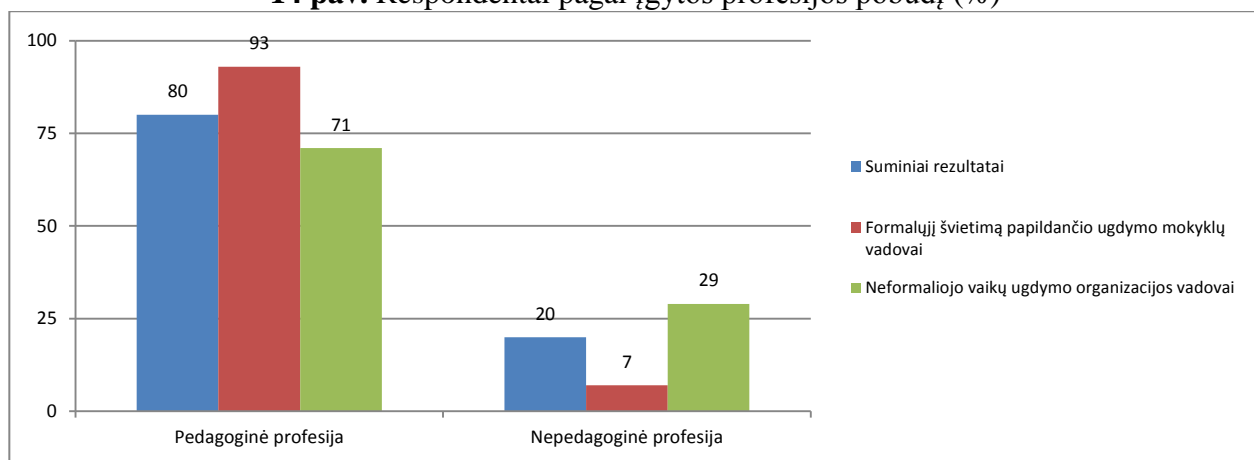
13 pav. Respondentai pagal vadovaujamos organizacijos teisinę formą (%)

Iš 12 pav. matyti, kad apklausoje dalyvavo respondentai, vadovaujantys organizacijoms, kurių steigėjai savivaldybės ir privatūs asmenys, beveik visi apklausti formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovai vadovauja savivaldybių įsteigtoms įstaigoms, o keturi penktadaliai neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų – privačių asmenų įsteigtoms organizacijoms. Vertinant pagal organizacijų teisinę formą (13 pav.) matyti, kad respondentai dažniausiai vadovavo švietimo biudžetinėms įstaigoms ir asociacijoms. Švietimo biudžetinių įstaigų vadovais dažniausiai buvo formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovai, asociacijų – neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovai.

Siekiant nustatyti su respondento asmeniu ir profesine karjera susijusius požymius, pirmiausia prašyta apklausoje nurodyti dalyvavusių vadovų įgytą profesiją. Respondentų atsakymai į šį atvirą klausimą koduojant buvo apibendrinti pagal santykį su pedagogo profesija.

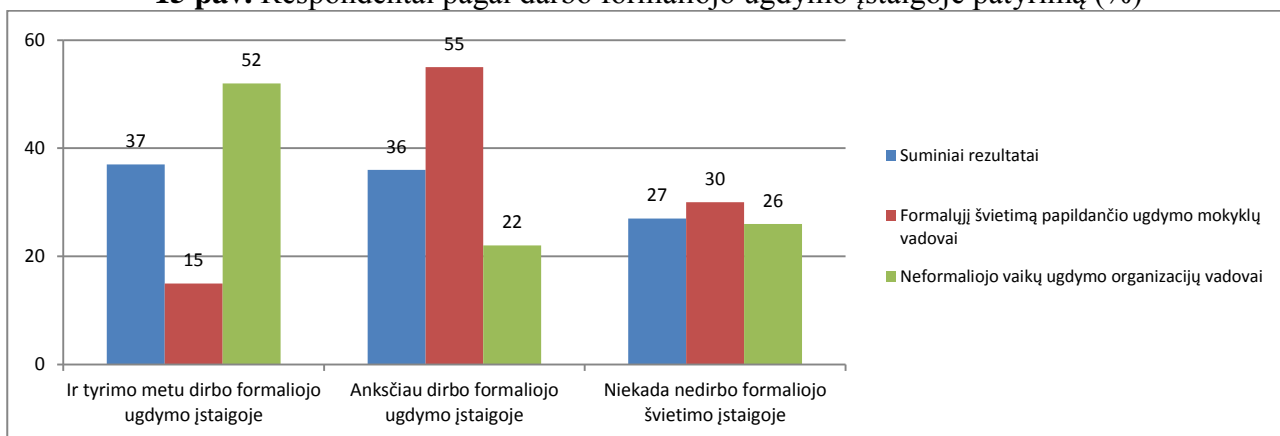
14 pav. Respondentai pagal įgytos profesijos pobūdį (%)

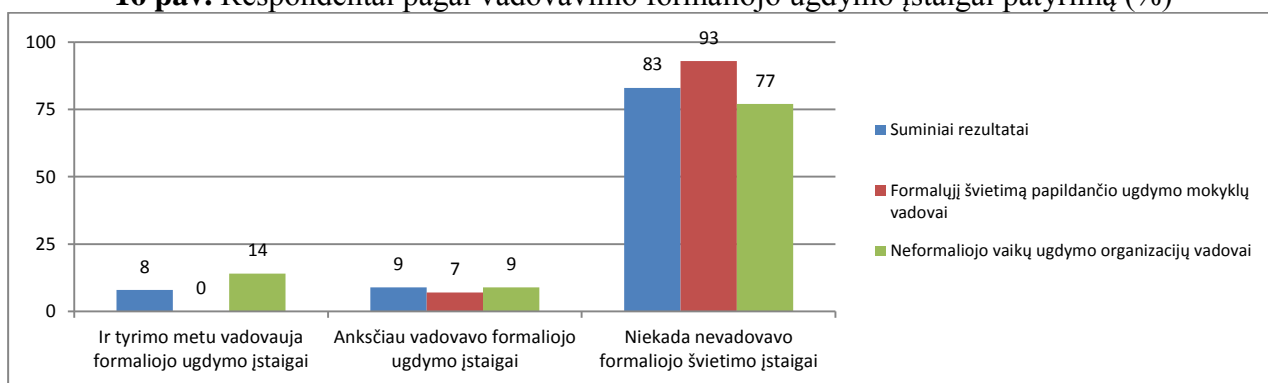
Tyrimo rezultatai rodo, kad apklausoje daugiausia dalyvavo pedagoginę profesiją įgiję respondentai. Ypač daug pedagoginę profesiją įgijusių respondentų vadovauja formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykloms, du trečdaliai apklaustų neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų taip pat yra įgiję pedagoginį išsilavinimą.

Lietuvos formaliojo švietimo įstaigos (tiek bendrojo ugdymo, tiek kitų tipų mokyklos) jau anksčiau pradėjo orientotis į aiškiai įvardijamų kompetencijų teikimą. Galima manyti, kad formaliojo švietimo įstaigos dėl savo pobūdžio labiau orientuotos į kompetencijų teikimą bei įgyjamų kompetencijų ir kvalifikacijų matavimą. Todėl, rengiantis tyrimui, buvo manyta, jog, jei respondentas darbo santykiais kaip nors yra ar buvo susijęs su formaliojo švietimo įstaiga, atsiranda didesnė tikimybė, kad jis daugiau girdėjęs apie kompetencijų ugdymą ir geriau geba tai daryti. Atliekant tyrimą domėtasi, ar respondentas dirbo formaliojo ugdymo įstaigoje ir ar tokiai įstaigai vadovavo.

15 pav. Respondentai pagal darbo formaliojo ugdymo įstaigoje patyrimą (%)

16 pav. Respondentai pagal vadovavimo formaliojo ugdymo įstaigai patyrimą (%)

Tyrimo rezultatai rodo, kad maždaug du trečdaliai respondentų turi pedagogo darbo formaliojo švietimo įstaigoje (iš paaiškinančių įrašų anketose matyti, kad daugiausiai – bendrojo ugdymo mokykloje) patirties, bet tik labai nedidelė dalis respondentų yra vadovavusi formaliojo švietimo įstaigai. Iš 16 pav. matyti, kad 14 proc. apklaustų neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų ir apklausos metu vadovavo formaliojo švietimo įstaigai. Dažniausiai tai buvo bendrojo ugdymo mokyklų direktoriai ar direktorių pavaduotojai, vadovaujantys kokiais nors, labai dažnai veikiančiais kaip konkrečios mokyklos padalinys, organizacijai (pvz., bendrojo ugdymo mokykloje veikiančioms maironėčiams ar prie bendrojo ugdymo mokyklos veikiančiam sporto klubui).

Respondentų taip pat klausta, kokia yra jų vadybinio darbo patirtis. Apskritai respondentų vadovavimo savo organizacijai stažo aritmetinis vidurkis yra 11,8 metų, o bendras vadovavimo kokiais nors organizacijai stažo aritmetinis vidurkis – 16,7 metų. Apklaustų formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų vadovavimo savo mokyklai stažo aritmetinis vidurkis yra 14,5 metų, o bendras vadovavimo kuriais nors organizacijai stažo aritmetinis vidurkis – 19,8 metų. Apklaustų neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų vadovavimo savo organizacijai ir bendro vadybinio stažo aritmetinis vidurkis – atitinkamai 9,9 ir 14,5 metų. Taigi apklausti respondentai yra pakankamai patyrę vadybininkai.

V.5. Tyrimo laiko grafikas

Dokumentų analizė, pasirengimas tyrimui	2012 m. vasario–kovo mėn.
Ekspertų apklausa	2012 m. balandžio–gegužės mėn.
Savivaldybių administracijų specialistų apklausa	2012 m. gegužės–rugpjūčio mėn.
Pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų apklausa	2012 m. rugsėjo–gruodžio mėn.
Gautų organizacijų vadovų anketų kodavimas, kompiuterinės duomenų bazės rengimas, duomenų analizė, tyrimo ataskaitos rengimas	2013 m. sausio–vasario mėn.

V.6. Tyrimo ištekliai. Tyrimas atliktas naudojant elektronines anketų formas ir elektroninį paštą. Turimi ištekliai nulėmė tyrimo būdą. Viena vertus, parengtas klausimynas buvo per didelis, kad būtų galima naudotis apklausų internete galimybėmis (buvo galima manyti, jog ne visi respondentai sugebės atsakyti į internete esančios anketos klausimus vieną kartą prisėdę prie kompiuterio). Antra vertus, su savivaldybių administracijų specialistų pagalba surinktoje informacijoje apie organizacijas buvo organizacijų vadovų elektroninio pašto adresai. Tiesa, dalį iš savivaldybių administracijų specialistų gautų elektroninio pašto adresų buvo būtina patikslinti.

Tyrimą atliko Ugdymo plėtotės centro Veiklos analizės ir kokybės užtikrinimo skyriaus metodininkas, socialinių mokslų (sociologija) daktaras Albinas Kalvaitis.

Kompiuterinė duomenų bazė parengta ir duomenys analizuoti naudojantis specializuota statistine programine įranga SPSS Statistics 17.0.

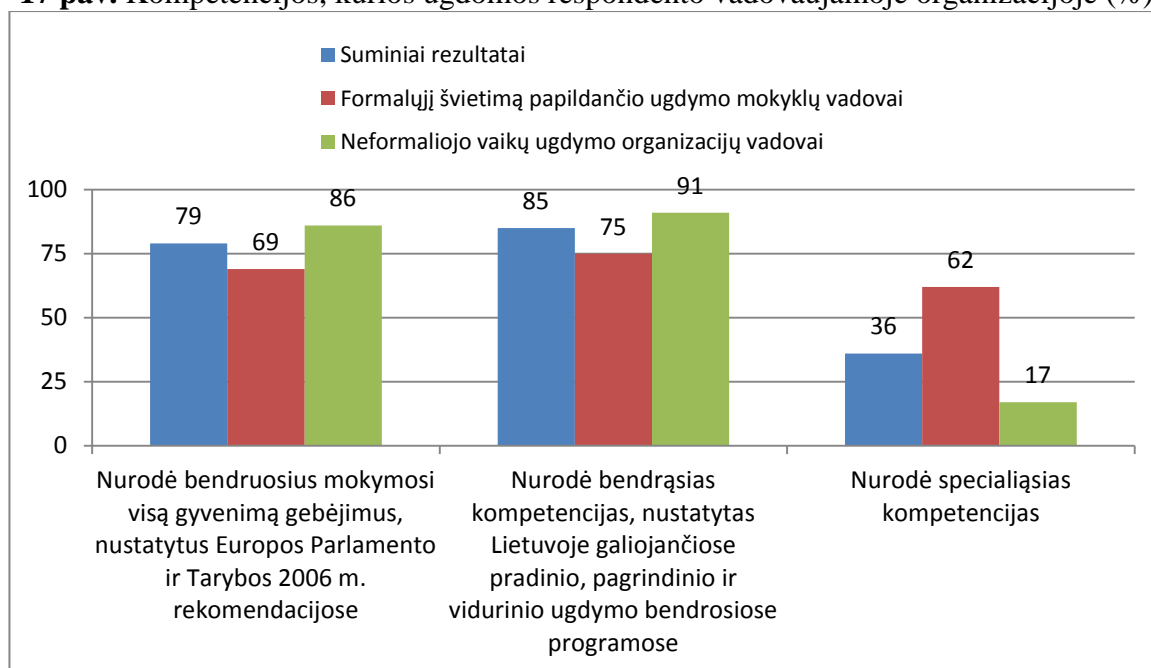
VI. Pirmo tyrimo uždavinio sprendimas

Tyrimui keltas pirmas uždavinys – išsiaiškinti, kaip pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų vadovai užtikrina savo ugdytinių interesus rengiantis neformaliojo švietimo ir savišvietos metu įgytų kompetencijų pripažinimui. Tam tikslui planuota aiškintis, ar pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijų vadovai žino apie galimybes aukštosiose mokyklose ir / ar darbdavius atstovaujančiose institucijose (pvz., pramonės ir prekybos rūmuose) pripažinti pasirenkamojo vaikų ugdymo metu įgytas kompetencijas, ar moka padėti savo ugdomiems vaikams pasirengti tokiam įgytų kompetencijų patikrinimui.

Organizacijos vadovo anketoje pirmą tyrimo uždavinį padėjo išspręsti keturių kintamųjų blokas (organizacijos vadovo anketos 17–20 klausimai¹⁹) ir (netiesiogiai) atviras klausimas filtras apie tai, kokias kompetencijas tikrai ugdomsi respondento vadovaujamos organizacijos nariai (organizacijos vadovo anketos 6 klausimas).

Organizacijų vadovų anketoje atviru klausimu apie tai, kokias kompetencijas tikrai ugdomsi respondento vadovaujamos organizacijos nariai, siekta kelių tikslų. Pirmiausia planuota, kad tai gali būti puikus klausimas filtras gilesnei surinktų duomenų analizei (apie tai plačiau – tyrimo ataskaitos skyriuje „Organizacijų vadovų tyrimo imties apibūdinimas“). Kita vertus, planuota, kad šis klausimas padės įvesti respondentą į bendrą tyrimo problematiką.

17 pav. Kompetencijos, kurios ugdomos respondento vadovaujamoje organizacijoje (%)

¹⁹ plg. 1 tyrimo ataskaitos priedas.

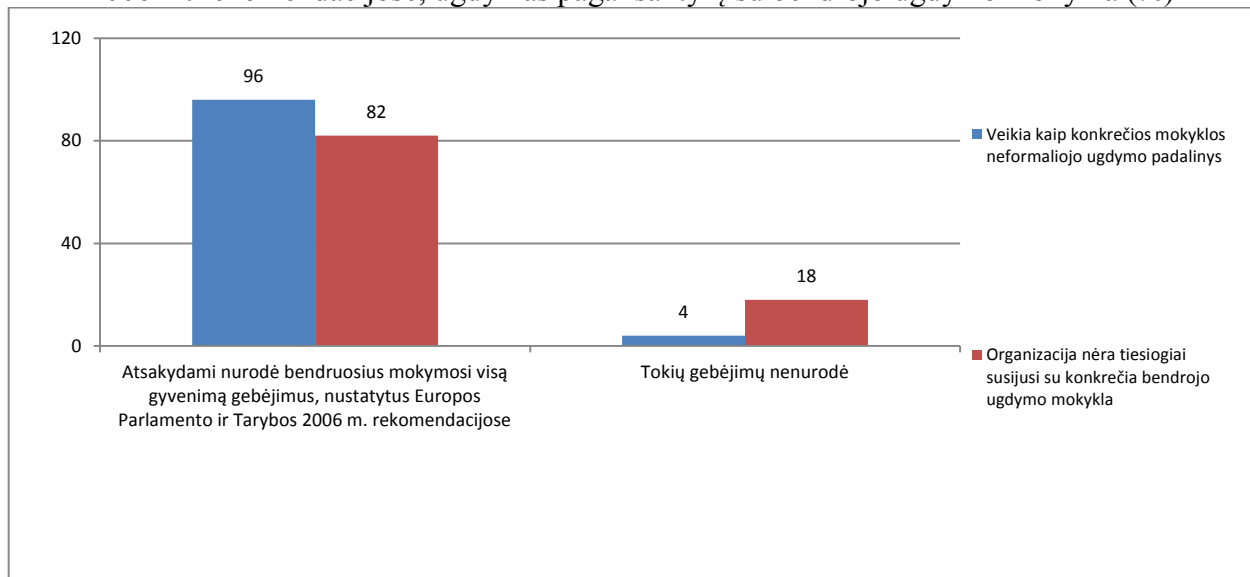
Tyrimo rezultatai rodo, kad beveik visi respondentai nurodė vienokias ar kitokias kompetencijas, kurios, jų nuomone, ugdomos jų vadovaujamoje organizacijoje. Koduojant atsakymus, šios respondentų nurodytos kompetencijos priskirtos bendriesiems mokymosi visą gyvenimą gebėjimams, nustatytiems Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose; bendrosioms kompetencijoms, nustatytoms pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose ar kokioms nors specialiosioms kompetencijoms, aiškiai susijusioms su konkrečiu mokomuoju dalyku ar konkrečia profesija. Dalis respondentų nurodė ugdymo metu įgyjamas kompetencijas, kurias buvo galima priskirti visoms trimis kompetencijų grupėms. Pažymėtinas atsakymų į šį atvirą klausimą gausumas – į klausimą neatsakė tik 7 proc. respondentų. Toks sociologijoje neįprastai didelis atsakymų procentas rodo, kad respondentams matuojama problema yra svarbi ir aktuali.

Analizuojant atskirai kiekvieną kintamąjį, galima teigti, kad stebimi šie statistiškai reikšmingi pasiskirstymai:

- a) Pagal bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų, nustatytų Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose, nurodymą atsakant į atvirą klausimą apie organizacijoje ugdomas kompetencijas galima teigti, kad šie gebėjimai statistiškai reikšmingai dažniau ugdomi:
- neformaliojo vaikų ugdymo organizacijose negu formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose (reikšmingumo lygmuo 0,000²⁰);
 - nacionalinių organizacijų skyriuose negu savarankiškai veikiančiose organizacijose (reikšmingumo lygmuo 0,029);
 - organizacijose, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo pilietinį ugdymą, negu organizacijose, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo 0,018);
 - organizacijose, kuriose dirba vienintelis suaugęs ugdytojas – pats vadovas, negu organizacijose, turinčiose daugiau suaugusių ugdytojų (reikšmingumo lygmuo 0,013);
 - organizacijose, kurias dažniausiai lanko vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokiniai, negu organizacijose, kuriose ugdomi įvairių savivaldybėje veikiančių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai (reikšmingumo lygmuo 0,012);

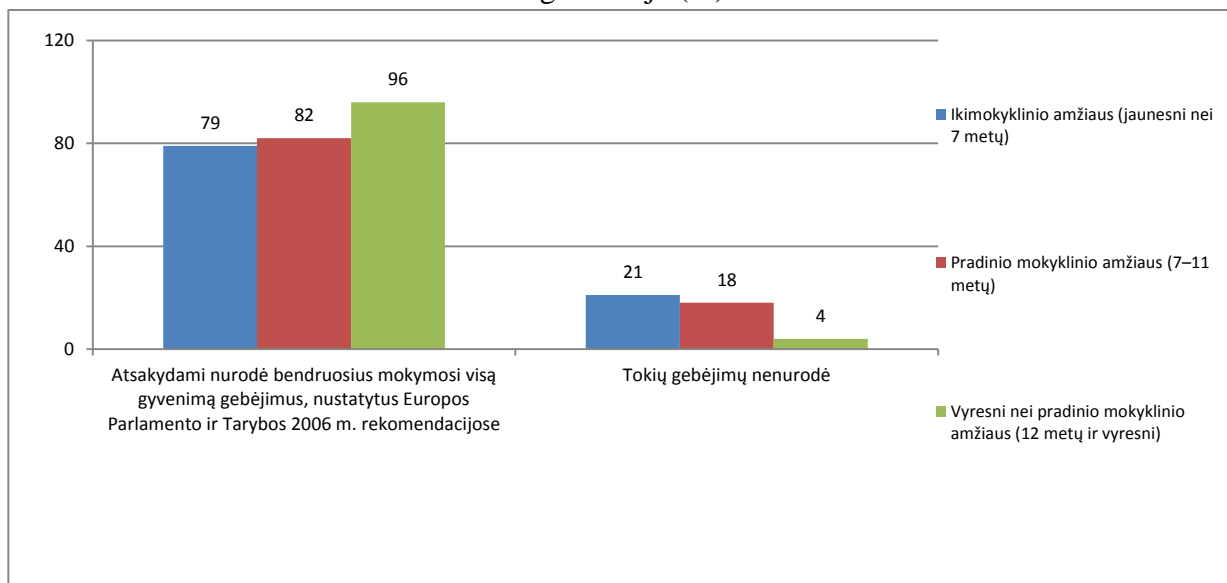
²⁰ Supaprastintai galima paaiškinti, kad mažesnė negu 0,050 reikšmingumo lygmens reikšmė rodo, jog stebimi skirtumai yra statistiškai reikšmingi. Kuo labiau reikšmingumo lygmuo artėja prie 0,000 reikšmės, tuo labiau stebimi skirtumai yra statistiškai reikšmingi.

18 pav. Bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų, nustatytų Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose, ugdymas pagal santykį su bendrojo ugdymo mokykla (%)

- organizacijose, kurias pradeda lankyti vyresni negu pradinio mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai, negu organizacijose, kurias pradeda lankyti jaunesnio amžiaus vaikai (reikšmingumo lygmuo 0,007);

19 pav. Bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų, nustatytų Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose, ugdymas pagal amžių, kada paprastai pradedama lankyti organizacija (%)

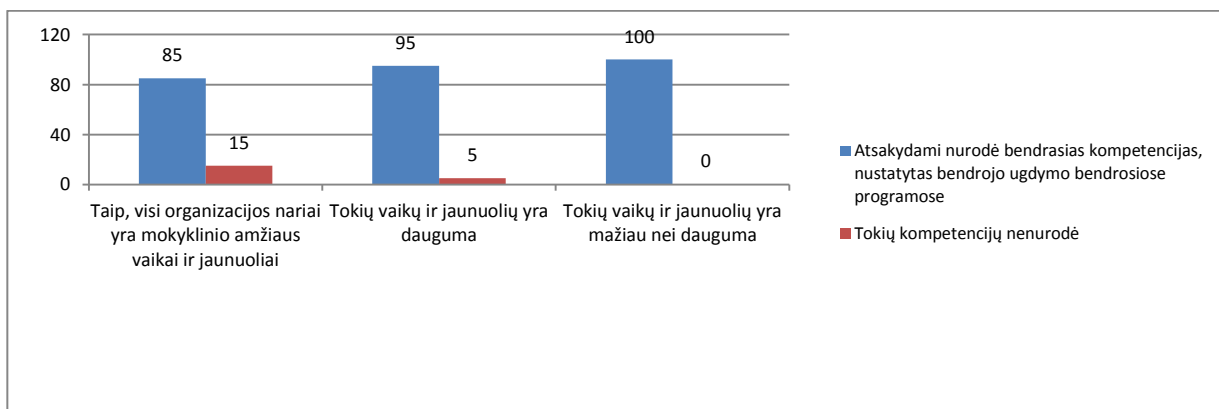

- b) Pagal bendrųjų kompetencijų, nustatytų Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose, nurodymą atsakant į atvirą klausimą apie

organizacijoje ugdomas kompetencijas galima teigti, kad šie gebėjimai statistiškai reikšmingai dažniau ugdomi:

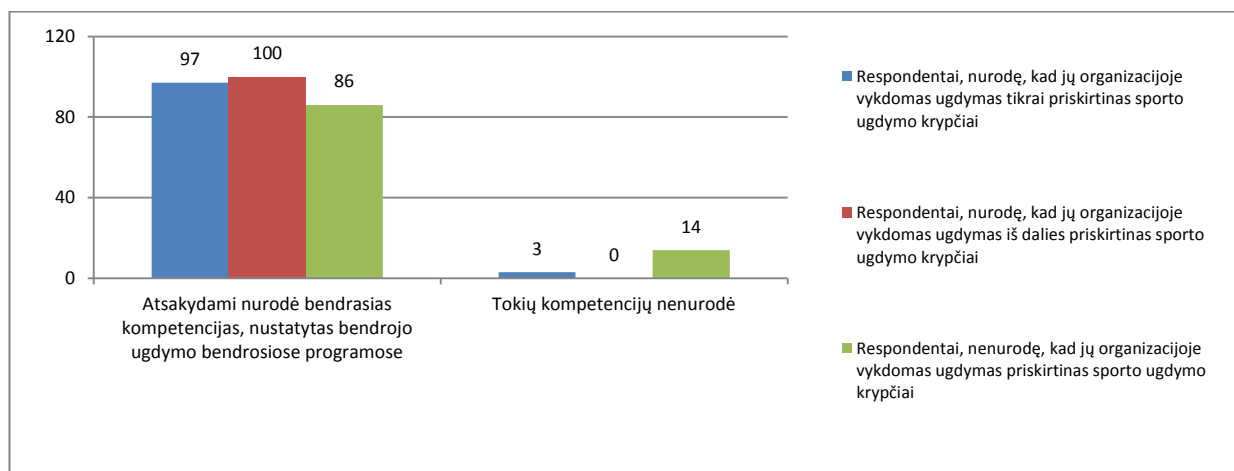
- neformaliojo vaikų ugdymo organizacijose negu formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- nacionalinių organizacijų skyriuose negu savarankiškai veikiančiose organizacijose (reikšmingumo lygmuo 0,011);
- organizacijose, kurias dažniausiai lanko vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokiniai negu organizacijose, kuriose ugdomi įvairių savivaldybėje veikiančių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai (reikšmingumo lygmuo 0,012);
- organizacijose, kurias pradeda lankyti vyresni negu pradinio mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai, negu organizacijose, kurias pradeda lankyti jaunesnio amžiaus vaikai (reikšmingumo lygmuo 0,023);
- organizacijose, kuriose mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai nesudaro visų tos organizacijos narių daugumos (reikšmingumo lygmuo 0,002);

20 pav. Bendrųjų kompetencijų, nustatytų Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose, ugdymas pagal mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunuolių dalį organizacijoje (%)

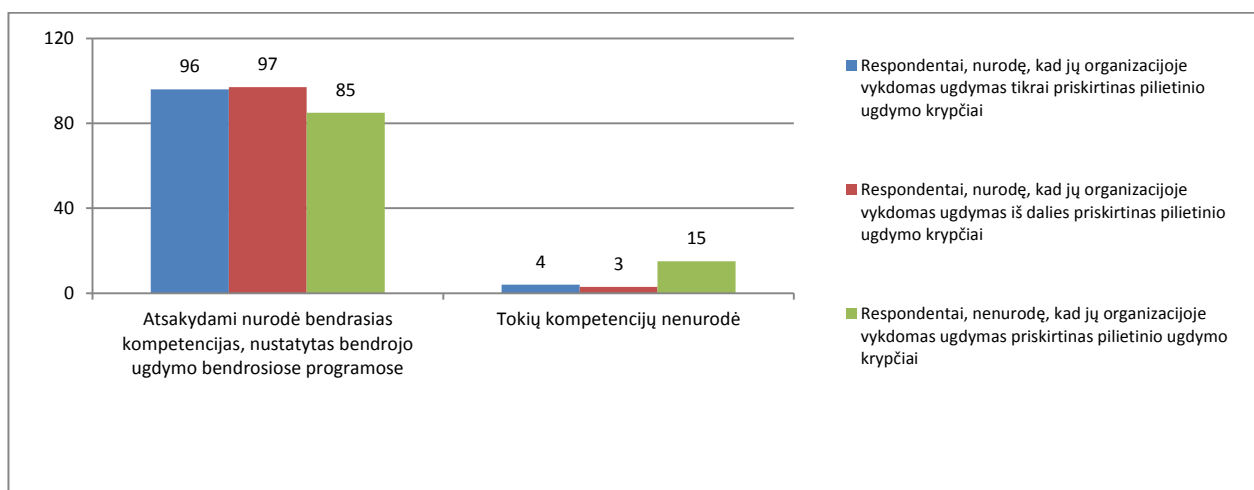
- organizacijose, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo sportą, negu organizacijose, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo 0,004);

21 pav. Bendrųjų kompetencijų, nustatytų Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose, ugdymas pagal tai, ar organizacijoje vykdomas ugdymas priskirtinas sporto ugdymo kryptčiai (%)

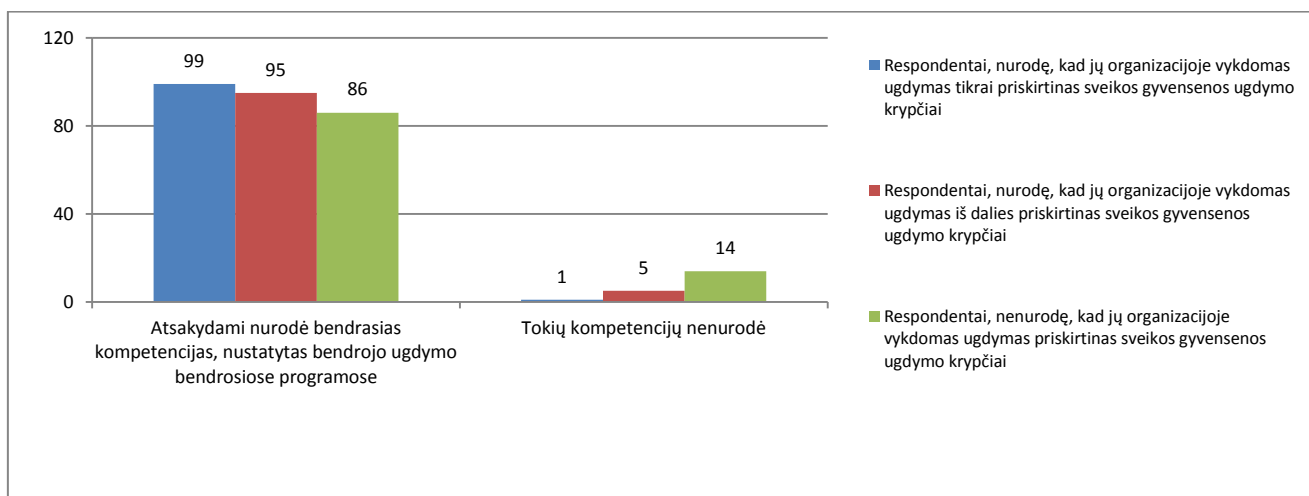
- organizacijose, kuriose dirba vienintelis suaugęs ugdytojas – pats vadovas, negu organizacijose, turinčiose daugiau suaugusių ugdytojų (reikšmingumo lygmuo 0,015).
- organizacijose, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo pilietinį ugdymą, negu organizacijose, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo (0,002);

22 pav. Bendrųjų kompetencijų, nustatytų Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose, ugdymas pagal tai, ar organizacijoje vykdomas ugdymas priskirtinas pilietinio ugdymo kryptčiai (%)

- organizacijose, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo sveiką gyvenimą, negu organizacijose, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo (0,002);

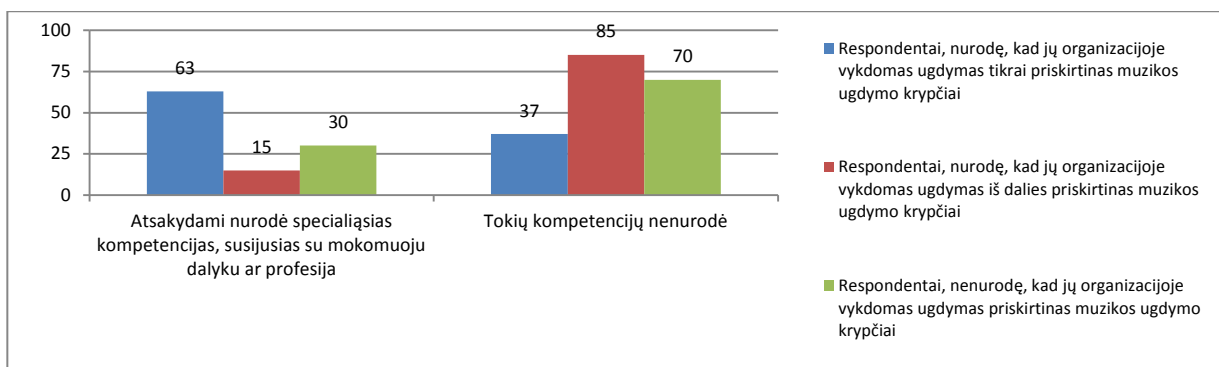
23 pav. Bendrųjų kompetencijų, nustatytų Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose, ugdymas pagal tai, ar organizacijoje vykdomas ugdymas priskirtinas sveikos gyvensenos ugdymo kryptčiai (%)

c) Pagal kokių nors specialiųjų kompetencijų, susijusių su mokomuoju dalyku ar profesija, nurodymą atsakant į atvirą klausimą apie organizacijoje ugdomas kompetencijas galima teigti, kad šie gebėjimai statistiškai reikšmingai dažniau ugdomi:

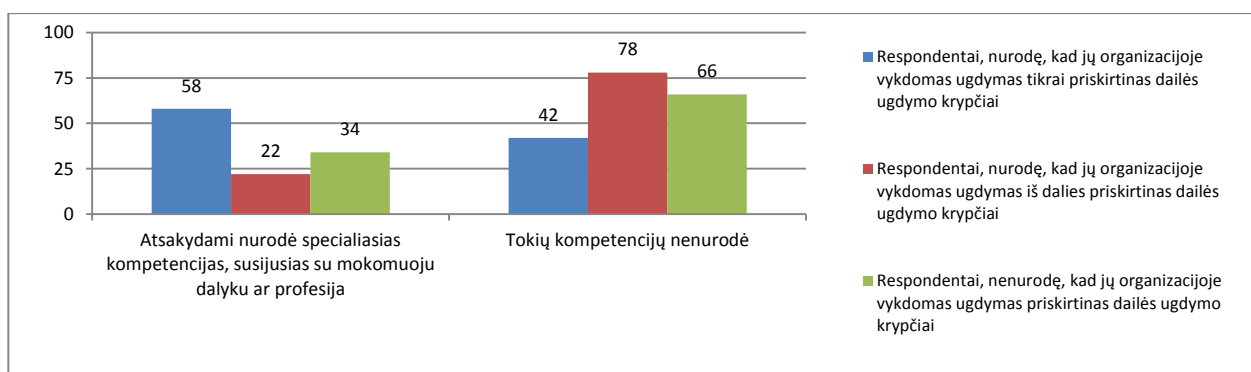
- formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose negu neformaliojo vaikų ugdymo organizacijose (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- savarankiškai veikiančiose organizacijose negu nacionalinių organizacijų skyriuose (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- organizacijose, kuriose ugdomi įvairių savivaldybėje veikiančių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai, negu organizacijose, kurias dažniausiai lanko vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokiniai (reikšmingumo lygmuo 0,001);
- organizacijose, kuriose mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai sudaro visų tos organizacijos narių daugumą (reikšmingumo lygmuo 0,003);
- organizacijose, kuriose dirba daugiau suaugusiųjų ugdytojų, negu organizacijose, kuriose be vadovo daugiau nėra suaugusių ugdytojų (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- organizacijose, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo muziką, negu organizacijose, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo 0,000);

24 pav. Specialiųjų kompetencijų, susijusių su mokomuoju dalyku ar profesija, ugdymas pagal tai, ar organizacijoje vykdomas ugdymas priskirtinas muzikos ugdymo krypčiai (%)

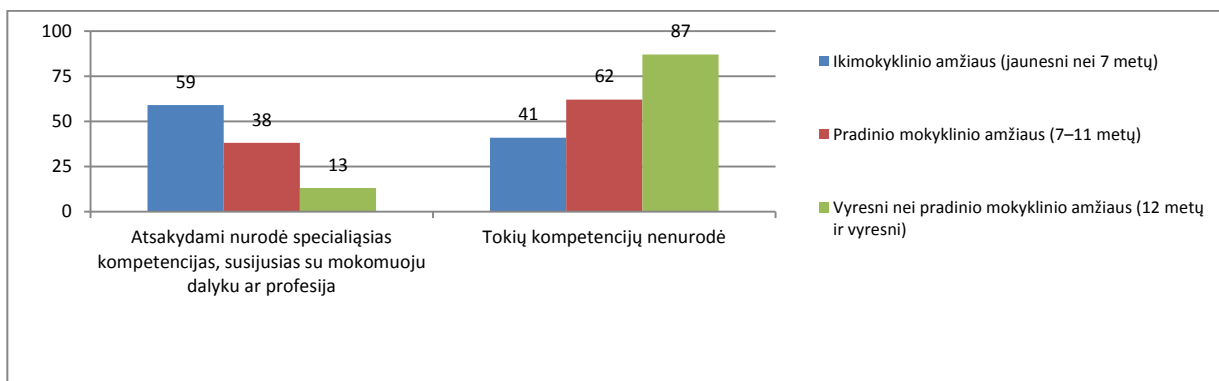
- organizacijose, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo daile, negu organizacijose, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo (0,000));

25 pav. Specialiųjų kompetencijų, susijusių su mokomuoju dalyku ar profesija, ugdymas pagal tai, ar organizacijoje vykdomas ugdymas priskirtinas dailės ugdymo krypčiai (%)

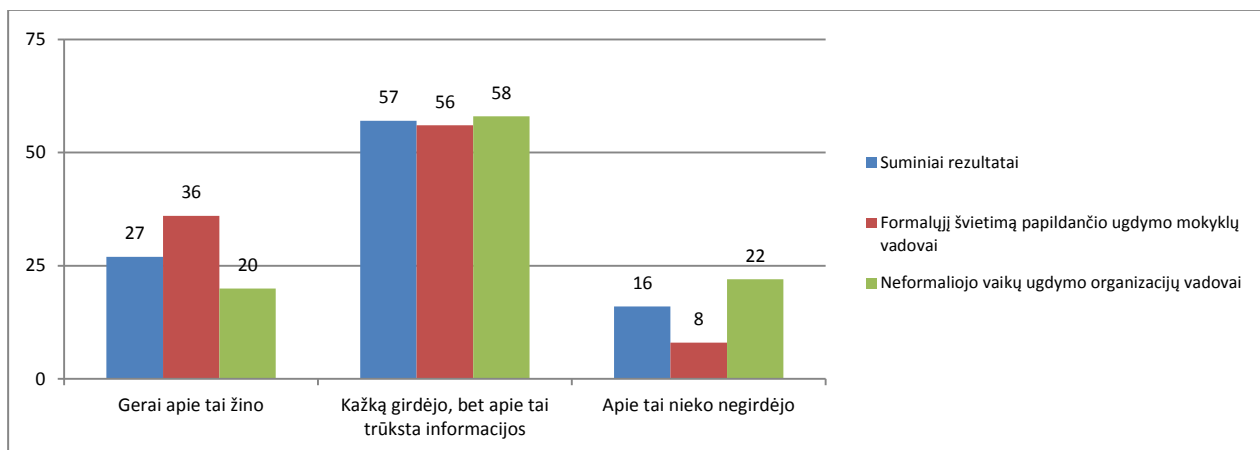
- organizacijose, kurias vaikai ir jaunuoliai pradeda lankyti dar ikimokyklinio ar pradinio mokyklinio amžiaus (reikšmingumo lygmuo 0, 000);

26 pav. Specialiųjų kompetencijų, susijusių su mokomuoju dalyku ar profesija, ugdymas pagal tai, kokio amžiaus vaikai ir jaunuoliai pradeda lankyti organizaciją (%)

Pirmam tyrimo uždaviniui spręsti skirtas klausimų blokas pradėtas uždaru klausimu apie tai, ar respondentai apskritai žino apie galimybę Lietuvoje pripažinti neformalioju ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas.

27 pav. Žinojimas apie galimybę Lietuvoje pripažinti neformalioju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas (%)

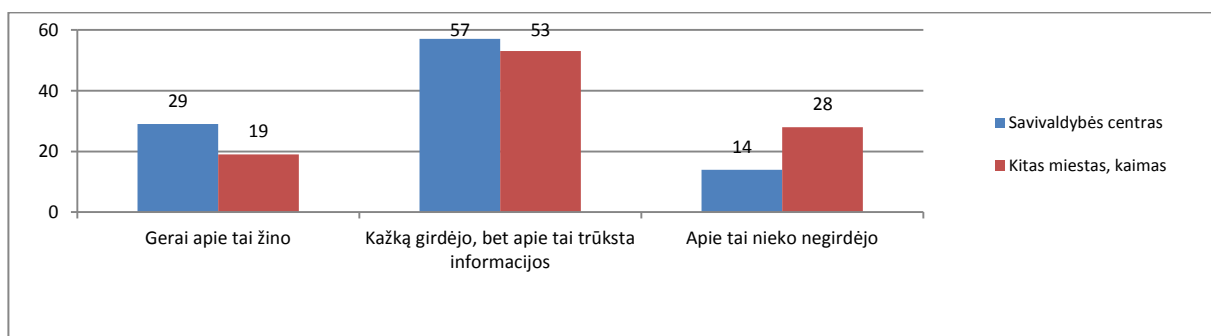

Iš 27 pav. matyti, kad apie galimybę pripažinti neformalioju ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas tvirtino žinantys maždaug ketvirtadalis respondentų. Tyrimo rezultatai rodo, kad teigiančių, jog žino apie tokią galimybę, statistiškai reikšmingai daugiau yra tarp respondentų, vadovaujančių formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklai (reikšmingumo lygmuo 0,000). Apskritai 8 proc. respondentų, vadovaujančių formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklai, ir 22 proc. respondentų, vadovaujančių neformaliojo vaikų ugdymo organizacijai, dar nebuvo girdėję apie galimybę pripažinti įgytas kompetencijas, o maždaug po tris ketvirtadalius abiejų grupių respondentų pripažino, kad jų žinoma informacija šiuo klausimu nėra išsami.

Analizuojant šį kintamąjį galima teigti, kad statistiškai reikšmingai dažniau apie galimybę Lietuvoje pripažinti neformalioju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas žinojo:

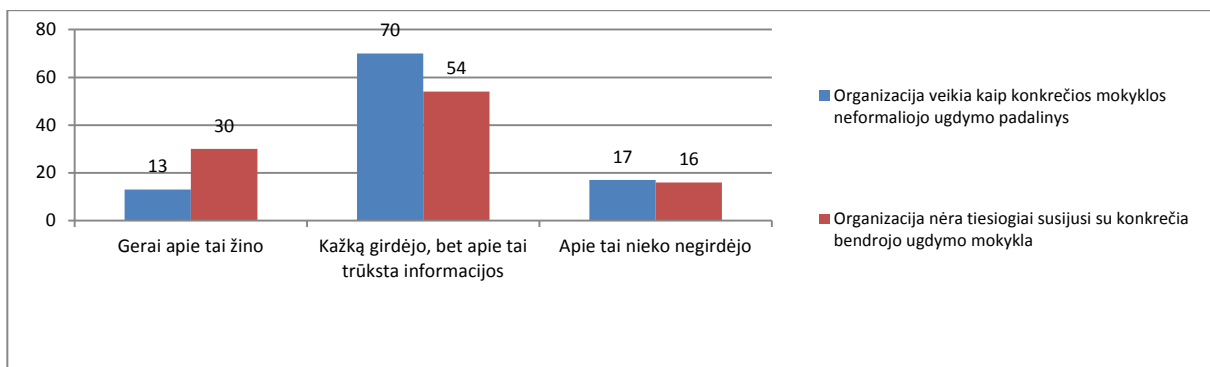
- savivaldybės centre įsikūrusių organizacijų vadovai negu respondentai iš kitų savivaldybės miestų ir kaimo (reikšmingumo lygmuo 0,021);

28 pav. Žinojimas apie galimybę Lietuvoje pripažinti neformalioju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas priklausomai nuo organizacijos įsikūrimo vietos (%)

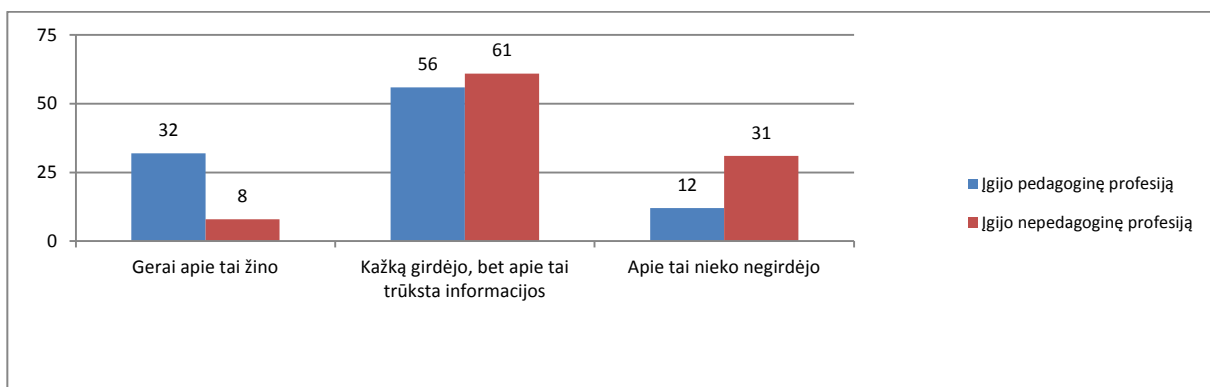
- organizacijų, kuriose ugdomi įvairių savivaldybėje veikiančių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai, vadovai negu respondentai iš organizacijų, kurias dažniausiai lanko vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokiniai (reikšmingumo lygmuo 0,033);

29 pav. Žinojimas apie galimybę Lietuvoje pripažinti neformalioju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas atsižvelgiant į santykį su bendrojo ugdymo mokykla (%)

- organizacijų, kurias vaikai ir jaunuoliai pradeda lankyti dar ikimokyklinio ar pradinio mokyklinio amžiaus, vadovai negu respondentai, kurių atstovaujamas organizacijas vaikai ir jaunimas pradeda lankyti vėliau (reikšmingumo lygmuo 0, 009);
- organizacijų, kuriose dirba daugiau suaugusiųjų ugdytojų, vadovai negu respondentai iš organizacijų, kuriose be vadovo daugiau nėra suaugusių ugdytojų (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- respondentai, įgiję pedagogo profesiją, negu respondentai, įgiję kitokią profesiją (reikšmingumo lygmuo 0,000);

30 pav. Žinojimas apie galimybę Lietuvoje pripažinti neformalioju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas priklausomai nuo respondento įgytos profesijos (%)

Atliekant apklausą domėtasi, ar respondentai norėtų gauti daugiau informacijos apie neformalioju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimą Lietuvoje.

31 pav. Respondentų noras gauti daugiau žinių apie neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimą Lietuvoje (%)

Iš 31 pav. matyti, kad beveik visi respondentai su išlygomis ar be jų norėtų gauti daugiau informacijos apie neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimą Lietuvoje. Didesnė apie tai negalvojęs respondentų, vadovaujančių neformaliojo vaikų ugdymo organizacijai, dalis, ko gero, sietina su aplinkybe, kad šios respondentų grupės atstovai dažniau tik per apklausą sužinojo apie galimybę pripažinti neformaliu ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas²¹. Dėl to, kad beveik nebuvo respondentų, nenorinčių gauti daugiau informacijos apie įgytų kompetencijų pripažinimą, netenka prasmės gilesnė šio kintamojo koreliacijų analizė.

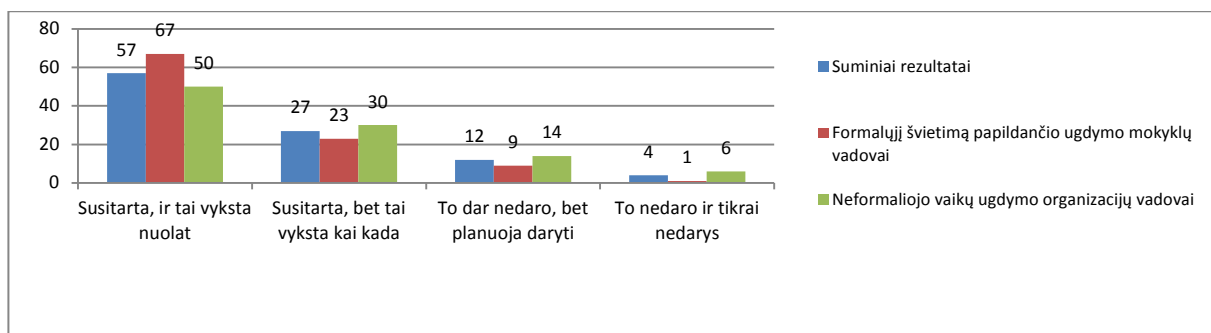
Pirmo tyrimo uždavinio sprendimas sietas su klausimu, ar respondento atstovaujamoje organizacijoje suaugę ugdytojai jau šiuo metu rengia savo ugdytinius tokiam galimam neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimui. Rengiant tyrimo programą ir nusprendus, kad šiai temai nagrinėti nėra galimybės skirti daug kintamųjų, manyta, kad tokį rengimą galima pamatuoti dviem būdais:

- ar respondento atstovaujamoje organizacijoje yra aptariamoms ugdytinių įgyjamoms ir įgytoms kompetencijoms;
- ar respondento atstovaujamoje organizacijoje ugdytiniai yra skatinami rengtis vėliau įvyksiančiam kompetencijų pripažinimui – ar ugdytiniai skatinami kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančią medžiagą.

Pradžioje respondentų klausta, ar jų vadovaujamoje organizacijoje yra sutarta, kad su mokyklinio amžiaus vaikais ir jaunuoliais dirbantys ugdytojai turėtų aptarti, kokias kompetencijas ir kaip ugdytiniai ugdomi.

²¹ plg. tyrimo ataskaitos 27 pav.

32 pav. Susitarimai respondento atstovaujamoje organizacijoje dėl ugdytinių įgyjamų ir įgytų kompetencijų aptarimo (%)

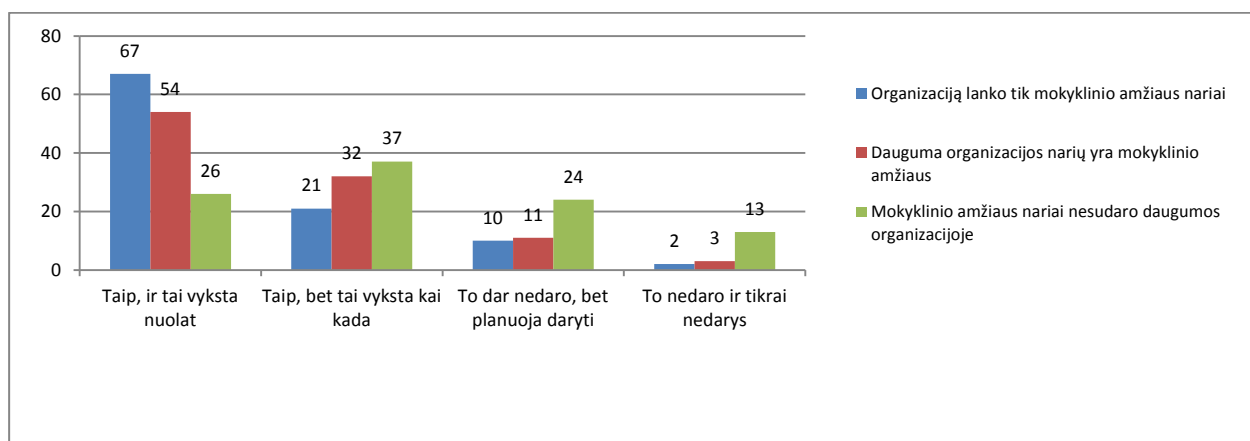
Iš 32 pav. matyti, kad, respondentų tvirtinimu, didžiojoje daugumoje organizacijų jau dabar skiriama laiko vienokiam ar kitokiam ugdytinių įgyjamų ir įgytų kompetencijų aptarimui, o maždaug pusėje organizacijų tai vyksta nuolat. Pažymėtina, kad ypač maža respondentų dalis (beveik neviršijanti imties paklaidos dydžio) per apklausą nurodė, kad ugdytinių įgyjamų ir įgytų kompetencijų apskritai neaptaria ir nesirengia to daryti. Galima manyti, kad bet koks ugdymas yra sunkiai įmanomas, jei neaptiriamos įgyjamos kompetencijos, svarbu tik tai, kad toks įgyjamų kompetencijų aptarimas vyktų veiksmingai ir neprieštarautų pagrindiniams edukologijos reikalavimams.

Tyrimo medžiaga leidžia teigti, kad dažniau tokie ugdytinių įgytų kompetencijų aptarimai vyksta formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose negu neformaliojo vaikų ugdymo organizacijose (reikšmingumo lygmuo 0,004).

Analizuojant respondentų atsakymus apie įgyjamų kompetencijų aptarimą, galima teigti, kad statistiškai reikšmingai dažniau tai daroma:

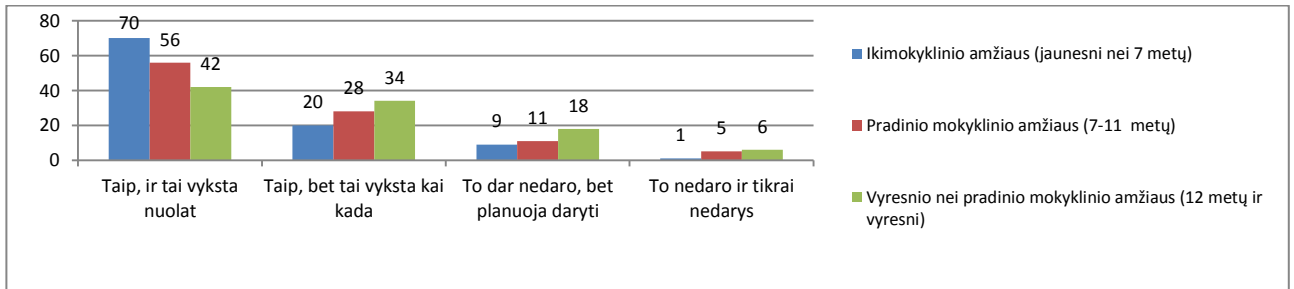
- organizacijose, kurias lanko vien tik mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai, arba jie sudaro organizacijos narių daugumą (reikšmingumo lygmuo 0,000);

33 pav. Susitarimai respondento atstovaujamoje organizacijoje dėl ugdytinių įgyjamų ir įgytų kompetencijų aptarimo priklausomai nuo jos narių sudėties (%)

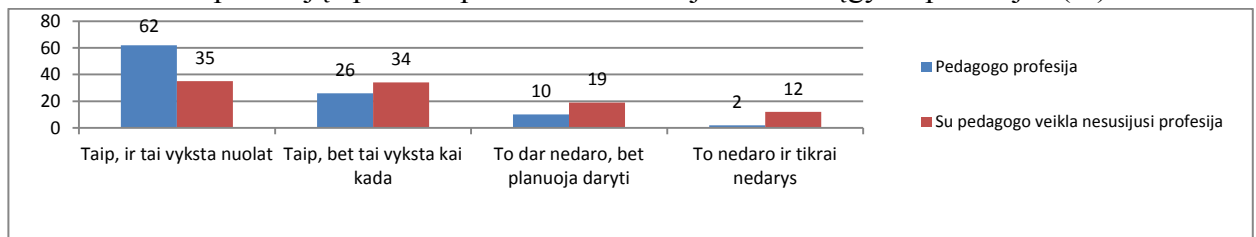
- organizacijose, kurias vaikai ir jaunuoliai pradeda lankyti dar ikimokyklinio ar pradinio mokyklinio amžiaus (reikšmingumo lygmuo 0,014);

34 pav. Susitarimai respondento atstovaujamoje organizacijoje dėl ugdytinių įgyjamų ir įgytų kompetencijų aptarimo priklausomai nuo to, kokio amžiaus ugdytiniai paprastai ją pradeda lankyti (%)

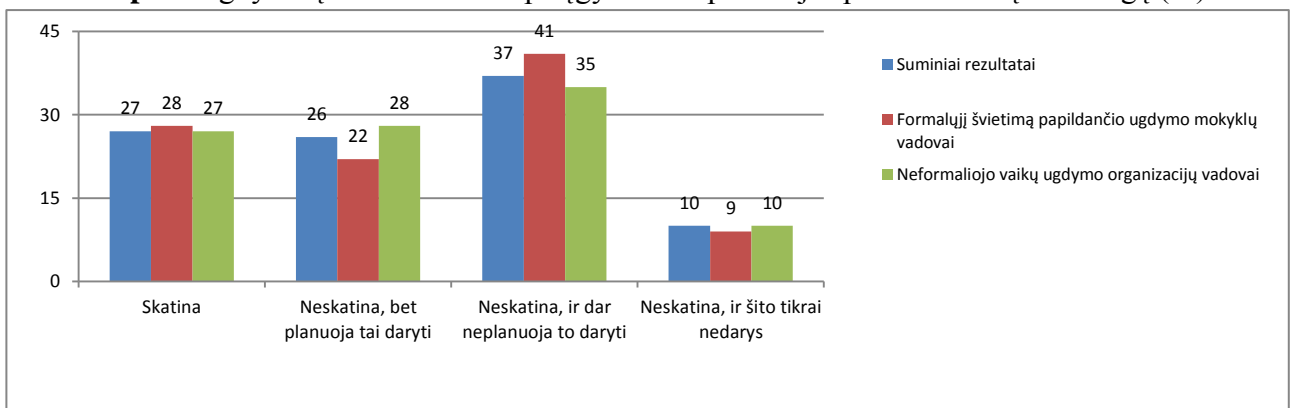
- organizacijose, kurių nariai paprastai nebelanko, pabaigę bendrojo ugdymo mokyklą (iki 19 metų amžiaus) (reikšmingumo lygmuo 0,016);
- organizacijose, kurioms vadovauja pedagogo profesiją įgijęs vadovas (reikšmingumo lygmuo 0,000).

35 pav. Susitarimai respondento atstovaujamoje organizacijoje dėl ugdytinių įgyjamų ir įgytų kompetencijų aptarimo priklausomai nuo jos vadovo įgytos profesijos (%)

Kitas pirmą tyrimo uždavinį sprendžiantis kintamasis buvo klausimas „Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra nutarta, kad ugdytiniai turi būti skatinami kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančią medžiagą (rengti kompetencijų aplankus, portfolio)?“

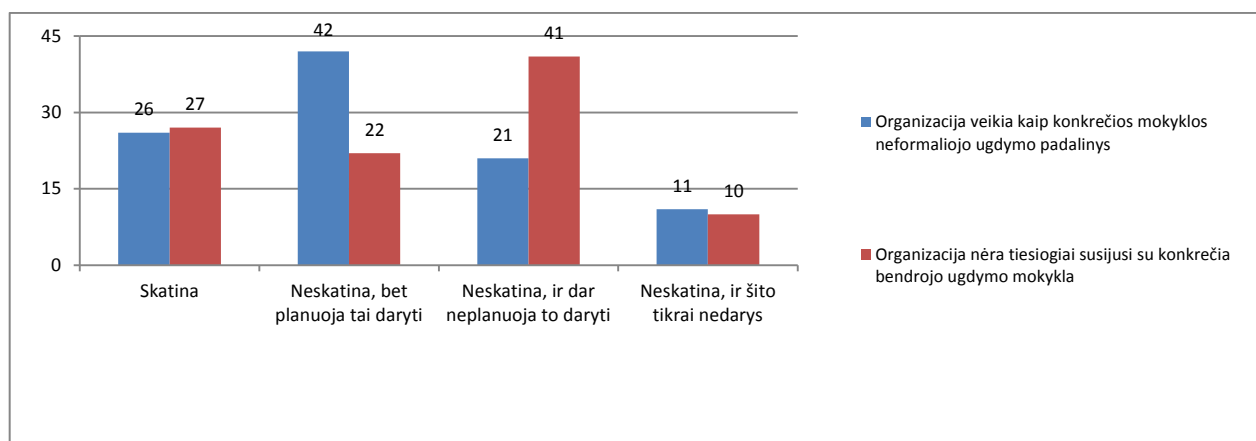
36 pav. Ugdytinių skatinimas kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančią medžiagą (%)

Respondentų teigimu, tik maždaug ketvirtadalyje organizacijų ugdytiniai yra skatinami kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančią medžiagą (kompetencijų aplankus, portfolio), pažymėtina, kad nėra jokio statistiškai reikšmingo skirtumo tarp formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklų ir neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymų (reikšmingumo lygmuo 0,589). Taigi kompetencijas patvirtinančios medžiagos kaupimas (ar tiksliau, nekaupimas) vienodai paplitęs tiek formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklose, tiek neformaliojo vaikų ugdymo organizacijose.

Analizuojant respondentų atsakymus apie kompetencijas patvirtinančios medžiagos kaupimą, nesugebėta rasti kokios nors statistiškai reikšmingos šio kintamojo koreliacijos su atrinktais kitais klausimais filtrais, kuri parodytų, kad kuri nors respondentų grupė statistiškai reikšmingai dažniau skatina savo ugdytinius kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančią medžiagą. Net muziką ir dailę, kaip pagrindines organizacijos ugdymo kryptis nurodžiusių, ar į specialiųjų kompetencijų suteikimą labiau orientuotų respondentų vadovaujamosiose įstaigose kompetencijas patvirtinanti medžiaga nėra renkama statistiškai reikšmingai dažniau. Vienintelė nustatyta statistiškai reikšminga koreliacija susijusi daugiau su per apklausą išreikštais respondentų planais – aiškiai didesnė respondentų, vadovujančių daugiausia vienos mokyklos mokinius jungiančiai organizacijai, dalis išsakė pasiryžimą pradėti skatinti ugdytinius kaupti tokią kompetencijas patvirtinančią medžiagą negu jų kolegos, kurių organizacijas lanko mokiniai iš įvairių bendrojo ugdymo mokyklų (reikšmingumo lygmuo 0,011).

37 pav. Ugdytinių skatinimas kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančią medžiagą priklausomai nuo sąsajų su konkrečia bendrojo ugdymo mokykla (%)

Apibendrinimas

Apibendrinant pirmojo tyrimo uždavinio sprendimo rezultatus galima manyti, kad respondentai paprastai gali aiškiai įvardyti, kokios kompetencijos, jų vertinimu, yra ugdomos jų vadovaujamoje organizacijoje. Tiesa, nacionalinių organizacijų skyrių vadovai ugdomas kompetencijas paprastai apibūdina ne visai vienodai. Tai leidžia manyti, jog nacionalinėse organizacijose didesnių diskusijų

ugdomy kompetencijų tema dar nevyko ir bendri susitarimai dėl konkrečiai sutartų kompetencijų ugdymo dar nepriimti.

Paklausus, kokios kompetencijos ugdomos jų vadovaujamoje organizacijoje, maždaug keturi penktadaliai respondentų įvardijo kompetencijas, kurias galima priskirti bendrosioms kompetencijoms, o maždaug trečdalis respondentų – specialiąsias, su konkrečiu mokomuoju dalyku ar profesija susijusias kompetencijas. Dalis respondentų, atsakydami į klausimą, nurodė ugdantys tiek bendrąsias, tiek specialiąsias kompetencijas.

Bendrujų kompetencijų ugdymo deklaravimas dažniau būdingas neformaliojo vaikų ugdymo organizacijoms; nacionalinių organizacijų skyriams; organizacijoms, kurių veikloje dalyvauja vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokiniai; organizacijoms, kurias pradeda lankyti vyresnio amžiaus mokiniai ir organizacijoms, kuriose dirba tik vienas suaugęs ugdytojas – pats vadovas.

Specialiųjų kompetencijų ugdymo deklaravimas dažniau būdingas formalųjį švietimą papildančio ugdymo (ypač dailės ir muzikos) mokykloms; nacionaliniu mastu neatstovaujamos organizacijoms; organizacijoms, kurių veikloje dalyvauja įvairių savivaldybėje veikiančių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai; organizacijoms, kurias pradeda lankyti ikimokyklinio ar pradinio mokyklinio amžiaus vaikai; organizacijoms, turinčioms daugiau suaugusių ugdytojų.

Tik maždaug ketvirtadalis respondentų mano esantys gerai informuoti apie galimybę Lietuvoje pripažinti neformaliojo ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas, tačiau beveik visi respondentai su išlygomis ar be jų norėtų daugiau apie tai sužinoti. Maždaug penktadalis respondentų, vadovaujančių neformaliojo ugdymo įstaigoms ir NVO apie tokių kompetencijų pripažinimo galimybę iki jų apklausos iš viso nebuvo girdėję. Menkiau apie galimybę pripažinti neformaliu ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas žinojo neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovai; mažesniuose miestuose ir kaime veikiančių organizacijų vadovai; respondentai, įgiję nepedagoginę profesiją.

Maždaug trijuose penktadaliuose respondentų vadovaujamų organizacijų, jų tvirtinimu, nuolat aptiriamos ugdytinių įgyjamos ir įgytos kompetencijos, o maždaug ketvirtadalyje organizacijų įgyjamos ir įgytos kompetencijos aptiriamos tik kartais. Toks kompetencijų aptarimas būdingesnis formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykloms. Kita vertus, tik maždaug ketvirtadalis respondentų teigė, kad jų vadovaujamose organizacijose ugdytiniai skatinami kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančią medžiagą (kompetencijų aplankus, portfolio ir pan.). Tyrimo medžiaga rodo, kad būtų sunku išskirti kurią nors respondentų grupę, kurios vadovaujamose organizacijose įgytas kompetencijas patvirtinančios medžiagos rinkimas būtų labiau paplitęs.

Galima manyti, kad kol kas ugdytinių interesai, rengiantis neformaliojo švietimo ir savišvietos metu įgytų kompetencijų pripažinimui, nėra pakankamai užtikrinami: pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoje ugdomy kompetencijų ugdymas, respondentų teigimu, yra dažnai aptiriamas ugdymo procese, bet ugdytojai ne visada žino, kaip konkrečiai ir kur jas būtų galima pripažinti bei kad tokiam pripažinimui rekomenduojama iš anksto kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančius įrodymus.

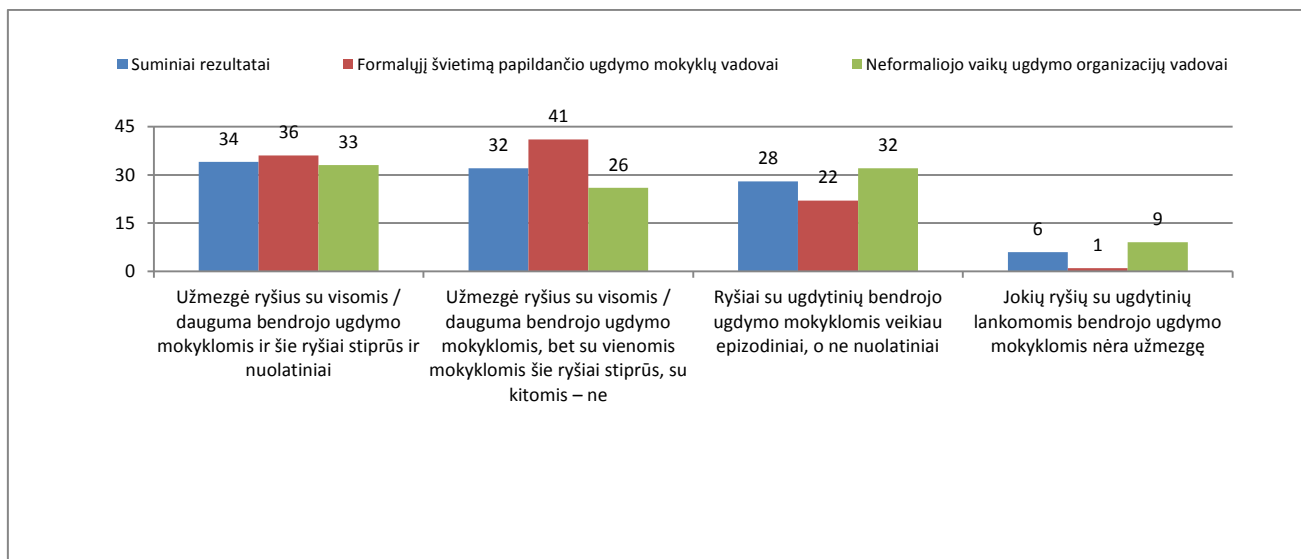
VII. Antro tyrimo uždavinio sprendimas.

Tyrimui keltas antras uždavinys – nustatyti, kokius būdus ir priemones naudoja pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijų atstovai, padėdami įskaityti pasirenkamojo vaikų ugdymo veiklą ugdytinių lankomose bendrojo ugdymo mokyklose. Tam tikslui planuota aiškintis, ar šiuo metu bendrojo ugdymo mokyklose, kurias lanko respondentų vadovaujamos organizacijose ugdomi mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai, yra kaip nors atsižvelgiama į tą neformaliuoju būdu teikiamą ugdymą ir sužinoti respondentų siūlymus dėl neformaliojo ugdymo integravimo į formalųjį bendrąjį ugdymą. Kitus tyrimo uždavinius bent iš dalies būtų galima formuluoti ir tiriant suaugusiųjų neformaliuoju ugdymu užsiimančias organizacijas, o antras tyrimo uždavinys labiausiai dera mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijų analizei. Siekis koordinuoti mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo formalųjį ir neformalųjį ugdymą atitinka 2012 m. rugsėjo 9 d. Europos Komisijos pasiūlymą – Tarybos rekomendaciją dėl formaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo, kurioje teigiama, kad neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimas formaliojo švietimo sistemai kelia uždavinių, susijusių su mokymosi, kurio rezultatus būtų galima patvirtinti, įvairove ir su šio proceso integravimu į oficialius mokymo planus bei jo vertinimu²².

Organizacijos vadovo anketoje antrą tyrimo uždavinį padėjo išspręsti penkių kintamųjų blokas (organizacijos vadovo anketos 21–25 klausimai²³).

Klausimų blokas pradėtas klausimu filtru „Ar esate užmezgę ryšius su Jūsų ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų pedagogais?“

38 pav. Organizacijų ryšiai su ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų pedagogais (%)

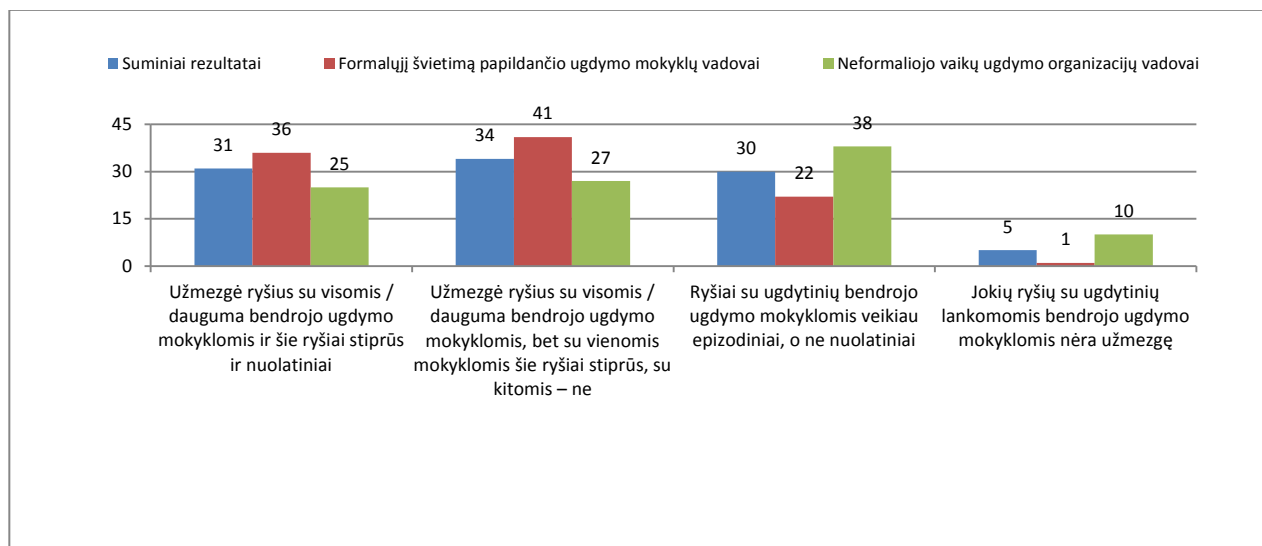
Tyrimų rezultatų analizė parodė, kad 16 proc. visų respondentų (net 28 proc. neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų) vadovauja organizacijoms, kurias paprastai lanko vienos bendrojo

²² http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/informal/proposal2012_lt.pdf

²³ plg. 1 tyrimo ataskaitos priedas.

ugdymo mokyklos mokiniai. Todėl, matuojant formaliojo ir neformaliojo ugdymo paslaugas teikiančių organizacijų santykių tvirtumą, reikėtų atmesti tokių į vieną bendrojo ugdymo mokyklą orientuotų organizacijų vadovų vertinimą.

39 pav. Organizacijų ryšiai su ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų pedagogais – su konkrečia bendrojo ugdymo mokykla nesusijusių organizacijų vadovų vertinimas (%)

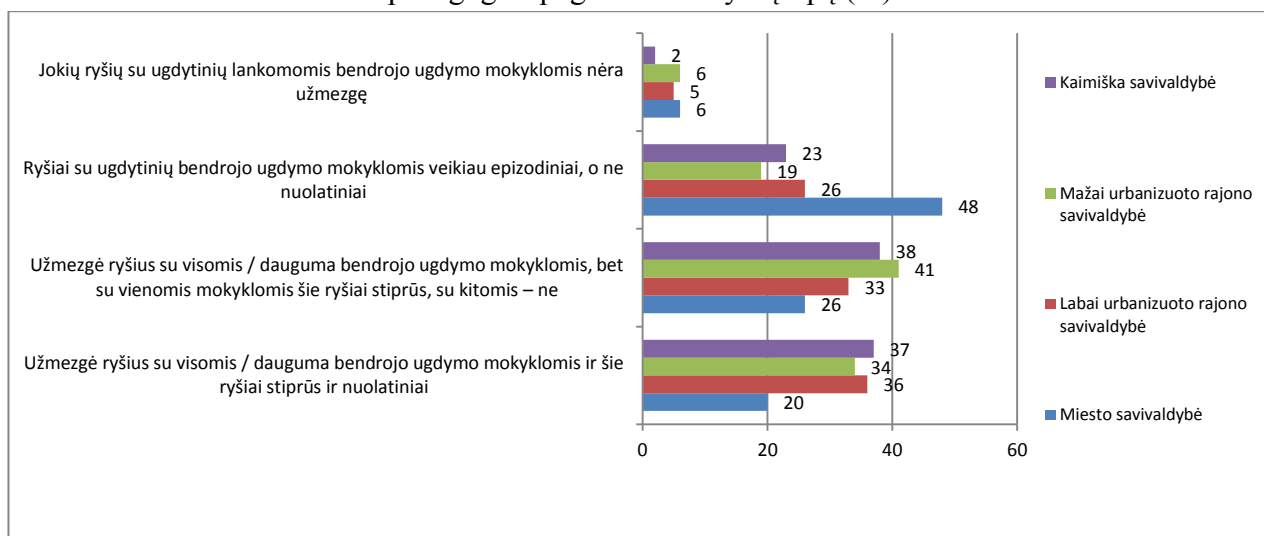

Apibendrinant 39 pav. pateiktus tyrimo rezultatus galima konstatuoti, kad net formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų atveju tik maždaug trečdalis respondentų nurodė užmezgę stiprius ir nuolatinius ryšius su visomis bendrojo ugdymo mokyklomis, kurias lanko jų ugdytiniai. Tik ketvirtadalis apklaustų neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų galėjo pasigirti stipriais ir nuolatiniais ryšiais su ugdytinių lankomomis bendrojo ugdymo mokyklomis. Kita vertus, lyginant šias dvi respondentų grupes tarpusavyje, matyti, kad formalųjį švietimą papildančios mokyklos statistiškai reikšmingai dažniau sugeba užmegzti stiprius ir nuolatinius ryšius bent su dauguma ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų (reikšmingumo lygmuo 0,000). Apibendrinant galima daryti pagrįstą prielaidą, kad kol kas sunku rimtai vertinti net ir formalųjį švietimą papildančių mokyklų galimybes koku nors būdu plačiai integruoti neformalųjį ugdymą į bendrąjį (formalųjį) ugdymą, nes tam nėra pagrindinės sąlygos – aiškaus ir abiejų pusių pripažįstamo bendravimo ir bendradarbiavimo. 2011–2013 metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planuose yra įrašyta nuostata (ji buvo ir ankstesnių metų bendruosiuose ugdymo planuose), kad mokinys mokyklos vadovo įsakymu gali būti atleidžiamas nuo menų (dailės, muzikos) ir kūno kultūros pamokų lankymo, jeigu mokosi dailės, choreografijos, muzikos, meno mokyklose ar yra jas baigęs arba mokosi sporto srities neformaliojo švietimo įstaigose. Bet ši nuostata atsirado pirmiausia dėl to, kad bendrojo (formaliojo) ugdymo atstovai visuomenės verčiami kovoti su per dideliu mokinių bendrojo ugdymo krūviu. Tyrimo rezultatai rodo, kad pasirenkamojo vaikų ugdymo atstovams bendrųjų ugdymo planų nuostatos dėl galimo formaliojo ir neformaliojo ugdymo koordinavimo netapo pagrindu užmegzti glaudesnius ryšius su jų ugdytinių lankomomis bendrojo ugdymo mokyklomis.

Išanalizavus respondentų atsakymus apie ryšių su ugdytinių lankomomis bendrojo ugdymo mokyklomis kokybę, galima teigti, kad statistiškai reikšmingai dažniau jie aukštesnės kokybės (nebuvo analizuoti organizacijų, kurias paprastai lanko vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokiniai, vadovų atsakymai):

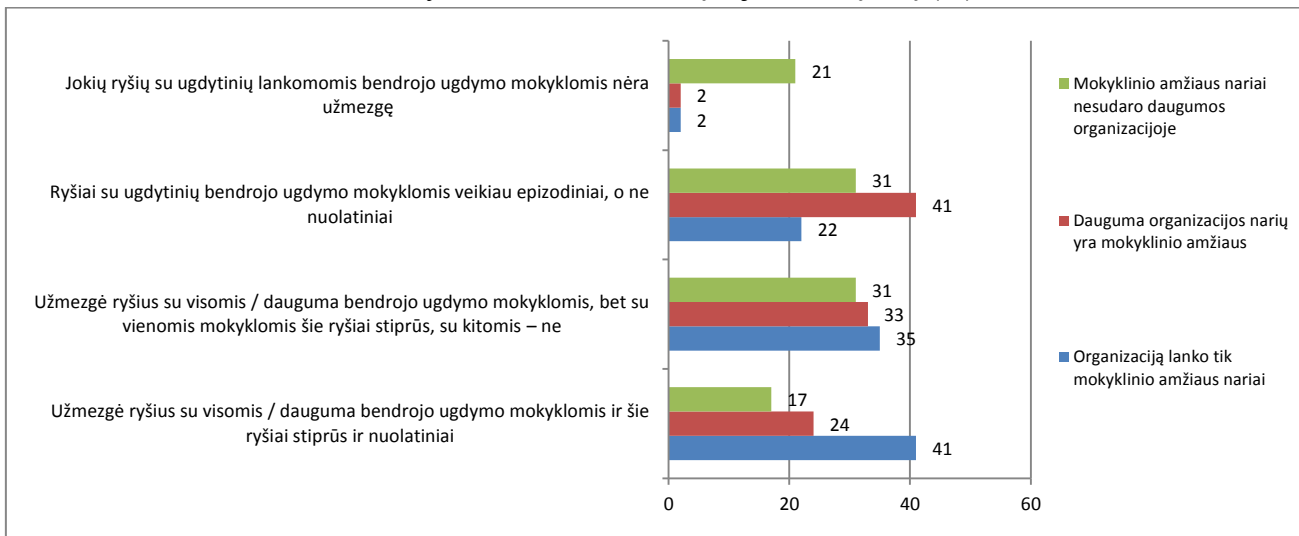
- organizacijose, veikiančiose rajonų savivaldybėse negu miestų savivaldybėse veikiančiose organizacijose (reikšmingumo lygmuo 0,011);

40 pav. Organizacijų ryšiai su ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų pedagogais pagal savivaldybių tipą (%)

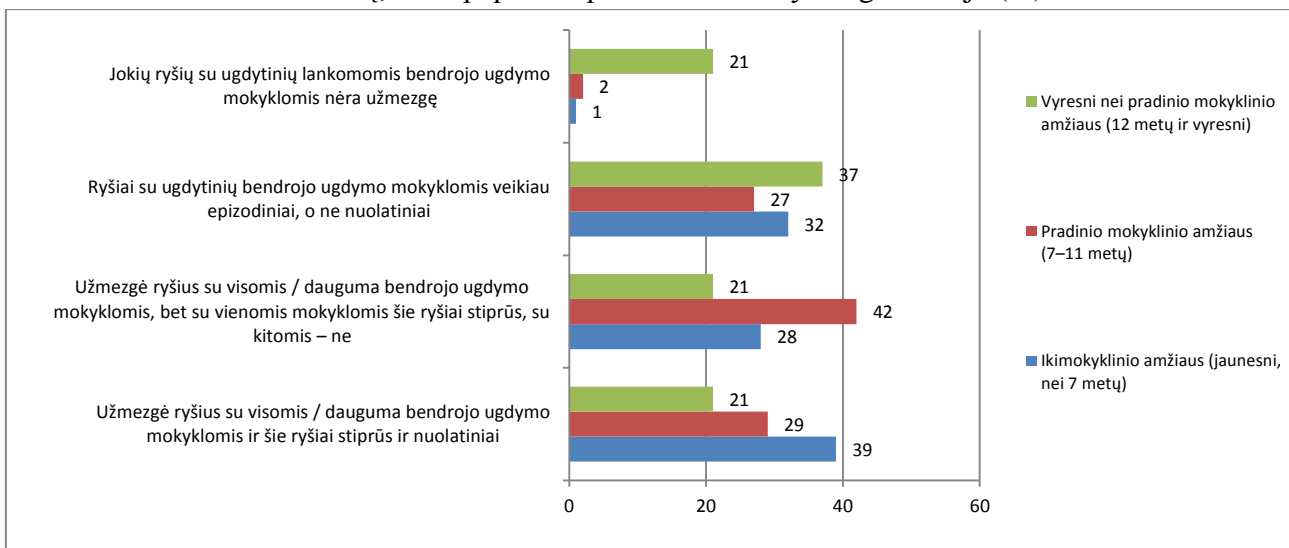
- organizacijose, kurių nariai paprastai nebelanko pabaigę bendrojo ugdymo mokyklą (iki 19 metų) (reikšmingumo lygmuo 0,009);
- organizacijų, kuriose dirba daugiau suaugusiųjų ugdytojų, vadovai negu respondentai iš organizacijų, be vadovo daugiau neturinčių suaugusių ugdytojų (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- organizacijose, kurioms vadovauja pedagogo profesiją įgijęs vadovas (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- organizacijose, kurias lanko vien tik mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai, arba jie sudaro organizacijos narių daugumą (reikšmingumo lygmuo 0,000);

41 pav. Organizacijų ryšiai su ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų pedagogais pagal mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunuolių dalį (%)

- savarankiškai veikiančiose organizacijose negu nacionalinių organizacijų skyriuose (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- organizacijose, kurias vaikai ir jaunuoliai pradeda lankyti dar ikimokyklinio ar pradinio mokyklinio amžiaus (reikšmingumo lygmuo 0, 000);

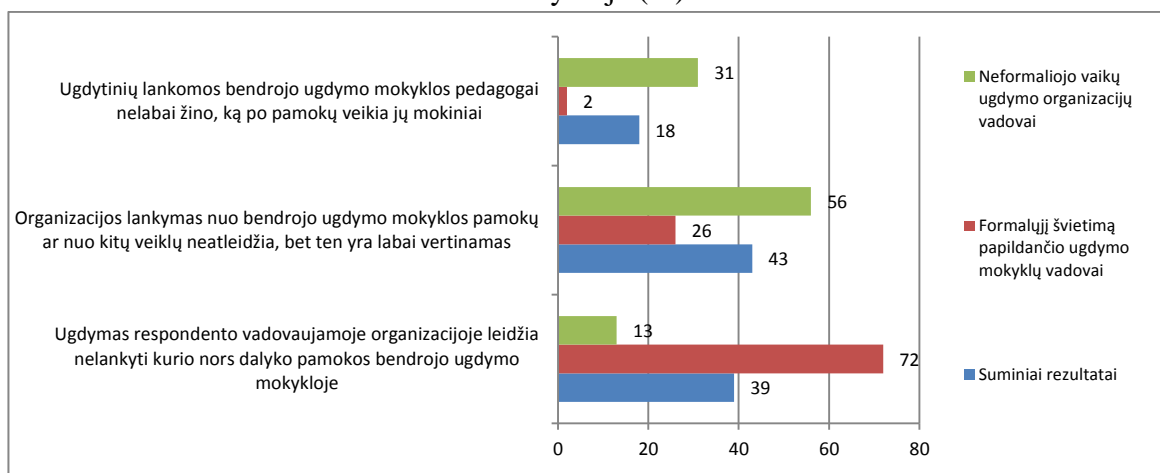
42 pav. Organizacijų ryšiai su ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų pedagogais pagal amžių, kada paprastai pradeda lankyti organizacija (%)

Sprendžiant antrą tyrimo uždavinį respondentų klausta, ar jų vadovaujamos organizacijose kokia nors ugdoma kompetencija ar gebėjimas yra kaip nors įskaitomi arba įvertinami bent kai kuriose ugdytinių lankomose bendrojo ugdymo mokyklose. Šis kintamasis buvo formuluotas prisimenant, kad pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planuose yra įrašyta nuostata, jog mokinys mokyklos vadovo įsakymu gali būti atleidžiamas nuo menų (dailės, muzikos) ir kūno kultūros pamokų lankymo, jeigu mokosi dailės, choreografijos, muzikos, meno mokyklose

ar yra jas baigęs arba mokosi sporto srities neformaliojo švietimo įstaigose. Rengiantis tyrimui nebuvo rasta informacijos, kaip paplitę tokie veiklos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose įskaitymai Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose. Todėl pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų ryšių su bendrojo ugdymo mokyklomis kokybė matuota ir analizuojant, ar pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos lankymas turi kokių nors padarinių mokinio mokymuisi bendrojo ugdymo mokykloje.

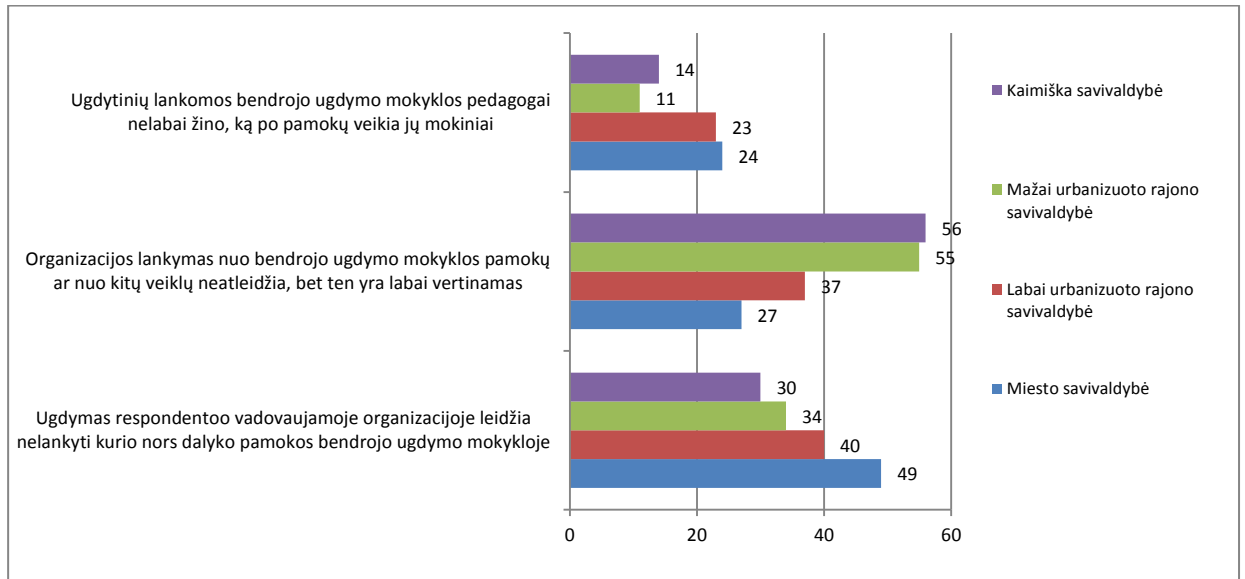
43 pav. Veiklos pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijoje įskaitymas bendrojo ugdymo mokykloje (%)

Respondentams buvo pasiūlyta gana paprasta atsakymų skalė: veiklą įskaito, veiklos neįskaito, bet ją žino (vadinasi, galbūt kitaip panaudoja), veiklos nežino ir neįskaito. Iš 43 pav. gerai matyti, kad geriausiu atveju bendrojo ugdymo mokyklose paprastai (bet ne visada) įskaitoma tai, kas reglamentuota pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planuose – vaikų muzikos, dailės ir sporto mokyklų lankymas. Visa kita ugdytinių neformalioji veikla geriausiu atveju bendrojo ugdymo mokyklose tik priimama domėn. Iš tyrimo rezultatų analizės matyti, kad atitinkamo dalyko pamokų bendrojo ugdymo mokykloje paprastai leidžiama nelankyti vaikų muzikos ir dailės mokyklų mokiniams arba absolventams (reikšmingumo lygmenys abiem atvejais 0,000).

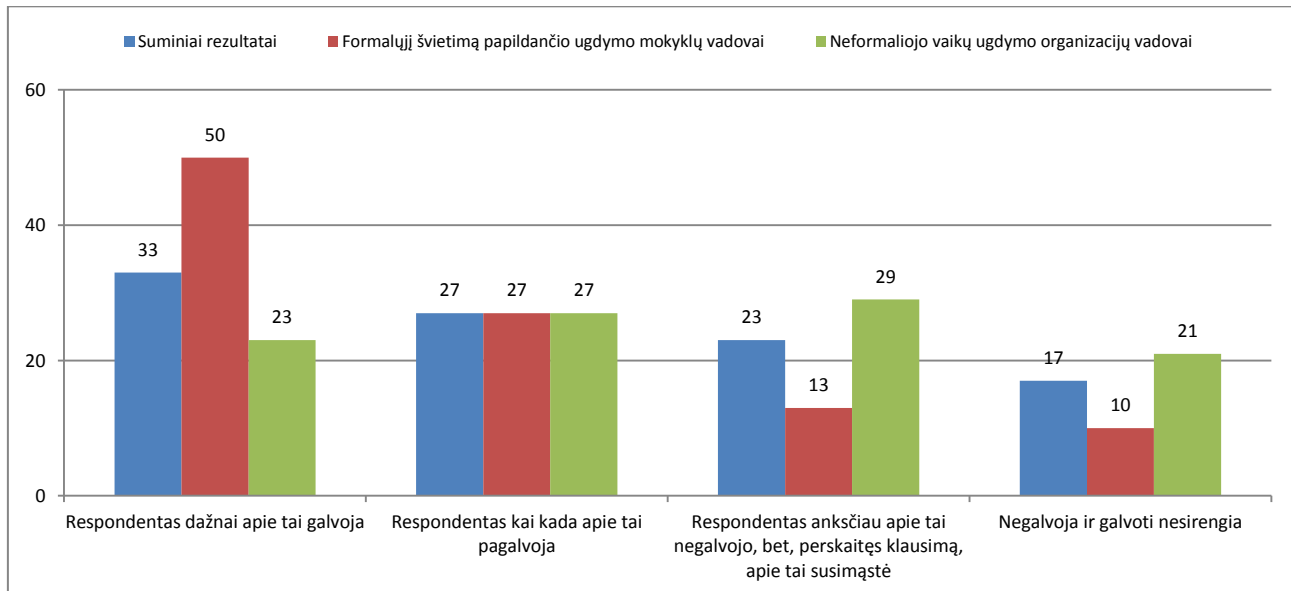
Analizuojant respondentų atsakymus apie veiklos pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijose įskaitymą bendrojo ugdymo mokyklose turėta galvoje, kad dažniausiai buvo įskaitomas meno ir sporto mokyklų lankymas, todėl papildomai analizuoti tik su formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų charakteristikomis menčiau susiję kintamieji. Galima teigti, kad statistiškai reikšmingai dažniau veikla bendrojo ugdymo mokyklos įskaito pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų lankymą miestų ir labai urbanizuotų rajonų savivaldybėse negu mažai urbanizuotų rajonų ir kaimiškose savivaldybėse. Kita vertus, miestų ir labai urbanizuotų rajonų savivaldybėse veikiančių bendrojo ugdymo mokyklų pedagogai, respondentų vertinimu, statistiškai reikšmingai dažniau nežino, kuo po pamokų užsiima jų mokiniai (reikšmingumo lygmuo 0,003).

44 pav. Veiklos neformaliojo ugdymo mokykloje įskaitymas bendrojo ugdymo mokykloje pagal savivaldybės tipą (%)

Per apklausą domėtasi, ar respondentai galvoja, kad jų ugdytinių bendrojo ugdymo mokyklose galėtų būti koku nors būdu įskaitomos neformaliojo būdu įgyjamos kompetencijos.

45 pav. Būtinybė bendrojo ugdymo mokykloje kaip nors įskaityti neformaliojo būdu įgyjamas kompetencijas (%)

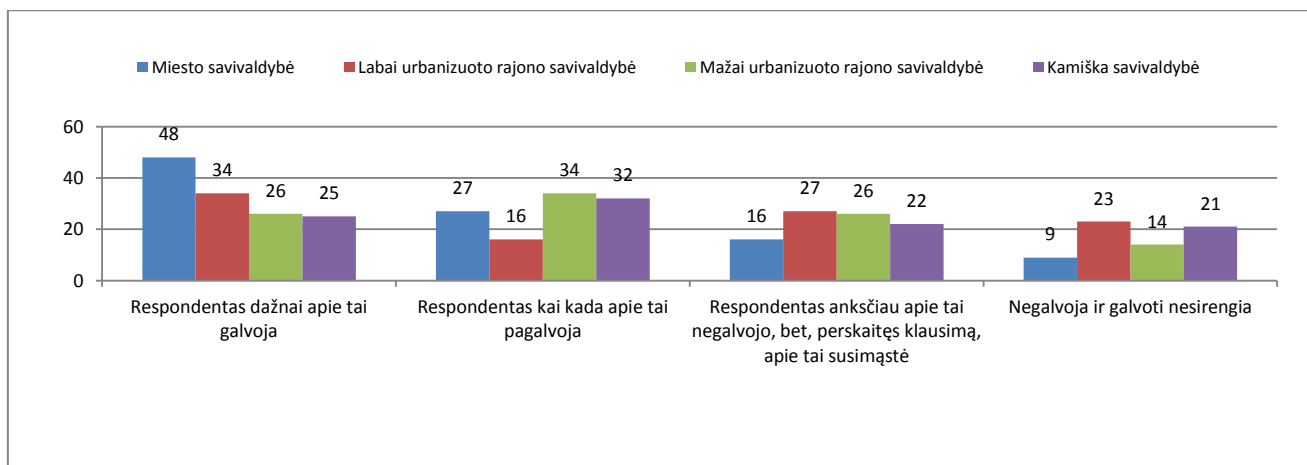
Iš 45 pav. matyti, kad beveik keturi penktadaliai apklaustų pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų vadovų neatmeta būtinybės koku nors būdu įskaityti jo vadovaujamoje organizacijoje įgyjamas kompetencijas. Statistiškai reikšmingai dažniau už tokią būtinybę pasisako formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovai (reikšmingumo lygmuo 0,000). Pažymėtina, kad neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovai daug dažniau pasirinko atsakymą „anksčiau negalvojavau, bet dabar susimąstiau“. Ko gero, tai susiję su aplinkybe, kad neformaliojo vaikų

ugdymo organizacijų vadovai, kaip parodė tyrimo medžiaga, iki aptariamo tyrimo apskritai mažai ką žinojo apie neformaliuotu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimą (plg. 26 pav.). Buvo analizuota, ar, atmetus respondentų, vadovaujančių vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokinius jungiančiai organizacijai, nuomonę, kaip nors keičiasi bendras apklaustų neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų siekis kaip nors įskaityti neformaliuotu būdu įgyjamas kompetencijas vertinimas. Paaiškėjo, kad bendra tendencija – galvoti apie tai dažnai ar kai kada – visiškai nepasikeitė.

Išanalizavus respondentų atsakymus apie būtinybę bendrojo ugdymo mokykloje pripažinti neformaliuotu ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas, galima teigti, kad statistiškai reikšmingai dažniau:

- miestų savivaldybėse veikiančių organizacijų vadovai jau seniau daug galvojo apie neformaliuotu būdu įgytų kompetencijų pripažinimą, o rajonų savivaldybėse veikiančių organizacijų vadovams tai – dažniau neverta dėmesio problema (reikšmingumo lygmuo 0,010);

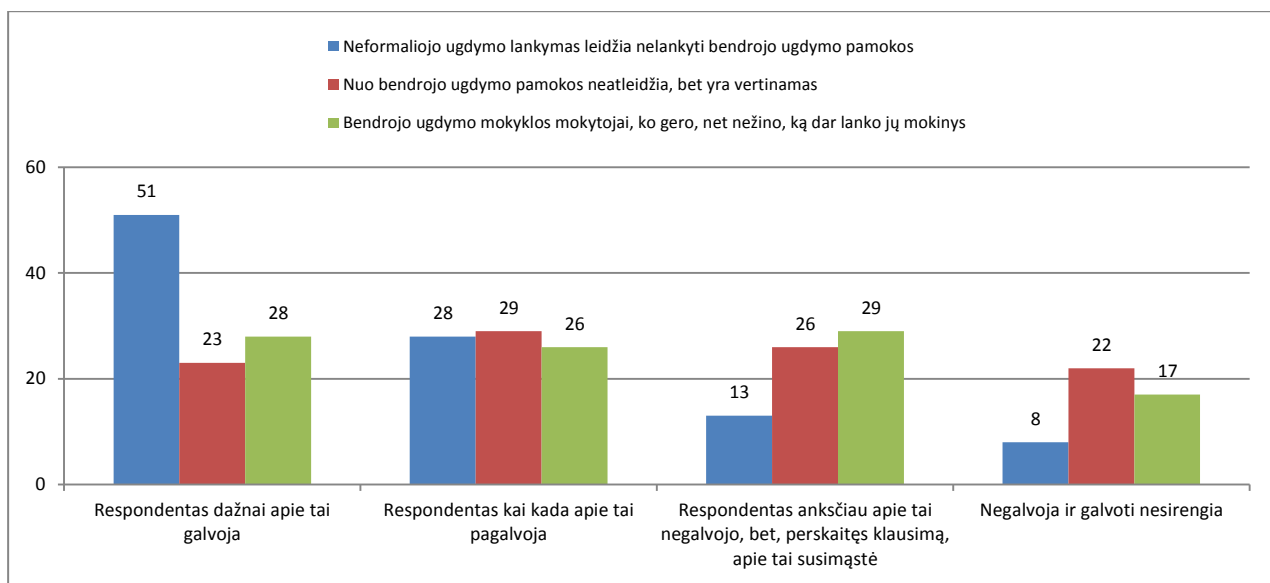
46 pav. Būtinybė bendrojo ugdymo mokykloje koku nors būdu įskaityti neformaliuotu būdu įgyjamas kompetencijas atsižvelgiant į savivaldybės tipą (%)

- organizacijose, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo muziką, jau anksčiau buvo daug galvojama apie neformaliuotu būdu įgytų kompetencijų pripažinimą (reikšmingumo lygmuo 0,012);
- organizacijų vadovai, savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardiję pilietinį ugdymą, tik dalyvaudami tyrime pradėjo galvoti, kad būtina bendrojo ugdymo mokykloje kaip nors pripažinti neformaliuotu būdu įgyjamas kompetencijas (reikšmingumo lygmuo 0,017);
- organizacijų, kurias pradedama lankyti dar ikimokyklinio amžiaus vaikų, vadovai nuo seno galvojo apie neformaliuotu būdu įgyjamų kompetencijų pripažinimą bendrojo ugdymo mokykloje, o organizacijų, kurias pradedama lankyti vyresnio negu pradinio mokyklinio amžiaus, vadovai apie tokią galimybę pradėjo galvoti tik dalyvaudami tyrime (reikšmingumo lygmuo 0,000);

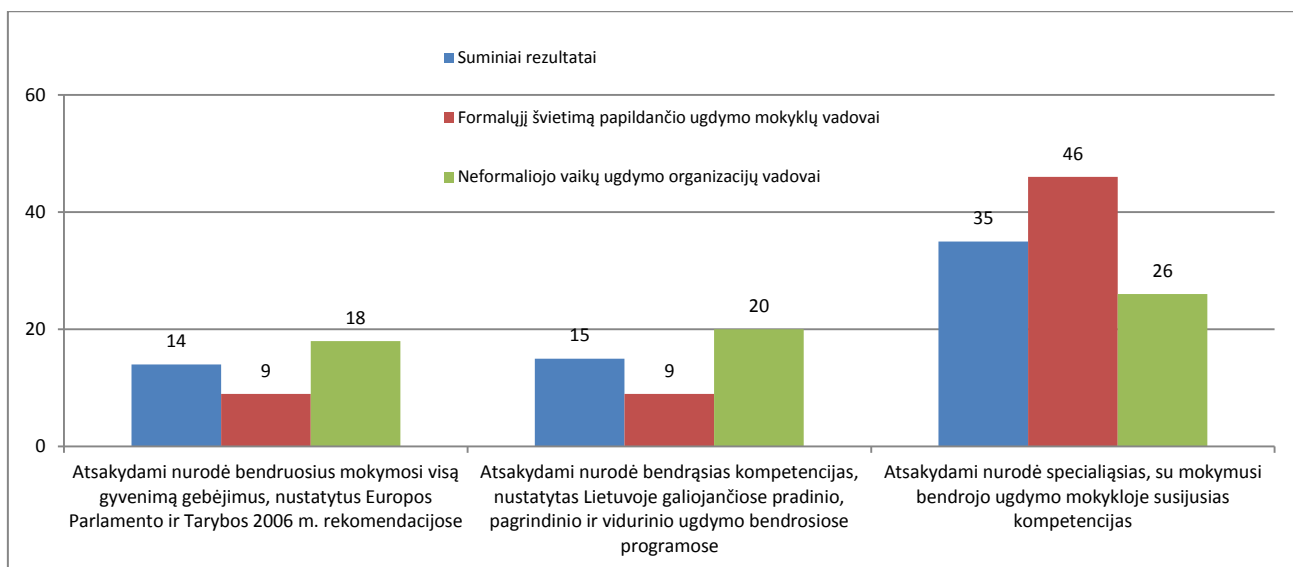
- organizacijų, kurių ugdytiniais leidžiama nelankyti kurios nors bendrojo ugdymo mokyklos pamokos (paprastai muzikos ar dailės), vadovai nuo seno galvojo apie neformaliojo būdu įgyjamų kompetencijų pripažinimą bendrojo ugdymo mokykloje, o organizacijų, kurių ugdytiniai tokios galimybės neturi, vadovai apie kompetencijų pripažinimą pradėjo galvoti tik dalyvaudami tyrime (reikšmingumo lygmuo 0,000).

47 pav. Būtinybė bendrojo ugdymo mokykloje koku nors būdu įskaityti neformaliojo būdu įgyjamas kompetencijas, atsižvelgiant į tai, ar bendrojo ugdymo mokykloje leidžiama nelankyti atitinkamo dalyko pamokų (%)

Jeigu didžioji respondentų dalis pripažįsta, kad bendrojo ugdymo mokyklos pedagogai galėtų vienaip ar kitaip atsižvelgti į neformaliojo būdu įgyjamas kompetencijas, gali kilti klausimas, kokios kompetencijos tada galėtų būti pripažįstamos bendrojo ugdymo mokykloje. Todėl respondentams buvo užduotas klausimas: „Jeigu galvojate apie neformaliojo būdu įgyjamų kompetencijų įskaitymą ugdytinių bendrojo ugdymo mokyklose, kokios kompetencijos ir kaip, Jūsų nuomone, galėtų būti įskaitomos Jūsų ugdytiniais?“ Sudarant anketą planuota, kad tai bus atviras klausimas ir respondentai galės laisva valia įrašyti sau tinkamus atsakymus. Bet, koduojant atsakymus, kilo surinktų duomenų apibendrinimo problema. Pasirinktas sprendimas sukurti tris naujus kintamuosius – žymėti, ar respondento laisva valia nurodytus atsakymus galima būtų priskirti bendriesiems mokymosi visą gyvenimą gebėjimams, nustatytiems Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose; bendrosioms kompetencijoms, nustatytoms pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose ar kokioms nors specialiosioms kompetencijoms, aiškiai susijusioms su konkrečiu mokomuoju bendrojo ugdymo mokyklos dalyku. Dalis respondentų nurodė kompetencijas, kurias buvo galima priskirti visoms trimis kompetencijų grupėms.

48 pav. Neformaliuoju būdu įgytos kompetencijos, kurias būtų galima įskaityti bendrojo ugdymo mokykloje (pateikiama nurodžiusių kompetencijas dalis) (%)

Apklausoje pradžioje respondentų taip pat buvo prašyta, atsakant į atvirą klausimą, nurodyti, kokios ugdytinių kompetencijos ugdomos jų vadovaujamoje organizacijoje. Atsakymai koduojant irgi buvo priskirti bendriesiems mokymosi visą gyvenimą gebėjimams, nustatytiems Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose; bendrosioms kompetencijoms, nustatytoms pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose ar kokioms nors specialiosioms kompetencijoms, aiškiai susijusioms su konkrečiu mokomuoju bendrojo ugdymo mokyklos dalyku ar profesija. Atsakydami į šį klausimą, maždaug keturi penktadaliai respondentų nurodė ugdantys bendrąsias kompetencijas, o maždaug trečdalis – specialiąsias kompetencijas²⁴. Pažymėtinas atsakymų į šį atvirą klausimą gausumas – į klausimą neatsakė tik 7 proc. respondentų. Toks sociologijoje neįprastai didelis atsakymų procentas rodo, kad respondentams klausimas apie jų vadovaujamoje organizacijoje ugdomas kompetencijas buvo svarbus ir aktualus. Į klausimą apie tai, kokios neformaliuoju būdu ugdomos kompetencijos galėtų būti pripažįstamos ugdytinių lankomoje bendrojo ugdymo mokykloje, nebuvo toks aktualus respondentams arba jiems per sunkus – į jį neatsakė net 54 proc. respondentų (tai – įprastas sociologijoje atsakymų į atvirą klausimą procentas). Pasikeitė ir atsakymo apie kompetencijų įskaitymą bendrojo ugdymo mokykloje tendencijos. Nors ir bendrojo ugdymo mokykloje ugdomos mokinių bendrosios kompetencijos, atsakydami į klausimą, respondantai buvo labiau linkę nurodyti, kad bendrojo ugdymo mokykla turėtų įskaityti specialiąsias, su konkrečiu mokomuoju dalyku susijusias kompetencijas, kurias ugdytiniai įgijo neformaliojo ugdymo metu. Galima manyti, kad viena iš nepakankamų ryšių tarp pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų ir bendrojo ugdymo mokyklų priežasčių gali būti klaidingas įsivaizdavimas, kad pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos labiau ugdo bendrąsias mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo kompetencijas, o bendrojo ugdymo mokyklos – specialiąsias, susijusias su konkrečiu mokomuoju dalyku ar būsima mokinio profesija. Labai mažai respondentų, atsakydami į šį klausimą, pagalvojo, kad bendrojo ugdymo mokyklose gali būti, pavyzdžiui, įskaitoma mokinių socialinė veikla.

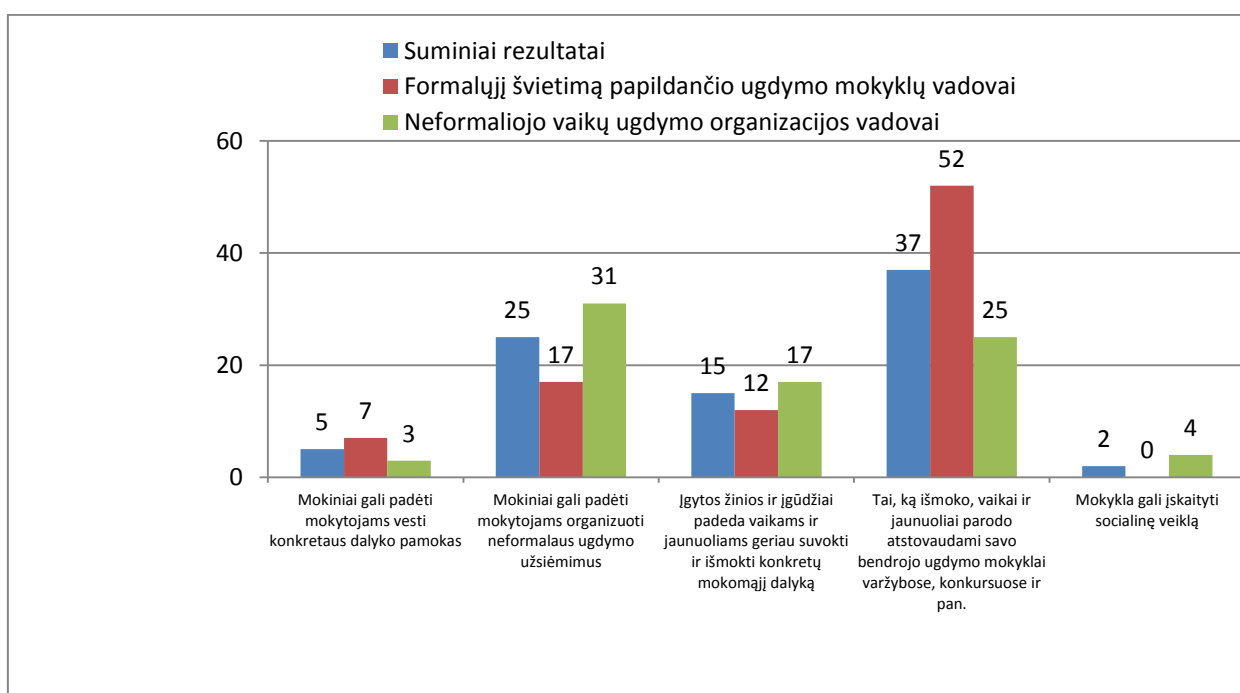
²⁴ plg. tyrimo ataskaitos 16 pav.

Dėl gana mažo atsakymų skaičiaus buvo giliau analizuoti tik respondentų, nurodžiusių, jog bendrojo ugdymo mokykloje galėtų būti vienaip ar kitaip įskaitomos neformaliojo būdu įgytos specialiosios kompetencijos, atsakymai. Statistiškai reikšmingai dažniau tokią nuomonę išreiškė:

- formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų atstovai negu neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovai (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- organizacijų, kuriose ugdomi įvairių savivaldybėje veikiančių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai, vadovai negu respondentai iš organizacijų, kurias dažniausiai lanko vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokiniai (reikšmingumo lygmuo 0,020).

Sprendžiant antrą tyrimo uždavinį į organizacijų vadovų klausimyną įtrauktas prašymas nurodyti, kaip bendrojo ugdymo mokyklose galėtų būti kitaip panaudojamos respondento vadovaujamoje organizacijoje įgytos mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo žinios, gebėjimai, įgūdžiai. Taip buvo mėginama į galimą formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigų bendradarbiavimą pažvelgti daug plačiau, neapsiribojant vien konkrečių ugdytinių įgytų kompetencijų įskaitymu.

49 pav. Galimybė kitaip panaudoti neformaliojo būdu įgytas žinias, gebėjimus ir įgūdžius bendrojo ugdymo mokykloje (atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus (%))

Iš 49 pav. matyti, jog respondentai negalėjo pasiūlyti labai plataus neformaliojo būdu įgytų žinių, gebėjimų ir įgūdžių panaudojimo bendrojo ugdymo mokykloje. Respondentų, dažniau vadovaujančių formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykloms, nuomone, įgytas žinias, gebėjimus ir įgūdžius vaikai ir jaunuoliai gali parodyti atstovaudami savo bendrojo ugdymo mokyklai meno konkursuose ar sporto varžybose, respondentų, dažniau vadovaujančių neformaliojo vaikų ugdymo organizacijoms, vertinimu, mokiniai savo bendrojo ugdymo mokykloje gali organizuoti ką nors panašaus, kuo jie užsiima neformaliojo vaikų ugdymo organizacijoje: konkursą, sporto varžybas, disputą ir pan. Pažymėtina, kad gana didelė respondentų dalis, atsakydama į šį

klausimą, įvardijo ne naudą bendrojo ugdymo mokyklai, o pačiam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui – neformaliojo būdu įgytos žinios ir įgūdžiai padeda mokiniui geriau suvokti ir išmokti konkretų mokomąjį dalyką.

Apibendrinimas

Apibendrinant antro tyrimo uždavinio sprendimo rezultatus galima teigti, kad siekis, jog bendrojo ugdymo mokykloje būtų atsižvelgiama į vaiko ir jaunuolio lankomo neformaliojo ugdymo metu suformuotas kompetencijas, atitinka 2012 m. rugsėjo 9 d. Europos Komisijos pasiūlymą – Tarybos rekomendaciją dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo, kurioje teigiama, kad neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimas formaliojo švietimo sistemai kelia uždavinių, susijusių su mokymosi, kurio rezultatus būtų galima patvirtinti, įvairove ir su šio proceso integravimu į oficialius mokymo planus bei jo vertinimu.

Paaiškėjo, kad geriausiu atveju bendrojo ugdymo mokyklose paprastai (bet ne visada) įskaitoma tai, kas reglamentuota pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planuose – vaikų muzikos, dailės ir sporto mokyklų lankymas. Visa kita ugdytinių popamokinė veikla geriausiu atveju bendrojo ugdymo mokyklose tik priimama domėn. Iš tyrimo rezultatų analizės matyti, kad atitinkamo dalyko pamokų bendrojo ugdymo mokykloje paprastai leidžiama nelankyti vaikų muzikos ir dailės mokyklų mokiniams ar absolventams. Visa tai paprastai vyksta bendrojo ugdymo mokyklų pedagogų iniciatyva, mėginant kovoti su per dideliu mokinių krūviu bendrojo ugdymo mokykloje. Tik retais atvejais bendrojo ugdymo mokyklose pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų ugdytiniais įskaitomas kaip socialinė veikla. Visa tai rodo, kad Lietuvos neformaliojo švietimo atstovai dar nesiėmė kokių nors praktinių rezultatų pasiekusios iniciatyvos integruoti neformalųjį ugdymą į bendrojo ugdymo sistemą.

Tokia neformaliojo ugdymo integracija į bendrąjį ugdymą kol kas sunkiai pasiekama dar ir dėl to, kad Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos iki šiol nėra sukūrusios tradicijų palaikyti nuolatinį ryšius su jų ugdytinių lankomomis bendrojo ugdymo mokyklomis. Net ir, atrodytu, turintys didelę darbo patirtį formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovai negali pasigirti gerais ryšiais su ugdytinių lankomomis bendrojo ugdymo mokyklomis: tik maždaug trečdalis jų vadovai tvirtino užmezgę stiprius ir nuolatinį ryšius bent su dauguma ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų. Daugiausia problemų užmezgant ryšius su ugdytinių lankomomis bendrojo ugdymo mokyklomis kyla miesto savivaldybėse veikiančioms organizacijoms; organizacijoms, kurias lanko ne tik mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai; taip pat organizacijoms, kurios neturi daug suaugusių ugdytojų.

Kita vertus, nors glaudžių ryšių su bendrojo ugdymo mokyklomis nėra, respondentai gana dažnai galvoja, kad bendrojo ugdymo mokyklos koku nors būdu galėtų įskaityti neformaliu būdu įgyjamas kompetencijas. Tokios nuomonės labiausiai laikosi apklausti formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovai ir miesto savivaldybėse veikiančių organizacijų (ten, kur ryšiai su bendrojo ugdymo mokyklomis, jų pačių teigimu, patys menkiausi!) vadovai. Pažymėtina, kad didelė respondentų dalis tik tyrimo metu, paklausta apie galimybę bendrojo ugdymo mokykloje įskaityti neformaliojo būdu įgytas kompetencijas, nusprendė, kad tai verta dėmesio mintis. Šį atsakymą,

pavyzdžiui, nurodė net trečdalis apklaustų neformaliojo švietimo įstaigų ir NVO vadovų, maždaug tiek pat labai urbanizuotuose ir menkai urbanizuotuose rajonuose veikiančių organizacijų vadovų bei organizacijų, kurių ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų pedagogai, respondentų nuomone, net nežino, ką po pamokų veikia jų mokiniai, vadovų. Taigi tyrimo metu buvo ne tik renkama reikalinga būtina informacija, bet ir platinama informacija apie neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimą.

Respondentams uždavus atvirą klausimą teirautasi, kokios neformaliuoju būdu įgytos kompetencijos galėtų būti įskaitomos bendrojo ugdymo mokykloje. Pirmas svarbus tyrimo rezultatas buvo tas, kad daugiau negu pusė respondentų nesugebėjo atsakyti į šį klausimą (negalima teigti, kad tai respondentams nebuvo įdomu – tik maždaug septintadalis aiškiai nurodė, kad ši tema jiems neaktuali), kiti, nurodydami konkrečias kompetencijas, dažniausiai vardijo specialiąsias, su konkrečiu mokomuoju dalyku susijusias kompetencijas. Tai svarbu pabrėžti dėl to, jog, sprendžiant pirmą tyrimo uždavinį, paklausti, kokios kompetencijos ugdomos jų vadovaujamoje organizacijoje, į šį klausimą atsakė beveik visi respondentai ir net keturi penktadaliai nurodė kokias nors bendrąsias kompetencijas, o tik trečdalis – specialiąsias kompetencijas. Taigi respondentai dažniausiai mano savo vadovaujamoje organizacijoje ugdantys bendrąsias kompetencijas, o bendrojo ugdymo mokyklai geriausiu atveju gali pasiūlyti įskaityti kokias nors galbūt taip pat ugdomas specialiąsias kompetencijas. Gali būti, kad respondentai menkai informuoti, jog bendrojo ugdymo mokyklose ugdomos ir bendrosios kompetencijos.

Praplėtus neformaliojo ir bendrojo ugdymo įstaigų bendradarbiavimo sampratą, respondentams uždavus atvirą klausimą teirautasi, kokios kitos naudos, respondentų nuomone, iš neformaliojo ugdymo įstaigų auklėtinių gali turėti bendrojo ugdymo mokyklos. Dažniausi atsakymai – tokie mokiniai gali geriau atstovauti savo bendrojo ugdymo mokyklai per sporto varžybas ar koncertus bei parodas ir savo bendrojo ugdymo mokykloje mokiniai gali padėti organizuoti panašius užsiėmimus, kokius lanko neformaliojo ugdymo įstaigoje. Tai rodo, kad kol kas pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos, megzdamos ryšius su bendrojo ugdymo mokyklomis, neturi joms ko labai daug pasiūlyti. Kai kurie respondentai, bet jų nebuvo ypač daug, pabrėžė naudą patiems neformaliojo ugdymo įstaigą lankantiems mokiniams – neformaliuoju būdu įgytos žinios ir įgūdžiai padeda ugdytiniams geriau suvokti ir išmokti konkretų mokomąjį dalyką bendrojo ugdymo mokykloje.

Lietuvos neformaliojo ir bendrojo ugdymo įstaigų tarpusavio ryšiai iki šiol nėra tokie geri, kad jau šiuo metu kokių nors būdu būtų galima neformalųjį ugdymą integruoti į bendrąjį. Kol kas šalies bendrojo ugdymo mokyklose kartais įskaitomas sporto ir meno (muzikos ir dailės) mokyklų lankymas, bet tai vyksta bendrojo ugdymo mokyklų pedagogų iniciatyva. Kita vertus, Lietuvos neformaliojo ugdymo įstaigų vadovai jaučia tokios neformaliojo ir formaliojo ugdymo integracijos poreikį. Didžiausia problema, kad respondentai, atstovaujantys pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijoms, dar negalėjo pasiūlyti, kaip vykdyti tokią integraciją.

VIII. Trečio tyrimo uždavinio sprendimas.

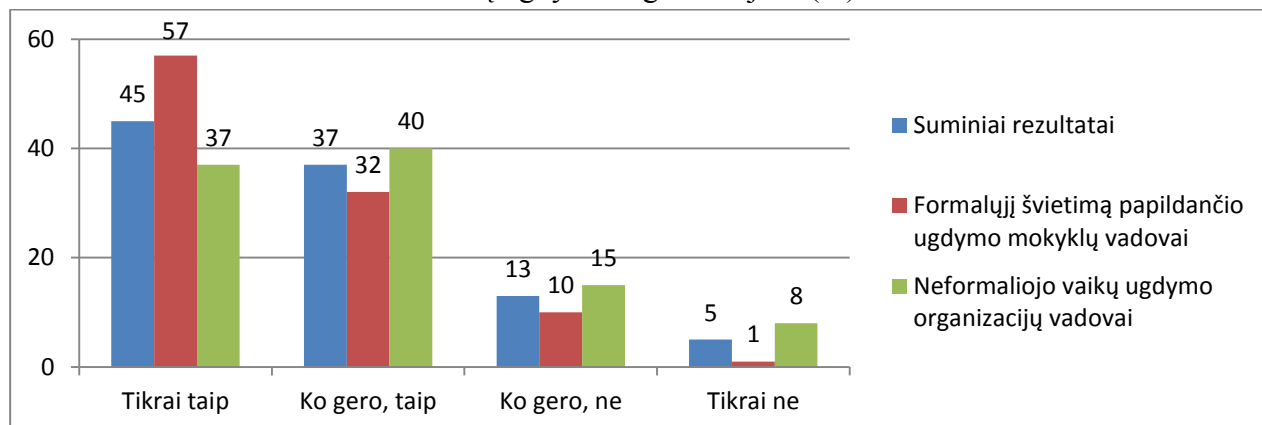
Tyrimui keltas trečias uždavinys – *atskleisti, kaip individualizuojamas pasirenkamojo vaikų ugdymo metu vykdomas ugdymas, kreipiant dėmesį į individualių kompetencijų tobulinimą.* Rengiantis trečio tyrimo uždavinio sprendimui, pavyzdžiu tyrėjui pirmiausia buvo Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros administruojama ES programa „Veiklus jaunimas“, kurioje numatoma galimybė išduoti „Youthpass“ („Jaunimo pasą“). Vykdam šią programą skiriamas dėmesys kompetencijų, kurios ugdomos veiklos metu, įvardijimui, aptarimui su ugdytiniu, bendram (kartu su ugdytiniu) įvertinimui ir dokumentavimui – įrašymui ugdytiniui išduodamame „Youthpass“. Rengiantis organizacijų vadovų tyrimui manyta, kad, sprendžiant neformaliuotu būdu įgytų kompetencijų pripažinimo problemą, pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose dirbantys ugdytojai turi aiškiai žinoti, kokios kompetencijos ugdomos jų organizacijoje, sugebėti nustatyti jų lygį ir mokyti ugdytinius kryptingai šias kompetencijas tobulinti. Taigi vėlesnis ugdytinių neformaliuotu būdu pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose įgytų kompetencijų pasitvirtinimas suaugusiųjų formaliojo švietimo įstaigose, taip pat tiesioginis pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose įgytų ar patobulintų kompetencijų panaudojimas darbo rinkoje, kai ugdytinis įžengia į darbo rinką – yra tik didelių procesų padarinys. Tam, kad ugdytiniai, jau tapę suaugusiais, galėtų pasitvirtinti įgytas kompetencijas, Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų ugdytojai, taip pat, kaip ir, pavyzdžiui, bendrojo ugdymo mokyklų pedagogai, savo mokyklose organizuojantys savo mokinių neformalųjį ugdymą, privalo žinoti, kad ne šiaip užima vaikus ir jaunuolius, bet, organizuodami įvairias neformaliojo ugdymo veiklas, tiesiogiai ar netiesiogiai ugdo vaikų ir jaunuolių kompetencijas. Todėl buvo nuspręsta įvertinti, ar ir kaip Lietuvoje veikiančiose pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijose ugdomos, aptariamoms ir įvertinamos ugdytinių įgyjamos kompetencijos. Taip pat planuota pamatuoti, kuri Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų absolventų dalis jau dabar gauna vienokius ar kitokius paliudijimus, galinčius vėliau tapti pagrindu Lietuvos ar užsienio aukštosiose mokyklose pasitvirtinti šias įgytas kompetencijas.

Organizacijos vadovo anketoje trečią tyrimo uždavinį padėjo spręsti penkių kintamųjų blokas (organizacijos vadovo anketos 26–30 klausimai²⁵).

Klausimų blokas pradėtas, ko gero, svarbiausiu sprendžiant šį tyrimo uždavinį klausimu: „Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra sutarta nors retkarčiais su kiekvienu ugdytiniu aptarti, kokias kompetencijas ir kaip jis ugdomi?“ Sudarant klausimyną šiam kintamajam specialiai parinkta, atrodytų, nelabai tokiais atvejais įprasta Likerto atsakymų skalė. Manyta, kad atsakymai „Ko gero, taip“ ir „Ko gero, ne“ turėtų rodyti situaciją, kai iš tiesų įgyjamos kompetencijos nėra aptariamoms su ugdytiniu, bet respondentams nelabai norisi tai pripažinti. Aišku, reikėtų konstatuoti, kad paprastai, išskyrus galbūt kai kurių tipų formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklas, pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoms dar nekeliama specialūs įpareigojimai aptarinėti įgyjamas ugdytinio kompetencijas. Taigi atsakymų „Ko gero, taip“ ir „Ko gero, ne“ pasirinkimas turėtų reikšti, kad respondentas pripažįsta tokio įgyjamų kompetencijų aptarimo poreikį, bet negali patvirtinti, jog tai vyksta jo vadovaujamoje organizacijoje.

²⁵ plg. 1 tyrimo ataskaitos priedas.

50 pav. Įgyjamų kompetencijų aptarimas su kiekvienu ugdytiniu Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijose (%)

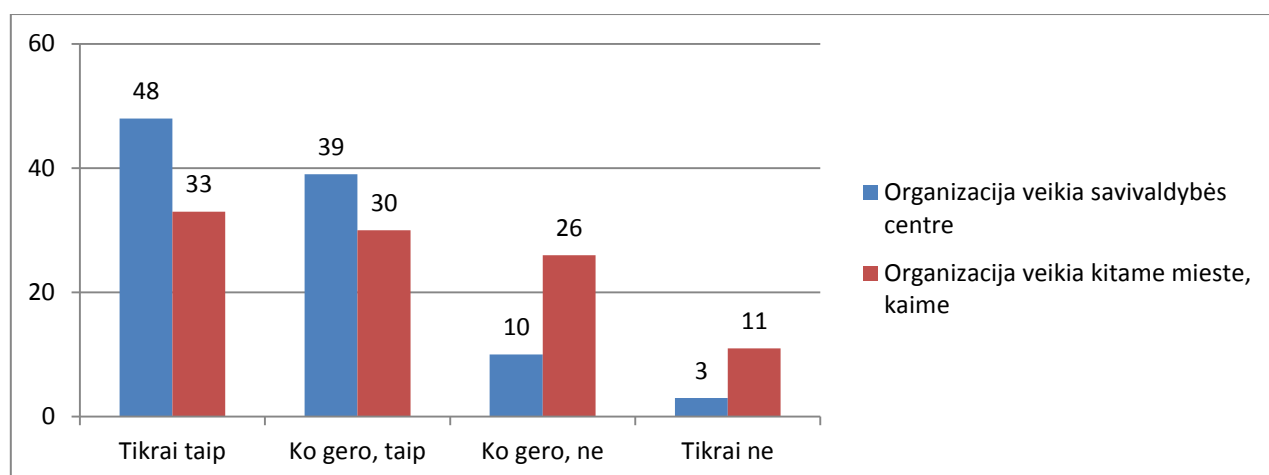

Iš 50 pav. matyti, kad, respondentų nuomone, Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijose aptarimas su kiekvienu ugdytiniu, kokias kompetencijas ir kaip jis ugdo, yra pakankamai paplitęs – maždaug pusėje respondentų vadovaujamų organizacijų, jų pačių teigimu, tai tikrai vyksta. Tyrimo rezultatai rodo, kad statistiškai reikšmingai dažniau tai vyksta formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose (reikšmingumo lygmuo 0,000).

Analizuojant respondentų atsakymus apie tai, ar organizacijoje dirbantys ugdytojai skiria laiko su kiekvienu ugdytiniu aptarti jo įgyjamas kompetencijas, galima teigti, kad:

- savivaldybės centre veikiančiose organizacijose ugdytinių įgyjamos kompetencijos aptarimos statistiškai reikšmingai dažniau negu mažesniuose savivaldybės miestuose ar kaime veikiančiose organizacijose (reikšmingumo lygmuo 0,000);

51 pav. Įgyjamų kompetencijų aptarimas su kiekvienu ugdytiniu Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijose pagal gyvenamąjį punktą (%)

- organizacijose, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo muziką, ugdytinių įgyjamos kompetencijos aptarimos statistiškai reikšmingai dažniau negu

organizacijose, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo (0,009);

- organizacijose, kurias pradama lankyti dar ikimokyklinio amžiaus, kompetencijos aptiriamos statistiškai reikšmingai dažniau negu organizacijose, kurias pradama lankyti vyresnio kaip pradinio mokyklinio amžiaus (reikšmingumo lygmuo 0,007);
- organizacijose, kuriose, jų vadovų teigimu, ugdomos specialiosios kompetencijos, įgyjamos kompetencijos aptiriamos dažniau negu organizacijose, kuriose specialiosios, su profesija ar mokomuoju dalyku susietos kompetencijos nėra ugdomos (reikšmingumo lygmuo 0,011).

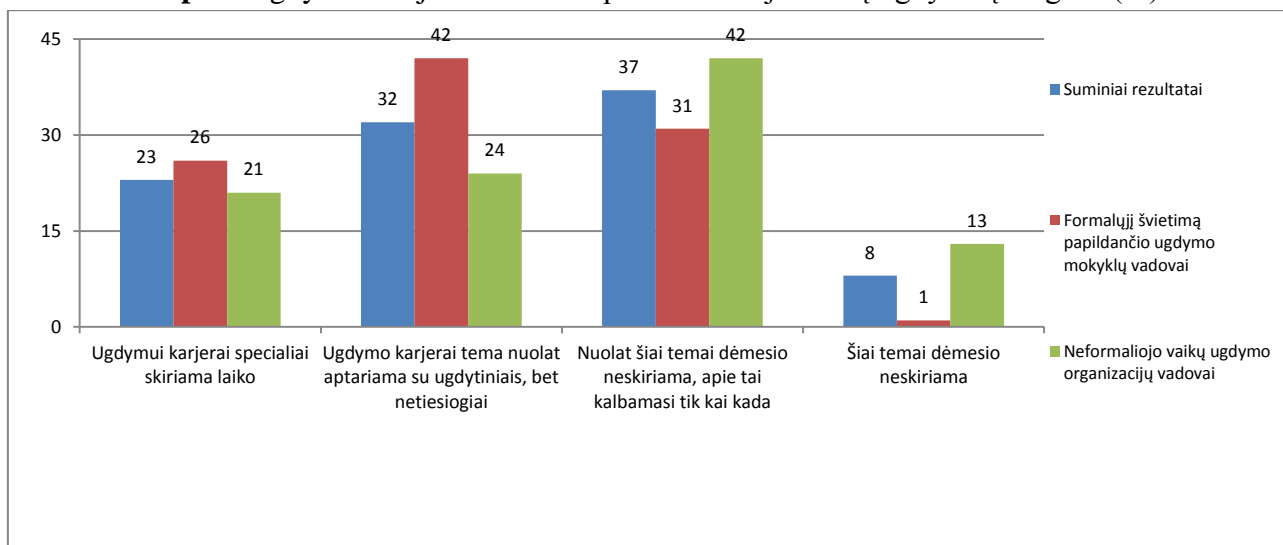
2012 m. rugsėjo 9 d. Europos Komisijos pasiūlyme – Tarybos rekomendacijoje dėl formaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo aiškiai įvardijamas neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų patvirtinimo tikslas – geriau įsitvirtinti darbo rinkoje. Mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunuolių kompetencijų ugdymas neformaliojo ugdymo metu turėtų reikšti geresnį ir platesnį ugdymą karjerai, anksčiau vadintą profesiniu orientavimu. 2011–2013 metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendruosiuose ugdymo planuose, kurie apibrėžia ugdymą bendrojo ugdymo mokykloje, aptariant ugdymą karjerai, išskiriami:

- informavimas karjerai (rinkti, teikti ir vertinti informaciją, reikalingą planuojant karjerą, renkantis mokymąsi, studijas, profesinės veiklos sritį ar darbą);
- profesinis veiklinimas (organizuoti mokinių veiklą naudojant realaus ar virtualaus darbo kontekstą ir aplinką, plėtojant mokinių žinias ir įgūdžius apie įvairias darbo veiklos sritis, darbą, įsidarbinimą, darbdavius ir darbuotojus);
- vertinimas karjerai (padėti mokiniams pažinti individualias savybes (nuostatas, žinias, supratimą, gebėjimus) ir juos įvertinti atsižvelgus į karjeros (mokymosi, studijų ir profesinės veiklos) galimybes ir reikalavimus);
- konsultavimas karjerai (teikti pagalbą mokiniams planuojant karjerą, renkantis mokymąsi, studijas, profesinės veiklos sritį ar darbą, sprendžiant karjeros trikdžių problemas)²⁶.

Ugdant kompetencijas ir siejant ugdymą su būsimu dalyvavimu darbo rinkoje, ugdymą karjerai būtina vykdyti ne tik bendrojo ugdymo mokykloje, kaip tai nustatyta pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendruosiuose ugdymo planuose, bet ir (tik gal ne taip sistemiškai) pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose. Todėl atliekant organizacijų vadovų apklausą domėtasi, ar respondentų vadovaujamoje organizacijoje specialiai skiriama laiko aptarti ugdymo karjerai klausimus. Tai buvo lyg ir klausimo, ar respondento vadovaujamoje organizacijoje yra sutarta su ugdytiniu aptarti jo ugdomas kompetencijas, tolesnis detalizavimas. Galima manyti, kad iš keturių pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendruosiuose ugdymo planuose išvardytų ugdymo karjerai sudedamųjų dalių pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoms lengviausia ir patogiausia atlikti vertinimo karjerai funkciją. Bet specialiai ši ugdymo karjerai dalinė funkcija per apklausą nebuvo detalizuota, nes baimintasi, kad ne visi respondentai supras užduotą klausimą.

²⁶ <http://www.smm.lt/docs/Bendrieji%20ugdymo%20planai.%20Patvirtintas%20variantas%2006-07.pdf>

52 pav. Ugdymas karjerai Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose (%)

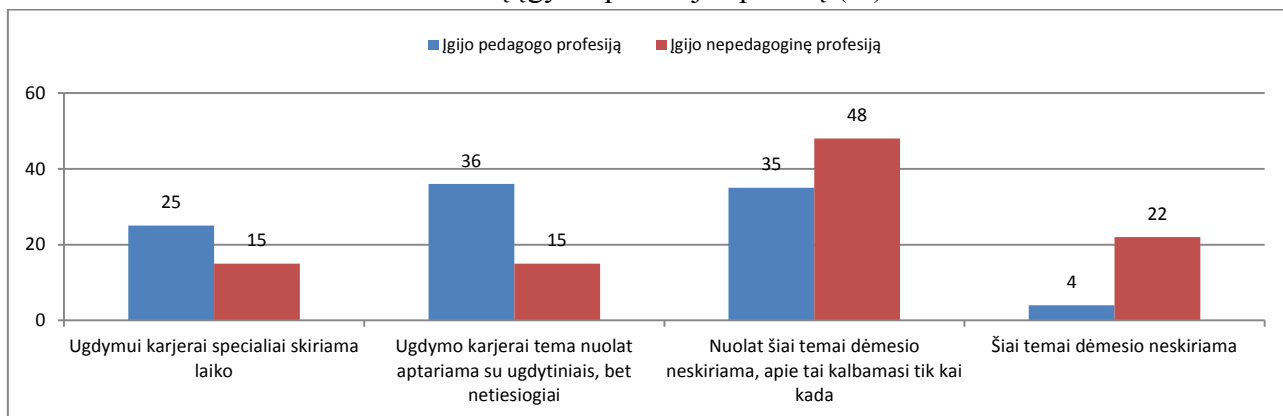

Iš 52 pav. matyti, kad maždaug ketvirtadalis respondentų vienareikšmiškai nurodė, jog jų vadovaujamoje organizacijoje yra susitarta specialiai skirti laiko aptarti ugdymo karjerai klausimus, didelė dalis likusių respondentų tvirtino, kad vienokiais ar kitokiais būdais jų vadovaujamoje organizacijoje aptariama ugdymo karjerai tema. Vis dėlto galima teigti, kad ugdymo karjerai problematika nėra labai populiarus pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose. Jeigu manytume, kad neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų patvirtinimas yra reikšminga pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų darbo sąlyga ir šių įstaigų darbo kokybės rodiklis, laiko skyrimas ugdymo karjerai tematikai bei neformaliuoju būdu įgyjamų kompetencijų susiejimas su galimomis vaiko ar jaunuolio karjeros perspektyvomis galėtų būti svarbus pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų veiklos kokybės rodiklis.

Analizuojant respondentų atsakymus apie tai, ar organizacijoje yra sutarta su mokyklinio amžiaus vaikais ir jaunuoliais aptarti ugdymo karjerai (profesinio orientavimo) klausimus, galima teigti, kad:

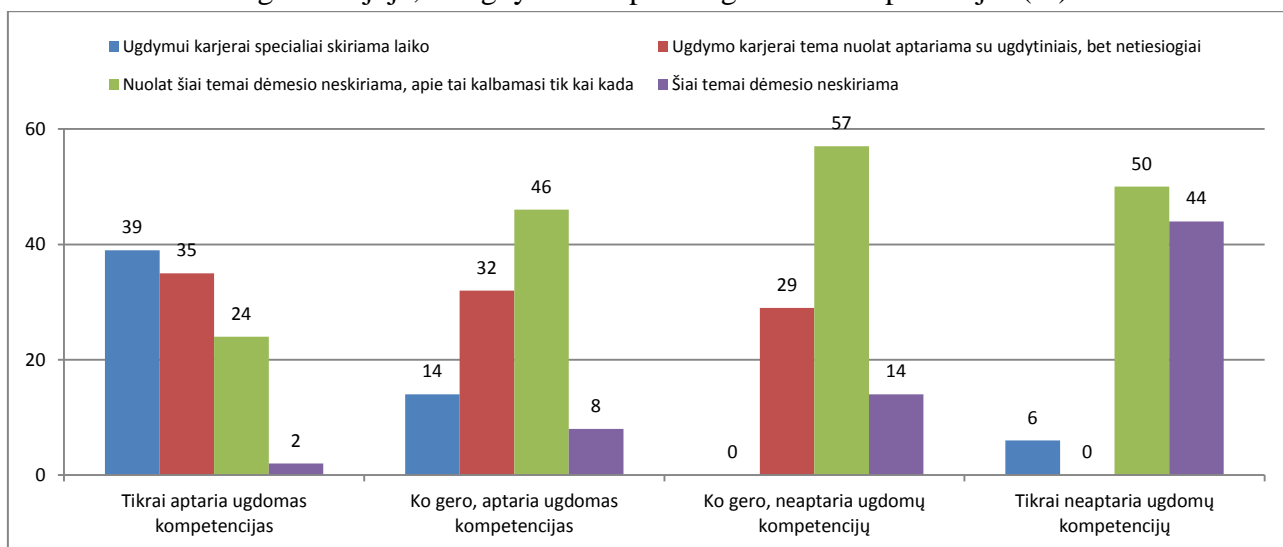
- statistiškai reikšmingai dažniau ugdymo karjerai klausimams aptarti laiko yra skiriama formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose negu neformaliojo vaikų ugdymo organizacijose (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- statistiškai reikšmingai dažniau ugdymo karjerai klausimams aptarti laiko yra skiriama organizacijose, kuriose mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai sudaro organizacijos narių daugumą, negu organizacijose, kuriose šio amžiaus vaikai ir jaunuoliai narių daugumos nesudaro (reikšmingumo lygmuo 0,001);
- statistiškai reikšmingai dažniau ugdymo karjerai klausimams aptarti laiko yra skiriama organizacijose, kurioms vadovauja pedagoginę profesiją įgiję vadovai, negu organizacijose, kurių vadovai neįgiję pedagoginės profesijos (reikšmingumo lygmuo 0,000);

53 pav. Ugdymas karjerai Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose pagal jų vadovų įgytos profesijos pobūdį (%)

- statistiškai reikšmingai dažniau ugdymo karjerai klausimams aptarti laiko yra skiriama organizacijose, kuriose yra apskritai susitarta nors retsykiais skirti laiko su kiekvienu ugdytiniu aptarti, kokias kompetencijas ir kaip jis ugdosi, negu organizacijose, kuriose tam tikslui nėra susitarta skirti laiko (reikšmingumo lygmuo 0,000).

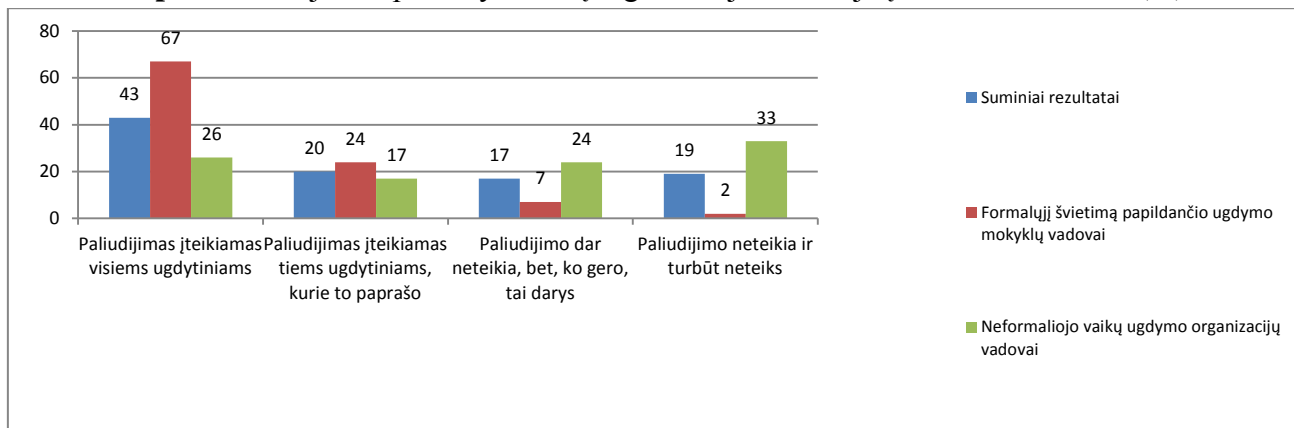
54 pav. Ugdymas karjerai Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose pagal susitarimą organizacijoje, su ugdytiniais aptarti ugdomas kompetencijas (%)

ES programa „Veiklus jaunimas“, kurioje numatyta galimybė išduoti „Youthpass“ („Jaunimo pasą“), buvo pavyzdys rengiant kitą šio klausimų bloko klausimą. „Youthpass“ yra numatyta galimybė, su ugdytiniu aptarus įgytas kompetencijas, įrašyti jas ir nurodyti pasiektą kiekvienos įgytos ar patobulintos kompetencijos lygį. Todėl respondentų taip pat klausta, ar jų vadovaujamoje organizacijoje išduodamas koks nors dokumentas, kuriame galbūt netgi įrašytos įgytos kompetencijos. Ši problema matuota pamažu: pirmiausia klausta, ar respondento vadovaujamoje organizacijoje, baigus veiklą, apskritai įteikiamas koks nors materialus dalyvavimo organizacijos veikloje paliudijimas. Tokiu paliudijimu gali būti tiek koks nors dokumentas (pvz., pačių sugalvota

pažymėjimas²⁷ ir pan.), tiek kitoks materialus daiktas (pvz., absolvento ženklelis ar pan.).

55 pav. Paliudijimo apie dalyvavimą organizacijos veikloje įteikimo dažnumas (%)

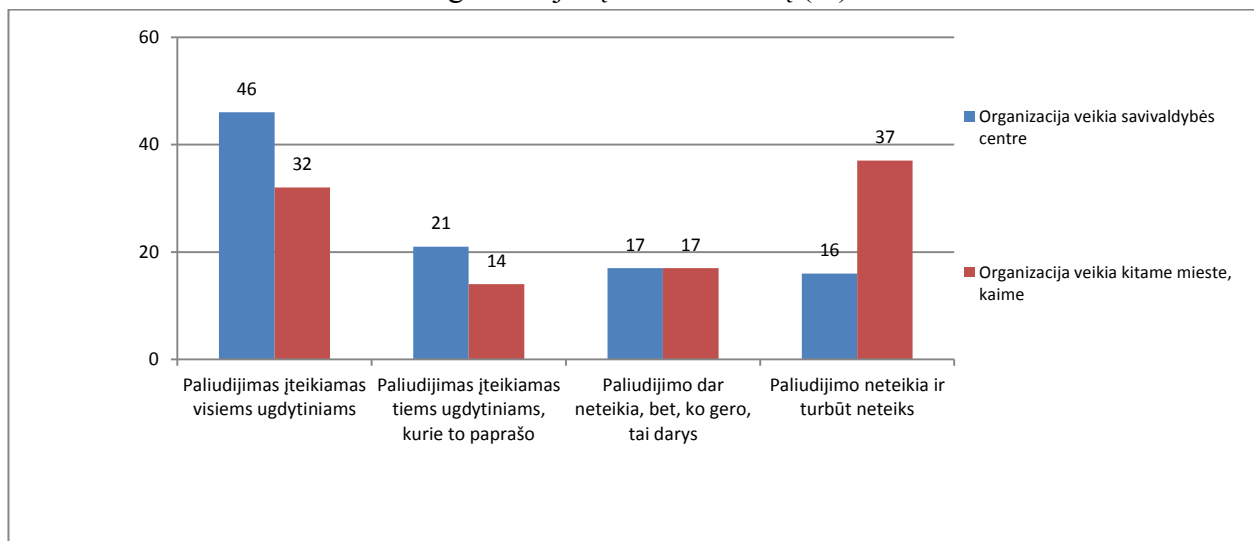
Tyrimo rezultatai rodo, kad koks nors materialinis paliudijimas visiems ar tik to norintiems ugdytiniams įteikiamas maždaug trijuose penktadaliuose respondentų vadovaujamų organizacijų. Statistiškai reikšmingai dažniau tai vyksta formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose (reikšmingumo lygmuo 0,000). Galima manyti, kad formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose dažniausiai yra išduodamas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. ISAK-549 patvirtintas neformaliojo vaikų švietimo pažymėjimas, savo forma ir prasme mažai besiskiriantis nuo įprasto formaliojo švietimo įstaigos baigimo pažymėjimo. Pažymėtina, kad maždaug trečdalis respondentų, vadovujančių neformaliojo vaikų ugdymo organizacijoms nurodė, kad net nesirengia savo vadovaujamos organizacijos absolventams išdavinėti kokio nors paliudijimo. Pažymėtina aplinkybė, kad gana didelė respondentų dalis apie tokio paliudijimo įteikimą organizacijos absolventams pradėjo galvoti, ko gero, tik tyrimo metu – net 17 proc. respondentų, iš jų net 24 proc. neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų, pasirinko atsakymą: „Tokio paliudijimo dar neteikiame, bet, ko gero, reikės tai daryti“. Tyrimo rezultatų analizė parodė, kad šį atsakymą dažniausiai pasirinko respondentai, kurie, paklausti, ar apskritai žino, jog Lietuvoje yra galimybių pripažinti neformaliojo ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas, nurodė atsakymą: „Kažką girdėjau, bet man apie tai trūksta informacijos“. Būtina atkreipti dėmesį ir į aplinkybę, kad tik penktadalyje šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų, kurių vadovai dalyvavo apklausoje, jau šiuo metu yra galimybė, jei ugdytinis to nori, gauti vienokį ar kitokį įgytų kompetencijų patvirtinimą.

Analizuojant respondentų atsakymus apie tai, ar organizacija teikia kokį nors paliudijimą nustojusiesiems ją lankyti organizacijos nariams, galima teigti, kad:

- statistiškai reikšmingai dažniau koks nors organizacijos lankymo paliudijimas yra teikiamas organizacijose, įsikūrusiose savivaldybės centre, negu organizacijoje, veikiančiose kitame savivaldybės mieste ar kaime (reikšmingumo lygmuo 0,002);

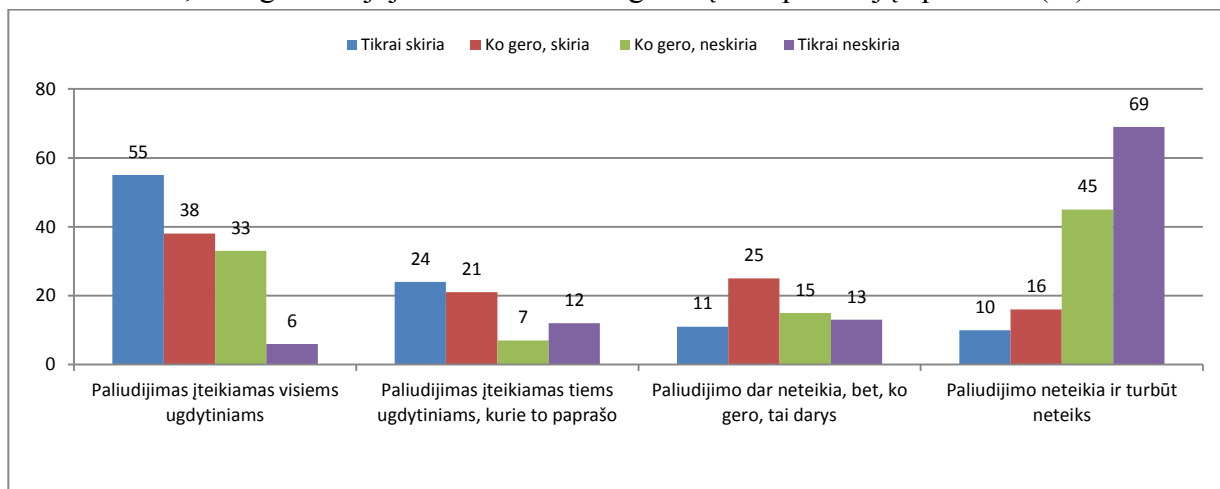
²⁷ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 5 d. įsakymas Nr. ISAK-549.

56 pav. Paliudijimo apie dalyvavimą organizacijos veikloje įteikimo dažnumas pagal organizacijos įsikūrimo vietą (%)

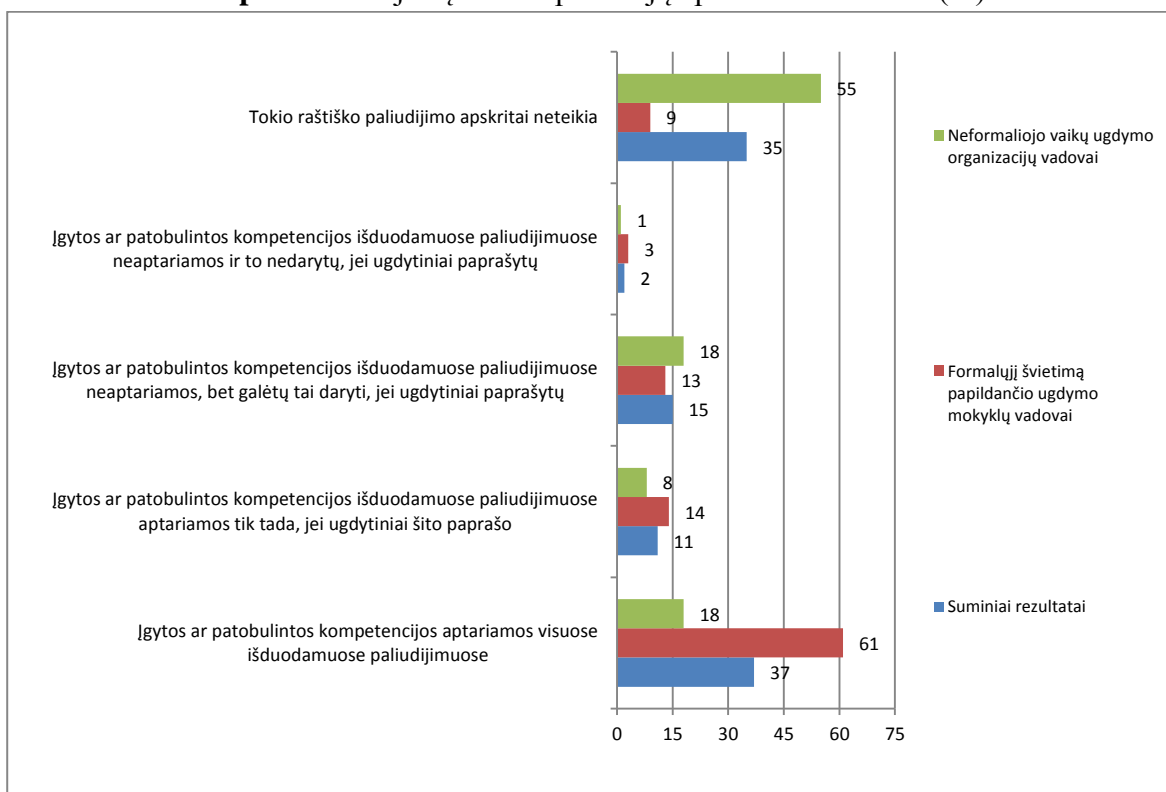
- statistiškai reikšmingai dažniau koks nors organizacijos lankymo paliudijimas yra teikiamas organizacijose, kuriose mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai sudaro organizacijos narių daugumą, nei organizacijose, kuriose šiuo amžiaus vaikai ir jaunuoliai narių daugumos nesudaro (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- statistiškai reikšmingai dažniau koks nors organizacijos lankymo paliudijimas yra teikiamas organizacijose, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo muziką, negu organizacijose, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- statistiškai reikšmingai dažniau koks nors organizacijos lankymo paliudijimas yra teikiamas organizacijose, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo daile, negu organizacijose, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo 0,004);
- statistiškai reikšmingai dažniau koks nors organizacijos lankymo paliudijimas yra teikiamas organizacijose, kurias pradeda lankyti dar ikimokyklinio ar pradinio mokyklinio amžiaus, negu organizacijose, kurias pradeda lankyti vyresnio kaip pradinio mokyklinio amžiaus (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- statistiškai reikšmingai dažniau koks nors organizacijos lankymo paliudijimas yra teikiamas organizacijose, kurioms vadovauja pedagoginę profesiją įgiję vadovai, negu organizacijose, kurių vadovai neįgiję pedagoginės profesijos (reikšmingumo lygmuo 0,023);
- statistiškai reikšmingai dažniau koks nors organizacijos lankymo paliudijimas yra teikiamas organizacijose, kuriose yra apskritai susitarta nors retsykais skirti laiko su kiekvienu ugdytiniu aptarti, kokias kompetencijas ir kaip jis ugdomi, negu organizacijose, kuriose tam tikslui nėra susitarta skirti laiko (reikšmingumo lygmuo 0,000).

57 pav. Paliudijimo apie dalyvavimą organizacijos veikloje įteikimo dažnumas pagal tai, ar organizacijoje skiriama laiko ugdomų kompetencijų aptarimui (%)

Konkretizuojant klausimą apie paliudijimo, kai ugdytinis nustoja lankyti organizaciją, įteikimą, respondentams buvo užduotas klausimas: „Jei Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje įteikiamas raštiškas paliudijimas apie organizacijos lankymą, ar šiame paliudijime nurodoma, kokias kompetencijas ir kaip ugdytinis patobulino?“

58 pav. Paliudijimų su kompetencijų aptarimu išdavimas (%)

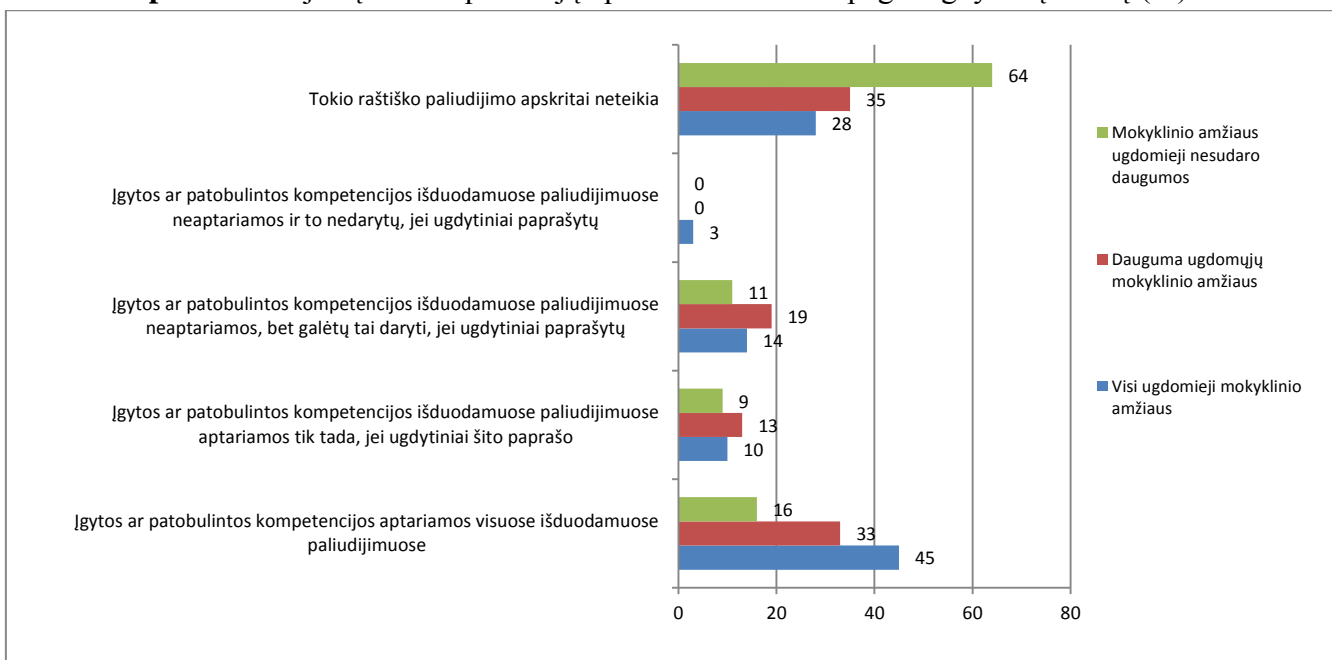
Šiuo kintamuoju buvo siekiama nustatyti, kokia šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų dalis jau šiuo metu išduodamuose pažymėjimuose valstybės nustatytu ar pačios organizacijos vadovybės

nuspręstu būdu nurodo ugdytinių įgytas kompetencijas ar kitokius jų pasiekimus. Galima manyti, kad, išduodant tokius paliudijimus su įgytų ar patobulintų kompetencijų ar kitų gebėjimų aptarimu, tokių organizacijų vadovai ir suaugę ugdytojai jau bando sudaryti savo ugdytiniams sąlygas šias kompetencijas pasitvirtinti valstybės nustatyta tvarka. Iš 58 pav. matyti, kad paliudijimai su įgytų ar patobulintų kompetencijų aptarimu jau išduodami maždaug dviejuose penktadaliuose respondentų vadovaujamų organizacijų. Maždaug dešimtadalis respondentų nurodė, kad kompetencijos paliudijime aptariamos tada, kai ugdytiniai to paprašo (vadinasi, ugdytiniai, ko gero, žino apie tokią galimybę), o dar beveik tiek pat respondentų mano, jog kompetencijas paliudijimuose aptarti galėtų, jei taip reikėtų. Galima manyti, kad didžiausia problema yra aplinkybė, jog 55 proc. respondentų, vadovaujančių neformaliojo vaikų ugdymo organizacijoms, iš viso neteikia jokio raštiško paliudijimo (nesvarbu, ar ten rašoma apie įgytas kompetencijas, ar ne), taigi tokių organizacijų absolventams vėliau, norint pasitvirtinti įgytas kompetencijas, būtų sunku pateikti kokius nors tų kompetencijų įgijimo vietą ir laiką paliudijančius dokumentus.

Analizuojant respondentų atsakymus apie tai, ar organizacija išduodamame paliudijime aptaria ugdytinio įgytas kompetencijas, galima teigti, kad:

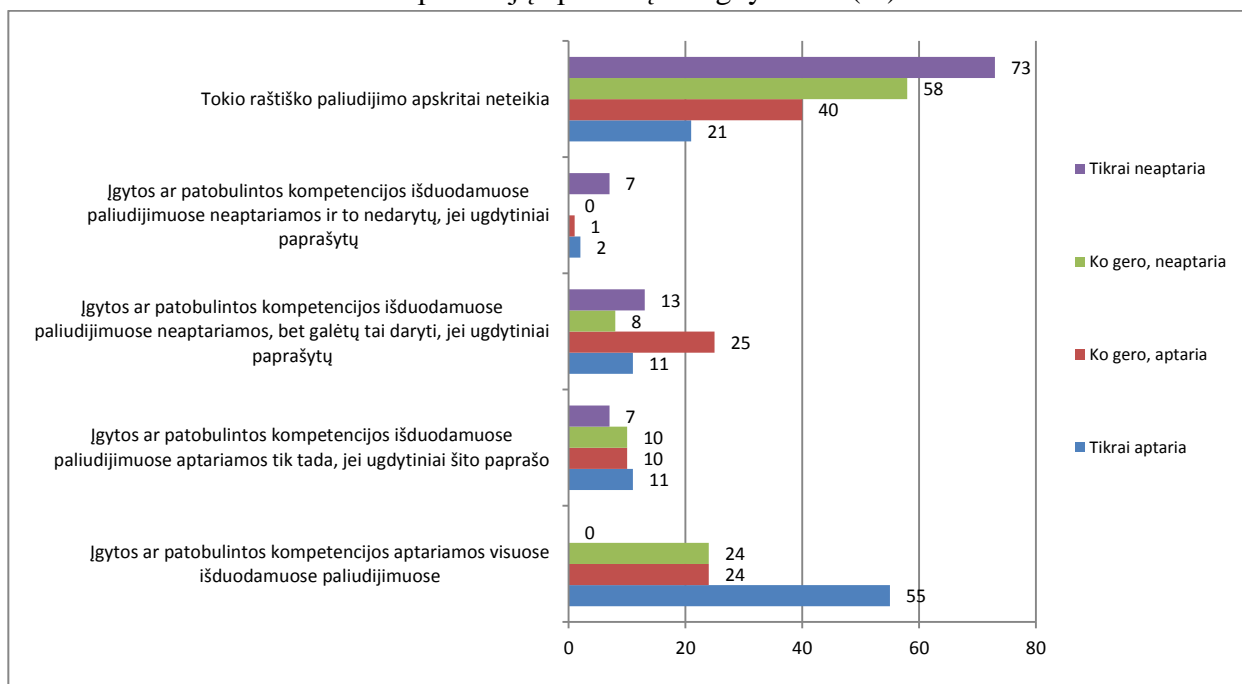
- statistiškai reikšmingai dažniau įgytos ar patobulintos kompetencijos aptariamos paliudijimuose, išduodamuose formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose, negu neformaliojo vaikų ugdymo organizacijose (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- statistiškai reikšmingai dažniau įgytos ar patobulintos kompetencijos aptariamos paliudijimuose, išduodamuose savivaldybių centre įsikūrusių organizacijų, negu organizacijų, veikiančių kitame savivaldybės mieste ar kaime (reikšmingumo lygmuo 0,031);
- statistiškai reikšmingai dažniau įgytos ar patobulintos kompetencijos aptariamos paliudijimuose, išduodamuose organizacijų, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo muziką, negu organizacijų, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- statistiškai reikšmingai dažniau įgytos ar patobulintos kompetencijos aptariamos paliudijimuose, išduodamuose organizacijų, kurių vadovai savo organizacijos ugdymo kryptimi įvardijo dailę, negu organizacijų, kurių vadovai tokios ugdymo krypties neįvardijo (reikšmingumo lygmuo 0,008);
- statistiškai reikšmingai dažniau įgytos ar patobulintos kompetencijos aptariamos paliudijimuose, išduodamuose organizacijų, kurias pradeda lankyti dar ikimokyklinio ar pradinio mokyklinio amžiaus, negu organizacijų, kurias pradeda lankyti vyresnio kaip pradinio mokyklinio amžiaus (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- statistiškai reikšmingai dažniau įgytos ar patobulintos kompetencijos aptariamos paliudijimuose, išduodamuose organizacijų, kuriose mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai sudaro daugumą, negu organizacijų, kuriose mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai daugumos nesudaro (reikšmingumo lygmuo 0,000);

59 pav. Paliudijimų su kompetencijų aptarimu išdavimas pagal ugdytinių sudėtį (%)

- statistiškai reikšmingai dažniau įgytos ar patobulintos kompetencijos aptiriamos paliudijimuose, išduodamuose organizacijų, kuriose yra apskritai susitarta nors retsykiais skirti laiko su kiekvienu ugdytiniu aptarti, kokias kompetencijas ir kaip jis ugdomi, negu organizacijų, kuriose tam tikslui nėra susitarta skirti laiko (reikšmingumo lygmuo 0,000).

60 pav. Paliudijimų su kompetencijų aptarimu išdavimas pagal veiklos metu patobulintų kompetencijų aptarimą su ugdytiniais (%)

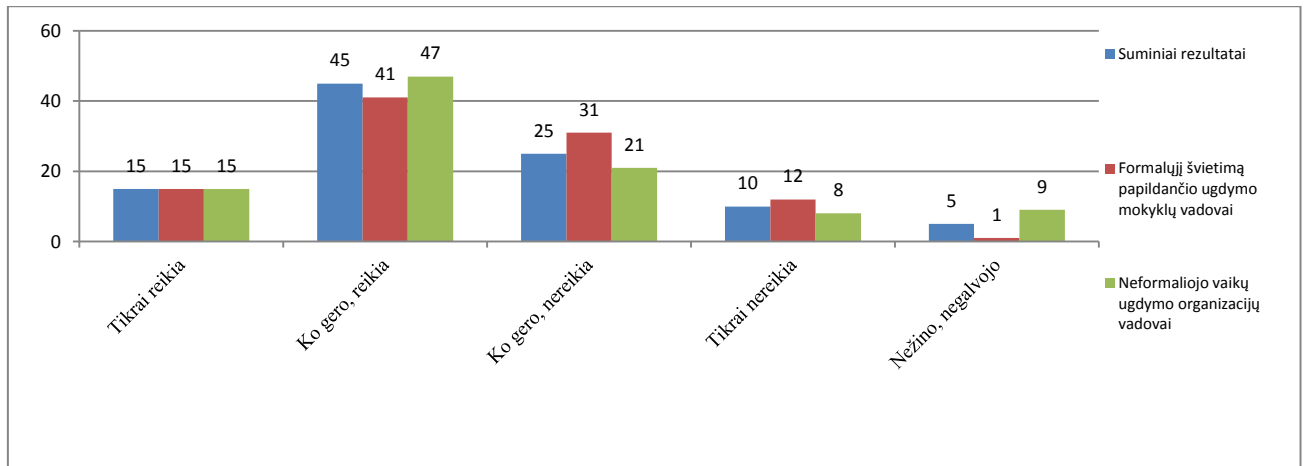
- statistiškai reikšmingai dažniau įgytos ar patobulintos kompetencijos aptiriamos paliudijimuose, išduodamuose organizacijų, kurios baigiamos lankyti pabaigus mokytis

bendrojo ugdymo mokykloje, negu organizacijų, kurios paprastai lankomos ir po bendrojo ugdymo mokyklos pabaigimo (reikšmingumo lygmuo 0,000);

- statistiškai reikšmingai dažniau įgytos ar patobulintos kompetencijos aptiriamos paliudijimuose, išduodamuose organizacijų, kurioms vadovauja pedagoginę profesiją įgiję vadovai, negu organizacijų, kurių vadovai neįgiję pedagoginės profesijos (reikšmingumo lygmuo 0,005).

Per organizacijų vadovų apklausą taip pat klausta, ar jiems ir jų organizacijoje dirbantiems suaugusiems ugdytojams reikia pagalbos mokantis atskleisti ugdytinių poreikius ir / ar polinkius.

61 pav. Pagalbos mokantis atskleisti ugdytinių poreikius ir / ar polinkius būtinybė (%)

Pažymėtina, kad be išlygų pagalbos poreikį nurodė tik maždaug septintadalis respondentų. Kita vertus, apie tai, kad pagalbos mokantis atskleisti ugdytinių poreikius ar polinkius tikrai nereikia arba kad apie tai negalvojo, atsakė taip pat maždaug septintadalis respondentų. Didžioji respondentų dalis dėl pagalbos mokantis atskleisti ugdytinių polinkius ir poreikius nėra labai tvirtai apsisprendusi. Analizuojant respondentų atsakymus apie tai, ar reikalinga pagalba mokantis atskleisti ugdytinių polinkius ir poreikius, nepavyko išskirti nė vienos respondentų grupės, kurios atstovams aiškiai dažniau tikrai reikėtų pagalbos mokantis atskleisti ugdytinių poreikius ir / ar polinkius.

Apibendrinimas

Apibendrinus trečio tyrimo uždavinio sprendimo rezultatus galima teigti, kad šiuo metu šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose, respondentų vertinimu, ugdytinių įgyjamos kompetencijos ugdymo metu aptiriamos pakankamai dažnai. Statistiškai reikšmingai dažniau tai vyksta formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose. Kita vertus, daug rečiau įgyjamų ar tobulinamų kompetencijų aptarimas Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose yra siejamas su ugdymu karjerai (profesiniu orientavimu). Jeigu manytume, kad neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų patvirtinimas yra reikšminga pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų darbo sąlyga ir šių įstaigų darbo kokybės rodiklis, laiko skyrimas ugdymo karjerai tematikai bei neformaliojo būdu įgyjamų kompetencijų susiejimas su galimomis vaiko ar jaunuolio karjeros perspektyvomis galėtų būti svarbus pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų veiklos kokybės rodiklis.

Individualių kompetencijų tobulinimo pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose logiškas padarinys yra kokio nors paliudijimo apie įgytas ar patobulintas kompetencijas įteikimas įstaigą paliekančiam ugdytiniui. Tyrimo rezultatai parodė, kad mažiau negu pusės respondentų atstovaujamosiose organizacijose (dažniausiai tai – formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklos) absolventams be kokių nors specialių prašymų įteikiamas koks nors materialinis paliudijimas (pažymėjimas, ženklelis ir pan.) apie ugdymo įstaigos lankymą, ir tik maždaug trečdalį respondentų atstovaujančios organizacijos tuose paliudijimuose aptaria ugdytinių įgytas ar patobulintas kompetencijas. Ypač retai įgytos ar patobulintos kompetencijos aptariamoms neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų išduodamuose paliudijimuose, jei tokiose organizacijose šie paliudijimai apskritai yra išduodami.

Tyrimo rezultatai rodo, kad šiuo metu respondentai nejaučia didesnio poreikio mokytis atskleisti ugdytinių polinkius ir poreikius. Tai būdinga tiek formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklų, tiek neformaliojo vaikų ugdymo įstaigų vadovams.

Galima manyti, kad kol kas ugdytinių interesai, rengiantis galimam įgytų kompetencijų pripažinimo, perėjus į suaugusiųjų švietimą, procesui, nėra iki galo užtikrinti. Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose, ypač neformaliojo vaikų ugdymo organizacijose, mažai dėmesio skiriama ugdomų kompetencijų aptarimui, neformaliuoju būdu ugdomų kompetencijų tema menkai siejama su ugdymu karjerai. Pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos dar pernelyg retai ugdytiniams išduoda paliudijimus, kuriuose aptariamoms jų įgytos ar patobulintos kompetencijos. Dėl to vėliau ugdytiniams gali kilti problemų mėginant pasitvirtinti įgytas kompetencijas Lietuvos aukštosiose mokyklose. Pažymėtina, kad respondentai nejaučia savo ir vadovaujamų ugdytojų gebėjimų stokos ir neišreiškė pageidavimo papildomai mokytis atskleisti ugdytinių polinkius ir poreikius.

IX. Ketvirtą tyrimo uždavinio sprendimas

Tyrimui keltas ketvirtas uždavinys – *nustatyti, kokiū būdu šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijos motyvuoja savo ugdytinius*. Rengiantis tyrimui manyta, kad reikėtų aiškintis, ar pasirenkamojo vaikų ugdymo organizaciją lankantys vaikai gali matyti savo karjeros toje organizacijoje perspektyvą, ar yra kokie nors vidiniai įgytų kompetencijų patikrinimai ir ką jie lemia, taip pat, kokios pagalbos reikia respondentui tobulinant šią veiklą savo įstaigoje. Profesionalūs karjeros planuotojai mano, kad žmogus, atlikdamas kokią nors veiklą, turi aiškiai įsivaizduoti, kokie bus jo sėkmingos veiklos rezultatai. Rengiantis organizacijų vadovų tyrimui apklausti ekspertai minėjo, kad tikslingas motyvavimas – labai svarbus bet kokio pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų veiklos aspektas. Tokia atskirą asmenį motyvuojanti vidaus tvarka dažnai grindžiama vienokių ar kitokių kompetencijų bei gebėjimų įgijimu ir priklauso nuo konkrečios įstaigos veiklos specifikos. Pavyzdžiui, muzikos mokykloje gali būti nustatyta, kad koncertuoti pas partnerius užsienyje važiuos geriausiai per mokyklos peržiūrą pasirodę vaikai ir jaunuoliai (analogiškos nuostatos gali būti sporto ar dailės mokyklose); baigę specialią skautų mokyklą ir įgiję ar patobulinę skautų judėjimui svarbias kompetencijas, skautai įgyja teisę prie kaklaraiščio rišti specialius medinius bumbulus; gerai kurią nors veiklą įvaldę ir *tai nustatyta tvarka įrodę* vaikai ar jaunuoliai gali tapti mažiausio lygio vadovais ir vadovauti bendraamžių grupei ir pan. Kaip ir suaugusiųjų organizacijoje, pasirenkamame vaikų ugdyme svarbu, kad vaikai ir jaunuoliai žinotų tam tikrus savo tobulėjimo orientyrus, dažnai susietus su konkrečiu įgyjamų kompetencijų lygiu ir galėtų projektuoti savo karjerą toje organizacijoje. Tada ugdytinis gali sąmoningai tobulintis pats, jau tik netiesiogiai vadovaujamas ugdytojo. Šio tyrimo uždavinio sprendimas leidžia pamatuoti, ar dabar veikianti Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo sistema padeda formuoti mokymosi visą gyvenimą pagrindus, leidžia išmokti savarankiškai planuoti savo mokymosi perspektyvą. Svarbu tik tai, kad organizacijos vadovai nuspręstų, jog tokia įgyjamų kompetencijų ugdymo motyvacija yra svarbi ir sąmoningai planuotų su tokios motyvacijos skatinimu susijusias priemones.

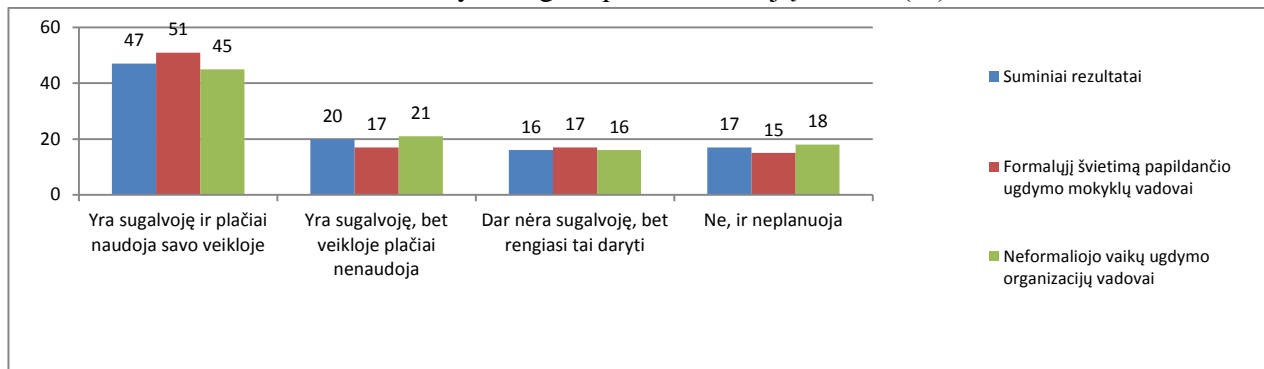
Organizacijos vadovo anketoje ketvirtą tyrimo uždavinį padėjo spręsti dviejų kintamųjų blokas (organizacijos vadovo anketos 31–32 klausimai²⁸).

Pirmas kintamasis buvo labiau klausimas filtras – „Ar esate sugalvoję kokius nors ritualus, vardus, pažymėjimus, antsiuvus, ženkliukus ir pan., kuriais Jūs ir Jūsų vadovaujami ugdytojai papildomai motyvuoja ugdytinius ir suteikia didesnio patrauklumo jų veiklai?“ Jį uždavus siekta nustatyti, kokia respondentų dalis sąmoningai ar ne visai sąmoningai savo organizacijos veikloje skiria dėmesio papildomai ugdytinių motyvacijai. Akivaizdu, kad kartais tokia motyvacija nėra būtina, kartais ugdytinis gali būti motyvuojamas kitų tikslų. Pavyzdžiui, sporto klubo lankymas gali būti siejamas ne su būsimais dideliais sportiniais laimėjimais ir šlove, ne siekiu pasikelti savo statusą sporto klubo socialinėje hierarchijoje, o su paprastu ugdytinio noru sveikiau gyventi ar gražiau atrodyti. Svarbu tik tai, kad suaugę ugdytojai, labiau pažinę ugdytinį, gebėtų rasti ugdytiniui svarbų ir aktualų motyvacijos pagrindą, sugebėtų aiškiai ir įtikinamai nurodyti, kokias kompetencijas ugdantis galima geriausiai pasiekti ugdytiniui svarbų tikslą. Taip gali būti pasiekiamas svarbus pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų tikslas individualiai motyvuojant ugdytinius, prisidėti prie jų

²⁸ plg. 1 tyrimo ataskaitos priedas.

kompetencijų ugdymo ir tobulinimo, taip pat prie kompetencijos mokytis visą gyvenimą formavimo.

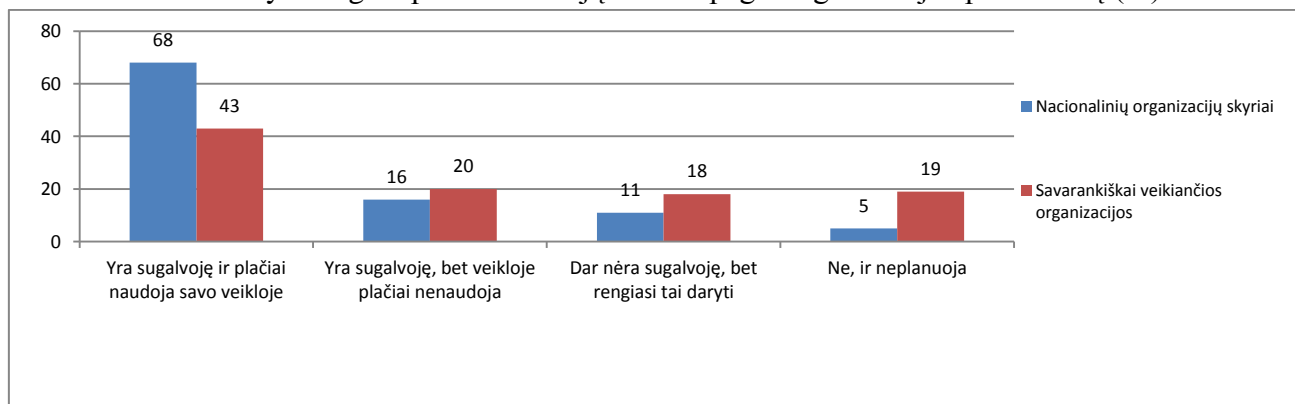
62 pav. Ritualai, antsiuvai, ženkliukai ir pan., papildomai motyvuojantys ugdytinius ir suteikiantys daugiau patrauklumo jų veiklai (%)

Iš 62 pav. matyti, jog maždaug pusė respondentų teigė, kad jų vadovaujamosiose organizacijose yra sugalvotos kokios nors motyvacinės priemonės, suteikiančios daugiau patrauklumo veiklai, o maždaug penktadalis respondentų nurodė, kad tokių priemonių jų vadovaujamoje organizacijoje nėra ir neplanuojama kurti. Pažymėtina, kad, atsakant į šį klausimą, formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų ir neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų nuomonė statistiškai reikšmingai nesiskiria (reikšmingumo lygmuo 0,610).

Analizuojant respondentų atsakymus apie tai, ar respondento atstovaujama organizacija turi nusistačiusi kokių nors ugdytinių motyvavimo priemonių, paaiškėjo, kad, pasinaudojus įprastais aptariamo tyrimo rezultatų analizėje naudojamais klausimais filtrais, tik vienu atveju stebėtas statistiškai reikšmingas skirtumas – nacionalinių organizacijų skyriai savivaldybėse statistiškai reikšmingai dažniau savo veikloje naudoja kokias nors ugdytinių motyvavimo priemones negu savarankiškai veikiančios organizacijos (reikšmingumo lygmuo 0,004).

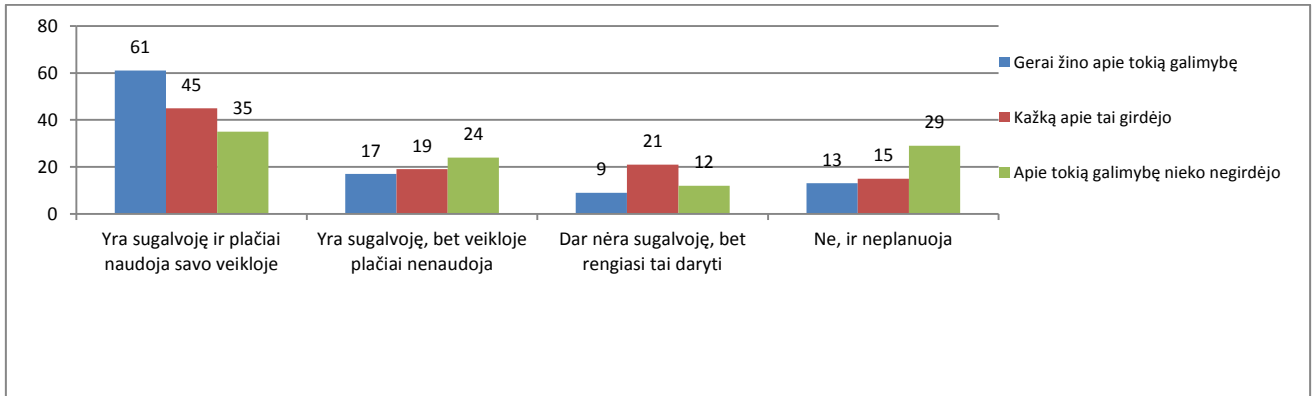
63 pav. Ritualai, antsiuvai, ženkliukai ir pan., papildomai motyvuojantys ugdytinius ir suteikiantys daugiau patrauklumo jų veiklai pagal organizacijos pavaldumą (%)

Siekiant labiau detalizuoti tiriamą problemą, respondentų atsakymų analizei panaudota daugiau klausimų filtrų. Paaiškėjo, kad:

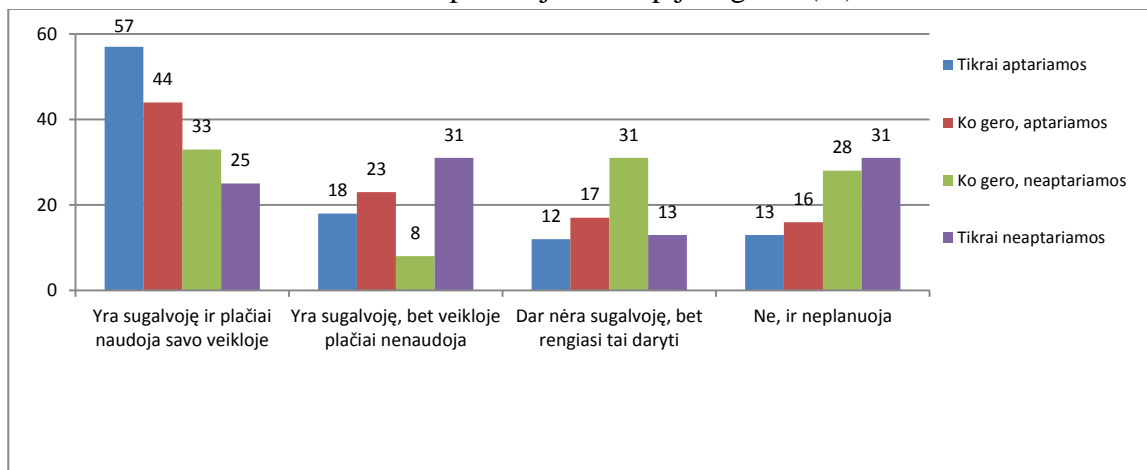
- įvairias motyvavimo priemones savo vadovaujamos organizacijos veikloje statistiškai reikšmingai dažniau tvirtino naudojantys respondentai, nurodę, kad gerai žino apie Lietuvoje atsiradusią galimybę pripažinti neformalioju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas (reikšmingumo lygmuo 0,008);

64 pav. Ritualai, antsiuvai, ženkliukai ir pan., papildomai motyvuojantys ugdytinius ir suteikiantys daugiau patrauklumo jų veiklai pagal respondentų susipažinimą su galimybe pripažinti neformalioju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas (%)

- įvairias motyvavimo priemones savo vadovaujamos organizacijos veikloje statistiškai reikšmingai dažniau tvirtino naudojantys respondentai, kurių organizacijose susitarta aptarinėti ugdytinių įgyjamas ar tobulinamas kompetencijas (reikšmingumo lygmuo 0,004);

65 pav. Ritualai, antsiuvai, ženkliukai ir pan., papildomai motyvuojantys ugdytinius ir suteikiantys daugiau patrauklumo jų veiklai pagal susitarimą, su kiekvienu ugdytiniu aptarti, kokias kompetencijas ir kaip jis ugdomi (%)

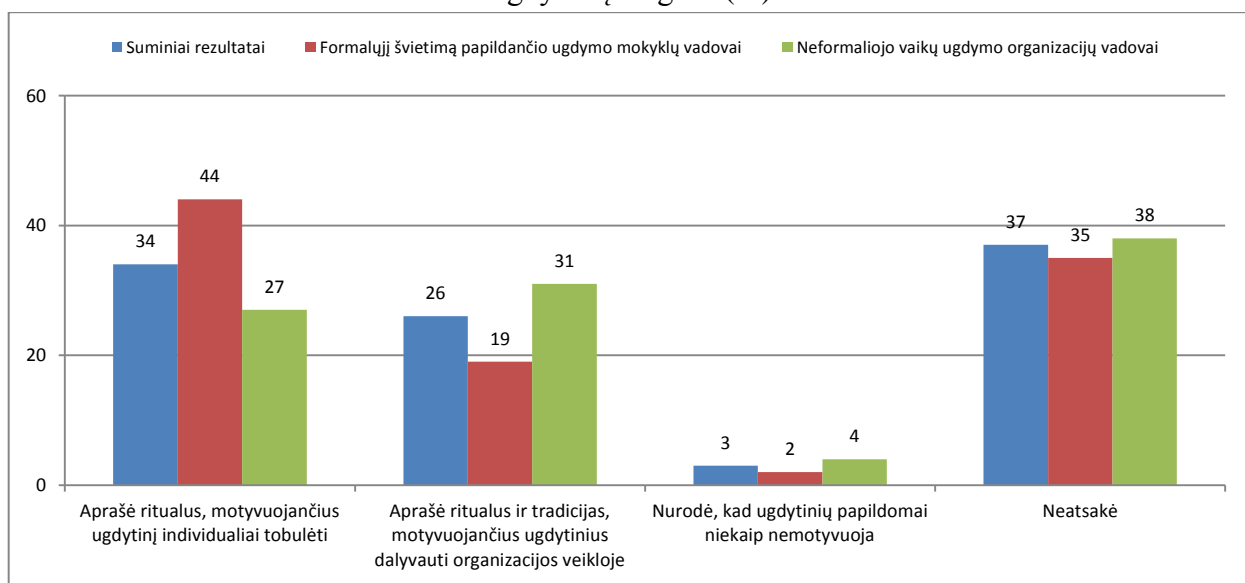

- įvairias motyvavimo priemones savo vadovaujamos organizacijos veikloje statistiškai reikšmingai dažniau tvirtino naudojantys respondentai, kurių organizacijose sutarta su ugdytiniais aptarinėti ugdymo karjerai (profesinio orientavimo) klausimus (reikšmingumo lygmuo 0,010).

Kitas šio klausimų bloko kintamasis buvo skirtas išsiaiškinti, kokius konkrečius ritualus, vardus, pažymėjimus ar kitas priemones naudoja respondentų atstovaujamos organizacijos, siekdamos papildomai motyvuoti ugdytinius ir suteikti daugiau patrauklumo jų veiklai. Tai buvo atviras klausimas (nebuvo nurodyta jokių atsakymų, respondentams reikėjo patiems įrašyti savąjį atsakymą). Kadangi atliekant tyrimą domėtasi ugdytinių kompetencijų ugdymu, atsakymai į šį klausimą buvo koduoti atsižvelgiant į tai, ar respondentas iš tiesų aprašė organizacijoje sutartus ritualus, motyvuojančius kiekvieną ugdytinį tobulinti savo kompetencijas, individualiai tobulėti. Koduojant respondentų atsakymus paaiškėjo, kad, atsakydami į šį klausimą, dalis respondentų nurodė ne ritualus ir priemones, skatinančius savo ugdytinius individualiai tobulėti, bet ritualus ir priemones, apskritai motyvuojančius pasirinkti konkrečią organizaciją. Tokie respondentai dažniausiai nurodė, kad jų organizacijos nariai (visi vienodai!) gauną uniformą ar, pavyzdžiui, klubo simbolika pažymėtą sporto aprangą, arba bent ženkliuką ar kaklaskarę.

Iš respondentų atsakymų matyti, kad dažniausiai nurodyti būdai, kaip individualiai motyvuojami ugdytiniai, buvo geriausių ugdytinių pagerbimas metų ar mokslo metų pabaigoje (paprastai padėkos ir / ar vertingos dovanos įteikimas). Taigi tyrimo rezultatai rodo, kad organizacijoje motyvuojama tobulintis dažnai tik tada, jei ugdytinis pats nori būti pagerbtas. Tai tikrai nėra pats geriausias individualus ugdytinio motyvavimas. Toks motyvavimas dar nerodo, kad kryptingai dirbama su kiekvienu ugdytiniu tobulinant jo kompetencijas. Rečiau buvo nurodyti atsakymai, iš kurių matyti, jog iš tiesų dirbamas didelis darbas su kiekvienu ugdytiniu. Tokie atsakymai daugiau buvo būdingi istoriškai didelį patyrimą sukaupusių tarptautinių organizacijų skyrių vadovams. Pavyzdžiui, vienas skautų vadovų savo anketoje rašė: „[...] kiekvienas narys turi skirtingų spalvų kaklaraiščius, kurie įteikiami pagal skauto amžių ir patyrimą. Vykdomos jaunimo programos pagal amžių ir patyrimą, jų metu ugdytiniai turi galimybę gauti daugiau žinių, ir tai simbolizuoja gaunamos patyrimo ir specialybių emblemos, siuvinamos ant uniformos...“

66 pav. Ritualai, vardai ar kitokios priemonės, motyvuojančios ugdytinius pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose (%)

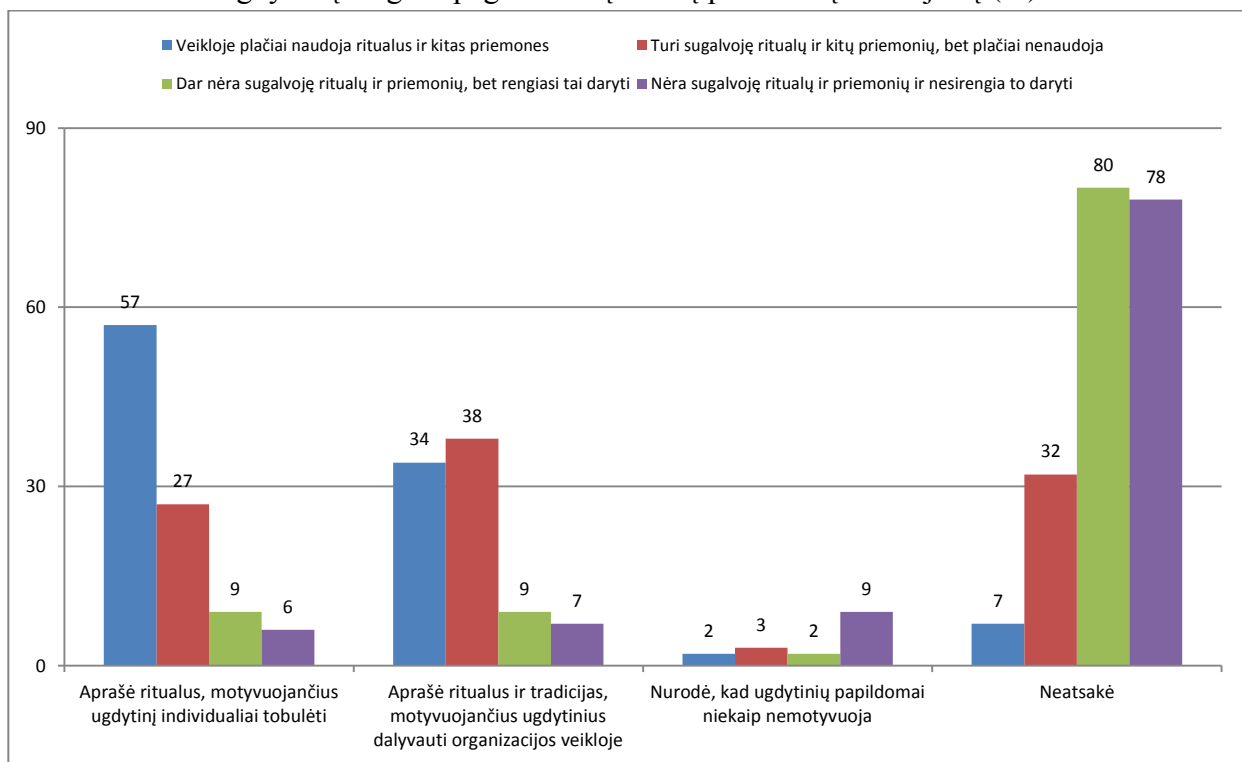

Iš 66 pav. matyti, kad ugdytinį motyvuojančius individualiai tobulėti ritualus ir priemones aprašė tik maždaug trečdalis respondentų, o maždaug ketvirtadalis savo atsakyme nurodė priemones, motyvuojančias ugdytinius apskritai ateiti į organizaciją. Pažymėtina, kad ypač maža respondentų dalis prisipažino, jog ugdytinių niekaip nemotyvuoja. Tiesa, daugiau negu trečdalis respondentų į klausimą neatsakė, taigi galima manyti, kad jie irgi neturėjo kuo pasigirti. Apibendrinant galima teigti, kad tik maždaug trečdalyje respondentų atstovaujimų organizacijų skiriamas dėmesys kokiam nors (bent simboliškam) ugdytinių skatinimui individualiai tobulėti. Statistiškai reikšmingai dažniau tuo užsiima formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos – dažniausiai kaip tik ir rinkdamos geriausius auklėtinius (reikšmingumo lygmuo 0,005).

Analizuojant respondentų atsakymus apie tai, kaip respondento atstovaujama organizacija sprendžia ugdytinių motyvavimo problemą, paaiškėjo, kad:

- organizacijos, kurių veikloje plačiai naudojami kokie nors specialiai sugalvoti ritualai, teikiami vardai, pažymėjimai ar ženkliukai, statistiškai reikšmingai dažniau orientuotos į ugdytinį individualiai tobulėti motyvuojančių ritualų taikymą (reikšmingumo lygmuo 0,000).

67 pav. Ritualai, vardai ar kitokios priemonės, motyvuojančios ugdytinius pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose pagal ritualų ir kitų priemonių naudojimą (%)

- nacionalinių organizacijų skyriai savivaldybėse statistiškai reikšmingai dažniau savo veikloje orientuoti į individualių kompetencijų ugdymo motyvavimą, o savarankiškai veikiančios organizacijos motyvuoja ugdytinius dalyvauti organizacijos veikloje (reikšmingumo lygmuo 0,035);

- statistiškai reikšmingai dažniau savo veikloje orientuoti į individualių kompetencijų ugdymo motyvavimą respondentai, kurių vadovaujamos organizacijose susitarta aptarinėti ugdytinių įgyjamas ar tobulinamas kompetencijas (reikšmingumo lygmuo 0,019).

Apibendrinimas

Apibendrinant ketvirto tyrimo uždavinio sprendimo rezultatus galima teigti, kad šiuo metu šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose, respondentų nuomone, ugdytinių motyvavimo sistemų kūrimas, siekiant, kad jie labiau stengtųsi tobulinti savo kompetencijas, nėra labai paplitęs. Galima manyti, kad Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose taikomas tikslingas ugdytinių motyvavimas, siekiant, kad jie būtų skatinami tobulinti svarbias organizacijos veiklai kompetencijas, dažniausiai mažai kuo skiriasi nuo įprasto motyvavimo, nelabai besiorientuojančio į kiekvieno ugdytinio individualių kompetencijų tobulinimą.

Maždaug pusė respondentų, paklausti, ar jie kaip nors motyvuoja ugdytinius, nurodė tai plačiai savo veikloje darantys, o tik maždaug penktadalis – to nedarantys ir neplanuojantys daryti. Bet detalizavus klausimą ir paprašius plačiau aprašyti ugdytinių motyvavimo sistemą paaiškėjo, kad dažnai organizacijose motyvuojamas ne individualus ugdytinio kompetencijų ugdymas, o tik skatinama narystė organizacijoje. Jeigu respondentų aprašytoje ugdytinių motyvavimo sistemoje buvo kokių nors individualaus ugdytinių skatinimo elementų, dažniausiai buvo nurodoma tvarka, kai organizacijoje kaip nors pagerbiami geriausi ugdytiniai. T. y., galima manyti, jog Lietuvoje paplitusi lengviau įgyvendinama tvarka, kai neskiriama daug dėmesio kiekvieno ugdytinio individualių kompetencijų ugdymui motyvuoti, o pasitenkinama savo veikla aiškiai išsiskyrusių ugdytinių apdovanojimu.

Pažymėtina, kad sprendžiant ketvirtą tyrimo uždavinį ir analizuojant, kurių respondentų grupių vadovaujamos organizacijos turi geresnį įdirbį, kitaip negu sprendžiant pirmą, antrą ar trečią tyrimo uždavinius, teigiamai mažai išsiskyrė formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos, bet, kita vertus, tyrimo rezultatai rodo, kad aiškiai daugiau teigiamo patyrimo individualiai motyvuojant ugdytinius sukaupė savivaldybėse veikiančios nacionalinių organizacijų skyriai.

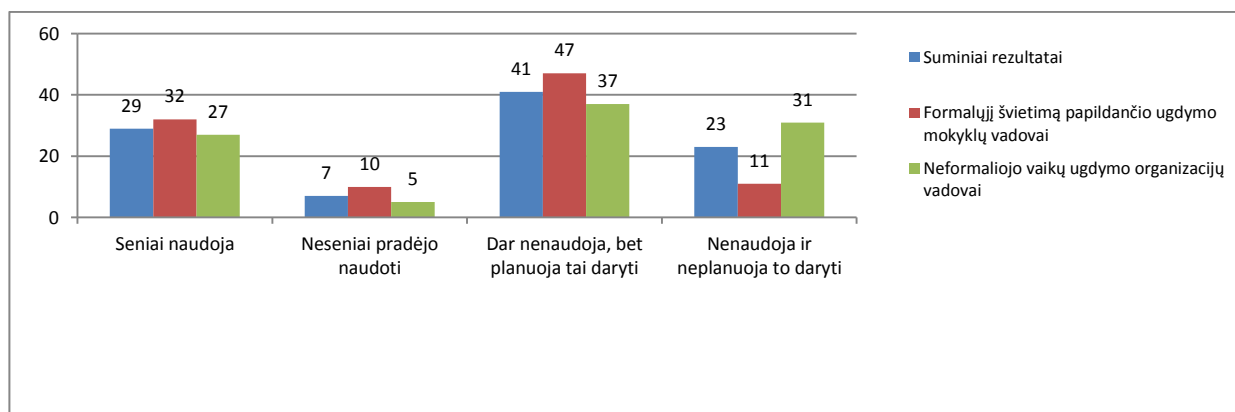
Galima manyti, jog kol kas ugdytinių Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo sistema dar nesugeba užtikrinti visų įmanomų sąlygų ir būdų, kad kiekvienas ugdomas vaikas ar jaunuolis, išmokęs savarankiškai diagnozuoti ir analizuoti savo kompetencijas, mokytųsi savarankiškai planuoti savo tobulinimosi perspektyvą, dėtų siekio mokytis visą gyvenimą pagrindus.

X. Penkto tyrimo uždavinio sprendimas

Tyrimui keltas penktas uždavinys – *nustatyti, kaip plačiai Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijos taiko kokias nors neformaliojo ugdymo kokybės užtikrinimo priemones*. Rengiantis tyrimui manyta, kad ugdytinių ir ugdytojų darbo įvertinimai ir įsivertinimai ugdymo proceso metu, iš esmės leidžiantys atlikti vidaus audito funkcijas ir teikiantys patikimos informacijos įstaigos vadovams ir steigėjams, taip pat ugdytiniams ir jų tėvams, gali būti siejami su pasirenkamajame vaikų ugdyme įgyjamų kompetencijų pamatavimu. Formaliajame švietime tai vadinama vidaus įsivertinimu. Vadybos moksle yra aptariama daug įvairių būdų įsivertinti konkrečios organizacijos veiklą, renkant vadinamąją „grįžtamąją informaciją“. Pavyzdžiui, ES valstybių viešojo administravimo institucijoms siūlomas bendrasis vertinimo modelis²⁹, padedantis organizacijai, taikančiai įsivertinimą, tobulinti savo veiklą. Pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos gali naudoti kokią nors bendrą įsivertinimo tvarką, turėti susikūrusios tik joms būdingą analizės būdą arba netaikyti jokios įsivertinimo tvarkos. Vadybiškai taip pat svarbu, kad veiklos įsivertinimas nebūtų savitiksliis, kad, įsivertinus savo veiklą ir atsižvelgus į gautus įsivertinimo rezultatus, būtų daromos reikiamos veiklos korekcijos ir apie tai būtų nuolat informuojami visi suinteresuoti asmenys. Organizacijos veiklą įvertinti (arba įsivertinti) galima labai įvairiai. Moderniose vadybos teorijose nurodoma, kad tokiam organizacijos įsivertinimui ar įvertinimui būtina rodiklių sistema. Jei manytume, kad pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos savo veiklą turi grįsti vaikų ir jaunuolių kompetencijų ugdymu, tada ir tokių organizacijų veiklos įsivertinimo tvarka bent iš dalies turi būti siejama su organizacijos steigėjams ir joje dirbantiems ugdytojams svarbių kompetencijų įvardijimu ir šių kompetencijų ugdymo matavimais. Tada apie organizacijos veiklos kokybę būtų galima spręsti pagal tai, ar ir kaip iš anksto nustatytas kompetencijas ugdomi visi ar bent dauguma ugdytinių.

Organizacijos vadovo anketoje penktą tyrimo uždavinį padėjo spręsti trijų kintamųjų blokas (organizacijos vadovo anketos 33–35 klausimai³⁰).

68 pav. Kokios nors įsivertinimo tvarkos naudojimas pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose (%)

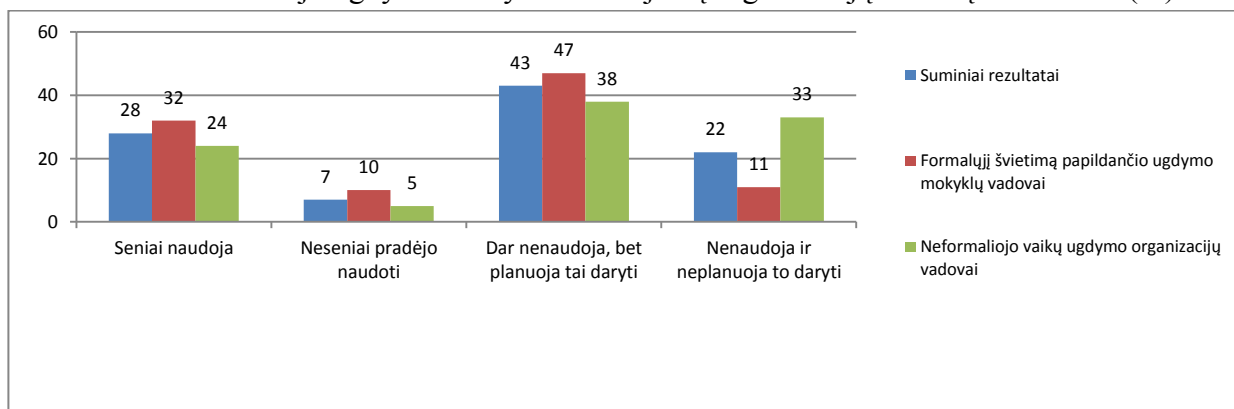
²⁹ angl. CAF – Common Assessment Framework

³⁰ plg. 1 tyrimo ataskaitos priedas.

Pasirinkta elementari ir daug vietos klausimyne neužimanti problemos analizės schema – nustatyti, ar organizacija apskritai naudoja kokį nors savo veiklos įsivertinimo būdą, ar įsivertinant kreipiamas dėmesys į kompetencijų ugdymą ir kas informuojamas apie organizacijos įsivertinimo rezultatus.

Vertinant respondentų atsakymus, būtina prisiminti, kad 16 proc. visų respondentų, tiksliau, 28 proc. respondentų, atstovaujančių neformaliojo vaikų ugdymo organizacijoms, vadovauja organizacijai, paprastai jungiančiai vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokinius, t. y. iš esmės vienam iš konkrečios bendrojo ugdymo mokyklos neformaliojo ugdymo padalinių. Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose veiklos vidaus įsivertinimo procesai yra gana plačiai paplitę. Koduojant surinktas anketas paaiškėjo, kad, su konkrečia bendrojo ugdymo mokykla susijusių neformaliojo ugdymo organizacijų vadovams uždavus klausimus apie jų veiklos įvertinimus ir įsivertinimus, atliekančius vidaus audito funkciją, kartais respondentai neatskirdavo bendrojo ugdymo mokykloje vykstančio vidaus ir išorės vertinimo nuo jų vadovaujamos organizacijos vidaus ar išorės audito. Tipiškas tokių respondentų (šiuo atveju nacionalinės organizacijos skyriaus vadovo) atsakymas (citata): „Taip, mes nuolat įsivertiname savo organizacijos veiklos kokybę, nes (bendrojo ugdymo – A. K.) mokykloje atliekamas vidaus auditas, o praeitais metais mūsų mokykloje (bendrojo ugdymo – A. K.) vykdytas ir išorės vertinimas“³¹. Dėl šios priežasties, analizuojant veiklos įsivertinimo paplitimą pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose, verta išskirti organizacijas, kurios jungia bent kelių bendrojo ugdymo mokyklų mokinius.

69 pav. Kokios nors įsivertinimo tvarkos naudojimas pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose – su konkrečia bendrojo ugdymo mokykla nesusijusių organizacijų vadovų vertinimas (%)

Lyginant 68 ir 69 pav. skelbiamus rezultatus matyti, kad skirtumai nėra esminiai, nors seniai naudojančių savo veiklos įsivertinimą neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų dalis sumažėjo. Apibendrintai galima teigti, kad Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose veiklos įsivertinimas (vidaus auditas) nėra labai paplitęs. Net ir turinčiose didesnę veiklos istoriją formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose veiklos įsivertinimą taiko tik maždaug du penktadaliai respondentų atstovaujamų organizacijų (sujungti seniai naudojančių ir neseniai pradėjusių naudoti respondentų atsakymai), neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų atveju, tokių įstaigų dalis net

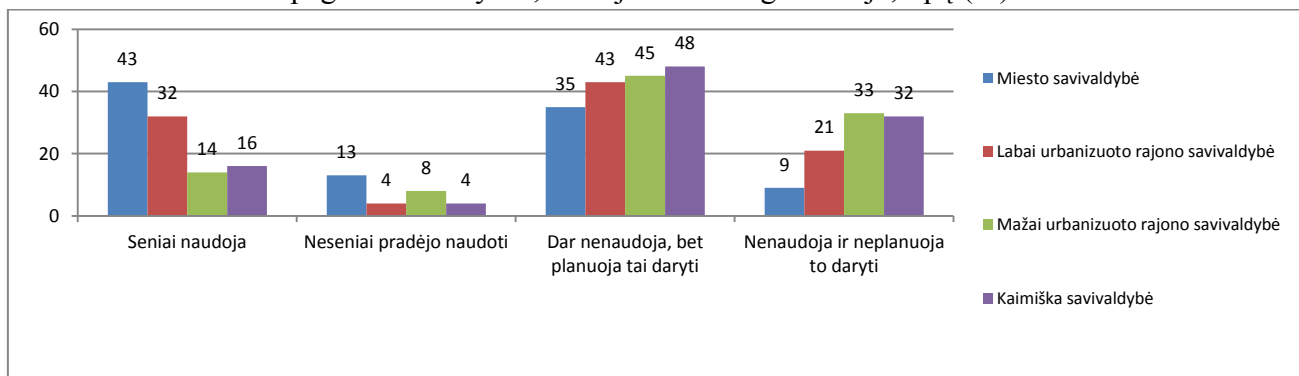
³¹ plg. tyrimo ataskaitos 4 pav.

nesiekia trečdaliai. Vis dėlto statistiškai reikšmingai dažniau veiklos įšivertinimą taiko formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos (reikšmingumo lygmuo 0,000).

Analizuojant respondentų atsakymus apie tai, ar respondento atstovaujama organizacija koku nors būdu įšivertina savo veiklą, dėl didesnio rezultatų patikimumo buvo atmesti respondentų, vadovaujančių daugiausia vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokinius jungiančioms organizacijoms, atsakymai. Paaiškėjo, kad:

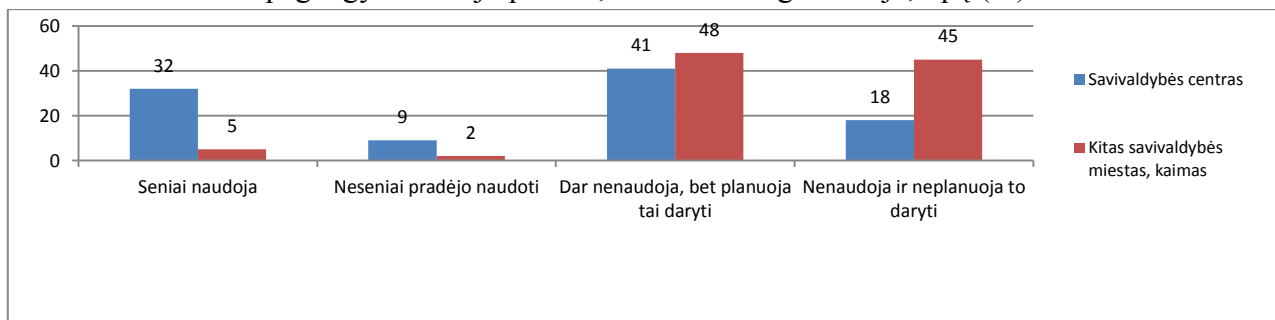
- miestų savivaldybėse veikiančios organizacijos statistiškai reikšmingai dažniau taiko savo veiklos įšivertinimą negu rajonų (ypač mažai urbanizuotų ir kaimiškų) savivaldybėse veikiančios organizacijos (reikšmingumo lygmuo 0,000);

70 pav. Kokios nors įšivertinimo tvarkos naudojimas pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose pagal savivaldybės, kurioje veikia organizacija, tipą (%)

- savivaldybės centre veikiančios organizacijos statistiškai reikšmingai dažniau taiko savo veiklos įšivertinimą negu kituose savivaldybės miestuose ar kaime veikiančios organizacijos (reikšmingumo lygmuo 0,000);

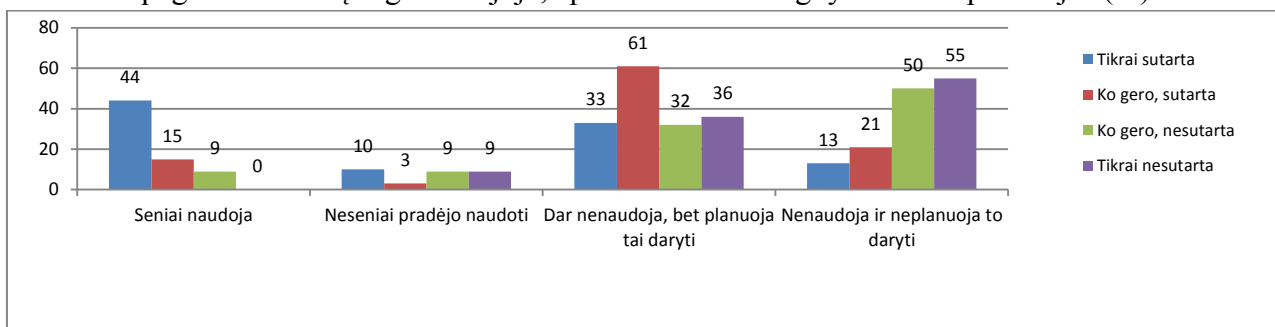
71 pav. Kokios nors įšivertinimo tvarkos naudojimas pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose pagal gyvenamojo punkto, kur veikia organizacija, tipą (%)

- respondentai, per tyrimą pareiškę gerai žinantys apie galimybę Lietuvoje pripažinti neformaliu ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas, statistiškai reikšmingai dažniau vadovauja organizacijoms, taikančioms savo veiklos įšivertinimą (reikšmingumo lygmuo 0,024);
- respondentai, nurodę, kad jų vadovaujamoje organizacijoje yra sutarta nors retkarčiais su kiekvienu ugdytiniu aptarti, kokias kompetencijas ir kaip jis ugdomi, statistiškai reikšmingai

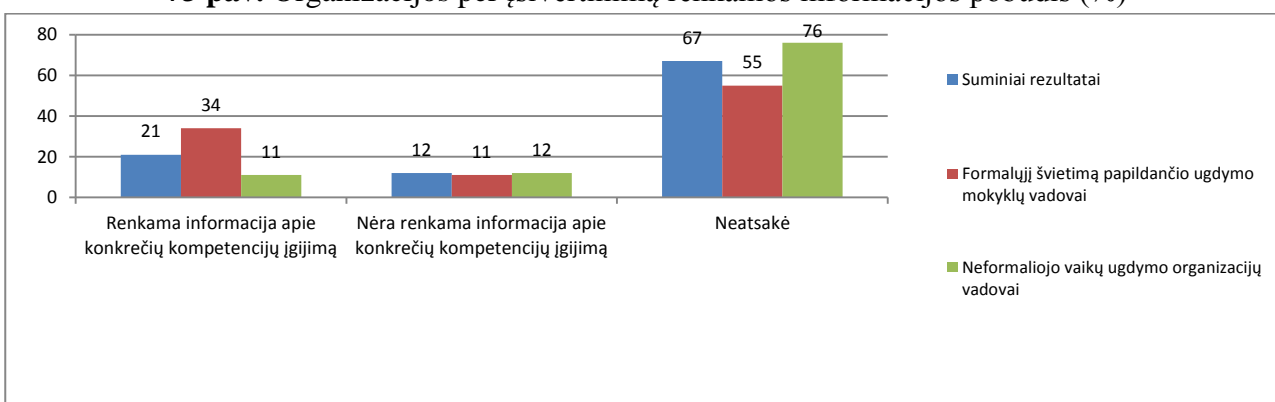
dažniau vadovauja organizacijoms, taikančioms savo veiklos įsivertinimą (reikšmingumo lygmuo 0,000).

72 pav. Kokios nors įsivertinimo tvarkos naudojimas pasirinkamojo vaikų ugdymo įstaigose pagal susitarimą organizacijoje, aptarti kiekvieno ugdytinio kompetencijas (%)

Respondentams buvo pateiktas atviras klausimas: „Jei naudojate kokią nors mokyklos / organizacijos veiklos kokybės įsivertinimo tvarką ar planuojate tai daryti, kokią informaciją ir kaip renkate ar planuojate rinkti?“ Formuluoiant šį klausimą specialiai nebuvo detalizuota, kad pirmiausia domimasi, ar respondentų atstovaujamosiose organizacijose, jeigu jos nutaria įsivertinti organizacijos veiklą, domimasi, kaip ugdomos ugdytinių kompetencijos. Buvo nuspręsta perkelti šios problemos sprendimą į surinktos informacijos kodavimo etapą ir, vertinant surinktą informaciją, respondentų atsakymai buvo priskirti arba teiginiui „Renkama informacija apie konkrečių kompetencijų įgijimą“, arba teiginiui „Nėra renkama informacija apie konkrečių kompetencijų įgijimą“. Prieš pradėdant informacijos kodavimą buvo nuspręsta giliau nedetalizuoti šių teiginių (buvo galima, pavyzdžiui, respondentų nurodytus teiginius dar papildomai priskirti bendriesiems mokymosi visą gyvenimą gebėjimams, nustatytiems Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose; bendrosioms kompetencijoms, nustatytoms pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose ar kokioms nors specialiosioms kompetencijoms), nes, kaip buvo planuota rengiantis tyrimui, į klausimą atsakė labai nedidelė respondentų dalis.

73 pav. Organizacijos per įsivertinimą renkamos informacijos pobūdis (%)

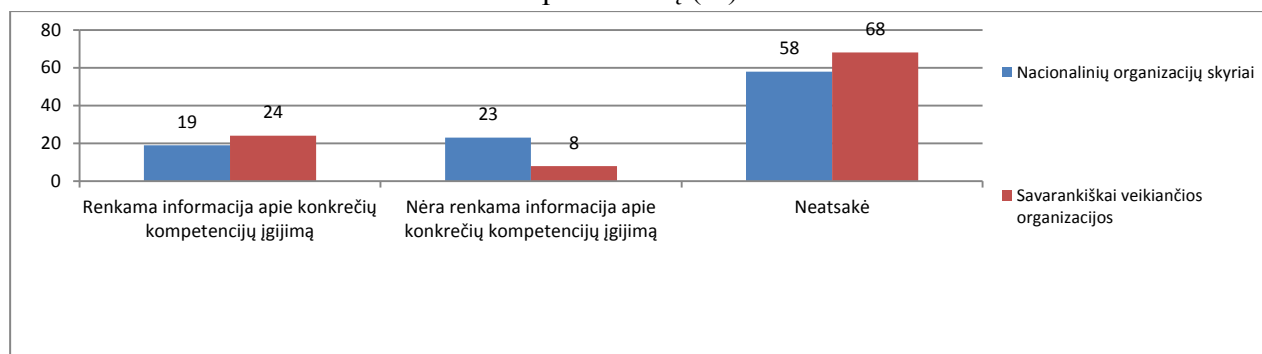
Iš 73 pav. matyti, kad, renkant duomenis organizacijos veiklai įsivertinti, formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose, jeigu jose toks veiklos įsivertinimas apskritai vyksta, statistiškai

reikšmingai dažniau stengiamasi įvertinti konkrečių ugdytinių kompetencijų ugdymą (reikšmingumo lygmuo 0,000).

Suprantama, kad didžiąją dalį iš šio klausimą neatsakiusių respondentų sudarė respondentai, kurių vadovaujamos organizacijose veiklos įsivertinimas dar nevyksta. Analizuojant respondentų atsakymus apie tai, ar respondento atstovaujama organizacija, jeigu jau vykdo savo veiklos įsivertinimą, tai mėgina nustatyti, kaip ugdomos ugdytinių kompetencijos, paaiškėjo, kad:

- miestų savivaldybėse veikiančios organizacijos statistiškai reikšmingai dažniau bando nustatyti, kaip ugdomos ugdytinių kompetencijos negu tai daroma rajonų savivaldybėse veikiančiose organizacijose (reikšmingumo lygmuo 0,000);
- savivaldybės centre veikiančios organizacijos statistiškai reikšmingai dažniau bando nustatyti, kaip ugdomos ugdytinių kompetencijos negu tai daroma kituose savivaldybės miestuose ir kaime veikiančiose organizacijose (reikšmingumo lygmuo 0,005);
- savarankiškai veikiančiose organizacijose statistiškai reikšmingai dažniau bandoma nustatyti, kaip ugdomos ugdytinių kompetencijos negu tai daroma savivaldybėse veikiančiuose nacionalinių organizacijų skyriuose (reikšmingumo lygmuo 0,050).

74 pav. Organizacijos per įsivertinimą renkamos informacijos pobūdis pagal organizacijos pavaldumą (%)

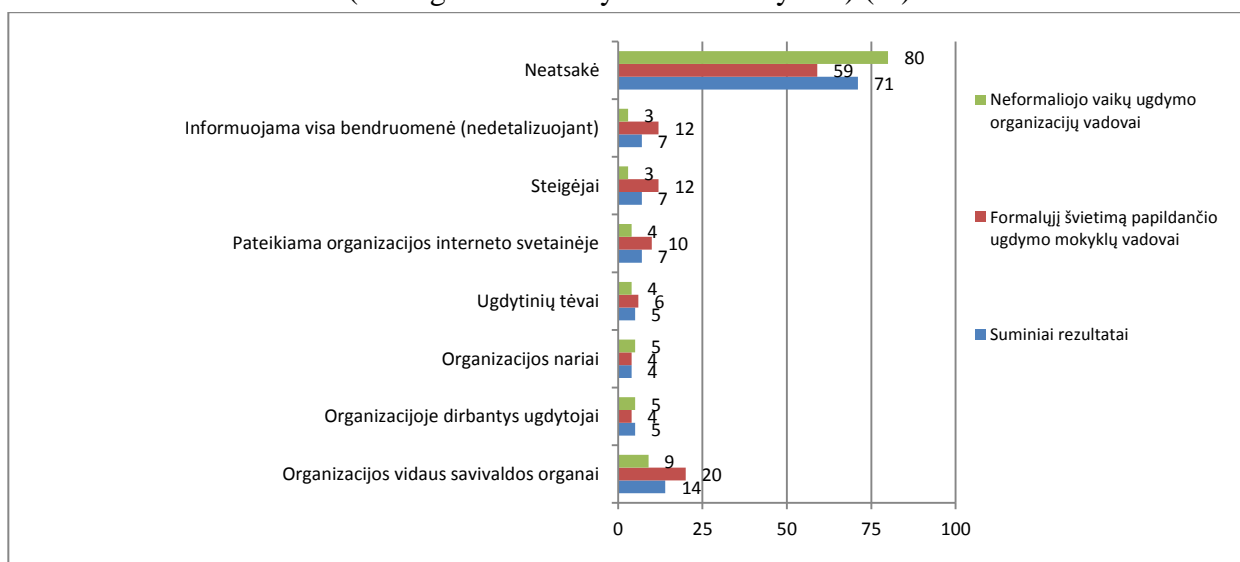

Įsivertinant pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigas ir renkant informaciją apie vaikų ir jaunuolių kompetencijų ugdymą, labai svarbu ją laiku ir išsamiai pateikti visiems suinteresuotiems asmenims. Galima, pavyzdžiui, atsiminti, jog pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų lankymas yra neprivalomas ir dažnai mokamas. Tai reiškia, kad informacija apie vaikų ir jaunuolių pasiekimus tikrai domisi jų tėvai (bent tam, kad žinotų, jog jų skiriamos lėšos naudojamos efektyviai). Tokia informacija tikrai domina įstaigų steigėjus. Švietimo įstatyme nustatyta, kad savivaldybės atstovaujamoji institucija formuoja vaikų neformaliojo švietimo programas teikiančių mokyklų tinklą, savarankiškai formuoja neformaliojo švietimo teikėjų tinklą, o savivaldybės vykdomoji institucija – organizuoja vaikų neformalųjį švietimą³². Todėl informacija apie pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų veiklos įsivertinimą ir atliekant šį įsivertinimą nustatytą situaciją ugdant vaikų ir jaunuolių kompetencijas, tikrai privalo dominti savivaldybės atstovaujamoji ir vykdomoji institucijas (t. y., paprastai kalbant – savivaldybės tarybą ir administraciją). Todėl penktas tyrimo uždavinys baigtas spręsti užduodant

³² http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=395105&p_query=&p_tr2=

respondentams klausimą: „Jei naudojate kokią nors mokyklos / organizacijos veiklos kokybės įsivertinimo tvarką, ką ir kaip informuojate ar numatote informuoti apie vidaus įsivertinimo rezultatus?“ Klausimas buvo atviras, vėliau koduojant buvo išskirti pagrindiniai apibendrinti atsakymai.

75 pav. Informacijos apie organizacijos įsivertinimo rezultatus adresatai (buvo galima nurodyti kelis atsakymus) (%)

Iš 75 pav. matyti, kad Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos dažniausiai neturi aiškios savo darbo rezultatų viešinimo strategijos. Jei organizacija ir įsivertina savo veiklą, surinkta informacija, pasak respondentų, dažniausiai lieka organizacijos viduje. Didžiosios suinteresuotų asmenų grupių dalies informavimo dažnumas neviršija statistinės paklaidos, todėl sunku būtų atlikti kokią gilesnę ir statistiškai patikimą respondentų atsakymų analizę.

Surinkti duomenys apie šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų siekį atliekant organizacijos įsivertinimą rinkti duomenis, atskleidžiančius ugdytinių kompetencijų tobulinimą, ir viešinti surinktą informaciją nebuvo netikėti. Rengiantis organizacijų vadovų apklausai buvo atlikta Lietuvos savivaldybių administracijose dirbančių specialistų, atsakingų už vaikų ir jaunimo neformalųjį ugdymą bei jaunimo politikos įgyvendinimą, apklausa. Šios apklausos rezultatai parodė, kad Lietuvos savivaldybėse, organizuojant pasirenkamąjį vaikų ugdymą ir įgyvendinant jaunimo politiką, beveik nėra išskiriama pasirenkamojo vaikų ugdymo metu tobulinamų kompetencijų problema, organizacijoms ir jų vadovams nėra pabrėžiama ugdomų kompetencijų stebėsenos svarba³³. Galima teigti, jog nėra jokio išorinio poveikio pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoms, kad kompetencijų ugdymo klausimams būtų skiriama daugiau dėmesio.

³³ plg. 3 tyrimo ataskaitos priedas.

Apibendrinimas

Apibendrinant penkto tyrimo uždavinio sprendimo rezultatus galima teigti, kad šiuo metu šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose, respondentų teigimu, beveik nevyksta veiklos įsivertinimo procedūros ir dar mažiau skiriama dėmesio sąmoningai ir iš anksto aiškiai suplanuotai kompetencijų ugdymo stebėsenai. Lietuvoje praktiškai neliko bendrojo ugdymo mokyklų ir jų pedagogų, kuriems dar reikėtų aiškinti apie mokyklos įsivertinimą, bet net ir formalų švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovams tai, pasirodo, dar kelia didelių problemų. Organizacijos įsivertinimas daug rečiau naudojamas rajonų savivaldybėse, miesteliuose ir kaime veikiančiose organizacijose. Stebėta tiesioginė priklausomybė tarp žinojimo apie galimybę pripažinti neformaliu ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas ir organizacijos įsivertinimo taikymo. Galbūt tai reiškia, kad labiau besidomintys naujovėmis organizacijų vadovai tas naujoves lengviau ir įgyvendina.

Tyrimo rezultatai parodė, kad, net jei organizacija ir vykdo kokį nors savo veiklos įsivertinimą, dar nebūtinai atliekant tą įsivertinimą renkama informacija apie organizacijai svarbių kompetencijų ugdymą. Tai ypač stebina, nes beveik visi respondentai nurodė, kad jie savo organizacijoje kurias nors kompetencijas ugdo, keturi penktadaliai respondentų, atsakydami į anketos klausimus, nurodė, kad jų vadovaujamoje organizacijoje yra sutarta nors retkarčiais su kiekvienu ugdytiniu aptarti jo įgyjamas kompetencijas, o maždaug pusė respondentų nurodė, visada ar prireikus išduodantys paliudijimus, kuriuose aptariamos ugdytinių įgytos kompetencijos.

Tikrai nėra gera situacija viešinant organizacijų veiklos rezultatus. Dažniausiai veiklos įsivertinimo rezultatai yra viešinami tik organizacijos viduje. Akivaizdu, kad geriausiu pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos veiklos rezultatu gali būti akivaizdžiai tobulinamos tai įstaigai svarbios ugdytinių kompetencijos. Dar puikiau, kai žinoma, jog kompetencijas konkrečioje pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoje iš tiesų tobulina ne tik jos geriausi ugdytiniai (pvz., vienas iš šimto muzikos mokyklos auklėtinių, tapęs svarbaus muzikos konkurso laureatu), o visi ar bent dauguma tos įstaigos ugdytinių. Kol kas tyrime dalyvavusių organizacijų, ypač dėl objektyvių priežasčių mažiau kontroliuojami neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų, vadovai, atrodo, nėra pajutę tokios informacijos viešinimo svarbos.

Galima manyti, kad kol kas Lietuvoje veikiančios pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos nėra vertinamos pagal tai, ar jos ugdo kokias nors iš anksto su įstaigų steigėjais, vaikų ir jaunuolių tėvais ir įstaigose dirbančiais ugdytojais sutartas kompetencijas: kompetencijų ugdymas nėra matuojamas, kai organizacijų nariai įsivertina, ar jie gerai dirba (dažniausiai nebūna nė paties organizacijų įsivertinimo), savivaldybių administracijos, organizuodamos savivaldybės teritorijoje neformalųjį vaikų švietimą neskiria dėmesio konkrečių, iš anksto sutartų ir valstybei ar savivaldybei svarbių kompetencijų ugdymui, vaikų ir jaunuolių tėvai, leisdami savo vaikus į pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigas, nekelia joms sąlygos, kad būtų ugdomos šeimai svarbios vaikų kompetencijos. Taigi kol kas Lietuvoje nėra jokio išorės spaudimo, kad pasirenkamojo vaikų ugdymo metu būtų stengiamasi ugdyti iš anksto sutartas ir svarbias kompetencijas, o šiose organizacijose kompetencijų ugdymas dar niekaip nesiejamas su organizacijos veiklos kokybe.

XI. Šešto tyrimo uždavinio sprendimas

Tyrimui keltas šeštas uždavinys – *išsiaiškinti, kaip pasirenkamojo vaikų ugdymo organizacijose dirbantys asmenys suvokia galimą pasirenkamojo vaikų ugdymo metu įgytų kompetencijų pripažinimo mechanizmą Lietuvoje*. Šis tyrimo uždavinys skyrėsi nuo pirmųjų penkių, kurie padėjo spręsti su kompetencijų samprata Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose susijusius uždavinius ir buvo grindžiami specialiai tyrimui sukurtu teoriniu modeliu. Šeštas tyrimo uždavinys pirmiausia suformuluotas spręsti organizacines problemas, kurių gali kilti siekiant Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo sistemą pritaikyti prie šalies suaugusiųjų švietime besiformuojančios neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarkos.

Sunku įsivaizduoti, kad Lietuvos pasirenkamasis vaikų ugdymas koku nors būdu neįsitrauks į neformaliojo būdu įgyjamų kompetencijų pripažinimo procesą, todėl nacionalinio lygmens institucijos, atsakingos už pasirenkamojo vaikų ugdymo politikos formavimą ir koordinavimą, privalės nustatyti tokio Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo sistemos pri(si)taikymo prie šalies suaugusiųjų švietime besiformuojančios neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarkos mechanizmą ir būdus. Informacija, gauta sprendžiant šeštą tyrimo klausimą, turėtų tam padėti.

Šiame tyrimo ataskaitos skyriuje bus aptarti pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų vadovų ir iki šiol tyrimo ataskaitoje nenagrinėti savivaldybių administracijų specialistų, atsakingų už vaikų ir jaunimo neformalųjį ugdymą bei jaunimo politikos įgyvendinimą³⁴, apklausų rezultatai. Tiek vieniems, tiek kitiems respondentams buvo būdinga tai, kad jie paprastai labai mažai ką žinojo apie Lietuvos suaugusiųjų švietime besiformuojančią neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką. Taigi paklausti, kaip reikėtų spręsti konkrečius pasirenkamojo vaikų ugdymo sistemos pritaikymo įgytų kompetencijų pripažinimo tvarkos klausimus, jie atsakinėjo menčiau tai apgalvoję ir remdamiesi savo iki apklausos sukauptu praktinės veiklos patyrimu. Tokios informacijos surinkimas gali būti naudingas, kai nacionalinio lygmens institucijos, atsakingos už pasirenkamojo vaikų ugdymo politikos formavimą ir koordinavimą, apsispręs dėl tolesnių veiksmų ir bus rengiama priimtų susitarimų viešinimo ir įgyvendinimo programa. Tada bus galima aiškiau matyti, kokius argumentus, kada ir kaip naudoti.

Organizacijos vadovo anketoje šeštą tyrimo uždavinį padėjo spręsti keturių kintamųjų blokas (organizacijos vadovo anketos 36–39 klausimai³⁵).

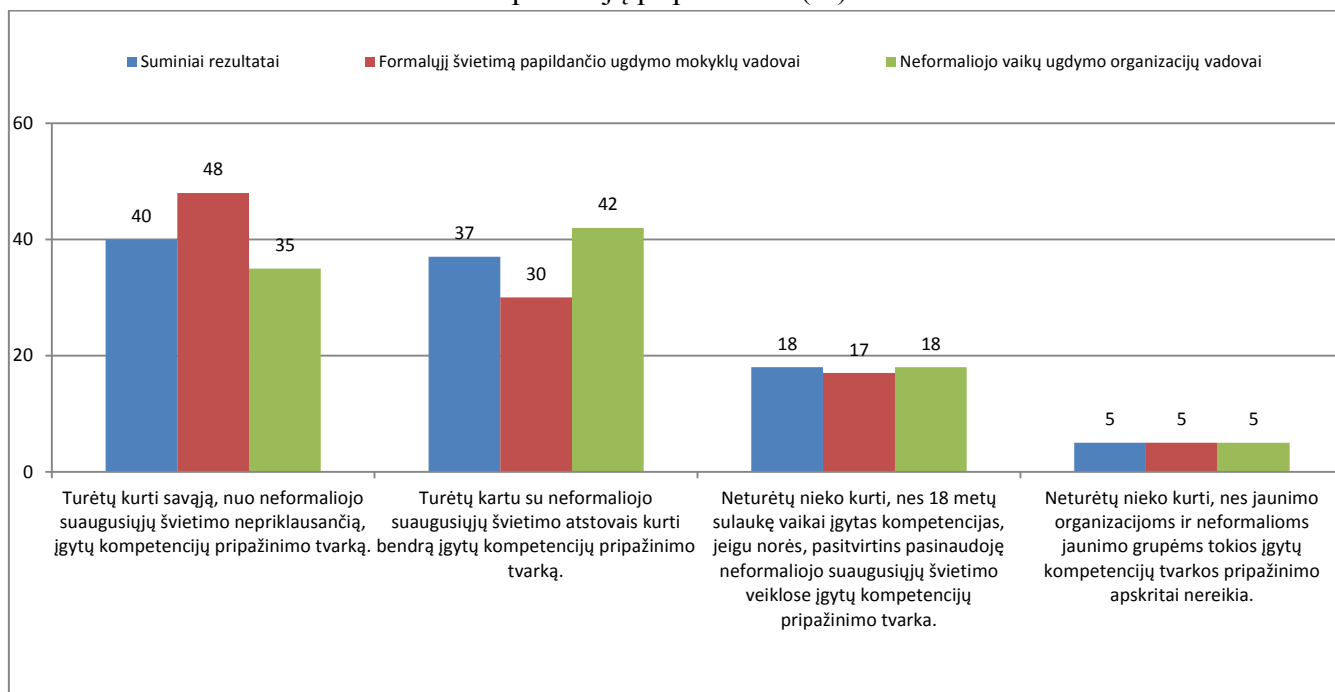
Europos Komisijos pasiūlyme – Tarybos rekomendacijoje visiškai nekalbama apie pasirenkamąjį vaikų ugdymą ir pasitenkinama suaugusiųjų švietimu. Galima manyti, kad pasirenkamojo vaikų ugdymo sistema gali likti šalia vykstančių neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo procesų. Todėl pirmas respondentams skirtas klausimas buvo uždaras klausimas filtras. Jį uždavus siekta nustatyti apklausiamų su pasirenkamojo vaikų ugdymu susijusių specialistų

³⁴ Savivaldybių administracijų specialistų apklausos suminiai rezultatai pateikti 3 tyrimo ataskaitos priede.

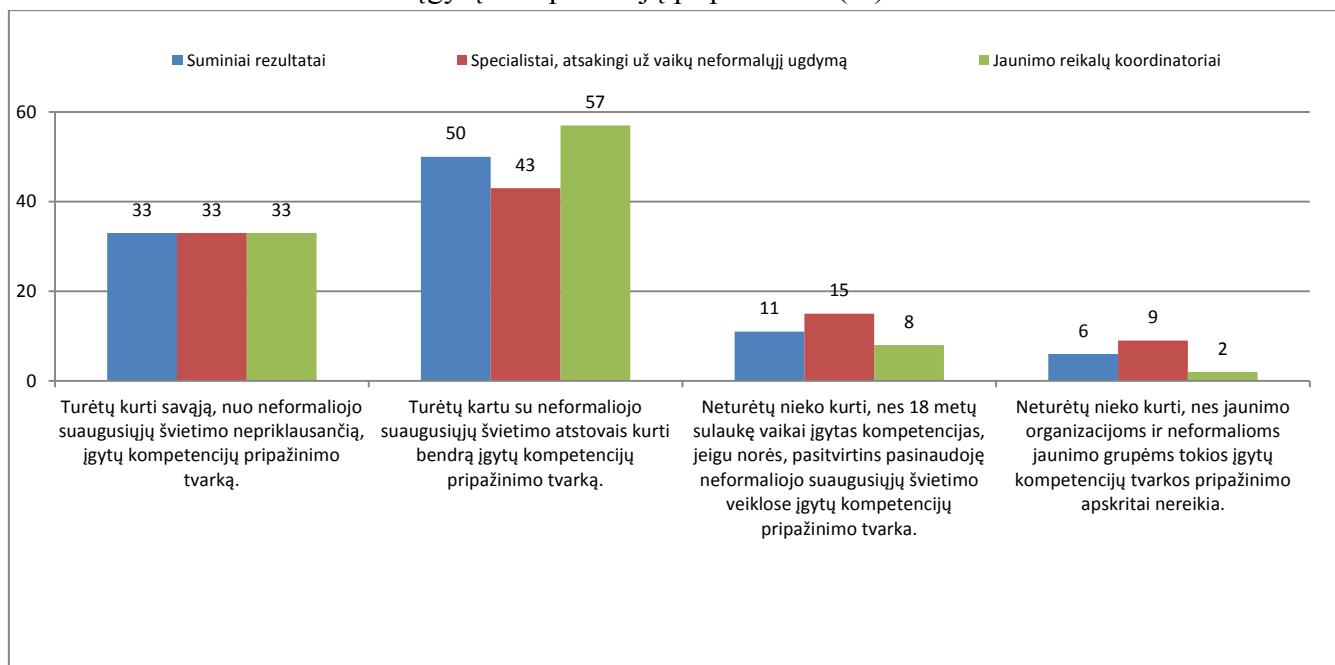
³⁵ plg. 1 tyrimo ataskaitos priedas.

bendrą poziciją dėl tiriamos problemos. Buvo užduotas klausimas, kokią neformalioju būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką turėtų kurti pasirenkamojo vaikų ugdymo atstovai.

76 pav. Apklaustų organizacijų vadovų siūlymai dėl neformalioju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo (%)

77 pav. Savivaldybių administracijų specialistų siūlymai dėl neformalioju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo (%)

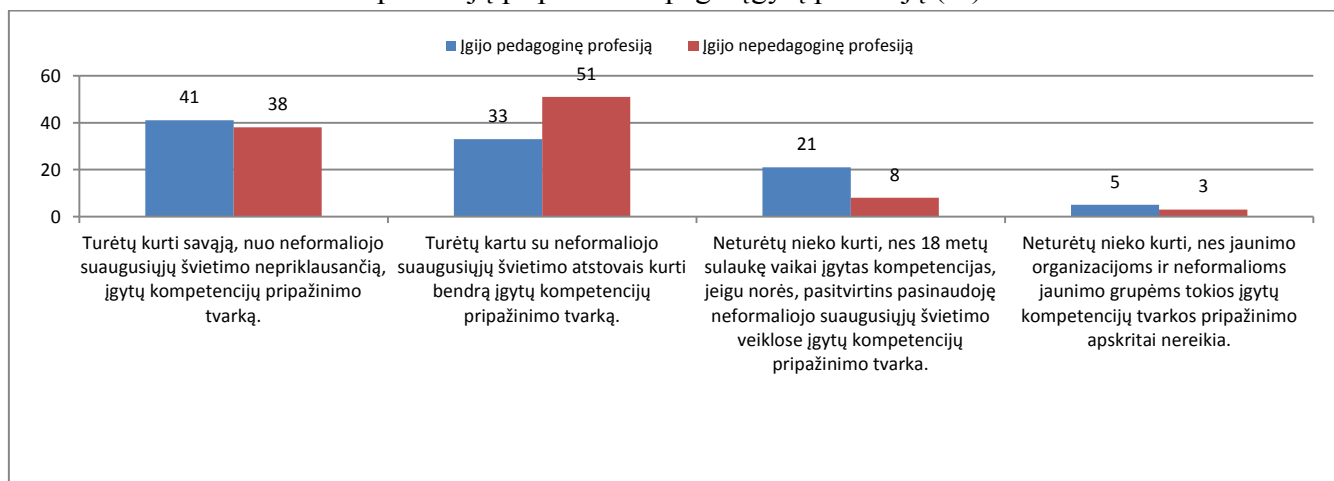

Būtina pripažinti, kad respondentų prašyta pasiūlyti problemos sprendimą jiems negavus išsamios informacijos ir neapmąščius kiekvieno sprendimo pranašumą ir trūkumą. Analizuojant 76 ir 77 pav. matyti, kad, taip vertinant, skiriasi organizacijų vadovų ir savivaldybių administracijų specialistų

nusistatymas, kaip spręsti Europos Komisijos pasiūlymą – Tarybos rekomendaciją. Apklaustų organizacijų vadovų beveik po lygiai pasidalijo tarp atsakymų „Kurti savąją įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką“ ir „Bendradarbiauti su suaugusiųjų švietimo atstovais“. Apklausti savivaldybių administracijų specialistai buvo labiau linkę bendradarbiauti su neformaliojo suaugusiųjų švietimo atstovais. Didelio respondentų dėmesio nesusilaukė siūlymas nieko nekurti ir palaukti, kol ugdytiniai sulauks pilnametystės (tai – pasyvaus elgesio modelis, kai užtektų informuoti ugdytinius apie neformaliu būdu įgytų kompetencijų pripažinimo galimybes ir padėti ugdytiniams kaupti jų įgytas kompetencijas patvirtinančius dokumentus). Dar mažiau populiarus atsakymas buvo nieko nedaryti, nes to, esą, nereikia.

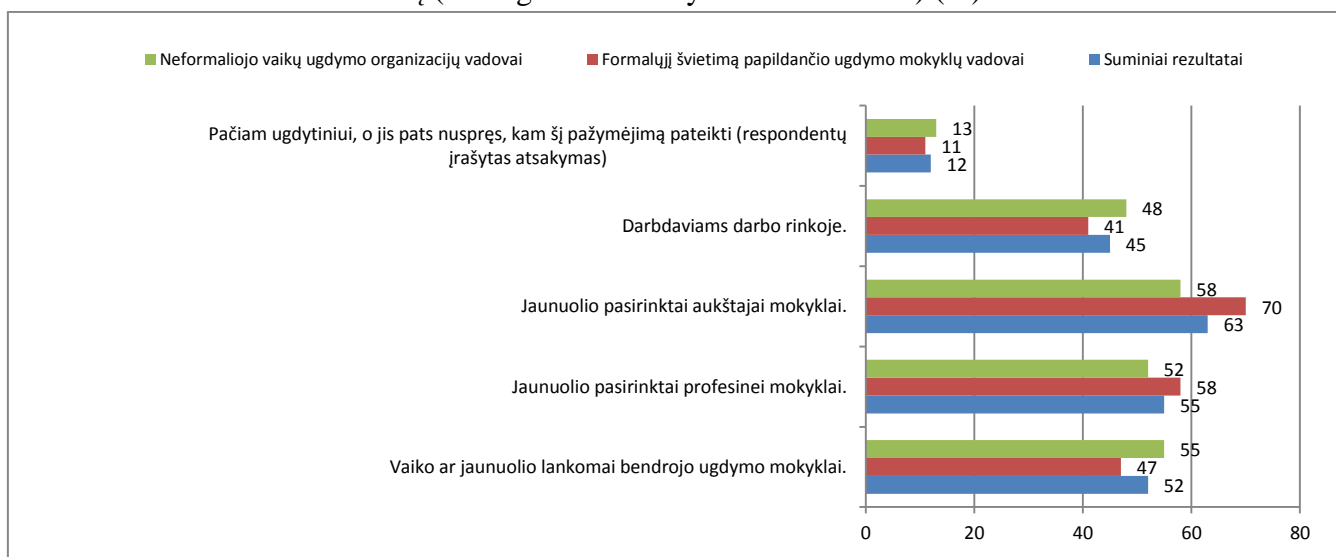
Analizuojant apklaustų organizacijų vadovų atsakymus apie tai, kaip reikėtų elgtis reaguojant į Europos Komisijos pasiūlymą – Tarybos rekomendaciją, paaiškėjo, kad beveik visais stebėtais atvejais tarp respondentų siūlomų pasirinkimų nėra statistiškai reikšmingų skirtumų (pavyzdžiui, nėra statistiškai reikšmingų skirtumų tarp respondentų, vadovaujančių formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykloms, ir respondentų, vadovaujančių neformaliojo vaikų ugdymo organizacijoms, vertinimų – reikšmingumo lygmuo 0,081). Vienintelis stebėtas statistiškai reikšmingas skirtumas – mokytojo profesiją įgiję respondentai statistiškai reikšmingai dažniau siūlytų nieko nekurti ir palaukti, kol ugdytiniai užaugs, o respondentai, kurių įgyta profesija nesusijusi su pedagogika, dažniau siūlytų bendradarbiauti su neformaliojo suaugusiųjų švietimo atstovais (reikšmingumo lygmuo 0,026).

78 pav. Apklaustų organizacijų vadovų siūlymai dėl neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo pagal įgytą profesiją (%)

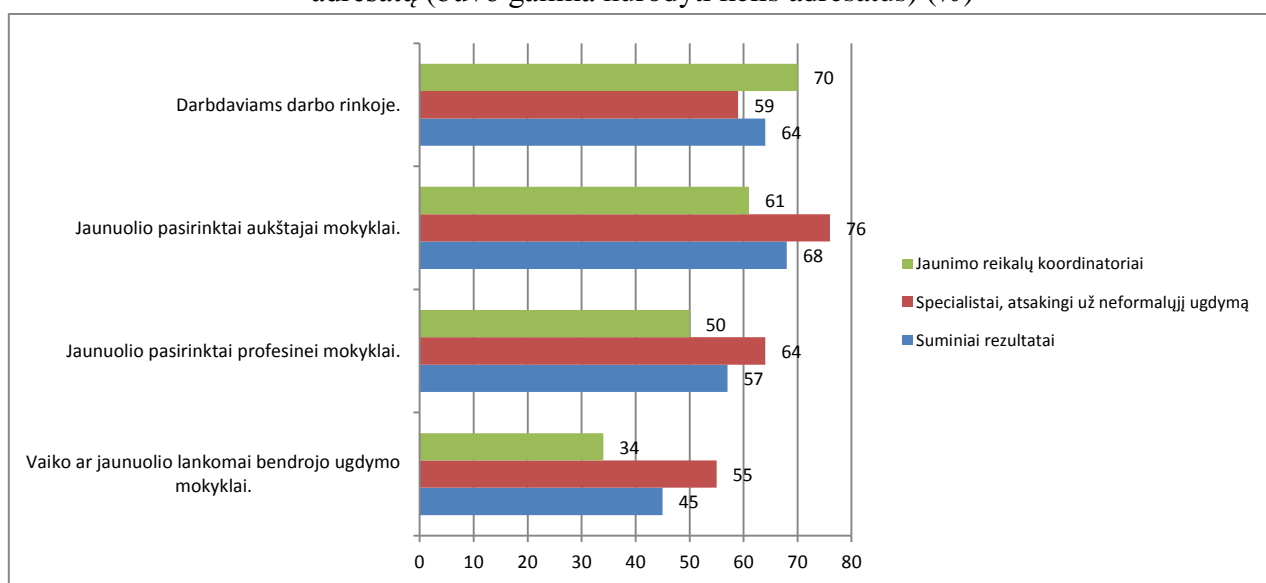

Respondentų klausta, kam, jeigu jau būtų kuriama neformaliojo būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarka, turėtų būti skirti pažymėjimai apie įgytas kompetencijas. Buvo nurodytos galimos pagrindinės institucijos, respondentai galėto pasirinkti tiek atsakymų, kiek reikia. Tokių galimų adresatų išskyrimas svarbus dėl praktinės priežasties. Pateiktu paliudijimu apie įgytas kompetencijas institucijoje turi **tikėti** ir jį **pripažinti**. Vadinasi, nacionalinio lygmens institucijos, atsakingos už pasirenkamojo vaikų ugdymo politikos formavimą ir koordinavimą, privalo nusistatyti, su kurių institucijų vadovais jos pirmiausia turėtų susitarti dėl pateikiamų paliudijimų pripažinimo.

79 pav. Apklaustų organizacijų vadovų siūlymai dėl pažymėjimų apie įgytas kompetencijas adresatų (buvo galima nurodyti kelis adresatus) (%)

80 pav. Savivaldybių administracijų specialistų siūlymai dėl pažymėjimų apie įgytas kompetencijas adresatų (buvo galima nurodyti kelis adresatus) (%)

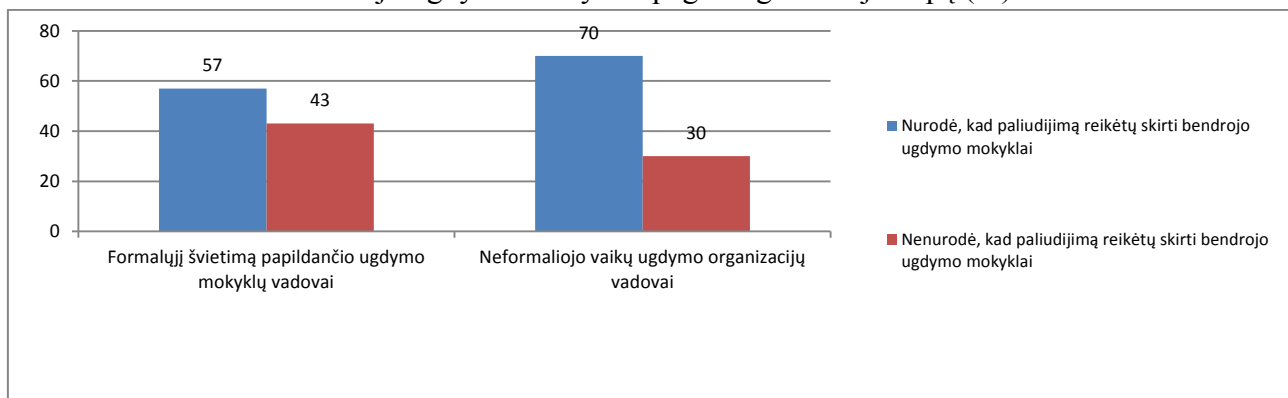

Apibendrinus 79 ir 80 pav. galima teigti, kad nė viena respondentų grupė neišskiria kokios nors institucijos, kuriai, jų vertinimu, labiausiai tiktų gauti tokius įgytas kompetencijas patvirtinančius paliudijimus. Pažymėtina, kad didelė dalis apklaustų organizacijų vadovų prie tyrėjo nurodytų paliudijimo apie įgytas kompetencijas adresatų prirašė atsakymą, kad toks paliudijimas reikalingas pačiam ugdytiniui, o jis vėliau pats nuspręs, kam tą paliudijimą pateiks. Tikėtina, kad, jei toks atsakymas iš pat pradžių būtų pateiktas klausimyne, jį būtų pasirinkę daug daugiau respondentų.

Analizuojant apklaustų organizacijų vadovų atsakymus apie tai, ar paliudijimai apie įgytas kompetencijas turėtų būti skiriami bendrojo ugdymo mokyklai, paaiškėjo, kad beveik visada

nebuvo rasta statistiškai reikšmingų skirtumų. Vienintelis rastas statistiškai reikšmingas skirtumas – tokį paliudijimą bendrojo ugdymo mokyklai labiau būtų linkę skirti neformaliojo vaikų ugdymo įstaigų vadovai (reikšmingumo lygmuo 0,032).

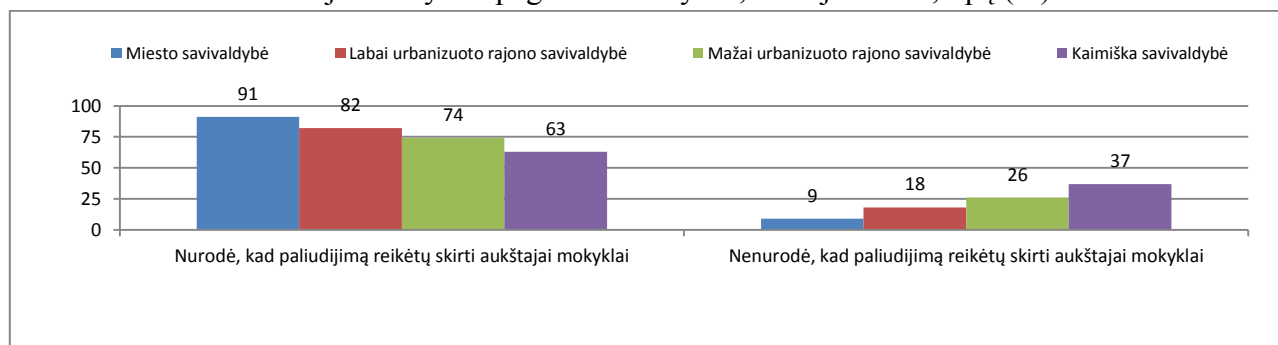
81 pav. Apklaustų organizacijų vadovų siūlymai dėl paliudijimo apie įgytas kompetencijas skyrimo bendrojo ugdymo mokyklai pagal organizacijos tipą (%)

Analizuojant, kokia respondentų grupė statistiškai reikšmingai dažniau siūlytų skirti paliudijimą profesinei mokyklai, nebuvo rasta nė vieno statistiškai reikšmingo skirtumo. Analizuojant, kokia respondentų grupė statistiškai reikšmingai dažniau siūlytų skirti paliudijimą aukštajai mokyklai, nustatyta, kad:

- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklai (reikšmingumo lygmuo 0,018);
- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys miestų savivaldybėse veikiančioms organizacijoms (reikšmingumo lygmuo 0,002);

82 pav. Apklaustų organizacijų vadovų siūlymai dėl paliudijimo apie įgytas kompetencijas skyrimo aukštajai mokyklai pagal savivaldybės, kurioje veikia, tipą (%)

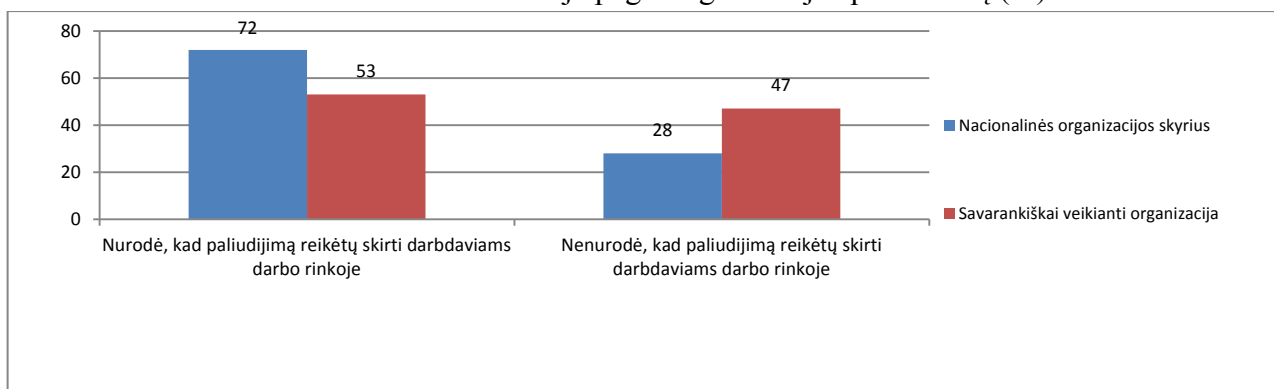

- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys organizacijai, kurią lanko bent kelių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai (reikšmingumo lygmuo 0,017).

Analizuojant, kokia respondentų grupė statistiškai reikšmingai dažniau siūlytų skirti paliudijimą darbdaviams darbo rinkoje, nustatyta, kad:

- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys neformaliojo vaikų ugdymo organizacijai (reikšmingumo lygmuo 0,050);
- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys miestų ir labai urbanizuotų rajonų savivaldybėse veikiančioms organizacijoms (reikšmingumo lygmuo 0,013);
- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys nacionalinių organizacijų skyriams savivaldybėse (reikšmingumo lygmuo 0,020);

83 pav. Apklaustų organizacijų vadovų siūlymai dėl paliudijimo apie įgytas kompetencijas skyrimo darbdaviams darbo rinkoje pagal organizacijos pavaldumą (%)

- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, kurių įgyta profesija nėra susijusi su pedagogika (reikšmingumo lygmuo 0,002).

Šalies suaugusiųjų švietime formuojasi neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarka, kurios esminius bruožus galutinai lėmė 2012 m. rugsėjo 9 d. Europos Komisijos pasiūlymas – Tarybos rekomendacija dėl formaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo³⁶. Šioje rekomendacijoje aprašomi kompetencijų pripažinimo mechanizmai, bet tiesiogiai neaptariama pati kompetencijų samprata. Tyrėjas rado tris Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymui svarbias kompetencijų sampratas:

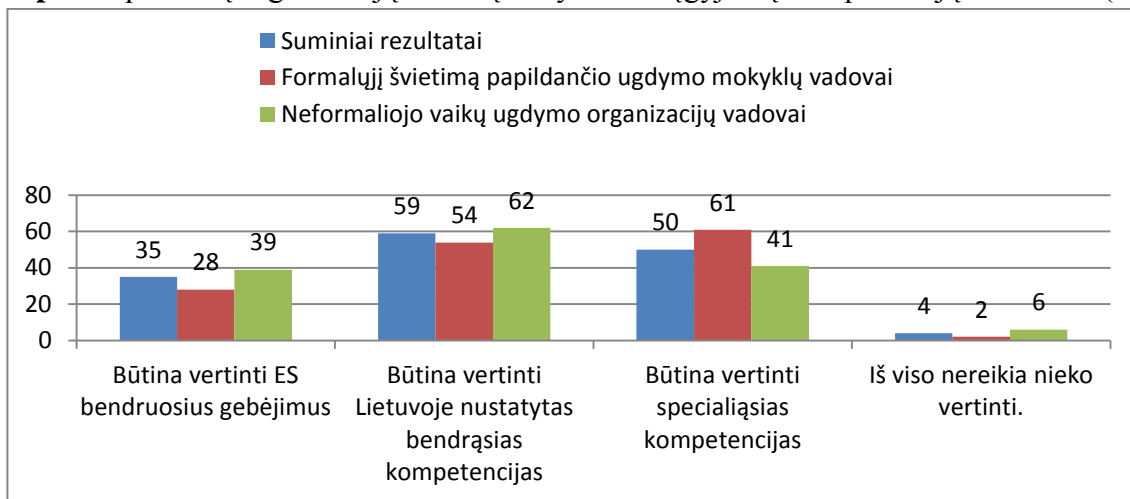
- bendrieji mokymosi visą gyvenimą gebėjimai, nustatyti Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų. Šie gebėjimai svarbūs ugdytiniais, kurie paliudijimus apie įgytus ar patobulintus gebėjimus planuoja teikti kitose Europos Sąjungos valstybėse;
- bendrosios kompetencijos, reglamentuotos Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose. Pasirenkamame vaikų ugdyme dalyvauja Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai, kuriu bendrasis ugdymas grindžiamas šiomis bendrosiomis kompetencijomis. Jų pripažinimas leistų aiškiai susieti Lietuvos bendrąjį ugdymą ir pasirenkamąjį vaikų ugdymą;
- su konkrečiu mokomuoju dalyku ar su konkrečia profesija susijusios specialiosios kompetencijos. Neformaliu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimas, kaip tai

³⁶ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/informal/proposal2012_lt.pdf

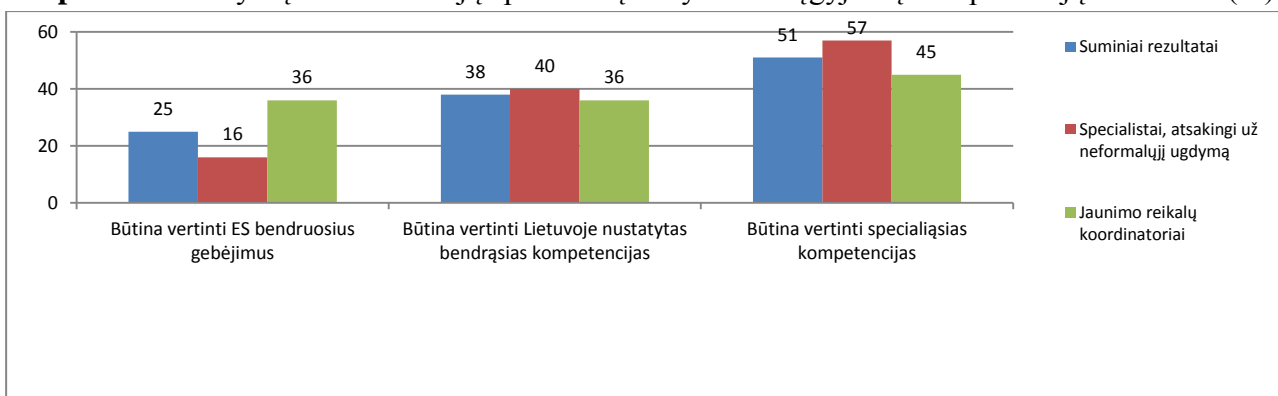
numatoma Europos Komisijos pasiūlyme – Tarybos rekomendacijoje, svarbus, siekiant palengvinti Europos Sąjungos valstybių įsiliejimą į darbo rinką. Todėl specialiųjų kompetencijų pripažinimas tikrai galėtų būti svarbus darbdaviams.

Todėl respondentams buvo užduotas klausimas, ką, jų nuomone, būtina vertinti, aptariant pasirenkamojo vaikų ugdymo metu įgyjamas kompetencijas. Atsakant į šį klausimą buvo galima nurodyti kelis atsakymus.

84 pav. Apklaustų organizacijų vadovų siūlymai dėl įgyjamų kompetencijų vertinimo (%)

85 pav. Savivaldybių administracijų specialistų siūlymai dėl įgyjamų kompetencijų vertinimo (%)

Analizuojant 84 ir 85 pav. matyti, kad visoms respondentų grupėms mažiausiai patrauklu vertinti bendruosius mokymosi visą gyvenimą gebėjimus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų. Taigi, nors šiuos gebėjimus vertina ES programoje „Veiklus jaunimas“ dalyvaujančios organizacijos, tyrime apklaustiems respondentams yra svarbesni Lietuvoje sutartos bendrosios kompetencijos. Dar viena svarbi ypatybė – nors tyrimo rezultatai parodė, kad savo vadovaujamosiose organizacijose respondentai tvirtino pirmiausia ugdantys bendrąsias kompetencijas³⁷, paklausti apie kompetencijų vertinimą, jie specialiųjų kompetencijų vertinimo būtinybę nurodė taip pat dažnai, kaip ir bendrųjų kompetencijų, reglamentuotų Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo

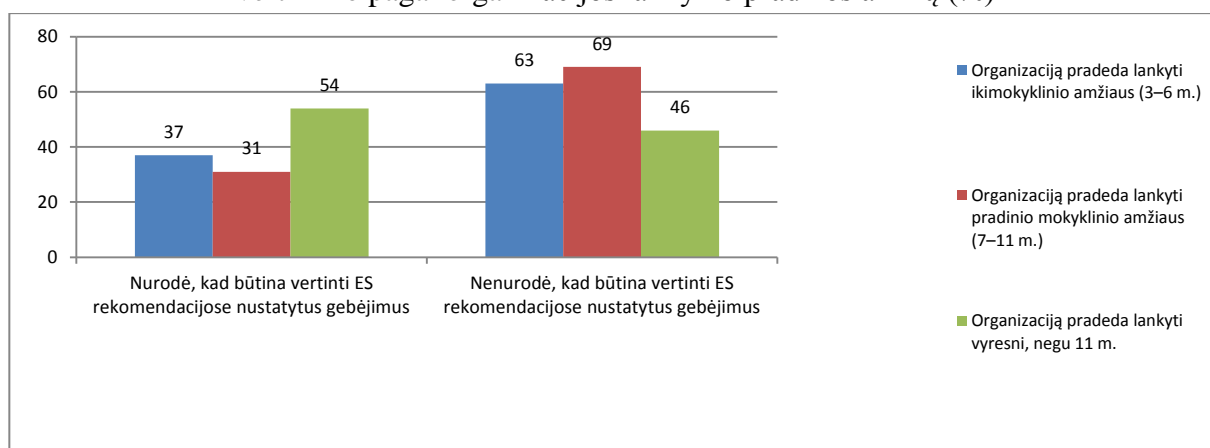
³⁷ plg. tyrimo ataskaitos 17 pav.

bendrosiose programose. Tiesa, anketos klausimas apie tai, kokios kompetencijos ugdomos respondento vadovaujamoje organizacijoje, buvo atviras (nebuvo nurodyta jokių atsakymų), o klausimas apie tai, ką reikėtų vertinti – uždaras, kur buvo nurodyti vis atsakymai.

Analizuojant, kokia respondentų, vadovujančių organizacijai, grupė statistiškai reikšmingai dažniau siūlytų vertinti bendruosius mokymosi visą gyvenimą gebėjimus, apibrėžtus Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, nustatyta, kad:

- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys neformaliojo vaikų ugdymo organizacijai, o ne formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklai (reikšmingumo lygmuo 0,014);
- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys organizacijai, kurią paprastai ugdytiniai pradeda lankyti vyresnio negu pradinio mokyklinio amžiaus (reikšmingumo lygmuo 0,005);

86 pav. Apklaustų organizacijų vadovų siūlymai dėl ES rekomendacijose apibrėžtų gebėjimų vertinimo pagal organizacijos lankymo pradžios amžių (%)

- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, neįgiję pedagoginės specialybės (reikšmingumo lygmuo 0,033).

Analizuojant, kokia respondentų, vadovujančių organizacijai, grupė statistiškai reikšmingai dažniau siūlytų vertinti bendrasias kompetencijas, reglamentuotas Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose, nustatyta, kad:

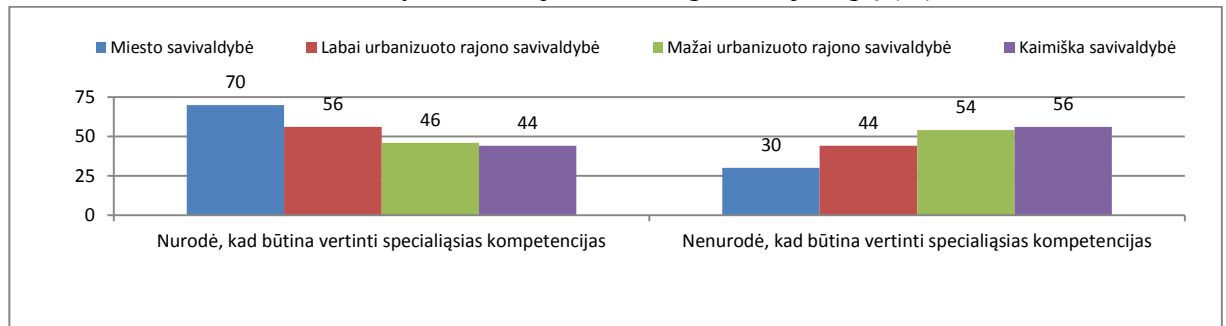
- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys neformaliojo vaikų ugdymo organizacijai, o ne formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklai (reikšmingumo lygmuo 0,050);
- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys neformaliojo vaikų ugdymo organizacijai, kuri veikia ne savivaldybės centre, o kitame savivaldybės mieste ar kaime (reikšmingumo lygmuo 0,001);

- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys neformaliojo vaikų ugdymo organizacijai, kuri paprastai jungia vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokinius (reikšmingumo lygmuo 0,007).

Analizuojant, kokia respondentų, vadovaujančių organizacijai, grupė statistiškai reikšmingai dažniau siūlytų vertinti su konkrečiu mokomuoju dalyku ar su konkrečia profesija susijusias specialiąsias kompetencijas, nustatyta, kad:

- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklai, o ne neformaliojo vaikų ugdymo organizacijai (reikšmingumo lygmuo 0,001);
- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys miestų savivaldybėse veikiančioms organizacijoms (reikšmingumo lygmuo 0,007);

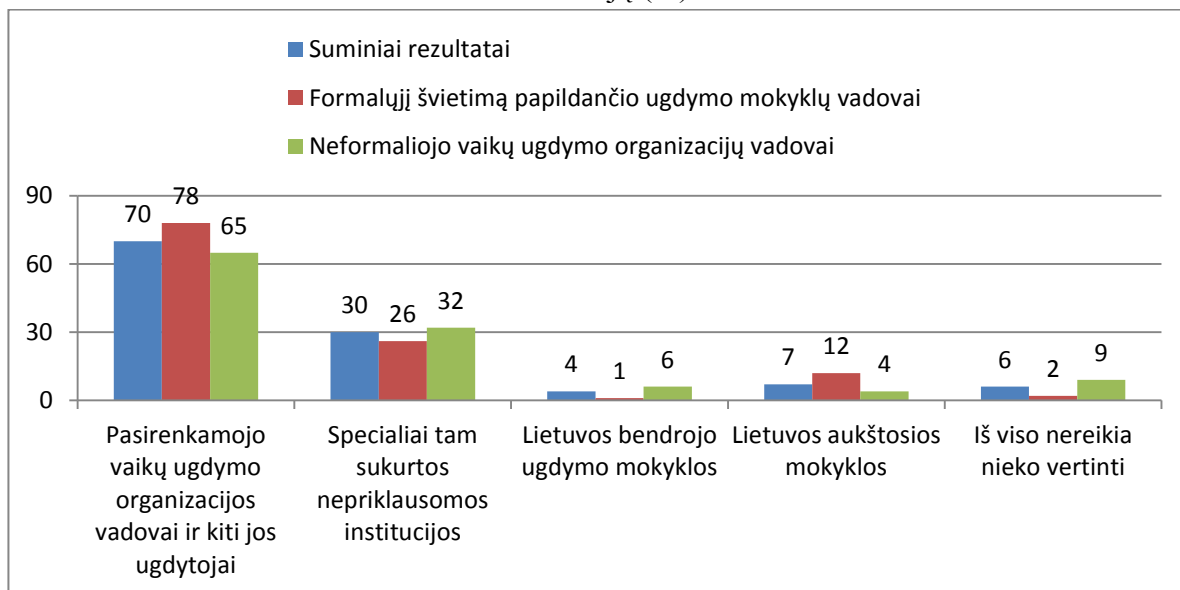
87 pav. Apklaustų organizacijų vadovų siūlymai dėl specialiųjų kompetencijų vertinimo pagal savivaldybės, kurioje veikia organizacija, tipą (%)

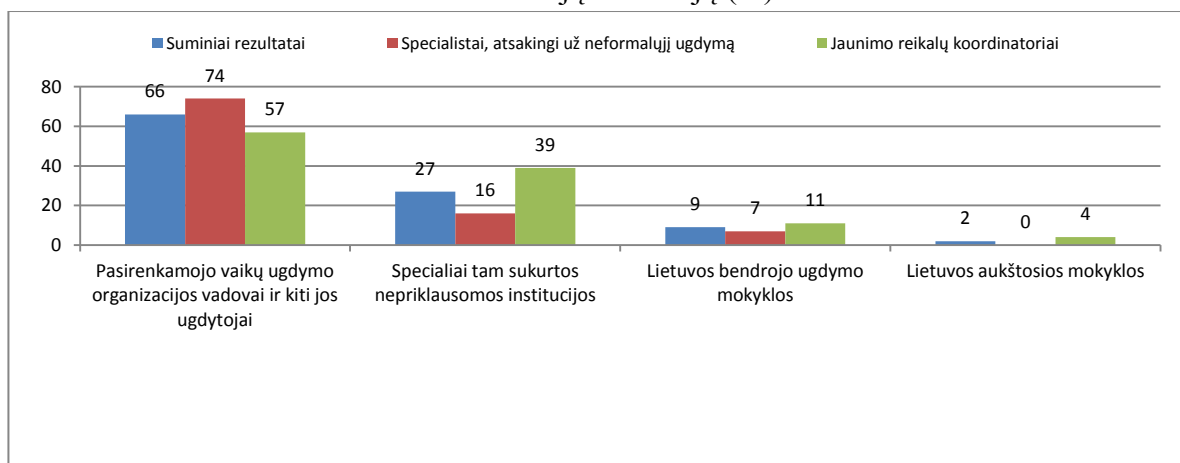
- statistiškai reikšmingai dažniau tai siūlė daryti respondentai, vadovaujantys neformaliojo vaikų ugdymo organizacijai, kuri veikia savivaldybės centre, o ne kitame savivaldybės mieste ar kaime (reikšmingumo lygmuo 0,003).

Išduodant paliudijimus apie įgytas kompetencijas labai svarbu, kad tais paliudijimais būtų tikima. Todėl, pavyzdžiui, formaliajame švietime didinant pasitikėjimą įvertinimais, kuriamos nepriklausomos vertinimo institucijos ir teigiama, kad pati mokymo įstaiga objektyviai savo suteiktų kompetencijų vertinti negali. Neformaliajame švietime daug dėmesio skiriama ugdytojo ir ugdytinio bendradarbiavimui. Pavyzdžiui, ES programoje „Veiklus jaunimas“ priimta, kad, baigus dalyvauti neformaliojo švietimo projekte, ugdytojas kartu su ugdytiniu aptaria ugdytinio pažangą bendros veiklos metu ir ugdytojas įvertina, kokius gebėjimus ar kompetencijas ugdytinis patobulino. Dėl tokio nevienodo vertinimo supratimo respondentų prašyta nurodyti, kaip, jų nuomone, turėtų būti vykdomas vertinimas, kurio rezultatai būtų nurodomi paliudijime apie dalyvavimo pasirinkamojo vaikų ugdymo įstaigose metu įgytas kompetencijas.

88 pav. Apklaustų organizacijų vadovų siūlymai dėl įgytų kompetencijų ir kvalifikacijų vertintojų (%)

89 pav. Savivaldybių administracijų specialistų siūlymai dėl įgytų kompetencijų ir kvalifikacijų vertintojų (%)

Apibendrinus 87 ir 88 pav. galima tvirtinti, kad stebimos panašios tendencijos – abiem atvejais didžioji respondentų dalis linkusi manyti, kad įgytas kompetencijas turėtų vertinti organizacijos, kur tos kompetencijos buvo įgytos ar patobulintos, vadovai ir kiti ugdytojai, o maždaug trečdalis respondentų kompetencijų vertinimo uždavinį skirtų specialiai tam sukurtoms nepriklausomoms institucijoms. Pažymėtina, kad abiem atvejais labai maža respondentų dalis norėtų, jog neformalioju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas vertintų Lietuvos aukštosios mokyklos – kol kas vienintelė Lietuvoje institucijų grupė, kuriai šią teisę 2010 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. V-2319 „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo aukštosiose mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ delegavo Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras.

Analizuojant, kokia respondentų, vadovaujančių organizacijai, grupė statistiškai reikšmingai dažniau siūlytų, kad įgytas kompetencijas ir kvalifikacijas vertintų pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos vadovai ar pedagogai arba specialiai tam sukurtos nepriklausomos institucijos, nebuvo nustatyta nė vienos statistiškai reikšmingos koreliacijos. Koreliacijos su respondentų nurodytais kitais galimais įgytų kompetencijų ir kvalifikacijų vertintojais nebuvo analizuotos, nes tokius galimus vertintojus nurodė per mažai respondentų.

Apibendrinimas

Apibendrinus šešto tyrimo uždavinio sprendimo rezultatus galima teigti, kad pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų vadovai ir savivaldybės lygmeniu pasirenkamojo vaikų ugdymo problemas sprendžiantys savivaldybių administracijų specialistai suvokia, kad būtina imtis veiksmų reaguojant į neformaliajam suaugusiųjų ir, ko gero, mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunuolių švietimui kilusį iššūkį pripažinti neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas. Labai maža respondentų dalis išreiškė siūlymą apskritai niekaip į šį iššūkį nereaguoti. Respondentai, neturėdami išsamios informacijos ir dar negalintys įvertinti kurio nors sprendimo pranašumų ir trūkumų, pasidalijo į dvi maždaug vienodas grupes: vieni norėtų kurti savąją, nuo neformaliojo suaugusiųjų švietimo nepriklausančią, įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką, kiti siektų kartu su suaugusiųjų švietimo atstovais kurti bendrą įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką.

Respondentai beveik vienodai dažnai nurodė, kad įgytų kompetencijų paliudijimas turėtų būti skirtas vaiko ar jaunuolio bendrojo ugdymo mokyklai, jaunuolio pasirinktai profesinei ar aukštajai mokyklai ir darbdaviams darbo rinkoje. Palyginti didelė apklausiamų organizacijų vadovų dalis papildomai nurodė, kad paliudijimą vertėtų orientuoti ne į instituciją, kuriai šis paliudijimas galėtų būti skirtas, o į ugdytinį. Tada ugdytinis vėliau pats spręstų, kam šį paliudijimą pateikti. Visa tai kelia papildomų problemų nacionalinio lygmens institucijoms, atsakingoms už pasirenkamojo vaikų ugdymo politikos formavimą ir koordinavimą: sukurtos įgytų kompetencijų pripažinimo sistemos veiksmingumas būtų geriausiai įrodytas, jei su kuriomis nors institucijomis (pvz., aukštosiomis mokyklomis) būtų susitarta dėl tokio įgytų kompetencijų pripažinimo tvarkos, patvirtinti tokiam pripažinimui būtini dokumentai bei kompetencijų patvirtinimo tvarka ir pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų ugdytiniai pradėtų gauti realią naudą iš įgytų kompetencijų pripažinimo. Bet tyrimas neatskleidė labiausiai respondentams priimtino institucijų, kurioms gali būti skirtas paliudijimas, tipo, todėl nacionalinio lygmens institucijoms, atsakingoms už pasirenkamojo vaikų ugdymo politikos formavimą ir koordinavimą, dėl to reikės apsispręsti pačioms.

Tyrimo rezultatai atskleidė įdomią tendenciją. Nors patys apklausiami organizacijų vadovai dažniausiai tvirtino savo organizacijoje ugdantys bendrąsias kompetencijas, labai didelė respondentų dalis mano, kad išduodamuose paliudijimuose reikėtų apibūdinti ugdytinių įgytas specialiąsias, su mokomuoju dalyku ar profesija susijusias kompetencijas. Renkantis tarp bendrųjų mokymosi gebėjimų, nustatytų Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijose, ir bendrųjų kompetencijų, reglamentuotų Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose, respondentai dažniau teikė pirmenybę bendrosioms kompetencijoms, reglamentuotoms Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose

programose. Jei būtų atsižvelgiama į tokį respondentų pasirinkimą, kiltų tam tikrų sunkumų, pripažįstant paliudijimus kitose Europos Sąjungos valstybėse. Kita vertus, orientuojantis į Europos Sąjungoje jau įprastus bendruosius mokymosi gebėjimus, bus sunkiau integruoti pasirenkamąjį vaikų ugdymą į Lietuvos bendrąjį ugdymą.

Labai maža respondentų dalis sutiktų įvertinti ugdytinių įgytus gebėjimus nepriklausomose specialiai sukurtose institucijose, o dar mažesnė – Lietuvos aukštosiose mokyklose, kurioms formaliai juridiškai deleguota ši funkcija. Tokia respondentų nuomonė visiškai atitinka Europos Sąjungos valstybių neformaliajame švietime susiklosčiusią tradiciją, bet gali kelti problemų bendraujant su organizacijomis, kurioms būtų skirtas įgytų kompetencijų paliudijimas. Pagal dabartinę kompetencijų patvirtinimo tvarką kompetencijų įgijimą privalo patvirtinti išorinė formalaus švietimo įstaiga – aukštoji mokykla.

Galima manyti, kad nacionalinio lygmens institucijoms, atsakingoms už pasirenkamojo vaikų ugdymo politikos formavimą ir koordinavimą, būtina pradžioje susitarti dėl esminių pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose įgytų kompetencijų patvirtinimo tvarkos aspektų, priimti pirminius susitarimus su pagrindiniais tokios patvirtinimo tvarkos adresatais (norint sužinoti sąlygas, kada šie adresatai bus pasirengę pripažinti šią tvarką), o po to diskutuoti su įvairių organizacijų atstovais, kad nauja tvarka būtų iš tiesų naudinga tų organizacijų ugdytiniam.

XII. Pagrindinės išvados ir rekomendacijos

2012 m. rugsėjo 9 d. Europos Komisija priėmė pasiūlymą – Tarybos rekomendaciją dėl formaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo. Šioje rekomendacijoje nustatyta, kad valstybės narės, siekdamos suteikti galimybę visiems piliečiams užfiksuoti, ko jie išmoko ne mokykloje, ir naudotis tuo dirbant ar toliau mokantis, turėtų:

- 1) iki 2015 m. užtikrinti, kad būtų sukurtos nacionalinės neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo sistemos;
- 2) užtikrinti, kad šios nacionalinės neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo sistemos leistų ES valstybių gyventojams deramai įsivertinti neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatus;
- 3) užtikrinti, kad nacionalinės neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo sistemos ne tik tenkintų nacionalines, regionines ir (arba) vietos bei sektoriaus reikmes, bet ir atitiktų nuoseklumo ir prieinamumo principus;
- 4) užtikrinti, kad į šią sistemą būtų įtrauktos visos suinteresuotosios šalys,
- 5) užtikrinti švietimo, mokymo, užimtumo ir jaunimo paslaugų bei atitinkamų politikos sričių koordinavimą³⁸.

Dar iki Europos Komisijos pasiūlymo – Tarybos rekomendacijos išleidimo, 2004 m. gegužės 28 d. Europos Sąjungos Taryba pateikė išvadas dėl bendrųjų Europos principų, taikomų vertinant ir pripažįstant neformalųjį ir savaiminį mokymąsi, o jais remiantis, 2010 m. gruodžio 15 d. buvo pasirašytas LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. V-2319 „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo aukštosiose mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

Todėl Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo sistemai kyla iššūkis rasti vietą šalyje besiformuojančioje neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo sistemoje, pasirengti šiems iššūkiams ir sudaryti sąlygas visų įmanomų tipų pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigas baigusiems ugdytiniams gauti maksimalios naudos iš tokios neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarkos.

Ekspertų apklausa parodė, kad šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo sistemoje iššūkiai dėl neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo gali būti suprantami mažiausiai penkiomis prasmėmis:

1. Pasirenkamojo ugdymo įstaigoje ugdomi vaikai turi būti ne šiaip ugdomi, bet ugdytojai, ugdytiniai ir jų tėvai turėtų žinoti, kokios kompetencijos ir kaip ugdomos, turi būti nuolat su ugdytiniais aptariama, kaip sekasi tas kompetencijas ugdyti. Siekdami šio tikslo ugdytojai turi mokėti atskleisti ugdytinių poreikius ir esminius polinkius, mokėti susieti šiuos poreikius ir polinkius su kompetencijomis, kurios gali būti ugdomos konkrečioje pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoje.

³⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/informal/proposal2012_lt.pdf

2. Ugdytojai turėtų nustatyti įvairius veiklos motyvavimo būdus, kurie padėtų ugdytiniui pačiam sąmoningai planuoti savo veiklą pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoje, t. y. kad iš pasyvaus ugdomojo jis taptų aktyviu save tobulinančiu asmeniu. Svarbu, kad vaikai ir jaunuoliai žinotų galimus tobulėjimo toje ugdymo įstaigoje orientyrus, susietus su tam tikru įgyjamų kompetencijų lygiu, ir galėtų patys, atsižvelgdami į savo poreikius ir esminius polinkius, nusistatyti sau patrauklius veiklos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoje tikslus ir taip sąmoningai projektuoti savo karjerą. Toks motyvavimas taip pat padėtų formuoti mokymosi visą gyvenimą įgūdžius.
3. Kaip ir kiekvienoje modernioje viešojoje įstaigoje, pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoje turi būti atliekamas veiklos įsivertinimas, o tą įstaigą prižiūrinčios institucijos turi nuolat atlikti išorinį įstaigos veiklos vertinimą. Tokiam vertinimui ir įsivertinimui įprasta nusistatyti rodiklius – kiekybinius dydžius arba kokybinius požymius, iš kurių sužinoma planuoti, valdyti ir kontroliuoti reikalinga informacija, galinti padidinti valdymo veiksmingumą. Platesne prasme rodikliai yra švietimo stebėsenos pagrindas³⁹. Patikimais pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigą apibūdinančiais rodikliais gali būti kompetencijų, kurias sutarta ugdyti toje įstaigoje, įgijimo mastas. Todėl įstaigos darbuotojai, atlikdami savo veiklos įsivertinimą, turėtų (privalo?) domėtis, ar ir kaip ugdomos iš anksto toje įstaigoje ir su įstaigos steigėjais sutartos ugdytinių kompetencijos.
4. Ugdytinius reikėtų informuoti apie suaugusiųjų neformaliajame švietime egzistuojančią galimybę pasitvirtinti neformalioju ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas. Geriausia būtų, jeigu dar lankydami pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigą ugdytiniai kryptingai rengtųsi tokiam *galimam* vėlesniam įgytų kompetencijų patvirtinimui: žinotų apie šią galimybę, aiškiai išsivaizduotų, kokias kompetencijas ir kaip jie tobulino pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose ir kryptingai rinktų įgytas ar patobulintas kompetencijas patvirtinančius dokumentus.
5. Pagal analogiją su neformalioju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pasitvirtinimu aukštosiose mokyklose galėtų vykti panašus pasirenkamojo vaikų ugdymo mokyklose įgytų kompetencijų pripažinimas bendrojo ugdymo mokyklose. Be kitų teigiamų dalykų, taip neformalioju būdu įgytos kompetencijos būtų integruojamos į bendrojo ugdymo mokyklose vykdomą ugdymą, kaip tai numatyta, pavyzdžiui, 2012 m. rugsėjo 9 d. Europos Komisijos pasiūlyme – Tarybos rekomendacijoje dėl formaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo. Galimi tokios integracijos privalumai – mokinių krūvio bendrojo ugdymo mokyklose mažinimas ir pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos lankymo patrauklumo didinimas.

Pirmosios keturios neformalioju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo prasmės vienodai aktualios tiek neformaliajam suaugusiųjų švietimui, tiek pasirenkamajam vaikų ugdymui. Penktoji prasmė (neformalioju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimas bendrojo ugdymo mokykloje) aktualesnė pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoms, nes suaugusiųjų bendrojo ugdymo mokyklose mokosi labai nedaug mokinių.

³⁹ Švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 14 d. įsakymas Nr. V-1201 „Dėl valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo tvirtinimo“.

Būtina taip pat pripažinti, kad ne visos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos būtinai privalo dalyvauti neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo procese. Dalyvavimą šiame procese turėtų lemti pačių įstaigos ugdytinių ir jų tėvų pageidavimai bei su tuo susijęs steigėjų ir įstaigoje dirbančių ugdytojų apsisprendimas.

Tam, kad siekiančios pripažinti savo ugdytinių įgytas kompetencijas Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos koku nors būdu dalyvautų 2012 m. rugsėjo 9 d. Europos Komisijos pasiūlyme – Tarybos rekomendacijose aptartame neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo procese, būtina, kad jose būtų nuolat skiriama dėmesio ugdytinių kompetencijų ugdymui. Tyrimo rezultatai rodo, kad:

1. Daugumos respondentų teigimu, jų atstovaujamos organizacijose įgyjamos ar tobulinamos kompetencijos nors retkarčiais aptiriamos su visais ugdytiniais. Beveik visi respondentai sugebėjo įvardyti kokias nors kompetencijas, kurios tobulinamos jų vadovaujamoje organizacijoje. Tiesa, pastebėta, kad skirtingų tos pačios nacionalinės organizacijos skyrių vadovai, atsakydami į klausimą apie tai, kokios kompetencijos ugdomos ar tobulinamos jų atstovaujamoje organizacijoje, pateikė skirtingus (kartais net labai) atsakymus. Vis dar retai įgyjamų ar tobulinamų kompetencijų aptarimas respondentų yra siejamas su ugdytinių ugdymu karjerai (profesiniu orientavimu). Tyrimo rezultatai rodo, kad dar labai mažai pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų (dažniausiai tai formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos) teikia paliudijimus apie įstaigos lankymą ir dar rečiau tuose paliudijimuose yra aptiriamos ugdytinių įgytos ar patobulintos kompetencijos.
2. Šiuo metu šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose, respondentų nuomone, ugdytinių motyvavimo tvarkų kūrimas, siekiant, kad jie sąmoningai stengtųsi tobulinti savo individualiąsias kompetencijas, nėra labai paplitęs. Galima manyti, kad Lietuvos pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose paplitusi lengviausiai įgyvendinama tvarka, kai neskiriama daug dėmesio kiekvieno ugdytinio individualių kompetencijų ugdymo motyvavimui, o pasitenkinama savo veikla aiškiai geriausių ugdytinių apdovanojimu ar kitokiu išskyrimu.
3. Šalies pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigose, respondentų teigimu, beveik nevyksta veiklos įsivertinimo procedūros ir dar mažiau dėmesio skiriama sąmoningai ir iš anksto aiškiai planuotai kompetencijų ugdymo stebėsenai. Tyrimo rezultatai parodė, kad, net jei organizacija ir vykdo kokį nors savo veiklos įsivertinimą, dar nebūtinai atliekant tą įsivertinimą yra renkama informacija apie organizacijai svarbių kompetencijų ugdymą. Nėra gera situacija viešinant pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų veiklos rezultatus. Geriausiu atveju veiklos įsivertinimo rezultatai yra viešinami tik savo organizacijos viduje. Savivaldybių administracijos, savivaldybės teritorijoje organizuodamos neformalųjį vaikų švietimą, dažniausiai neskiria dėmesio konkrečių, iš anksto sutartų ir valstybei ar savivaldybei svarbių ugdytinių kompetencijų ugdymui. Taigi kol kas Lietuvoje nėra jokio išorės spaudimo, kad pasirenkamojo vaikų ugdymo metu būtų stengiamasi ugdyti iš anksto

- sutartas ir svarbias kompetencijas, o, vertinant pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigas, kompetencijų ugdymas dažniausiai dar niekaip nesiejamas su organizacijos veiklos kokybe.
4. Tik maždaug ketvirtis respondentų mano esantys gerai informuoti apie galimybę Lietuvoje pripažinti neformaliojo ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas, tačiau beveik visi respondentai su išlygomis ar be jų norėtų daugiau apie tai sužinoti. Tik maža respondentų dalis nurodė, kad jų vadovaujamoje organizacijoje yra skatinama kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančią medžiagą (kompetencijų aplankus, portfolio).
 5. Lietuvoje dar nėra susiformavusi tradicija, kad pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos užmezga ryšius su jų ugdytinių lankomomis bendrojo ugdymo mokyklomis. Apklausti pasirenkamojo vaikų ugdymo mokyklų vadovai dažnai manė, kad bendrojo ugdymo mokyklos kaip nors galėtų įskaityti neformaliojo būdu įgytas kompetencijas, bet jiems buvo sunku tokias kompetencijas konkrečiai įvardyti. Pastebėta dar viena tendencija – nors respondentai dažniau deklaravo savo vadovaujamoje organizacijoje ugdantys bendrąsias kompetencijas, paklausti, ką galėtų įskaityti bendrojo ugdymo mokykla, jie daug dažniau nurodė specialiąsias su mokomuoju dalyku ar profesija susijusias kompetencijas. Praplėtus neformaliojo ir bendrojo ugdymo įstaigų santykių sampratą, respondentams uždavus atvirąjį klausimą klausta, kokios kitos naudos, respondentų nuomone, iš neformaliojo ugdymo įstaigų auklėtinių gali turėti bendrojo ugdymo mokyklos. Dažniausi atsakymai – tokie mokiniai gali geriau atstovauti savo bendrojo ugdymo mokyklai per sporto varžybas ar koncertus bei parodas ir savo bendrojo ugdymo mokykloje mokiniai gali padėti organizuoti panašius užsiėmimus, kokius lanko neformaliojo ugdymo įstaigoje. Tai rodo, kad kol kas pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos, megzdamos santykius su bendrojo ugdymo mokyklomis, neturi joms labai daug ko pasiūlyti.

Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus siūloma:

1. Apklaustų pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų vadovai išreiškė siekį dalyvauti neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo procese. Todėl nacionalinio lygmens institucijos, atsakingos už pasirenkamojo vaikų ugdymo politikos formavimą ir koordinavimą, kartu su visomis suinteresuotosiomis šalimis turėtų parengti geriausiai pasirenkamajam vaikų ugdymui tinkančią ir neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos reikalavimus atitinkančią pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų dalyvavimo šiame procese tvarką.
2. Organizuoti seminarų ciklus ir supažindinti Lietuvoje veikiančių nacionalinių organizacijų atstovus, savivaldybių administracijose dirbančius specialistus, pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigų vadovus ir kitus darbuotojus su:
 - neformaliojo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarka;
 - būdais, kaip pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigos galėtų dalyvauti šiame procese;
 - ugdytinių kompetencijų nustatymo ir ugdymo tvarka;
 - ugdytinių asmeninės karjeros planavimo būdais;
 - organizacijos veiklos įsivertinimo tvarka;
 - kitais svarbiais ugdytinių kompetencijų ugdymo klausimais.

3. Lietuvoje veikiančioms nacionalinėms organizacijoms (skautams, maironiečiams, kudirkiečiams, jauniesiems šauliams, jauniesiems policijos rėmėjams ir t. t.), jeigu jų nariai išreikš norą dalyvauti neformaliuoju ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo procese, rekomenduoti aptarti jų organizacijų veikloje ugdomas kompetencijas, jas detalizuoti ir su diskusijos rezultatais supažindinti visus toje organizacijoje dirbančius suaugusius ugdytojus.
4. Parengti įvairių tipų pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoms tinkantį veiklos įsivertinimo modelį ir skatinti jį praktiškai naudoti.
5. Organizuoti bendrojo ugdymo ir pasirenkamojo vaikų ugdymo atstovų diskusijas ir sutarti, kaip įvairių tipų pasirenkamojo vaikų ugdymo metu besiformuojančios kompetencijos galėtų būti integruojamos į bendrojo ugdymo procesą.

Organizacijos vadovo anketa

Sveiki!

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu atliekame tyrimą „Įgytų kompetencijų įvertinimo ir pripažinimo sąlygos bei galimybės Lietuvos vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo ir kitose įstaigose ir organizacijose“. Šiuo tyrimu siekiama išsiaiškinti, kaip šalies mokyklinio amžiaus (iki 18 m.) vaikai ir jaunimas gali neformaliai įgyti vienokių ar kitokių kompetencijų. Europos Komisijos 2012 m. rugsėjo 5 d. rekomendacijoje dėl neformaliojo švietimo ir savišvietos teigiama, kad, net jei nėra numatyta jokio mokymo(si), įvairiose veiklose, pvz., savanoriškoje ar kultūrinėje veikloje, sportuojant, dirbant su jaunimu ir pan., gali būti įgyjami įvairūs svarbūs konkrečiam asmeniui gebėjimai. Todėl šioje anketoje yra klausama, kaip Lietuvoje veikiančioms formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykloms, neformaliojo švietimo ir kitoms įstaigoms ir organizacijoms sekasi – nesvarbu, planuojant tai iš anksto ar neplanuojant, sistemingai, ar nelabai sistemingai – įvertinti ir pripažinti įvairias mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo *kompetencijas – gebėjimą atlikti tam tikrą darbą remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma*.

Norėdami tai sužinoti nusprendėme apklausti visų šalyje veikiančių formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų ir 20 savivaldybių veikiančių neformaliojo švietimo įstaigų bei nevyriausybinių organizacijų (NVO) vadovus. Manome, kad kaip tik organizacijų vadovai gali geriausiai žinoti apie situaciją savo vadovaujamoje mokykloje ar organizacijoje. Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų, neformaliojo švietimo įstaigų ir įvairių NVO vadovų elektroninio pašto adresus ėmėme iš Atviros informavimo, konsultavimo, orientavimo sistemos (AIKOS), juos jums taip pat pranešė savivaldybių administracijų specialistai.

Jūsų vadovaujama mokykla, organizacija ar savivaldybėje veikiantis nacionalinio lygmens organizacijos skyrius pateko į atrinktų mokyklų ir organizacijų sąrašą, todėl labai prašome atsakyti į šios anketos klausimus. Lietuvoje dar palyginti mažai kalbama apie kompetencijų ugdymą, todėl gali būti, kad kai kurie klausimai Jums atrodys visiškai nesusiję su Jūsų vadovaujamos organizacijos veikla. Kiti anketos klausimai Jums gal atrodys neįprastai suformuluoti. Taip atsitiko todėl, kad parengėme bendrą klausimyną labai skirtingoms savo veikla mokykloms ir organizacijoms. **Labai prašome atsakyti ir į tokius klausimus.** Atsakymai į šios anketos klausimus padės susidaryti tikrais duomenimis pagrįstą vaizdą, kaip Lietuvoje vaikai ir jaunimas neformaliai gali įgyti vienokių ar kitokių kompetencijų, taip pat padės apsispręsti dėl pagalbos būdų įvairių tipų mokyklų ir organizacijų vadovams.

Iš jums pateiktos informacijos pastebėjome, kad kai kurie vadovai vadovauja kelioms organizacijoms, į kurių veiklą įtraukti mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai. Tokiu atveju, jei Jums nebūtų sunku, prašome ir į klausimus atsakyti apie kiekvieną Jūsų vadovojamą organizaciją atskirai – tikėtina, kad situacija Jūsų vadovaujamos organizacijose ar mokyklose gali skirtis.

Šį klausimyną Jums siunčiame elektroniniu paštu ir prašome jį užpildyti virtualiai – savo atsakymus pažymėkite ar įrašykite elektroniniame anketos variante. Atsakydami į klausimus, kuriuose nurodyti atsakymai, pasirinkite Jums labiausiai tinkantį ir jį „pajuodinkite“ ar kitaip išskirkite (pvz., Jums labiausiai tinkantį atsakymą pažymėkite „varnele“, „pliusu“ ir pan.). Jei nerasite Jums tinkamo pasirenkamojo atsakymo, įrašykite savąjį. Jei šalia anketos klausimo nėra pateikta jokių pasirenkamųjų atsakymų, prašome įrašyti savąjį. Atsakydami į 2 anketos klausimą, po vieną atsakymą pažymėkite *kiekvienoje lentelės eilutėje*.

Pildant elektroninį anketos variantą, sunku išsaugoti Jums siunčiamos anketos formatą, todėl dalis kurio nors klausimo pasirenkamųjų atsakymų gali persikelti į kitą puslapį ir likti Jūsų nepastebėti, todėl prašome prieš atsakant į klausimą įsitikinti, ar perskaitėte visus to klausimo pasirenkamuosius atsakymus.

Labai prašome atsakyti į klausimus ir kuo greičiau atsakymus išsiųsti el. paštu adresu albinas.kalvaitis@upc.smm.lt.

Anketos pradžioje prašome nurodyti Jūsų mokyklos ar organizacijos pavadinimą. To mums reikia, kad, gavę Jūsų atsakytą anketą, pažymėtume tai tyrimui atrinktų mokyklų bei organizacijų sąrašė ir daugiau Jūsų nebetrukdytume. Garantuojame, kad visą surinktą informaciją skelbsime tik apibendrintą.

Informacija teikiama tel. 8 xxx xxxxx

Dėkoju už pagalbą vykdant tyrimą,
dr. Albinas Kalvaitis,
tyrimo grupės vadovas

Nurodykite visą savo vadovaujamos įstaigos / organizacijos pavadinimą ir Jums patogiausią telefono numerį, kuriuo prireikus galima būtų paskambinti.

Pradžioje norėtume Jums užduoti kelis klausimus apie Jūsų vadovaujamą mokyklą / organizaciją. Jei vadovaujate nacionalinio lygmens organizacijos savivaldybėje veikiančiam skyriui, šie klausimai yra apie Jūsų vadovaujamą skyrių.

1. Ar Jūsų mokyklos / organizacijos veikloje dalyvauja mokyklinio amžiaus (iki 18 metų) vaikai ir jaunuoliai?

1. Taip, visi mokyklos / organizacijos mokiniai / nariai yra mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai.
2. Tokių vaikų ir jaunuolių yra dauguma.
3. Tokių vaikų ir jaunuolių yra daugiau nei pusė.
4. Tokių vaikų ir jaunuolių yra maždaug pusė.
5. Tokių vaikų ir jaunuolių yra mažiau nei pusė.
6. Tokie amžiaus vaikų ir jaunuolių apskritai neturime.

2. Kokiai ugdymo kryptys galėtumėte priskirti savo mokyklos / organizacijos veiklą? **Pažymėkite kiekvienoje eilutėje.**

	Šią kryptį tikrai atitinka	Šią kryptį iš dalies atitinka	Šios krypties tikrai neatitinka
2.1. Muzika	1	2	3
2.2. Dailė	1	2	3
2.3. Choreografija, šokis	1	2	3
2.4. Teatras, drama	1	2	3
2.5. Sportas	1	2	3
2.6. Techninė kūryba	1	2	3
2.7. Turizmas ir kraštotyra	1	2	3
2.8. Gamta, ekologija	1	2	3
2.9. Saugus eismas	1	2	3
2.10. Informacinės technologijos	1	2	3
2.11. Technologijos	1	2	3
2.12. Medijos	1	2	3
2.13. Etnokultūra	1	2	3
2.14. Pilietinis ugdymas	1	2	3
2.15. Verslumo ugdymas	1	2	3
2.16. Sveika gyvensena	1	2	3

2.17. Kokiai kitai lentelėje nurodytai ugdymo kryptys, Jūsų vertinimu, dar būtų galima priskirti Jūsų mokyklos / organizacijos veiklą? Parašykite.

3. Kiek (maždaug) įvairaus amžiaus asmenų nuolat lanko Jūsų vadovaujamą mokyklą / organizaciją? Parašykite.

4. Kokio amžiaus vaikai ar jaunuoliai paprastai pradeda lankyti Jūsų vadovaujamą mokyklą / organizaciją? Parašykite.

5. Kokio amžiaus sulaukę asmenys paprastai nustoja lankyti Jūsų vadovaujamą mokyklą / organizaciją? Parašykite.

6. Kaip Jums atrodo, kokias kompetencijas (*tai – gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą remiantis įgytu žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma*) tikrai ugdomi Jūsų vadovaujamos mokyklos / organizacijos nariai? Parašykite, nurodykite bent kelias ugdomas kompetencijas.

7. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais nei 18 metų ugdytiniais?

1. Turime suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais nei 18 metų ugdytiniais.
2. Neturime suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais nei 18 metų ugdytiniais.

8. Jei turite suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais nei 18 metų ugdytiniais, nurodykite jų skaičių. Parašykite.

9. Kiek šių suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais nei 18 metų ugdytiniais, turi formalią teisę (pažymėjimą) dirbti neformaliojo vaikų švietimo mokytoju? Parašykite.

10. Kokia yra Jūsų vadovaujamos mokyklos / organizacijos teisinė forma?

1. Švietimo biudžetinė įstaiga
2. Kita biudžetinė įstaiga
3. Viešoji įstaiga
4. Asociacija
5. Uždaroji akcinė bendrovė
6. Kita teisinė forma (parašykite)
7. Tiksliai nežinau

11. Kokia yra Jūsų vadovaujamos mokyklos / organizacijos priklausomybė?

1. Savivaldybės
2. Valstybės
3. Nevalstybinė
4. Tiksliai nežinau

Dabar norėtume užduoti kelis klausimus apie Jus.

12. Kokią profesiją įgijote? Parašykite.

13. Ar turite darbo formaliojo ugdymo įstaigoje (pvz., bendrojo ugdymo mokykloje, universitete) patyrimo?

1. Aš ir dabar dirbu formaliojo ugdymo įstaigoje.
2. Anksčiau dirbau formaliojo ugdymo įstaigoje, dabar ne.
3. Niekada nedirbau formaliojo švietimo įstaigoje.

14. Ar turite vadovavimo formaliojo ugdymo įstaigai patirties?

1. Aš ir dabar vadovauju formaliojo ugdymo įstaigai.
2. Anksčiau vadovavau formaliojo ugdymo įstaigai, dabar ne.
3. Niekada nedirbau formaliojo švietimo įstaigoje.

15. Kiek metų Jūs vadovaujate dabartinei savo mokyklai / organizacijai? Parašykite.

16. Kiek metų siekia Jūsų bendras vadybinis stažas? Parašykite.

Lietuvoje atsiranda galimybių „pamatuoti“ neformalioju ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas ir gauti tai patvirtinantį dokumentą. Pakalbėkime apie tai.

17. Ar žinote, kad Lietuvoje yra galimybių pripažinti neformalioju ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas?

1. Taip, gerai apie tai žinau.
2. Kažką girdėjau, bet man apie tai trūksta informacijos.
3. Ne, apie tai nieko negirdėjau.

18. Ar norėtumėte gauti daugiau informacijos apie neformalioju ar savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimą Lietuvoje?

1. Tikrai norėčiau.
2. Ko gero, norėčiau.
3. Ko gero, nenorėčiau.
4. Tikrai nenorėčiau.
5. Nežinau, negalvoju.

19. Ar Jūsų mokykloje / organizacijoje yra nutarta, kad su mokyklinio amžiaus vaikais ir jaunu dirbantys ugdytojai turi aptarti, kokias kompetencijas ir kaip ugdytiniai ugdomi?

1. Taip, ir tai vyksta nuolat.
2. Taip, bet tai vyksta kartkartėmis.
3. Ne, to dar nedarome, bet planuojame daryti.
4. Ne, to nedarome ir tikrai nedarysime.

20. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra nutarta, kad ugdytiniai turi būti skatinami kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančią medžiagą (rengti kompetencijų aplankus, portfolio)?

1. Taip.
2. Ne, bet planuojame tai daryti.
3. Ne, ir dar neplanuojame to daryti.
4. Ne, ir šito tikrai nedarysime.

Norėtume užduoti kelis klausimus apie Jūsų vadovaujamos mokyklos / organizacijos ir bendrojo ugdymo mokyklą, kurias lanko Jūsų mokyklinio amžiaus ugdytiniai, santykius.

21. Ar esate užmezgę ryšius su Jūsų ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų pedagogais?

1. Užmezgėme ryšius su visomis / dauguma bendrojo ugdymo mokyklomis, kuriose mokosi mūsų ugdytiniai, ir šie ryšiai stiprūs ir nuolatiniai.
2. Užmezgėme ryšius su visomis / dauguma bendrojo ugdymo mokyklomis, kuriose mokosi mūsų ugdytiniai, bet su vienomis mokyklomis šie ryšiai stiprūs, su kitomis – ne.
3. Šie ryšiai su ugdytinių bendrojo ugdymo mokyklomis veikia epizodiniai, o ne nuolatiniai.
4. Jokių ryšių su ugdytinių lankomomis bendrojo ugdymo mokyklomis nesame užmezgę.

22. Ar kokia nors Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje ugdoma kompetencija ar gebėjimas yra kaip nors įskaitomi ir / ar įvertinami ugdytinių lankomose bendrojo ugdymo mokyklose (bent kai kuriose)?

1. Taip, tai jau yra daroma – ugdymas mano vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje leidžia nelankyti kurio nors dalyko pamokos bendrojo ugdymo mokykloje.
2. Mano vadovaujamos mokyklos / organizacijos lankymas nuo bendrojo ugdymo mokyklos pamokų ar nuo kitų veiklų neatleidžia, bet ten yra labai vertinamas.
3. Manau, kad mano vadovaujamos mokyklos / organizacijos ugdytinių lankomos bendrojo ugdymo mokyklos pedagogai nelabai žino, ką po pamokų lanko jų mokiniai.
4. Kitas atsakymas. Parašykite.

23. Ar nemanote, kad Jūsų ugdytiniais jų lankomoje bendrojo ugdymo mokykloje galėtų būti koku nors būdu įskaitomos Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje neformaliuotu būdu įgyjamos kompetencijos?

1. Dažnai apie tai galvoju.
2. Kartais apie tai pagalvoju.
3. Anksčiau apie tai negalvojau, bet dabar, perskaitęs klausimą, pradėjau apie tai galvoti.
4. Ne, negalvoju ir galvoti nesirengiu.

24. Jeigu galvojate apie neformaliuotu būdu įgyjamų kompetencijų įskaitymą ugdytinių bendrojo ugdymo mokyklose, kokios kompetencijos ir kaip, Jūsų galva, galėtų būti įskaitomos Jūsų ugdytiniais? Parašykite.

25. Galbūt galite nurodyti, kaip bendrojo ugdymo mokyklose galėtų būti kitaip panaudojamos Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje įgytos mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo žinios, gebėjimai, įgūdžiai? Nurodykite tokių galimo praktinio panaudojimo pavyzdžių. Parašykite.

Dabar norėtume paklausti apie Jūsų ugdytinių įgyjamas kompetencijas.

26. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra sutarta nors retkarčiais su kiekvienu ugdytiniu aptarti, kokias kompetencijas ir kaip jis ugdosi?

1. Tikrai taip.
2. Ko gero, taip.
3. Ko gero, ne.
4. Tikrai ne.

27. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra sutarta su mokyklinio amžiaus vaikais ir jaunuoliais aptarti ugdymo karjerai (profesinio orientavimo) klausimus?

1. Taip, tam specialiai yra skiriama laiko.
2. Ugdymo karjerai tema nuolat aptariama su ugdytiniais, bet netiesiogiai.
3. Nuolat šiai temai dėmesio neskiriama, apie tai kalbama tik kartais.
4. Šiai temai dėmesio neskiriame.
- 5.

28. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje dirbantiems vadovams ir ugdytojams reikia pagalbos mokantis atskleisti ugdytinių polinkius ir / ar poreikius?

1. Tikrai reikia.
2. Ko gero, reikia.
3. Ko gero, nereikia.
4. Tikrai nereikia.
5. Nežinau, negalvoju.

29. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra įprasta, daugiau veikloje nebedalyvausiantiems ugdytiniams įteikti kokį nors paliudijimą (pažymėjimą, ženklelį ir pan.) apie mokyklos / organizacijos lankymą?

1. Toks paliudijimas įteikiamas visiems ugdytiniams.
2. Toks paliudijimas įteikiamas tiems ugdytiniams, kurie to paprašo.
3. Tokio paliudijimo dar neteikiame, bet, ko gero, reikės tai daryti.
4. Tokio paliudijimo neteikiame ir turbūt neteiksime.

30. Jei Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje įteikiamas raštiškas paliudijimas apie mokyklos / organizacijos lankymą, ar šiame paliudijime nurodoma, kokias kompetencijas ir kaip ugdytinis patobulino?

1. Taip, įgytos ar patobulintos kompetencijos aptariamose visuose išduodamuose paliudijimuose.
2. Įgytos ar patobulintos kompetencijos išduodamuose paliudijimuose aptariamose tik tada, jei ugdytiniai to paprašo.
3. Įgytos ar patobulintos kompetencijos išduodamuose paliudijimuose neaptariamose, bet galėtume tai daryti, jei ugdytiniai paprašytų.
4. Įgytos ar patobulintos kompetencijos išduodamuose paliudijimuose neaptariamose ir to nedarytume, jei ugdytiniai paprašytų.
5. Tokio paliudijimo neteikiame.

Pakalbėkime apie Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje nusistovėjusias ugdytinių motyvavimo tradicijas.

31. Ar esate sugalvoję kokius nors ritualus, vardus, pažymėjimus, antsiuvus, ženkliukus ir pan., kuriais Jūs ir Jūsų vadovaujami ugdytojai papildomai motyvuoja ugdytinius ir suteikia didesnio patrauklumo jų veiklai?

1. Taip, esame sugalvoję ir plačiai naudojame savo veikloje.
2. Taip, esame sugalvoję, bet dar savo veikloje plačiai nenaudojame.
3. Dar nesame sugalvoję, bet rengiamės tai daryti.
4. Ne, ir neplanuojame to daryti.

32. Jei yra naudojami ar parengti naudoti kokie nors ritualai, vardai, pažymėjimai, antsiuvai, ženkliukai ir pan., kuriais Jūs ir Jūsų ugdytojai papildomai motyvuoja ugdytinius ir suteikia didesnio patrauklumo jų veiklai, prašytume juos plačiau aprašyti. Galbūt kaip nors kitaip motyvuojate savo ugdytinius? Parašykite.

Vienas didžiausių šiandienos iššūkių – organizacijos įsivertinimas, vadinamasis vidaus auditas. Pakalbėkime apie tai.

33. Ar naudojate kokią nors savo vadovaujamos mokyklos / organizacijos veiklos kokybės įsivertinimo tvarką?

1. Seniai naudojame.
2. Neseniai pradėjome naudoti.
3. Dar nenaudojame, bet planuojame tai daryti.
4. Nenaudojame ir neplanuojame to daryti.

34. Jei naudojate kokią nors mokyklos / organizacijos veiklos kokybės įsivertinimo tvarką ar planuojate tai daryti, kokią informaciją ir kaip renkate ar planuojate rinkti? Parašykite.

35. Jei naudojate kokią nors mokyklos / organizacijos veiklos kokybės įsivertinimo tvarką, ką ir kaip informuojate ar numatote informuoti apie vidaus įsivertinimo rezultatus? Parašykite.

Užbaigdami anketos klausimus, norėtume sužinoti Jūsų nuomonę apie Jums labiausiai priimtinius neformaliu ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarkos aspektus.

36. Lietuvos neformaliojo **suaugusiųjų** švietimo atstovai jau galvoja apie tai, kad reikėtų sukurti neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir savišvietos metu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką. Kaip, Jūsų vertinimu, turėtų elgtis šalies neformaliojo **vaikų** švietimo, savišvietos bei jaunimo politikos įgyvendinimo atstovai?

1. Turėtų kurti savąją, nuo neformaliojo suaugusiųjų švietimo nepriklausančią, įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką.
2. Turėtų kartu su neformaliojo suaugusiųjų švietimo atstovais kurti bendrą įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką.
3. Neturėtų nieko kurti, nes 18 metų sulaukę vaikai įgytas kompetencijas, jeigu norės, pasitvirtins pasinaudoję neformaliojo suaugusiųjų švietimo veiklose įgytų kompetencijų pripažinimo tvarka.
4. Neturėtų nieko kurti, nes jaunimo organizacijoms ir neformalioms jaunimo grupėms tokios įgytų kompetencijų tvarkos pripažinimo apskritai nereikia.
5. Kitas atsakymas. Parašykite.

37. Jei manote, kad jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms, teikiančioms neformalų vaikų ir jaunimo ugdymą, reikėtų suteikti galimybę vienaip ar kitaip pripažinti jų veiklos metu įgytas kompetencijas, kam turėtų būti skirti pažymėjimai apie šias įgytas kompetencijas? *Galima nurodyti kelis atsakymus.*

1. Vaiko ar jaunuolio lankomai bendrojo ugdymo mokyklai.
2. Jaunuolio pasirinktai profesinei mokyklai.
3. Jaunuolio pasirinktai aukštajai mokyklai.
4. Darbdaviams darbo rinkoje.
5. Kitas atsakymas. Parašykite.

38. Ką, Jūsų nuomone, būtina vertinti aptariant jaunimo ir su jaunimu dirbančioje organizacijoje, teikiančioje neformalųjų vaikų ir jaunimo ugdymą, veiklos metu įgyjamas kompetencijas? *Galima nurodyti kelis atsakymus.*

1. Bendruosius mokymosi visą gyvenimą gebėjimus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose (bendravimo gimtąja kalba; bendravimo užsienio kalba; matematinį, gamtos mokslų ir technologijų; skaitmeninio raštingumo; mokėjimo mokytis; socialinį ir pilietinį; iniciatyvumo ir verslumo; kultūrinio sąmoningumo ir raiškos).
2. Bendrąsias kompetencijas, nustatytas Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose (mokėjimo mokytis, komunikavimo, pažinimo, socialinę, iniciatyvumo ir kūrybingumo, asmeninę).
3. Specifines, su būsimo mokslu profesinėje ar aukštojoje mokyklose bei darbo rinkoje susijusias kompetencijas.
4. Iš viso nereikia nieko vertinti.
5. Būtina vertinti ką nors kita. Parašykite.

39. Kas, Jūsų nuomone, turėtų įvertinti Jūsų mokyklos / organizacijos veikloje dalyvaujančių mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo kompetencijas ir kvalifikacijas, jei kiltų poreikis jas vertinti? *Galima nurodyti kelis atsakymus:*

1. Mūsų organizacijos / mokyklos vadovai ir kiti pas mus dirbantys ugdytojai.
2. Specialiai tam sukurtos nepriklausomos institucijos.
3. Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklos.
4. Lietuvos aukštosios mokyklos.
5. Iš viso nereikia nieko vertinti.
6. Turėtų įvertinti kitos įstaigos (parašykite, kokios).

Dėkojame už atsakymus!

Organizacijų vadovų apklausos suminiai rezultatai

Suminiai duomenys, jei nenurodyta kitaip, pateikiami procentais nuo bendro respondentų skaičiaus.

1.1. Organizacijos tipas

Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykla (N = 138)	42
Neformaliojo vaikų ugdymo organizacija (N = 193)	52

1.2. Savivaldybės, kur veikia organizacija, tipas

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Miesto savivaldybė	26	30	22
Labai urbanizuoto rajono savivaldybė	28	25	29
Mažai urbanizuoto rajono savivaldybė	24	27	23
Kaimo savivaldybė	22	18	26

1.3. Gyvenamojo punkto tipas

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Savivaldybės centras	81	88	76
Kitas savivaldybės miestas, kaimas	19	12	24

1.4. Organizacijos, kurios vadovas apklaustas, pavaldumas

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Nacionalinės organizacijos skyrius	17	0	30
Savarankiškai veikianti organizacija	83	100	70

1.5. Sąsaja su bendrojo ugdymo mokykla

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Veikia kaip konkrečios mokyklos neformaliojo ugdymo padalinys	16	0	28
Organizacija nėra tiesiogiai susijusi su konkrečia bendrojo ugdymo mokykla	84	100	72

1.6. Ar Jūsų mokyklos / organizacijos veikloje dalyvauja mokyklinio amžiaus (iki 18 metų) vaikai ir jaunuoliai?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Taip, visi mokyklos / organizacijos mokiniai / nariai yra mokyklinio amžiaus vaikai ir jaunuoliai.	51	67	39
Tokių vaikų ir jaunuolių yra dauguma.	35	33	36
Tokių vaikų ir jaunuolių yra daugiau nei pusė.	6	0	11
Tokių vaikų ir jaunuolių yra maždaug pusė.	3	0	5
Tokių vaikų ir jaunuolių yra mažiau nei pusė.	5	0	9
Toko amžiaus vaikų ir jaunuolių apskritai neturime.	0	0	0

2. Kokiai ugdymo kryptis galėtumėte priskirti savo mokyklos / organizacijos veiklą?

2.1. Muzika (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atvejų skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	102	70	32
Šią kryptį iš dalies atitinka	41	3	38
Šios krypties tikrai neatitinka	108	26	82
Neatsakė	80	39	41

2.2. Dailė (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atvejų skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	76	47	29
Šią kryptį iš dalies atitinka	39	4	35
Šios krypties tikrai neatitinka	120	31	89
Neatsakė	96	56	40

2.3. Choreografija, šokis (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	54	24	30
Šią kryptį iš dalies atitinka	39	7	32
Šios krypties tikrai neatitinka	124	36	88
Neatsakė	114	71	43

2.4. Teatras, drama (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	37	10	27
Šią kryptį iš dalies atitinka	43	8	35
Šios krypties tikrai neatitinka	128	40	88
Neatsakė	123	80	43

2.5. Sportas (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	127	55	72
Šią kryptį iš dalies atitinka	24	0	24
Šios krypties tikrai neatitinka	86	29	57
Neatsakė	94	54	40

2.6. Techninė kūryba (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	20	4	16
Šią kryptį iš dalies atitinka	29	2	27
Šios krypties tikrai neatitinka	146	47	99
Neatsakė	136	85	51

2.7. Turizmas ir kraštotyra (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	42	3	39
Šią kryptį iš dalies atitinka	52	10	42
Šios krypties tikrai neatitinka	106	39	67
Neatsakė	131	86	45

2.8. Gamta, ekologija (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	39	3	36
Šią kryptį iš dalies atitinka	50	6	44
Šios krypties tikrai neatitinka	109	43	66
Neatsakė	133	86	47

2.9. Saugus eismas (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	27	1	26
Šią kryptį iš dalies atitinka	32	8	24
Šios krypties tikrai neatitinka	141	43	98
Neatsakė	131	86	45

2.10. Informacinės technologijos (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	19	1	18
Šią kryptį iš dalies atitinka	48	9	39
Šios krypties tikrai neatitinka	130	42	88
Neatsakė	134	86	48

2.11. Technologijos (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	20	0	20
Šią kryptį iš dalies atitinka	37	9	28
Šios krypties tikrai neatitinka	139	43	96
Neatsakė	135	86	49

2.12. Medijos (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	13	1	12
Šią kryptį iš dalies atitinka	42	6	36
Šios krypties tikrai neatitinka	138	44	94
Neatsakė	138	87	51

2.13. Etnokultūra (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	47	8	39
Šią kryptį iš dalies atitinka	61	20	41
Šios krypties tikrai neatitinka	108	33	75
Neatsakė	115	77	38

2.14. Pilietinis ugdymas (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	112	11	101
Šią kryptį iš dalies atitinka	63	24	39
Šios krypties tikrai neatitinka	59	27	32
Neatsakė	97	76	21

2.15. Verslumo ugdymas (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	32	2	30
Šią kryptį iš dalies atitinka	50	9	41
Šios krypties tikrai neatitinka	122	42	80
Neatsakė	127	85	42

2.16. Sveika gyvensena (**nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius**)

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Šią kryptį tikrai atitinka	88	20	68
Šią kryptį iš dalies atitinka	66	18	48
Šios krypties tikrai neatitinka	69	26	43
Neatsakė	108	74	34

2.17. Kuriai kitai lentelėje nurodytai ugdymo kryptčiai, Jūsų vertinimu, dar būtų galima priskirti Jūsų mokyklos / organizacijos veiklą? **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus, nurodomi absoliutūs skaičiai, atveju skaičius.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Religinis mokymas	16	1	15
Kalbų mokymas	4	0	4

3. Kiek (maždaug) įvairaus amžiaus asmenų nuolat lanko Jūsų vadovaujamą mokyklą / organizaciją? **Atviras klausimas.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
15 asmenų ar mažiau	11	0	19
16–40 asmenų	19	0	32
40–100 asmenų	18	4	28
101–400 asmenų	30	53	15
Daugiau negu 400 asmenų	22	43	6

4. Kurio amžiaus vaikai ar jaunuoliai paprastai pradeda lankyti Jūsų vadovaujamą mokyklą / organizaciją?

Atviras klausimas.

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Ikimokyklinio amžiaus (jaunesni negu 7 metų).	29	43	19
Pradinio mokyklinio amžiaus (7–11 metų).	47	56	40
Vyresni negu pradinio mokyklinio amžiaus (12 metų ir vyresni).	24	1	41

5. Kurio amžiaus sulaukę asmenys paprastai nustoja lankyti Jūsų vadovaujamą mokyklą / organizaciją?

Atviras klausimas.

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Baigę bendrojo ugdymo mokyklą (19 metų).	63	77	54
Organizacijos nelankymas nesusijęs su bendrojo ugdymo mokyklos baigimu (vyresni negu 19 metų).	37	23	46

6. Kaip manote, kokias kompetencijas (*tai – gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma*) tikrai ugdomi Jūsų vadovaujamos mokyklos / organizacijos nariai? Parašykite, nurodykite bent kelias ugdomas kompetencijas. **Atviras klausimas, pateikiama tik konkrečias kompetencijas nurodžiusių respondentų dalis.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Atsakydami nurodė bendruosius mokymosi visą gyvenimą gebėjimus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose.	79	69	86
Atsakydami nurodė bendrąsias kompetencijas, nustatytas Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose.	85	75	91
Atsakydami nurodė specifines, su mokymusi bendrojo ugdymo mokykloje, būsimu mokslu profesinėje ar aukštojoje mokykloje bei darbo rinkoje susijusias kompetencijas.	36	62	17

7. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais negu 18 metų ugdytiniais?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Turime suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais negu 18 metų ugdytiniais.	88	100	79
Neturime suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais negu 18 metų ugdytiniais.	12	0	21

8. Jei turite suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais negu 18 metų ugdytiniais, nurodykite jų skaičių. **Atviras klausimas.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Vienintelis suaugęs ugdytojas – organizacijos vadovas (0–1 ugdytojas)	23	0	39
Organizacijoje nuo 2 iki 10 suaugusių ugdytojų	34	15	49
Organizacijoje nuo 11 iki 20 suaugusių ugdytojų	19	34	8
Organizacijoje daugiau negu 20 suaugusių ugdytojų	24	51	4

9.1. Kiek šių suaugusių ugdytojų, kurie nuolat dirba su jaunesniais negu 18 metų ugdytiniais, turi formalią teisę (pažymėjimą) dirbti neformaliojo vaikų švietimo mokytoju? **Atviras klausimas.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Nėra tokių ugdytojų arba turi formalią teisę dirbti 1 ugdytojas.	27	0	47
Turi formalią teisę dirbti nuo 2 iki 10 suaugusių ugdytojų.	31	14	42
Turi formalią teisę dirbti nuo 11 iki 20 suaugusių ugdytojų.	19	36	7
Turi formalią teisę dirbti daugiau negu 20 suaugusių ugdytojų.	23	50	4

9.2. Ugdytojų, turinčių formalią teisę (pažymėjimą) dirbti neformaliojo vaikų švietimo mokytoju, dalis

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Visi organizacijoje dirbantys ugdytojai.	72	90	58
Dauguma organizacijoje dirbančių ugdytojų.	8	9	8
Pusė ir mažiau organizacijoje dirbančių ugdytojų.	5	1	8
Niekas iš organizacijoje dirbančių ugdytojų tokios teisės neturi.	3	0	6
Organizacijoje apskritai nėra specialių suaugusių ugdytojų.	12	0	20

10.1. Kokia yra Jūsų vadovaujamos mokyklos / organizacijos teisinė forma?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Švietimo biudžetinė įstaiga	43	87	11
Kita biudžetinė įstaiga	7	12	4
Viešoji įstaiga	7	1	11
Asociacija	37	0	63
Uždaroji akcinė bendrovė	0	0	0
Kita teisinė forma	7	0	11

10.2. Įvertinimas, ar respondentas žino savo organizacijos teisinę formą.

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Žino	81	99	68
Nežino ir nurodė neteisingai	17	1	29
Nežino ir pats tai pripažino	2	0	3

11.1. Kokia yra Jūsų vadovaujamos mokyklos / organizacijos priklausomybė?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Savivaldybės	50	97	17
Valstybės	1	1	0
Nevalstybinė	49	1	83

11.2. Įvertinimas, ar respondentas žino savo organizacijos priklausomybę.

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Žino	75	100	56
Nežino ir nurodė neteisingai	20	0	34
Nežino ir pats tai pripažino	5	0	10

Dabar norėtume užduoti kelis klausimus apie Jus

12. Kokią profesiją įgijote? **Atviras klausimas.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Pedagoginė profesija	80	93	71
Nepedagoginė profesija	20	7	29

13. Ar turite darbo formaliojo ugdymo įstaigoje (pvz., bendrojo ugdymo mokykloje, universitete) patyrimo?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Aš ir dabar dirbu formaliojo ugdymo įstaigoje.	37	15	52
Anksčiau dirbau formaliojo ugdymo įstaigoje, dabar ne.	36	55	22
Niekada nedirbau formaliojo švietimo įstaigoje.	27	30	26

14. Ar turite vadovavimo formaliojo ugdymo įstaigai patirties?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Aš ir dabar vadovauju formaliojo ugdymo įstaigai.	8	0	14
Anksčiau vadovavau formaliojo ugdymo įstaigai, dabar ne.	9	7	9
Niekada nedirbau formaliojo švietimo įstaigoje.	83	93	77

15. Kiek metų Jūsų vadovaujate dabartinei savo mokyklai / organizacijai? **Atviras klausimas**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
3 metus ir mažiau	18	11	23
Nuo 4 iki 10 metų	31	28	34
Nuo 11 iki 20 metų	36	33	38
Daugiau negu 20 metų	15	28	5

16. Kiek metų siekia Jūsų bendras vadybinis stažas? **Atviras klausimas**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
3 metus ir mažiau	9	4	12
Nuo 4 iki 10 metų	27	21	31
Nuo 11 iki 20 metų	29	27	32
Daugiau negu 20 metų	35	48	25

Lietuvoje atsiranda galimybių „pamatuoti“ neformaliuoju ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas ir gauti tai patvirtinantį dokumentą. Pakalbėkime apie tai.

17. Ar žinote, kad Lietuvoje yra galimybių pripažinti neformaliuoju ar savišvietos būdu įgytas kompetencijas?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Taip, gerai apie tai žinau.	27	36	20
Kažką girdėjau, bet man apie tai trūksta informacijos.	57	56	58
Ne, apie tai nieko negirdėjau.	16	8	22

18. Ar norėtumėte gauti daugiau informacijos apie neformaliuoju ar savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimą Lietuvoje?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Tikrai norėčiau.	57	61	55
Ko gero, norėčiau.	34	34	33
Ko gero, nenorėčiau.	1	1	2
Tikrai nenorėčiau.	0,3	0	1
Nežinau, negalvoju.	8	4	10

19. Ar Jūsų mokykloje / organizacijoje yra nutarta, kad su mokyklinio amžiaus vaikais ir jaunimu dirbantys ugdytojai turi aptarti su ugdytiniais, kokias kompetencijas ir kaip jie ugdomi?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Taip, ir tai vyksta nuolat.	57	67	50
Taip, bet tai vyksta kartkartėmis.	27	23	30
Ne, to dar nedarome, bet planuojame daryti.	12	9	14
Ne, to nedarome ir tikrai nedarysime.	4	1	6

20. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra nutarta, kad ugdytiniai turi būti skatinami kaupti įgytas kompetencijas patvirtinančią medžiagą (rengti kompetencijų aplankus, portfolio)?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Taip.	27	28	27
Ne, bet planuojame tai daryti.	26	22	28
Ne, ir dar neplanuojame to daryti.	37	41	35
Ne, ir šito tikrai nedarysime.	10	9	10

Norėtume užduoti kelis klausimus apie Jūsų vadovaujamos mokyklos / organizacijos ir bendrojo ugdymo mokyklų, kurias lanko Jūsų mokyklinio amžiaus ugdytiniai, santykius.

21. Ar esate užmezgę ryšius su Jūsų ugdytinių lankomų bendrojo ugdymo mokyklų pedagogais?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Užmezgėme ryšius su visomis / dauguma bendrojo ugdymo mokyklomis, kuriose mokosi mūsų ugdytiniai, ir šie ryšiai stiprūs ir nuolatiniai.	34	36	33
Užmezgėme ryšius su visomis / dauguma bendrojo ugdymo mokyklomis, kuriose mokosi mūsų ugdytiniai, bet su vienomis mokyklomis šie ryšiai stiprūs, su kitomis – ne.	32	41	26
Šie ryšiai su ugdytinių bendrojo ugdymo mokyklomis veikia epizodiniai, o ne nuolatiniai.	28	22	32
Jokių ryšių su ugdytinių lankomomis bendrojo ugdymo mokyklomis nesame užmezgę.	6	1	9

22. Ar kokia nors Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje ugdoma kompetencija ar gebėjimas yra kaip nors įskaitomi ir / ar įvertinami ugdytinių lankomose bendrojo ugdymo mokyklose (bent kai kuriose)?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Taip, tai jau yra daroma – ugdymas mano vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje leidžia nelankyti kurio nors dalyko pamokos bendrojo ugdymo mokykloje.	39	72	13
Mano vadovaujamos mokyklos / organizacijos lankymas nuo bendrojo ugdymo mokyklos pamokų ar nuo kitų veiklų neatleidžia, bet ten yra labai vertinamas.	43	26	56
Manau, kad mano vadovaujamos mokyklos / organizacijos ugdytinių lankomos bendrojo ugdymo mokyklos pedagogai nelabai žino, ką po pamokų lanko jų mokiniai.	18	2	31

23. Ar nemanote, kad Jūsų ugdytiniams jų lankomoje bendrojo ugdymo mokykloje galėtų būti koku nors būdu įskaitomos Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje neformaliuoju būdu įgyjamos kompetencijos?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Dažnai apie tai galvoju.	33	50	23
Kartais apie tai pagalvoju.	27	27	27
Anksčiau apie tai negalvojau, bet dabar, perskaitęs klausimą, pradėjau apie tai galvoti.	23	13	29
Ne, negalvoju ir galvoti nesirengiu.	17	10	21

24. Jeigu galvojate apie neformaliu būdu įgyjamų kompetencijų įskaitymą ugdytinių bendrojo ugdymo mokyklose, kokios kompetencijos ir kaip, Jūsų galva, galėtų būti įskaitomos Jūsų ugdytiniams? Parašykite.

Atviras klausimas, pateikiama tik konkrečias kompetencijas nurodžiusių respondentų dalis.

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Atsakydami nurodė bendruosius mokymosi visą gyvenimą gebėjimus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose.	14	9	18
Atsakydami nurodė bendrąsias kompetencijas, nustatytas Lietuvoje galiojančiuose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose.	15	9	20
Atsakydami nurodė specifines, su mokymusi bendrojo ugdymo mokykloje, būsimu mokslu profesinėje ar aukštojoje mokykloje bei darbo rinka susijusias kompetencijas.	35	46	26

25. Galbūt galite nurodyti, kaip bendrojo ugdymo mokyklose galėtų būti kitaip panaudojamos Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje įgytos mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo žinios, gebėjimai, įgūdžiai? Nurodykite tokių galimo praktinio panaudojimo pavyzdžių. **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Padėti mokytojams vesti konkretaus dalyko pamokas.	5	7	3
Padėti mokytojams organizuoti neformalaus ugdymo užsiėmimus.	25	17	31
Tai padeda vaikams ir jaunuoliams geriau suvokti ir išmokti konkretų mokomąjį dalyką.	15	12	17
Tai, ką išmoko, vaikai ir jaunuoliai parodo atstovaudami savo bendrojo ugdymo mokyklai varžybose, konkursuose ir pan.	37	52	25
Mokykla gali įskaityti socialinę veiklą.	2	0	4
Neatsakė	43	34	49

Dabar norėtume paklausti apie Jūsų ugdytinių įgyjamas kompetencijas.

26. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra sutarta nors retkarčiais su kiekvienu ugdytiniu aptarti, kokias kompetencijas ir kaip jis ugdosi?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Tikrai taip.	45	57	37
Ko gero, taip.	37	32	40
Ko gero, ne.	13	10	15
Tikrai ne.	5	1	8

27. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra sutarta su mokyklinio amžiaus vaikais ir jaunuoliais aptarti ugdymo karjerai (profesinio orientavimo) klausimus?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Taip, tam specialiai yra skiriama laiko.	23	26	21
Ugdymo karjerai tema nuolat aptariama su ugdytiniais, bet netiesiogiai.	32	42	24
Nuolat šiai temai dėmesio neskiriama, apie tai kalbama tik kartais.	37	31	42
Šiai temai dėmesio neskiriame.	8	1	13

28. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje dirbantiems vadovams ir ugdytojams reikia pagalbos mokantis atskleisti ugdytinių polinkius ir / ar poreikius?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Tikrai reikia.	15	15	15
Ko gero, reikia.	45	41	47
Ko gero, nereikia.	25	31	21
Tikrai nereikia.	10	12	8
Nežinau, negalvoju.	5	1	9

29. Ar Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje yra įprasta, daugiau veikloje nebedalyvausiantiems ugdytiniams įteikti kokį nors paliudijimą (pažymėjimą ar pan.) apie mokyklos / organizacijos lankymą?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Toks paliudijimas įteikiamas visiems ugdytiniams.	43	67	26
Toks paliudijimas įteikiamas tiems ugdytiniams, kurie to paprašo.	20	24	17
Tokio paliudijimo dar neteikiame, bet, ko gero, reikės tai daryti.	17	7	24
Tokio paliudijimo neteikiame ir turbūt neteiksime.	19	2	33

30. Jei Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje įteikiamas raštiškas paliudijimas apie mokyklos / organizacijos lankymą, ar šiame paliudijime nurodoma, kokias kompetencijas ir kaip ugdytinis patobulino?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Taip, įgytos ar patobulintos kompetencijos aptariamose visuose išduodamuose paliudijimuose.	37	61	18
Įgytos ar patobulintos kompetencijos išduodamuose paliudijimuose aptariamose tik tada, jei ugdytiniai šito paprašo.	11	14	8
Įgytos ar patobulintos kompetencijos išduodamuose paliudijimuose neaptariamose, bet galėtume tai daryti, jei ugdytiniai paprašytų.	15	13	18
Įgytos ar patobulintos kompetencijos išduodamuose paliudijimuose neaptariamose ir to nedarytume, jei ugdytiniai paprašytų.	2	3	1
Tokio paliudijimo neteikiame.	35	9	55

Pakalbėkime apie Jūsų vadovaujamoje mokykloje / organizacijoje nusistovėjusias ugdytinių motyvavimo tradicijas.

31. Ar esate sugalvoję kokius nors ritualus, vardus, pažymėjimus, antsiuvus, ženkliukus ir pan., kuriais Jūs ir Jūsų vadovaujami ugdytojai papildomai motyvuoja ugdytinius ir suteikia didesnio patrauklumo jų veiklai?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Taip, esame sugalvoję ir plačiai naudojame savo veikloje.	47	51	45
Taip, esame sugalvoję, bet dar savo veikloje plačiai nenaudojame.	20	17	21
Dar nesame sugalvoję, bet rengiamės tai daryti.	16	17	16
Ne, ir neplanuojame to daryti.	17	15	18

32. Jei yra naudojami ar parengti naudoti kokie nors ritualai, vardai, pažymėjimai, antsiuvai, ženkliukai ir pan., kuriais Jūs ir Jūsų ugdytojai papildomai motyvuoja ugdytinius ir suteikia didesnio patrauklumo jų veiklai, prašytume juos plačiau aprašyti. Galbūt kaip nors kitaip motyvuojate savo ugdytinius? **Atviras klausimas.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Atsakydami į klausimą, aprašė ritualus, motyvuojančius konkretų ugdytinį individualiai tobulėti.	34	44	27
Atsakydami į klausimus, aprašė ritualus ir tradicijas, motyvuojančius ugdytinius dalyvauti organizacijos veikloje.	26	19	31
Nurodė, kad ugdytinių papildomai niekaip nemotyvuoja.	3	2	4
Neatsakė	37	35	38

Vienas didžiausių šiandienos iššūkių – organizacijos įsivertinimas, vadinamasis vidaus auditas. Pakalbėkime apie tai.

33. Ar naudojate kokią nors savo vadovaujamos mokyklos / organizacijos veiklos kokybės įsivertinimo tvarką?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Seniai naudojame.	29	32	27
Neseniai pradėjome naudoti.	7	10	5
Dar nenaudojame, bet planuojame tai daryti.	41	47	37
Nenaudojame ir neplanuojame to daryti.	23	11	31

34. Jei naudojate kokią nors mokyklos / organizacijos veiklos kokybės įsivertinimo tvarką ar planuojate tai daryti, kokią informaciją ir kaip renkate ar planuojate rinkti? **Atviras klausimas.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Renkama informacija apie konkrečių kompetencijų įgijimą.	21	34	11
Nėra renkama informacija apie konkrečių kompetencijų įgijimą.	12	11	12
Neatsakė	67	55	76

35. Jei naudojate kokią nors mokyklos / organizacijos veiklos kokybės įsivertinimo tvarką, ką ir kaip informuojate ar numatote informuoti apie vidaus įsivertinimo rezultatus? **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Organizacijos vidaus savivaldos organus	14	20	9
Organizacijoje dirbančius ugdytojus	5	4	5
Organizacijos narius	4	4	5
Ugdytinių tėvus	5	6	4
Informacija pateikiama organizacijos interneto svetainėje	7	10	4
Steigėjus	7	12	3
Informuojama visa bendruomenė (nedetalizuojant)	7	12	3
Neatsakė	71	59	80

Užbaigdami anketos klausimus, norėtume sužinoti Jūsų nuomonę apie Jums labiausiai priimtinus neformaliuojų ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarkos aspektus.

36. Lietuvos neformaliojo **suaugusiųjų** švietimo atstovai jau galvoja apie tai, kad reikėtų sukurti neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir savišvietos metu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką. Kaip, Jūsų vertinimu, turėtų elgtis šalies neformaliojo **vaikų** švietimo, savišvietos bei jaunimo politikos įgyvendinimo atstovai?

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Turėtų kurti savąją, nuo neformaliojo suaugusiųjų švietimo nepriklausančią, įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką.	40	48	35
Turėtų kartu su neformaliojo suaugusiųjų švietimo atstovais kurti bendrą įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką.	37	30	42
Neturėtų nieko kurti, nes 18 metų sulaukę vaikai įgytas kompetencijas, jeigu norės, pasitvirtins pasinaudoję neformaliojo suaugusiųjų švietimo veiklose įgytų kompetencijų pripažinimo tvarka.	18	17	18
Neturėtų nieko kurti, nes jaunimo organizacijoms ir neformalioms jaunimo grupėms tokios įgytų kompetencijų tvarkos pripažinimo apskritai nereikia.	5	5	5

37. Jei manote, kad jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms, teikiančioms neformalųjį vaikų ir jaunimo ugdymą, reikėtų suteikti galimybę vienaip ar kitaip pripažinti jų veiklos metu įgytas kompetencijas, kam turėtų būti skirti pažymėjimai apie šias įgytas kompetencijas? **Buvo galima nurodyti kelis atsakymus, pateikiama konkretų atsakymą pasirinkusių respondentų dalis.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Vaiko ar jaunuolio lankomai bendrojo ugdymo mokyklai.	52	47	55
Jaunuolio pasirinktai profesinei mokyklai.	55	58	52
Jaunuolio pasirinktai aukštajai mokyklai.	63	70	58
Darbdaviams darbo rinkoje.	45	41	48
Pažymėjimas turi būti skirtas pačiam ugdytiniui, o jis pats nuspręs, kam šį pažymėjimą pateikti (<u>atsakymas, kurį respondantai patys įrašė prie anketoje nurodytų atsakymų</u>).	12	11	13

38. Ką, Jūsų nuomone, būtina vertinti aptariant jaunimo ir su jaunimu dirbančioje organizacijoje, teikiančioje neformalųjų vaikų ir jaunimo ugdymą, veiklos metu įgyjamas kompetencijas? **Buvo galima nurodyti kelis atsakymus, pateikiama konkretų atsakymą pasirinkusių respondentų dalis.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Bendruosius mokymosi visą gyvenimą gebėjimus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose (bendravimo gimtąja kalba; bendravimo užsienio kalba; matematinį, gamtos mokslų ir technologijų; skaitmeninio raštingumo; mokėjimo mokytis; socialinį ir pilietinį; iniciatyvumo ir verslumo; kultūrinio sąmoningumo ir raiškos).	35	28	39
Bendrąsias kompetencijas, nustatytas Lietuvoje galiojančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose (mokėjimo mokytis, komunikavimo, pažinimo, socialinę, iniciatyvumo ir kūrybingumo, asmeninę).	59	54	62
Specifines, su būsimu mokslu profesinėje ar aukštojoje mokyklose bei darbo rinka susijusias kompetencijas.	50	61	41
Iš viso nereikia nieko vertinti.	4	2	6

39. Kas, Jūsų nuomone, turėtų įvertinti Jūsų mokyklos / organizacijos veikloje dalyvaujančių mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunimo kompetencijas ir kvalifikacijas, jei iškiltų poreikis jas vertinti? **Buvo galima nurodyti kelis atsakymus, pateikiama konkretų atsakymą pasirinkusių respondentų dalis.**

	Suminiai rezultatai	Formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklų vadovų atsakymai	Neformaliojo vaikų ugdymo organizacijų vadovų atsakymai
Mūsų organizacijos / mokyklos vadovai ir kiti pas mus dirbantys ugdytojai.	70	78	65
Specialiai tam sukurtos nepriklausomos institucijos.	30	26	32
Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklos.	4	1	6
Lietuvos aukštosios mokyklos.	7	12	4
Iš viso nereikia nieko vertinti.	6	2	9

Savivaldybių administracijų specialistų apklausos suminiai rezultatai

Dėl savivaldybių administracijų darbuotojų veiklos specifikos atsisakyta skaičiuoti bendrus suminius duomenis, pateikiami atskirti duomenys apie jaunimo reikalų koordinatorių ir švietimo padaliniuose dirbančių specialistų, atsakingų už neformalųjį ugdymą nuomonę. Dalis klausimų pateikti tik administracijų švietimo padaliniuose dirbantiems specialistams, atsakingiems už neformalųjį ugdymą, o dalis – tik savivaldybių administracijose dirbantiems jaunimo reikalų koordinatoriams.

Dėl mažo respondentų skaičiaus apklausos rezultatai išreikšti ne procentais, bet atvejų skaičiumi. Tai reiškia, kad kiekvieno klausimo atsakymų atvejų suma, jei į klausimą nebuvo galima pateikti kelių atsakymų, negali būti didesnė negu apklaustų respondentų skaičius.

1. Ar Jūsų pareiginėje instrukcijoje yra nurodyta prievolė užsiimti neformalioju vaikų švietimu Jūsų savivaldybėje?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58
Taip, yra nurodyta.	47
Ne, nėra nurodyta, bet šias problemas <u>dažniausiai</u> sprendžiu aš.	7
Ne, nėra nurodyta, bet šias problemas <u>kartais</u> sprendžiu aš.	2
Neatsakė	2

2. Suprantame, kad Jūsų pareiginėje instrukcijoje yra nurodyta ir kitokių Jūsų prievolių. Kaip dažnai savo kasdienėje veikoje Jūs sprendžiate neformaliojo vaikų ir jaunimo švietimo problemas Jūsų savivaldybėje?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Kiekvieną dieną.	15	17
Du tris kartus per savaitę.	20	12
Vidutiniškai kartą per savaitę.	15	13
Vidutiniškai kartą per dvi savaites.	1	3
Rečiau negu kartą per dvi savaites.	6	10
Neatsakė	1	1

Ar Jums asmeniškai reikalinga nacionalinio lygmens institucijų pagalba, galinti padėti geriau organizuoti vaikų neformalųjį švietimą Jūsų savivaldybėje? Pažymėkite po vieną atsakymą kiekvienoje eilutėje.

3.1. Metodinė pagalba

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	23	21
Ko gero, reikalinga.	24	28
Ko gero, nereikalinga.	6	3
Tikrai nereikalinga.	1	1
Nežinau, negalvoju.	2	2
Neatsakė	2	1

3.2. Informacinė pagalba

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	23	23
Ko gero, reikalinga.	24	28
Ko gero, nereikalinga.	6	–
Tikrai nereikalinga.	2	1
Nežinau, negalvoju	2	3
Neatsakė	1	1

3.3. Veiksmų koordinavimo pagalba

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	14	20
Ko gero, reikalinga.	26	19
Ko gero, nereikalinga.	9	7
Tikrai nereikalinga.	4	3
Nežinau, negalvoju.	2	5
Neatsakė	3	2

3.4. Teisinės konsultacijos

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	19	16
Ko gero, reikalinga.	26	29
Ko gero, nereikalinga.	5	4
Tikrai nereikalinga.	3	4
Nežinau, negalvoju.	3	1
Neatsakė	2	2

4. Kokios dar pagalbos reikėtų Jums asmeniškai, kad galėtumėte geriau spręsti neformaliojo vaikų švietimo problemas Jūsų savivaldybėje? **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tvarkyti teisės aktus	1	4
Komandinio darbo užsiėmimų	1	3
Informacijos apie neformaliojo švietimo plėtrą Lietuvoje	3	6
Informacijos, kaip vertinti neformaliojo švietimo programas	2	–
Nuomonių tyrimo metodikų išmanymo	–	1
Projektų rengimo įgūdžių	–	1
Neatsakė	52	41

Keletas klausimų apie neformalųjį vaikų švietimą Jūsų savivaldybėje.

Kokioms neformaliojo vaikų švietimo kryptims savivaldybėje, Jūsų vertinimu, jei būtų galimybių, tikrai derėtų skirti daugiau dėmesio? Pažymėkite po vieną atsakymą kiekvienoje eilutėje.

5.1. Muzikai

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	1	6
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	15	13
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	26	24
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	14	6
Nežinau, negalvoju.	1	3
Neatsakė	1	4

5.2. Dailei

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	3	7
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	19	13
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	21	23
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	13	7
Nežinau, negalvoju.	1	2
Neatsakė	1	4

5.3. Choreografijai, šokiui

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	10	8
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	22	23
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	18	15
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	6	6
Nežinau, negalvoju.	1	1
Neatsakė	1	3

5.4. Teatrui, dramai

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	14	13
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	31	24
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	10	13
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	2	2
Nežinau, negalvoju.	–	2
Neatsakė	1	2

5.5. Sportui

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	3	8
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	13	20
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	24	15
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	14	6
Nežinau, negalvoju.	1	1
Neatsakė	3	6

5.6. Techninei kūrybai

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	27	24
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	21	17
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	3	6
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	3	1
Nežinau, negalvoju.	1	4
Neatsakė	3	4

5.7. Turizmui ir kraštotyrai

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	18	19
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	25	29
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	8	4
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	3	1
Nežinau, negalvoju.	2	2
Neatsakė	2	1

5.8. Gamtai, ekologijai

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	14	20
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	27	26
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	13	7
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	2	1
Nežinau, negalvoju.	–	2
Neatsakė	2	–

5.9. Saugiam eismui

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	5	10
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	28	24
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	18	15
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	3	3
Nežinau, negalvoju.	2	2
Neatsakė	2	2

5.10. Informacinėms technologijoms

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	4	8
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	21	19
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	22	18
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	6	4
Nežinau, negalvoju.	3	3
Neatsakė	2	4

5.11. Technologijoms

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	3	6
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	29	30
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	14	11
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	4	–
Nežinau, negalvoju.	4	2
Neatsakė	4	7

5.12. Medijoms

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	7	16
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	29	23
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	10	8
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	2	2
Nežinau, negalvoju.	8	4
Neatsakė	2	3

5.13. Etnokultūrai

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikėtų skirti daugiau dėmesio.	13	20
Ko gero, reikėtų skirti daugiau dėmesio.	27	21
Ko gero, nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	13	10
Tikrai nereikėtų skirti daugiau dėmesio.	2	1
Nežinau, negalvoju.	2	1
Neatsakė	1	3

Ar Jūsų savivaldybėje veikiančių vaikų neformaliojo švietimo įstaigų vadovams, Jūsų nuomone, reikalinga kokia nors nacionalinio lygmens institucijų pagalba, galinti padėti geriau organizuoti vaikų neformalųjį švietimą? Pažymėkite po vieną atsakymą kiekvienoje eilutėje.

6.1. Metodinė pagalba

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	21	25
Ko gero, reikalinga.	29	27
Ko gero, nereikalinga.	7	–
Tikrai nereikalinga.	1	2
Nežinau, negalvoju.	–	2
Neatsakė	–	–

6.2. Informacinė pagalba

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	14	22
Ko gero, reikalinga.	35	29
Ko gero, nereikalinga.	9	–
Tikrai nereikalinga.	–	2
Nežinau, negalvoju.	–	2
Neatsakė	–	1

6.3. Veiksmų koordinavimo pagalba

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	9	17
Ko gero, reikalinga.	28	29
Ko gero, nereikalinga.	16	3
Tikrai nereikalinga.	2	1
Nežinau, negalvoju.	3	4
Neatsakė	–	2

6.4. Teisinės konsultacijos

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	28	21
Ko gero, reikalinga.	24	29
Ko gero, nereikalinga.	4	2
Tikrai nereikalinga.	1	1
Nežinau, negalvoju.	1	3
Neatsakė	–	–

7. Kokios dar pagalbos reikėtų Jūsų savivaldybėje veikiančių vaikų neformaliojo švietimo įstaigų vadovams, kad galėtumėte geriau spręsti neformaliojo vaikų švietimo problemas? **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus**

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tvarkyti teisės aktus	1	1
Suteikti darbo su projektais įgūdžių	1	1
Organizuoti daugiau konkursų	–	1
Mokyti kasdienės veiklos metodikų	–	14
Mokyti komandinio darbo įgūdžių	–	3
Neatsakė	56	38

Ar Jūsų savivaldybėje veikiančių vaikų neformaliojo švietimo įstaigų darbuotojams, Jūsų nuomone, reikalinga kokia nors nacionalinio lygmens institucijų pagalba, galinti padėti geriau organizuoti vaikų neformalųjį švietimą? Pažymėkite po vieną atsakymą kiekvienoje eilutėje.

8.1. Metodinė pagalba

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	20	21
Ko gero, reikalinga.	33	29
Ko gero, nereikalinga.	4	2
Tikrai nereikalinga.	1	–
Nežinau, negalvoju.	–	3
Neatsakė	–	1

8.2. Informacinė pagalba

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	16	22
Ko gero, reikalinga.	34	27
Ko gero, nereikalinga.	6	2
Tikrai nereikalinga.	1	–
Nežinau, negalvoju.	–	4
Neatsakė	1	1

8.3. Veiksmų koordinavimo pagalba

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	10	17
Ko gero, reikalinga.	27	28
Ko gero, nereikalinga.	14	4
Tikrai nereikalinga.	3	–
Nežinau, negalvoju.	4	5
Neatsakė	–	2

8.4. Teisinės konsultacijos

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tikrai reikalinga.	16	17
Ko gero, reikalinga.	27	27
Ko gero, nereikalinga.	10	5
Tikrai nereikalinga.	2	–
Nežinau, negalvoju.	3	6
Neatsakė	–	1

9. Kokios dar pagalbos reiktų Jūsų savivaldybėje veikiančių vaikų neformaliojo švietimo įstaigų darbuotojams, kad galėtumėte geriau spręsti neformaliojo vaikų švietimo problemas? **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Mokymų apie neformaliojo švietimo esmę	–	4
Projektų rengimo įgūdžių	–	1
Neatsakė	58	52

10. Ar Jūsų savivaldybėje yra parengta kokia nors vaikų neformaliojo švietimo įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo strategija?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Tokia strategija yra parengta.	3	–
Tokia strategija dar rengiama.	3	2
Tokios strategijos nėra, bet darbuotojų tobulinimo klausimai aptariami kitame savivaldybėje patvirtintame dokumente.	12	3
Tokios strategijos nėra, bet dėl darbuotojų tobulinimo klausimų savivaldybės švietimo vadovai yra neoficialiai susitarę.	19	10
Tokios strategijos nėra, nėra ir <u>savivaldybės lygmeniu</u> koordinuojamų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo veiksmų.	21	38
Neatsakė	–	3

11. Jei Jūsų savivaldybėje yra vykdoma kokia nors oficiali ar neoficiali vaikų neformaliojo švietimo įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo strategija, kokiems darbuotojų gebėjimams tobulinti skiriama daugiausia dėmesio? **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Bendrųjų kompetencijų ugdymui	6	5
Metodiniams užsiėmimams	3	–
Veiklos planavimo užsiėmimams	3	1
Dalykinių kompetencijų ugdymui	1	2
Projektų rengimo įgūdžių ugdymui	–	1
Neatsakė	48	51

Keletas klausimų apie neformaliojo vaikų švietimo kokybės užtikrinimą Jūsų savivaldybėje.

12. Ar Jūsų savivaldybėje yra nustatyta kokia nors neformaliojo vaikų švietimo institucijų naujai pateikiamų ilgalaikių (formalųjį švietimą papildančio ugdymo) programų įvertinimo tvarka?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58
Yra parengta <u>ilgalaikių</u> programų įvertinimo tvarka.	6
Neturime oficialaus susitarimo dėl <u>ilgalaikių</u> programų įvertinimo, bet esame neoficialiai susitarę.	17
Neturime nei oficialios, nei neoficialios tokių programų įvertinimo tvarkos.	33
Neatsakė	2

13. Jei turite kokią nors neformaliojo švietimo institucijų naujai pateikiamų ilgalaikių (formalųjį švietimą papildančio ugdymo) programų įvertinimo tvarką, pagal kokius kriterijus šias programas vertinate? **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58
Pateiktų dokumentų tikrinimas	1
Užsiėmimų stebėjimas	1
Mokinių, kurie įtraukiami į projektą, skaičius	1
Pasiekti rezultatai	4
Aktualumas vietos bendruomenei	2
Neatsakė	53

14. Ar Jūsų savivaldybėje yra nustatyta kokia nors neformaliojo švietimo institucijų naujai pateikiamų trumpalaikių (neformaliojo ugdymo) programų įvertinimo tvarka?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Yra parengta <u>trumpalaikių</u> programų įvertinimo tvarka.	5	8
Neturime oficialaus susitarimo dėl <u>trumpalaikių</u> programų įvertinimo, bet esame neoficialiai susitarę.	17	5
Neturime nei oficialios, nei neoficialios tokių programų įvertinimo tvarkos.	33	42
Neatsakė	3	1

15. Jei turite kokią nors neformaliojo švietimo institucijų naujai pateikiamų trumpalaikių (neformaliojo ugdymo) programų įvertinimo tvarką, pagal kokius kriterijus šias programas vertinate? **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Aktualumas vietos bendruomenei	3	3
Į projektą įtraukiamų vaikų ir jaunimo skaičius	3	1
Pasiekti rezultatai	3	1
Lėšų, pritraukiamų iš kitų šaltinių, dydis	–	4
Neatsakė	53	51

16. Ar Jūsų savivaldybėje yra nustatyta kokia nors neformaliojo švietimo institucijų vykdomų ilgalaikių (formalųjį švietimą papildančio ugdymo) programų stebėsenos tvarka?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58
Yra parengta <u>ilgalaikių</u> programų stebėsenos tvarka	4
Neturime oficialaus susitarimo dėl <u>ilgalaikių</u> programų stebėsenos, bet esame neoficialiai susitarę	19
Neturime nei oficialios, nei neoficialios tokių programų stebėsenos tvarkos	33
Neatsakė	2

17. Jei turite kokią nors neformaliojo švietimo institucijų vykdomų ilgalaikių (formalųjį švietimą papildančio ugdymo) programų stebėsenos tvarką, kokių priemonių naudojimas tokiai stebėsenai, Jūsų vertinimu, yra pats efektyviausias? Nurodykite bent 3–4 efektyviausias ilgalaikių programų stebėsenos priemones. **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58
Užsiėmimų stebėjimas	5
Mokinių skaičius	4
Atsiliepimų apie programos vykdymą pobūdis	3
Mokinių pasiekimai	1
Neatsakė	51

18. Ar Jūsų savivaldybėje yra nustatyta kokia nors neformaliojo švietimo institucijų vykdomų trumpalaikių (neformaliojo ugdymo) programų stebėsenos tvarka?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Yra parengta <u>trumpalaikių</u> programų stebėsenos tvarka.	6	1
Neturime oficialaus susitarimo dėl <u>trumpalaikių</u> programų stebėsenos, bet esame neoficialiai susitarę.	19	12
Neturime nei oficialios, nei neoficialios tokių programų įvertinimo tvarkos.	30	42
Neatsakė	3	1

19. Jei turite kokią nors neformaliojo švietimo institucijų vykdomų trumpalaikių programų stebėsenos tvarką, kokių priemonių naudojimas tokiai stebėsenai, Jūsų vertinimu, yra pats efektyviausias? Nurodykite bent 3–4 efektyviausias trumpalaikių programų stebėsenos priemones. **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Dalyvaujančių vaikų ir jaunimo skaičius	5	1
Keliamų tikslų įgyvendinimas	3	1
Dalyvavimas savivaldybės ir Lietuvos renginiuose	3	–
Atsiliepimų apie programos vykdymą pobūdis	2	5
Neatsakė	51	51

20. Ar Jūsų savivaldybėje yra nustatyti požymiai, pagal kuriuos įvertinamos gerai dirbančios vaikų neformaliojo švietimo įstaigos?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Yra oficialiai patvirtinta tokių įstaigų vertinimo tvarka.	1	1
Neturime oficialaus dokumento dėl neformaliojo švietimo įstaigų vertinimo, bet esame neoficialiai susitarę.	32	17
Nesame susitarę nei oficialiai, nei neoficialiai.	23	37
Neatsakė	2	1

21. Jei Jūsų savivaldybėje yra oficialiai ar neoficialiai sutarta dėl vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo įstaigų vertinimo, kokie veiklos požymiai parodo, jog įstaigos pedagogai dirba gerai? Nurodykite ne mažiau kaip 3–4 požymius. **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Dalyvaujančių vaikų ir jaunimo skaičius	20	9
Gerai lankomumo rezultatai	1	2
Aukšti auklėtinių pasiekimai	24	4
Dalyvavimas savivaldybės ir šalies renginiuose	19	2
Mokytojų kvalifikacija	9	2
Vaikų ir jaunimo iš socialinės rizikos šeimų įtraukimas	1	1
Vaikų ir jaunimo „nubyrėjimo“ procentas	3	1
Atsiliepimų apie programos vykdymą pobūdis	8	7
Naudojamų projektinių lėšų dydis	–	2
Įgyvendinamų projektų skaičius	–	6
Neatsakė	26	43

22. Ar Jūsų savivaldybėje veikiančios vaikų neformaliojo švietimo įstaigos naudoja kokias nors vidines veiklos kokybės užtikrinimo priemones?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Naudoja visos įstaigos.	30	2
Naudoja dauguma įstaigų.	10	5
Naudoja maždaug pusė įstaigų.	1	4
Naudoja mažiau pusės įstaigų.	1	9
Nežinau, sunku pasakyti.	15	33
Neatsakė	1	3

23. Jei Jūsų savivaldybėje veikiančios vaikų neformaliojo švietimo įstaigos naudoja kokias nors vidines veiklos kokybės užtikrinimo priemones, kokios priemonės, Jūsų vertinimu, yra efektyviausios? Nurodykite bent 3–4 efektyviausias priemones. **Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.**

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Nuolat tobulinama pedagogų kvalifikacija.	6	4
Mokyklos turi metodinius kabinetus	1	–
Koncertai savivaldybėje	9	–
Pamokų stebėjimas	4	–
Grįžtamosios informacijos rinkimas	7	1
Vidaus įsivertinimas (auditas)	12	–
Mikroklimas mokykloje	3	1
Pasiekti rezultatai	4	5
Neatsakė	28	50

Ir dar keli klausimai apie neformaliajame švietime įgyjamų kompetencijų pripažinimą.

24. Lietuvos neformaliojo **suaugusiųjų** švietimo atstovai jau galvoja apie tai, kad reikėtų sukurti neformaliojo suaugusiųjų švietimo metu įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką. Kaip, Jūsų vertinimu, turėtų elgtis šalies neformaliojo **vaikų** švietimo atstovai?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Turėtų kurti savąją, nuo neformaliojo suaugusiųjų švietimo nepriklausančią, įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką.	18	16
Turėtų kartu su neformaliojo suaugusiųjų švietimo atstovais kurti bendrą įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką.	23	28
Neturėtų nieko kurti, nes 18 metų sulaukę vaikai įgytas kompetencijas, jeigu norės, pasitvirtins pasinaudoję neformaliajame suaugusiųjų švietime sukurta įgytų kompetencijų pripažinimo tvarka.	8	4
Neturėtų nieko kurti, nes neformaliajam vaikų švietimui tokios įgytų kompetencijų tvarkos pripažinimo apskritai nereikia.	5	1
Neatsakė	4	7

25. Jei manote, kad vaikų neformaliojo švietimo įstaigoms reikėtų suteikti galimybę vienaip ar kitaip pripažinti įgytas kompetencijas, kam turėtų būti skirti pažymėjimai apie vaikų neformaliojo švietimo metu įgytas kompetencijas? **Buvo galima nurodyti kelis atsakymus.** Kiekvienas atsakymas vertintas atskirai, pateikiami tik konkretų pažymėjimo adresatą nurodžiusių atsakymų skaičius.

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Vaiko ar jaunuolio lankomai bendrojo ugdymo mokyklai	32	19
Jaunuolio pasirinktai profesinei mokyklai	37	28
Jaunuolio pasirinktai aukštajai mokyklai	44	34
Darbdaviams darbo rinkoje	34	39
Kitiems asmenims (dažniausiai – pačiam ugdomajam)	9	4

26. Ar, Jūsų vertinimu, būtina sukurti per neformalųjį švietimą įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką visų amžiaus grupių vaikams?

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58
Taip, tokia tvarka turėtų būti visų amžiaus grupių vaikams, vaizdžiai kalbant, nuo pirmokų iki dvyliktokų.	28
Būtina sukurti neformaliajame švietime įgytų kompetencijų pripažinimo tvarką tik aukštesniųjų klasių mokiniams.	25
Neatsakė	5

27. Ką, Jūsų nuomone, būtina vertinti, įvertinant vaikų neformaliojo švietimo įstaigose įgyjamas kompetencijas? **Buvo galima nurodyti kelis atsakymus.** Kiekvienas atsakymas vertintas atskirai, pateikiami tik konkretų vertinimo objektą nurodžiusių atsakymų skaičius.

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Bendruosius mokymosi visą gyvenimą gebėjimus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. rekomendacijose (bendravimo gimtąja kalba; bendravimo užsienio kalba; matematinę, gamtos mokslų ir technologijų; skaitmeninio raštingumo; mokėjimo mokytis; socialinę ir pilietinę; iniciatyvumo ir verslumo; kultūrinio sąmoningumo ir raiškos).	9	20
Bendrąsias kompetencijas, nustatytas Lietuvoje galiojančiuose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose (mokėjimo mokytis, komunikavimo, pažinimo, socialinę, iniciatyvumo ir kūrybingumo, asmeninę).	23	20
Specifines, su būsimo mokslu profesinėje ar aukštojoje mokyklose bei darbo rinka susijusias kompetencijas.	33	35

28. Kas, Jūsų vertinimu, turėtų įvertinti vaikų neformaliojo švietimo įstaigose įgyjamas kompetencijas? **Buvo galima nurodyti kelis atsakymus.** Kiekvienas atsakymas vertintas atskirai, pateikiami tik konkretų vertinimo objektą nurodžiusių atsakymų skaičius.

	Specialistai, atsakingi už neformalųjį ugdymą N = 58	Jaunimo reikalų koordinatoriai N = 56
Neformaliojo švietimo įstaigų, kuriose ugdomi vaikai, vadovai ir / arba darbuotojai	43	32
Specialiai tam sukurtos nepriklausomos institucijos	9	22
Nuo vaikų neformaliojo švietimo įstaigų nepriklausančios bendrojo ugdymo įstaigos (mokyklos)	4	6
Lietuvos aukštosios mokyklos	–	2
Kitos organizacijos ar asmenys (paprastai specialiai sudarytos komisijos)	4	1